

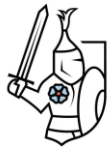
**Kamienna
Góra**

Strategia Rozwoju

Miasta Kamienna Góra na lata 2026-2036

DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNEJ, GOSPODARCZEJ
I PRZESTRZENNEJ MIASTA KAMIENNA GÓRA

**Kamienna
Góra**

Diagnoza sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej
Miasta Kamienna Góra

Opracowanie pt.

Diagnoza sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej Miasta Kamienna Góra

zostało przygotowane na zlecenie **Gminy Miejskiej Kamienna Góra** – przez firmę:

Instytut Badawczy IPC sp. z o.o.

ul. Ostrowskiego 9

53-238 Wrocław

www.instytut-ipc.pl

Skład autorski opracowania:

Daria Bojanowicz

Marek Karłowski

Monika Miara

I inni

Zdjęcia: Urząd Miasta Kamienna Góra

Skład i opracowanie graficzne: Natalia Jamróż

SPIS TREŚCI

1.	WSTĘP	3
2.	CHARAKTERYSTYKA MIASTA.....	5
3.	SFERA SPOŁECZNA.....	6
3.1.	DEMOGRAFIA.....	6
3.2.	POMOC SPOŁECZNA	13
3.3.	OPIEKA ZDROWOTNA	20
3.4.	EDUKACJA I WYCHOWANIE	22
3.5.	KULTURA	34
3.6.	SPORT.....	44
3.7.	ZAANGAŻOWANIE SPOŁECZNE I OBYWATELSKIE	49
3.8.	BEZPIECZEŃSTWO PUBLICZNE.....	64
4.	SFERA GOSPODARCZA	72
4.1.	CHARAKTERYSTYKA LOKALNEJ GOSPODARKI	72
4.2.	RYNEK PRACY I BEZROBOCIE	79
4.3.	TURYSTYKA	82
4.4.	FINANSE GMINY	88
5.	SFERA PRZESTRZENNA	94
5.1.	ŚRODOWISKO PRZYRODNICZE.....	94
5.2.	MIESZKALNICTWO	117
5.3.	INFRASTRUKTURA DROGOWA	124
5.4.	TRANSPORT PUBLICZNY	126
5.5.	INFRASTRUKTURA TECHNICZNO-SANITARNA	128
5.6.	GOSPODARKA ODPADAMI	136
5.7.	UWARUNKOWANIA FUNKCJONALNO-PRZESTRZENNE	141
6.	ANALIZA SWOT	151
7.	WNIOSKI Z DIAGNOZY	154
8.	SPIS MAP, TABEL, WYKRESÓW I ZDJĘĆ	156

1. WSTĘP

Diagnoza sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej miasta Kamienna Góra z uwzględnieniem obszarów funkcjonalnych, w tym miejskich obszarów funkcjonalnych została opracowana w myśl zapisów art. 10a ust. 1 ustawy o zasadach prowadzenia polityki rozwoju i art. 10e ust. 3 ustawy o samorządzie gminnym, jak również zgodnie z Uchwałą Nr XI/84/25 Rady Miasta Kamienna Góra z dnia 26 lutego 2025 r. w sprawie przystąpienia do sporządzenia Strategii Rozwoju Miasta Kamienna Góra na lata 2026-2036 oraz określenia szczegółowego trybu i harmonogramu opracowania projektu strategii, w tym trybu konsultacji, a także zgodnie z Uchwałą Nr XIX/122/25 Rady Miasta Kamienna Góra z dnia 29 października 2025 r. zmieniającą uchwałę w sprawie przystąpienia do sporządzenia Strategii Rozwoju Miasta Kamienna Góra na lata 2026-2036 oraz określenia szczegółowego trybu i harmonogramu opracowania projektu strategii, w tym trybu konsultacji.

Proces przygotowania diagnozy, w tym formułowanie wniosków z diagnozy sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej Miasta przygotowanej na potrzeby Strategii Rozwoju Miasta Kamienna Góra na lata 2026-2036, oparty został na zasadach partnerstwa lokalnego – przy zaangażowaniu przedstawicieli życia społecznego, gospodarczego oraz politycznego.

W prezentowanej analizie dokonano pogłębionej, szerokiej diagnozy wskazanej jednostki terytorialnej w wymiarze społecznym, gospodarczym i przestrzennym. W celu przedstawienia sytuacji miasta w wskazanych obszarach, wykorzystano dane zastane z różnych źródeł, przeprowadzono także badania ilościowe oraz jakościowe wśród mieszkańców przy wykorzystaniu różnych technik badawczych oraz podjęto dodatkowe działania włączające mieszkańców w proces partycypacji.

Prezentowana diagnoza miasta Kamienna Góra została opracowana w oparciu o następujące metody i techniki badawcze:

1. **Analizę danych zastanych (z ang. Desk research)** – polegającą na analizie dostępnych już materiałów, publikacji, dokumentów, projektów, źródeł prawnych oraz danych statystycznych. Do analizy danych zastanych wykorzystano dane oraz materiały pozyskane m.in. z: Monitora Rozwoju Lokalnego (MRL), Banku Danych Lokalnych GUS, Urzędu Miasta Kamienna Góra i jednostek organizacyjnych gminy oraz innych raportów, analiz, źródeł internetowych.
2. **Ankietę internetową CAWI (z ang. Computer Assisted Web Interview)** - badanie ilościowe techniką CAWI polegało na samodzielnym wypełnieniu przez respondenta arkusza za pomocą strony internetowej. Badanie ilościowe techniką CAWI zostało przeprowadzone w październiku i listopadzie 2025 roku wśród mieszkańców miasta (182 ankietowanych). Jego celem było poznanie opinii na temat zadowolenia i jakości życia w mieście.
3. **Ankietę papierową PAPI (z ang. Paper and Pen Interview)** – badanie ilościowe techniką PAPI polegało na przeprowadzeniu wywiadu bezpośredniego z respondentem przez ankietera, który odczytywał kolejno pytania zawarte w kwestionariuszu ankiety, a odpowiedź respondenta na bieżąco zapisywał w papierowym kwestionariuszu. Ten rodzaj badań jest uważany za jeden z najskuteczniejszych, ponieważ respondent w sytuacji rozmowy z ankieterem face to face, czuje się bardziej zobligowany do udzielenia rzetelnej odpowiedzi.

Badanie ilościowe techniką PAPI zostało przeprowadzone w październiku i listopadzie 2025 roku wśród mieszkańców miasta (310 ankietowanych). Jego celem było poznanie opinii na temat zadowolenia i jakości życia w mieście.

4. **Indywidualny wywiad pogłębiony IDI (z ang. Individual In-depth Interview)** – badanie jakościowe techniką indywidualnego wywiadu pogłębionego zostało zrealizowane w październiku oraz listopadzie 2025 roku wśród liderów społecznych miasta Kamienna Góra. Jego celem było poznanie opinii na temat zadowolenia i jakości życia w mieście. Technika ta pozwoliła na uzupełnienie badań ilościowych, w celu pogłębienia wiedzy o badanym zjawisku. W badaniu wzięło udział 16 osób.
5. **Działania włączające mieszkańców w proces partycypacji:**
 - a) mapowanie partycypacyjne - proces partycypacji mieszkańców w Kamiennej Górze w ramach mapowania partycypacyjnego opierał się na aktywnym włączeniu różnych grup mieszkańców: młodzieży, seniorów, przedstawicieli NGO, młodych dorosłych, rodziców z dziećmi, radnych oraz przedsiębiorców w diagnozowanie potrzeb i potencjałów miasta. Podczas warsztatów uczestnicy wskazali na istniejące problemy oraz bariery rozwojowe miasta. Równocześnie zidentyfikowali zasoby i atuty lokalne. Celem spotkania było oddanie głosu mieszkańcom, pobudzenie ich do pracy oraz wzmocnienie ich poczucia sprawczości. Przedmiotowe warsztaty odbyły się w grudniu 2025 r.;
 - b) skrzynka pomysłów – w ramach kolejnego narzędzia włączającego mieszkańców w proces tworzenia Strategii, postanowiono przygotować formularz dostępny w formie papierowej i online za pośrednictwem, którego mieszkańcy mieli możliwość zgłaszania swoich pomysłów, opinii i uwag w kontekście wprowadzenia najważniejszych zmian w mieście. Pozwoliło to wyłonić kluczowe obszary i wyzwania rozwojowe, a także zidentyfikować pożądane działania w perspektywie najbliższych lat.
6. **Benchmarking** – metoda polegająca na porównaniu wybranych jednostek, elementów według określonych zmiennych w celu określenia lepszej lub słabszej pozycji. W niniejszym opracowaniu dane statystyczne dotyczące miasta zostały przedstawione w odniesieniu do jednostek wyższego rzędu, co umożliwiło ocenę jego sytuacji na tle szerszego kontekstu terytorialnego.

Diagnoza została przygotowana w okresie październik 2025 – marzec 2026 r.

2. CHARAKTERYSTYKA MIASTA

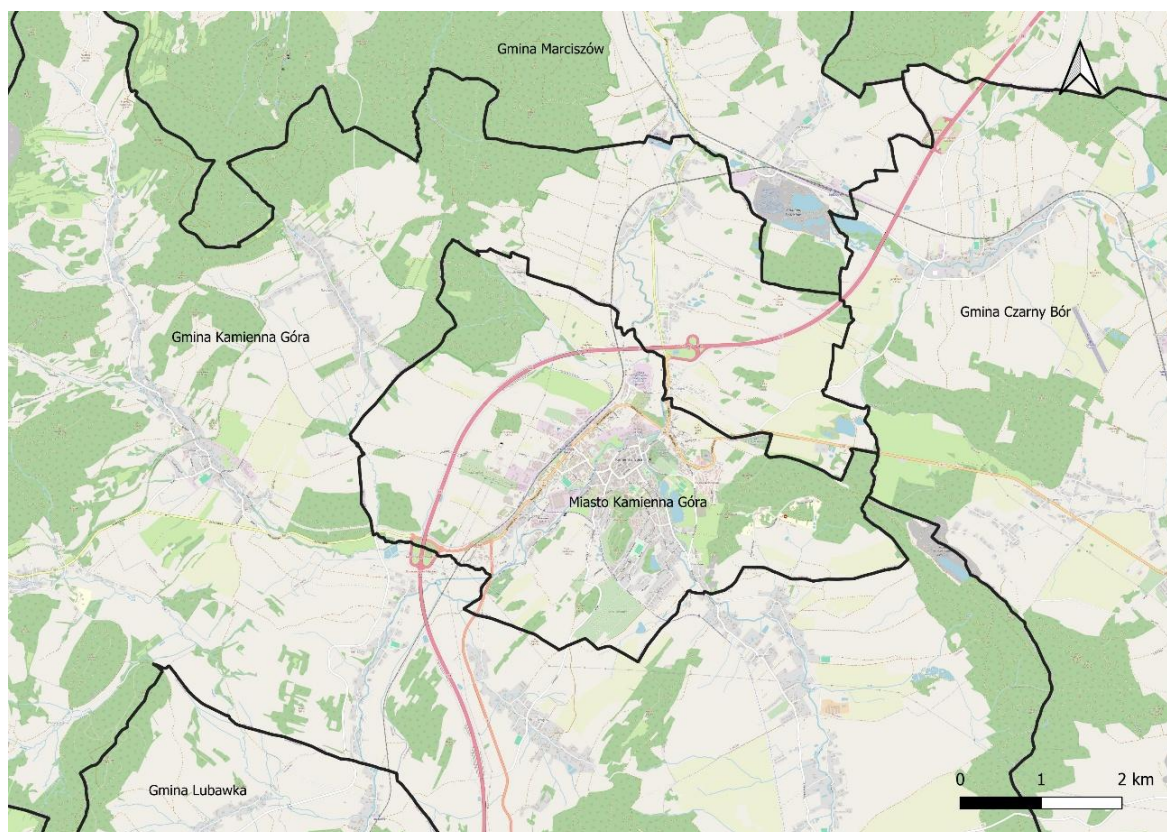
Kamienna Góra to miasto i gmina położona w południowej części województwa dolnośląskiego, w powiecie kamiennogórskim. Kamienna Góra jest gminą miejską, siedzibą władz powiatu kamiennogórskiego i gminy wiejskiej Kamienna Góra. Wchodzi również w skład Aglomeracji Wałbrzyskiej, tworzonej przez 22 gminy. Miasto Kamienna Góra sąsiaduje z gminą wiejską Kamienna Góra oraz z gminą Czarny Bór.

Miejscowość położona jest malowniczo na wysokości 435 – 560 m n.p.m., (współrzędne geograficzne miasta to 16°03' długości geograficznej wschodniej oraz 50°47' szerokości geograficznej północnej) centralnie w Kotlinie Kamiennogórskiej oraz częściowo na stokach Czarne Lasu i Gór Kruczych w Sudetach Środkowych, nad rzeką Bóbr, u ujścia jej prawego dopływu Zadny.

Miasto oraz cała Kotlina Kamiennogórska otoczone są pasmami wzniesień i wzgórz, których wysokość nie przekracza 1000 m n.p.m. W okolicy Kamiennej Góry panuje urozmaicony krajobraz – widoczna jest Przetęcz Lubawska, pasmo Lasockiego Grzbietu, Kotlina Rudawy Janowickiej, Góry Lisie i masyw Wzgórz Krzeszowskich, co czyni ten rejon niezwykle atrakcyjnym przyrodniczo i turystycznie.

Miasto dzieli niewielkie odległości z najbliższymi ośrodkami: Wrocławiem (101 km), Legnicą (59 km), Karpaczem (32 km), Jelenią Górą (37 km), Wałbrzychem (25 km).¹

Mapa 1. Położenie gminy miejskiej Kamienna Góra

Źródło: opracowanie własne

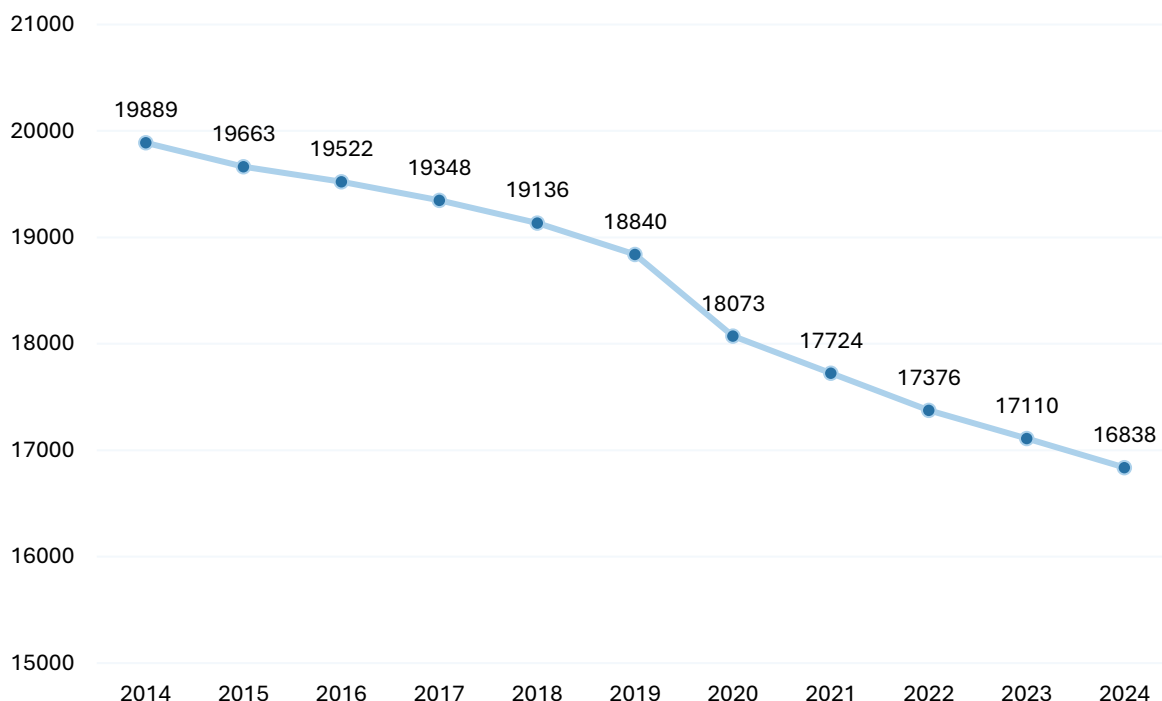
¹ <https://kamiennagora.pl/o-gminie/> (dostęp 10.12.2025 r.)

3. SFERA SPOŁECZNA

3.1. DEMOGRAFIA

W latach 2014–2024 liczba mieszkańców miasta Kamienna Góra zmniejszyła się o 18,1%, z 19 889 do 16 838 osób. Dane GUS potwierdzają, że spadek liczby ludności odnotowano również w całym powiecie kamiennogórskim, o 12,1% w tym samym okresie. Z kolei liczba mieszkańców całego województwa dolnośląskiego nieznacznie zmalała (o 1,4%). Jest to tendencja obserwowana dla większości gmin oraz sytuacji w kraju, gdzie liczba ludności zmniejsza się.

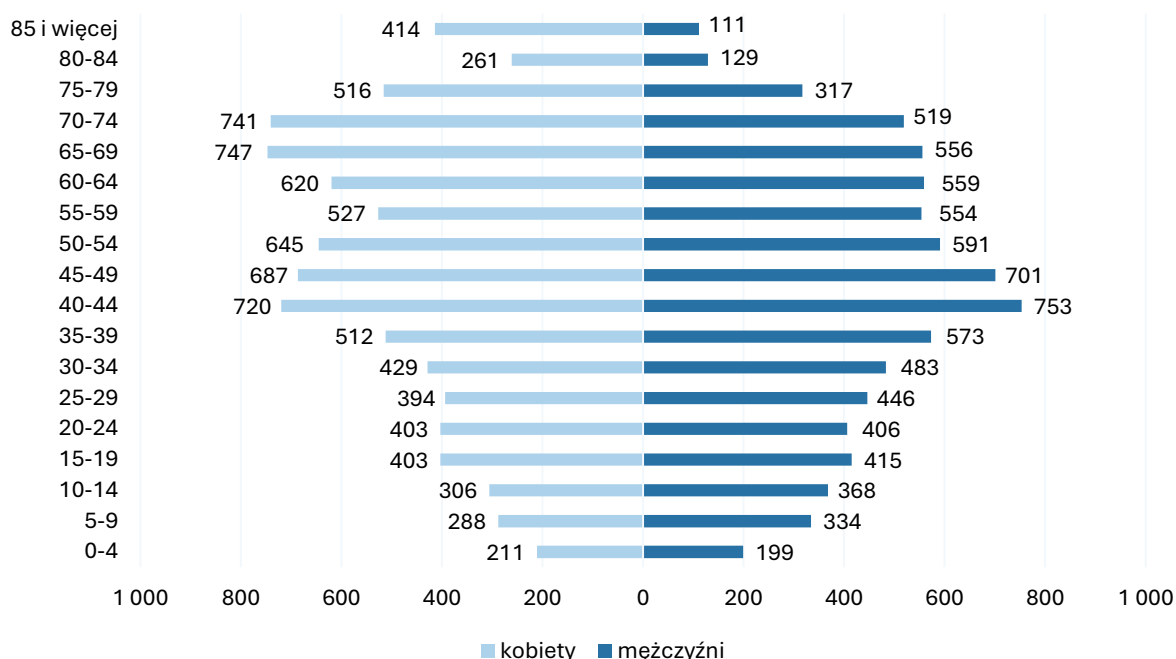
Wykres 1. Liczba ludności miasta Kamienna Góra w latach 2014-2024

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS BDL

Piramida wieku mieszkańców Kamiennej Góry wskazuje na wyraźny proces starzenia się społeczeństwa. Najliczniejsze grupy wiekowe przypadają na osoby w wieku 40–49 lat oraz 65–74 lata. W starszych rocznikach, szczególnie powyżej 60. roku życia, zauważalna jest przewaga kobiet nad mężczyznami. Jednocześnie grupy dzieci i młodzieży (0–14 lat) są stosunkowo mało liczne na tle grup z okresu wyżów demograficznych. Obserwuje się także wyraźnie niską liczbę osób w wieku 20–29 lat, co może świadczyć o migracji młodych dorosłych. Struktura ta sygnalizuje rosnącą presję demograficzną na rynek pracy oraz systemy wsparcia społecznego i zdrowotnego w mieście.

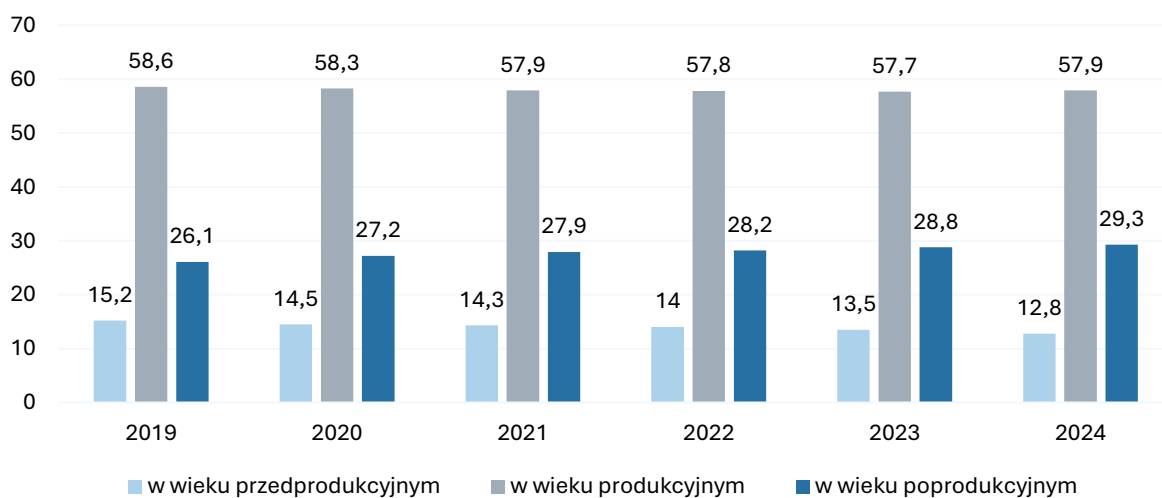
Wykres 2. Piramida wieku mieszkańców gminy miejskiej Kamienna Góra (2024)

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS BDL

Analiza struktury ludności z uwzględnieniem ekonomicznych grup wiekowych wskazuje na niewielki spadek odsetka osób w wieku produkcyjnym, z 58,6% w 2019 roku do 57,9% w 2024. Odsetek osób w wieku poprodukcyjnym sukcesywnie wzrastał we wskazanym czasie, w 2024 roku wyniósł 29,3% i był o 3,2 p.p. wyższy w stosunku do roku 2019. Co alarmujące, w ostatnich latach spadł odsetek osób w wieku przedprodukcyjnym z 15,2% w 2019 do 12,8% w 2024.

Wykres 3. Udział ludności według ekonomicznych grup wieku w % ludności ogółem w Kamiennej Górze w latach 2019-2024, %

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS BDL

Analiza wskaźników obciążenia demograficznego w Kamiennej Górze w latach 2019–2024 wskazuje na wyraźne procesy starzenia się mieszkańców. Wskaźnik liczby osób w wieku poprodukcyjnym przypadających na 100 osób w wieku przedprodukcyjnym wzrósł z 171,9% w 2019 roku do 228,1% w 2024 roku, co oznacza przyrost o 56,2 punktów. Trend ten świadczy o rosnącym udziale osób starszych w stosunku do populacji młodszej, co może implikować rosnące zapotrzebowanie na świadczenia społeczne i opiekę zdrowotną dla seniorów.

Równocześnie liczba osób w wieku poprodukcyjnym przypadających na 100 osób w wieku produkcyjnym wzrosła w analizowanym okresie z 44,6% do 50,6%, co wskazuje na umiarkowane, lecz systematyczne zwiększenie obciążenia ekonomicznego populacji aktywnej zawodowo. Współczynnik obciążenia demograficznego osobami starszymi wzrósł z 33,5 do 39,8, co dodatkowo podkreśla rosnące wyzwania demograficzne dla lokalnej gospodarki i systemu emerytalnego.

Analiza struktury populacji według płci ujawnia, że odsetek osób w wieku 65 lat i więcej w populacji ogółem wzrósł z 21,9% do 25,6%. W przypadku mężczyzn wskaźnik ten zwiększył się z 17,0% do 20,4%, natomiast wśród kobiet z 26,4% do 30,4%, co wskazuje na dłuższą przewidywaną długość życia kobiet i ich przeważającą reprezentację w populacji senioralnej.

Tabela 1. Wskaźniki obciążenia demograficznego dla Kamiennej Góry w latach 2019-2024

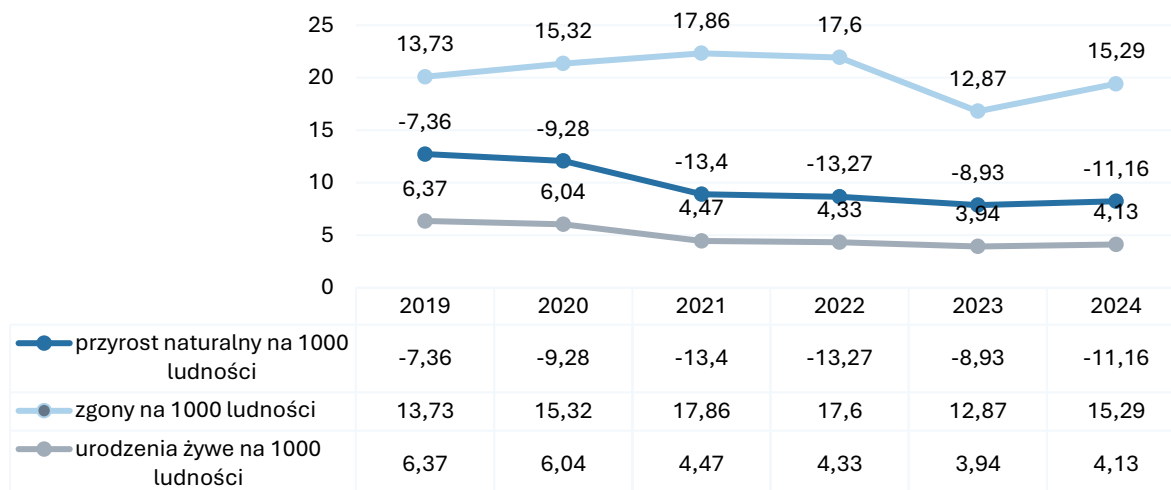
	2019	2020	2021	2022	2023	2024	Zmiana 2019/2024
ludność w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku przedprodukcyjnym	171,9	188,2	195,3	201,1	213,7	228,1	+56,2
ludność w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym	44,6	46,8	48,1	48,8	50,0	50,6	+6
współczynnik obciążenia demograficznego osobami starszymi	33,5	34,9	36,4	37,4	38,7	39,8	+6,3
odsetek osób w wieku 65 lat i więcej w populacji ogółem	21,9	22,8	23,6	24,2	25,0	25,6	+3,7
odsetek osób w wieku 65 lat i więcej w populacji ogółem - mężczyźni	17,0	18,2	18,8	19,3	19,8	20,4	+3,4
odsetek osób w wieku 65 lat i więcej w populacji ogółem - kobiety	26,4	27,1	28,1	28,7	29,6	30,4	+4

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS BDL

Kolejny wykres ilustruje dynamikę urodzeń żywych, zgonów oraz przyrostu naturalnego w przeliczeniu na 1000 mieszkańców w Kamiennej Górze w latach 2019–2024. Analiza danych wskazuje na wyraźną przewagę liczby zgonów nad urodzeniami, co skutkuje ujemnym przyrostem naturalnym w badanym okresie. Trend ten odzwierciedla proces starzenia się lokalnego społeczeństwa oraz może wskazywać na potrzebę działań wspierających politykę prorodinną i przeciwdziałających depopulacji. Wahania wartości wskaźników w poszczególnych latach są

stosunkowo niewielkie, jednak utrzymujący się ujemny przyrost naturalny sugeruje stałą spadkową tendencję demograficzną.

Wykres 4. Urodzenia żywe, zgony i przyrost naturalny na 1000 ludności w Kamiennej Górze w latach 2019-2024

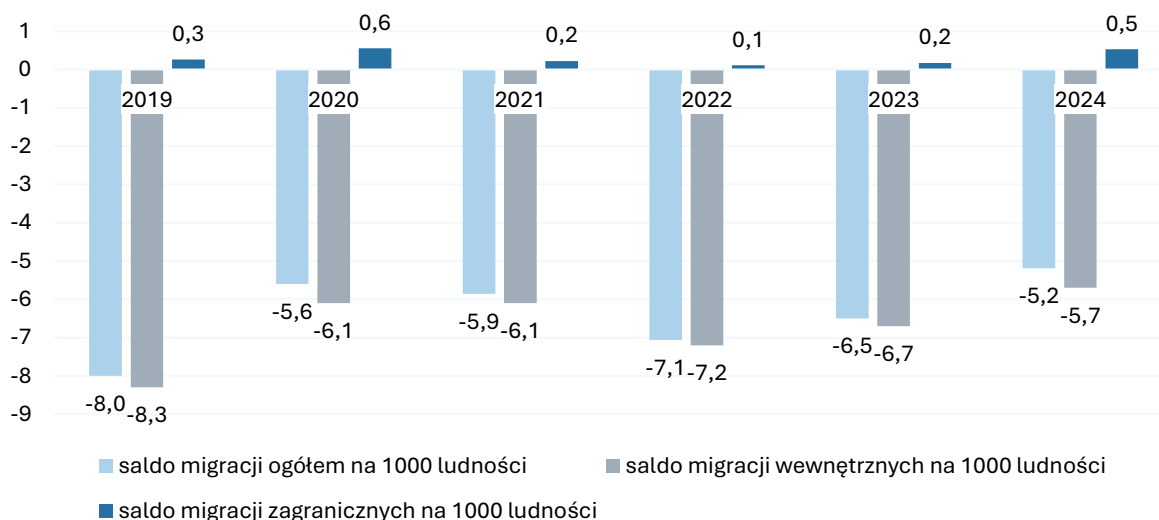

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS BDL

Analiza salda migracji w Kamiennej Górze w latach 2019–2024 wskazuje na wyraźną tendencję ujemną w zakresie migracji ogółem oraz wewnętrznych. Saldo migracji ogółem w przeliczeniu na 1000 mieszkańców pozostaje ujemne w całym badanym okresie, zmniejszając się z wartości -8% w 2019 roku do -5,2% w 2024 roku. Podobną dynamikę obserwuje się w przypadku migracji wewnętrznych, których saldo waha się od -8,3% w 2019 roku do -5,7% w 2024 roku.

Migracje zagraniczne wykazują natomiast saldo dodatnie, choć na relatywnie niskim poziomie, oscylującym między 0,1% a 0,6%. Oznacza to, że napływ mieszkańców z zagranicy nie rekompensuje ubytku wynikającego z migracji wewnętrznych.

Wykres 5. Migracje wewnętrzne i zagraniczne w Kamiennej Górze w latach 2019-2024

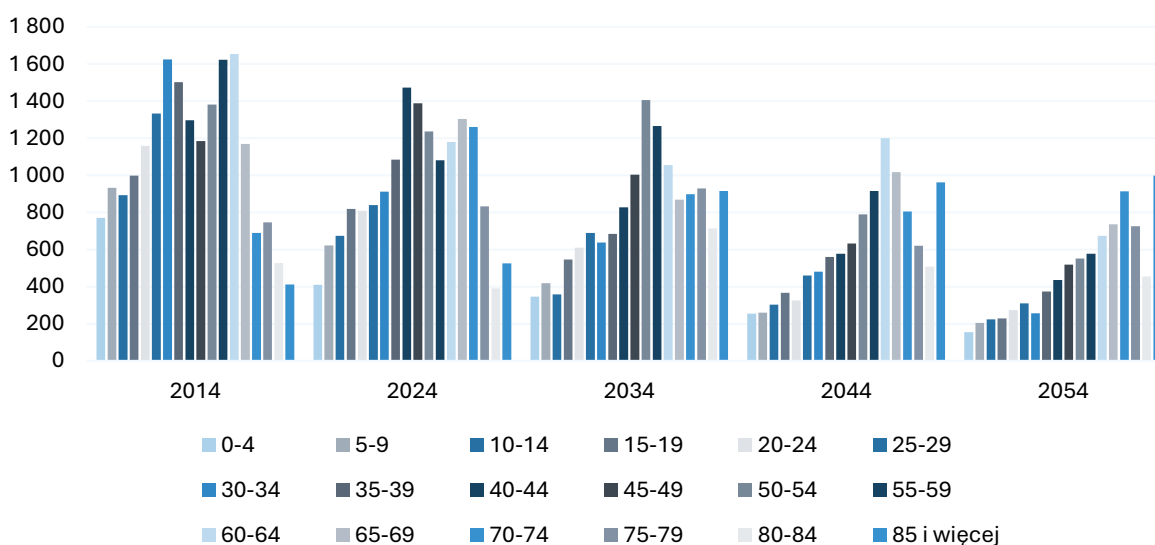

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS BDL

Prognoza demograficzna dla Kamiennej Góry wskazuje na przyszłą znaczną skalę przemian demograficznych. Prognoza ma charakter poglądowy, bazuje na modelu matematycznym uwzględniającym strukturę wieku ludności i zaobserwowane w okresie od 2014 do 2024 zmiany liczby ludności w poszczególnych grupach wieku.²

Zasadniczy wpływ na przyszłą liczbę ludności gminy ma obecna struktura wiekowa, w której liczbowo dominuje wyż demograficzny osób urodzonych w latach 70-80 XX wieku. Prognozuje się, że do 2034 roku liczba ludności miasta spadnie do około 14 tys. Po 2034 roku przewiduje się, że liczba ludności Kamiennej Góry może nadal spadać, jeśli nie zostanie przełamany problem niskiej dzietności oraz odpływu migracyjnego. Niemniej kluczowe znaczenie dla sytuacji demograficznej w mieście mieć będą kwestie ruchu naturalnego. Problem spadku liczby mieszkańców kraju jest wyzwaniem strategicznym dla rozwoju Polski. W przyjętym krajowym dokumencie „Strategia Demograficzna 2040”, będącym kompleksowym planem rządowym, mającym na celu odwrócenie negatywnych trendów demograficznych – spadku dzietności i liczby ludności w wieku produkcyjnym – zakłada się wzmocnienie rodziny, usunięcie barier prokreacyjnych, wsparcie mieszkaniowe i stabilizację rynku pracy, by osiągnąć poziom dzietności bliski zastępowalności pokoleń (około 2,1) do 2040 roku, zapewniając stabilność społeczną i gospodarczą.

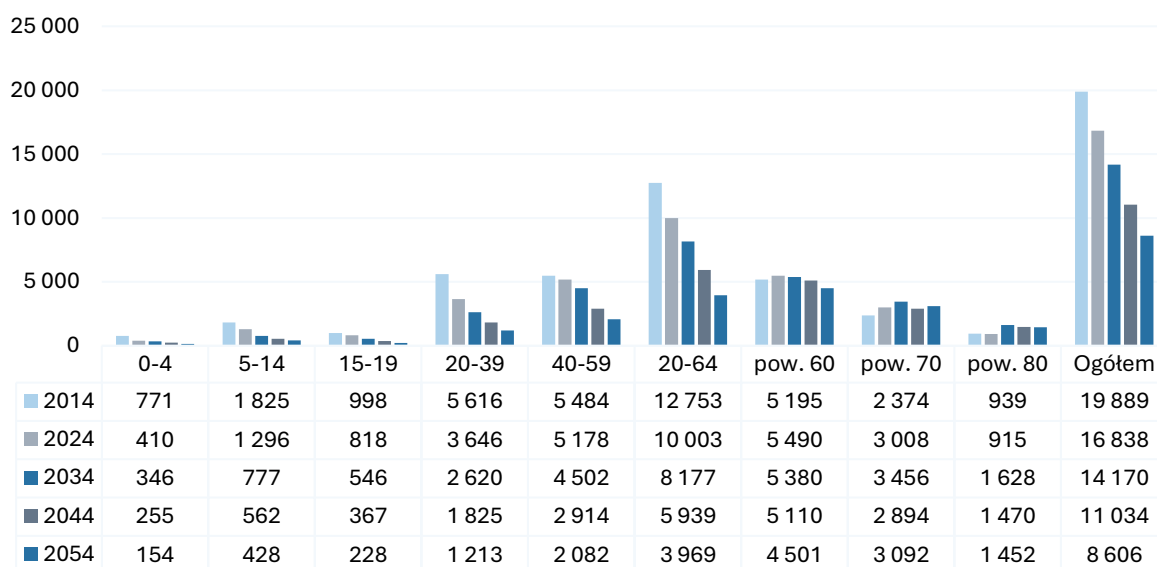
Wykres 6. Prognoza demograficzna dla Kamiennej Góry w perspektywie do 2054 roku

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

² Wyjaśnienie: prognozę demograficzną sporządzono na podstawie danych GUS w odniesieniu do danych prezentujących liczbę ludności w przedziałach wieku co 5 lat (0-4, 5-9, itd.). Istotne dla sporządzenia prognozy było zachowanie 5-letnich okresów „przejścia” danej kategorii wiekowej do kolejnej. Tj. założono, że kategoria wieku 0-4 za 5 lat przesunie się w całości do kategorii wieku 5-9, a za 10 lat do kategorii wieku 10-14. W prognozie uwzględniono również aktualne wskaźniki odnoszące się do ruchu naturalnego oraz migracji, tj. takie, które notowane były w okresie pomiędzy 2014 a 2024 rokiem. Tym samym „przesunięcie” danej kategorii wiekowej korygowano o wskaźnik „zmiany” jaka nastąpiła w okresie pomiędzy 2014 a 2024 w odniesieniu do wybranej kategorii wiekowej. W odniesieniu do liczby urodzeń założono podobne do obecnych wskaźniki urodzeń. W tym celu obliczono proporcję liczby osób urodzonych w danej dekadzie, czyli osób w wieku 0-9, (tj. osób urodzonych w przedziale czasu pomiędzy 2014 a 2024) do liczby osób w wieku rozrodczym (wiek 20-44). Na podstawie tej proporcji prognozowano liczbę nowych mieszkańców miasta w kategoriach 0-4 i 5-9 w kolejnych dekadach.

Wykres 7. Prognoza demograficzna dla Kamiennej Góry – stan ludności wg wybranych grup wieku

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

Kamienna Góra, podobnie jak większość jednostek terytorialnych w Polsce i Europie podlega procesowi starzenia się społeczeństwa. Megatrend związany ze spadkiem dzietności, niską liczbą urodzeń w połączeniu z niskim poziomem umieralności prowadzi do rosnącego udziału osób starszych w europejskim społeczeństwie. Wskazuje się, że w 2050 roku na każdą osobę w wieku 65+ w UE będą przypadać tylko dwie osoby w wieku produkcyjnym. Zjawisko to stanowi jedno z kluczowych uwarunkowań rozwojowych miasta.

Piramida wieku mieszkańców Kamiennej Góry ukazuje powyższy trend. Udział dzieci i młodzieży w wieku od 0 do 19 lat jest wyraźnie niższy niż grupy starsze, co oznacza niską zastępowalność pokoleń i prognozowane dalsze zmniejszanie się liczby ludności w przyszłości. Najliczniejsze grupy wiekowe to osoby w wieku 40–64 lata. Widoczny jest także wysoki udział osób w wieku 65+ w populacji Kamiennej Góry, z przewagą kobiet w starszych grupach, co potwierdza zaawansowany proces starzenia się społeczeństwa. Od 2019 do 2024 roku odsetek osób w wieku poprodukcyjnym systematycznie wzrastał z 26,1% do 29,3%. Rosnąca liczba osób w wieku senioralnym prowadzi do wzrostu potrzeb z zakresu opieki zdrowotnej i społecznej. Warto podkreślić, iż udział ludności w wieku poprodukcyjnym utrzymywać się będzie na wysokim poziomie, co wynika ze struktury wieku. W perspektywie długoterminowej tę kategorię wieku zasilą najliczniejsze w populacji miasta roczniki wyżu demograficznego lat 70. XX wieku.

W okresie od 2019 do 2024 r. w Kamiennej Górze notowano ujemne saldo migracji wewnętrznej na pobyt stały, co oznacza, że liczba osób opuszczających miasto była wyższa niż liczba nowych mieszkańców. Saldo migracji zagranicznych w latach 2019-2024 w Kamiennej Górze było dodatnie, co oznacza, że więcej osób osiedliło się w mieście z zagranicy, niż je opuściło. Najprawdopodobniej jest to skutek wojny na Ukrainie. Podobne tendencje obserwowane były w całym województwie dolnośląskim. Jest to trend odwrotny od obserwowanego kilka lat wstecz. Powroty z migracji zagranicznej charakteryzuje obecnie względnie nieduża skala, niemniej poprawiająca się sytuacja gospodarcza może być impulsem przyspieszającym to zjawisko, co korzystnie może wpłynąć na sytuację demograficzną miasta.

W mieście obserwuje się niskie wskaźniki urodzeń. Wskaźnik urodzeń żywych na 1000 ludności dla Kamiennej Góry w latach 2019-2024 wykazywał tendencję spadkową, z 6,37 do 4,13 (-2,24), co wynika m.in. z niekorzystnej sytuacji demograficznej w mieście (malejąca liczba kobiet w wieku rozrodczym). Problem niskiej dzietności stanowi jedno z kluczowych wyzwań dla rozwoju kraju. W przypadku Kamiennej Góry mała liczba urodzeń będzie stanowić główny czynnik spadku liczby mieszkańców w przyszłości. Prognoza demograficzna wskazuje, iż liczba mieszkańców miasta w 2034 r. może spaść do około 14 tys.

Ocena zadowolenia z zamieszkiwania w Kamiennej Górze wśród uczestników badań ankietowych była zróżnicowana. Bowiem największa grupa respondentów (44,1%) nie potrafiła jednoznacznie ocenić swojego zadowolenia z zamieszkiwania w mieście, co może świadczyć o braku wyraźnych doświadczeń - zarówno pozytywnych, jak i negatywnych. Jednocześnie **31,3% mieszkańców oceniło swoje zadowolenie wysoko**, podczas gdy 24,6% badanych deklaroowało niski poziom satysfakcji. Taka struktura odpowiedzi sugeruje potrzebę dalszego wzmacniania czynników wpływających na pozytywne doświadczenia mieszkańców oraz identyfikacji obszarów, które obniżają ich satysfakcję.

Natomiast w kontekście poczucia związku z miejscem zamieszkania deklaracje badanych wskazują na stosunkowo silne poczucie więzi mieszkańców z Kamienną Górą - **ponad dwie trzecie respondentów (72,2%) identyfikuje się ze swoim miejscem zamieszkania**. Odsetek osób deklarujących brak takiej więzi jest relatywnie niewielki (10,8%). Jednocześnie 17,1% ankietowanych nie potrafi jednoznacznie określić swojego stosunku, co może sugerować umiarkowane lub nie do końca ukształtowane emocjonalne powiązanie z miastem. Ogólnie wyniki wskazują na stabilne poczucie lokalnej identyfikacji, którą warto wzmacniać działaniami angażującymi mieszkańców i budującymi pozytywne doświadczenia związane z życiem w mieście.

Ponad połowa badanych (57,1%) nie planuje w najbliższych latach wyprowadzki z miasta. Jednocześnie **17,9% respondentów deklaruje chęć opuszczenia miasta, a 25% nie określiło jednoznacznie swoich planów**, co sugeruje istnienie znacznej grupy o niepewnych perspektywach migracyjnych. Wyniki te wskazują na potrzebę dalszego monitorowania czynników wpływających na decyzje o pozostaniu lub wyprowadzce oraz potencjalnych działań zwiększających atrakcyjność miasta dla mieszkańców.

Osoby, które zaznaczyły, że planują wyprowadzkę z Kamiennej Góry w najbliższych latach zapytano o powody takiej decyzji. **Kluczowym czynnikiem decyzji o opuszczeniu miasta jest kwestia poszukiwania lub rozpoczęcia lepszej / nowej pracy / wyższych zarobków (23,5%), a także poszukiwanie korzystniejszych warunków życia w innej miejscowości**.

Wśród respondentów planujących wyprowadzkę **dominuje dążenie do zmiany miejsca zamieszkania na takie, które oferuje lepsze perspektywy życiowe**, przy czym te perspektywy są poszukiwane zarówno w dużych miastach Polski (Wrocław, Warszawa, Poznań), jak i za granicą (Niemcy, Wielka Brytania, Nowa Zelandia, Islandia), a także w mniejszych ośrodkach tj. Szczawno-Zdrój, Świdnica czy miejscowości w gminie wiejskiej Kamienna Góra.³

Problem depopulacji w Kamiennej Górze stanowi jedno z kluczowych wyzwań rozwojowych miasta. Analiza materiału jakościowego, w szczególności wywiadów pogłębionych z mieszkańcami, wskazuje, że odpływ ludności – zwłaszcza osób młodych i aktywnych zawodowo – pozostaje

³ Badanie ilościowe przeprowadzone wśród mieszkańców Kamiennej Góry, N=492, październik-listopad 2025.

w ścisłym związku z ograniczoną atrakcyjnością lokalnego rynku pracy oraz niedostosowaniem oferty miejskiej do potrzeb współczesnych gospodarstw domowych.

Główną determinantą decyzji migracyjnych jest niedostatek stabilnych i perspektywicznych miejsc pracy, w szczególności dla osób posiadających wyższe wykształcenie lub kompetencje specjalistyczne. Choć w mieście funkcjonują zakłady produkcyjne, ich profil zatrudnienia nie odpowiada aspiracjom młodych profesjonalistów, wykonujących pracę o charakterze intelektualnym lub opartą na nowoczesnych technologiach.

Miasto jest postrzegane jako przestrzeń korzystna pod względem środowiskowym i rekreacyjnym, jednak niewystarczająco przygotowana do pełnienia funkcji ośrodka zapewniającego wysoką jakość codziennego życia. Respondenci wskazują na ograniczoną dostępność mieszkań oraz ubogą ofertę kulturalno-rozrywkową. Szczególnie akcentowany jest brak aktywności miasta w godzinach popołudniowych i w weekendy, co potęguje wrażenie stagnacji i ograniczonych możliwości spędzania czasu wolnego.

Konsekwencją utrzymujących się procesów depopulacyjnych jest postępujące starzenie się struktury demograficznej miasta. Zjawisko to generuje istotne ryzyka dla lokalnej gospodarki, w tym groźbę luki pokoleniowej na rynku pracy. Respondenci zwracają uwagę, że brak napływu młodych pracowników, przy jednoczesnym przechodzeniu obecnych kadr na emeryturę, może doprowadzić do deficytu wykwalifikowanych pracowników oraz osłabienia zdolności operacyjnych lokalnych instytucji i przedsiębiorstw.

Kamienna Góra postrzegana jest jako miasto oferujące spokój i wysokie walory środowiskowe, jednak niewystarczająco konkurencyjne jako miejsce długoterminowego osiedlania się. Bez zdecydowanych działań ukierunkowanych na rozwój rynku pracy, przyciąganie inwestorów oraz poprawę jakości życia, a także podnoszenie bezpieczeństwa w mieście, proces depopulacji będzie się pogłębiał, stanowiąc istotne zagrożenie dla dalszego rozwoju społeczno-gospodarczego miasta.⁴

3.2. POMOC SPOŁECZNA

Zadania z zakresu pomocy społecznej na terenie miasta Kamienna Góra realizowane są przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej.

Ośrodek podejmuje działania m.in. na podstawie następujących przepisów prawa: ustawy o pomocy społecznej, ustawy o świadczeniach rodzinnych, ustawy o pomocy osobom uprawnionym do alimentów, ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie, ustawy o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych, ustawy o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci, ustawy o ustaleniu i wypłacie zasiłków dla opiekunów, ustawy o systemie oświaty, a także na podstawie ustawy o Karcie Dużej Rodziny.

Na terenie gminy miejskiej Kamienna Góra funkcjonują placówki wsparcia dziennego poza strukturami Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej na podstawie wydanych decyzji Burmistrza Miasta Kamienna Góra zezwalających na ich prowadzenie, w formie podwórkowej:

⁴ Badanie jakościowe zrealizowane wśród mieszkańców Kamiennej Góry, listopad-grudzień 2025 r.

- Centrum Świetlic Podwórkowych Hufca ZHP Kamienna Góra – Granica,
- Centrum Świetlic Podwórkowych Hufca ZHP Kamienna Góra – Dzielne Orlęta,
- Centrum Świetlic Podwórkowych Hufca ZHP Kamienna Góra – Leśne Licho.

W formie opiekuńczej:

- Świetlica Środowiskowa – Słoneczna Wyspa, z siedzibą przy ul. Wałbrzyskiej 15.⁵

Na terenie miasta nie funkcjonują jednostki takie jak: Dom Pomocy Społecznej, Mieszkania treningowe i wspomagane, noclegownie, ogrzewalnie, ośrodki interwencji kryzysowej, ośrodki wsparcia, placówki specjalistycznego poradnictwa czy rodzinne domy pomocy.

W całym powiecie kamiennogórskim odnotowano 1 mieszkanie treningowe i wspomagane, 4 ośrodki pomocy społecznej oraz 1 ośrodek wsparcia.⁶

Na terenie miasta ma również siedzibę Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie (ul. H. Sienkiewicza 6A).

Obowiązującym dokumentem wyznaczającym główne działania dla samorządu i mieszkańców w celu poprawy funkcjonowania miasta pod względem społecznym jest „Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Miasta Kamienna Góra na lata 2022 – 2026”. Podstawą prawną strategii jest ustawa o pomocy społecznej z dnia 12 marca 2004 r.

Wśród wyodrębnionych problemów społecznych zdiagnozowanych w Kamiennej Górze w ramach przygotowywania „Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Miasta Kamienna Góra na lata 2022-2026” znalazły się:

- starzenie się społeczeństwa i problemy zdrowotne mieszkańców gminy;
- występowanie zjawiska uzależnień i przemocy w rodzinie;
- problemy opiekuńczo-wychowawcze, trudności rodzin borykających się z problemem ubóstwa i bezrobocia;
- brak aktywizacji społecznej osób zagrożonych izolacją społeczną.⁷

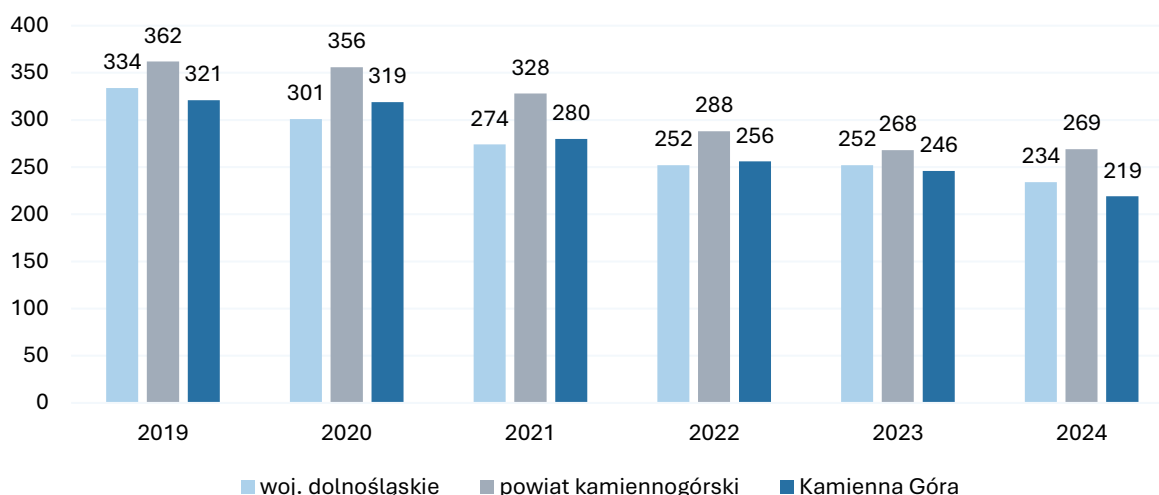
Wskaźnik dotyczący beneficjentów środowiskowej pomocy społecznej na 10 tys. ludności w latach 2019-2024 ukazuje korzystniejszą sytuację Kamiennej Góry w porównaniu do całego powiatu kamiennogórskiego, gdyż powiat każdego roku notował wyższe wartości omawianego wskaźnika. Na przestrzeni omawianego czasu liczba beneficjentów środowiskowej pomocy społecznej na 10 tys. ludności w Kamiennej Górze spadała. Podobnie było w powiecie oraz całym województwie dolnośląskim.

⁵ Ocena zasobów pomocy społecznej za rok 2024.

⁶ Ibidem.

⁷ Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Miasta Kamienna Góra na lata 2022-2026.

Wykres 8. Beneficjenci środowiskowej pomocy społecznej na 10 tys. ludności w latach 2019-2024

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS BDL

W Kamienną Górę w latach 2019-2024 liczba gospodarstw domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej spadła o 31,6%, z 411 do 281. Podobną prawidłowość obserwuje się w przypadku województwa dolnośląskiego oraz powiatu kamiennogórskiego, gdzie również notowany był spadek, kolejno o 24,2% oraz 31,6%.

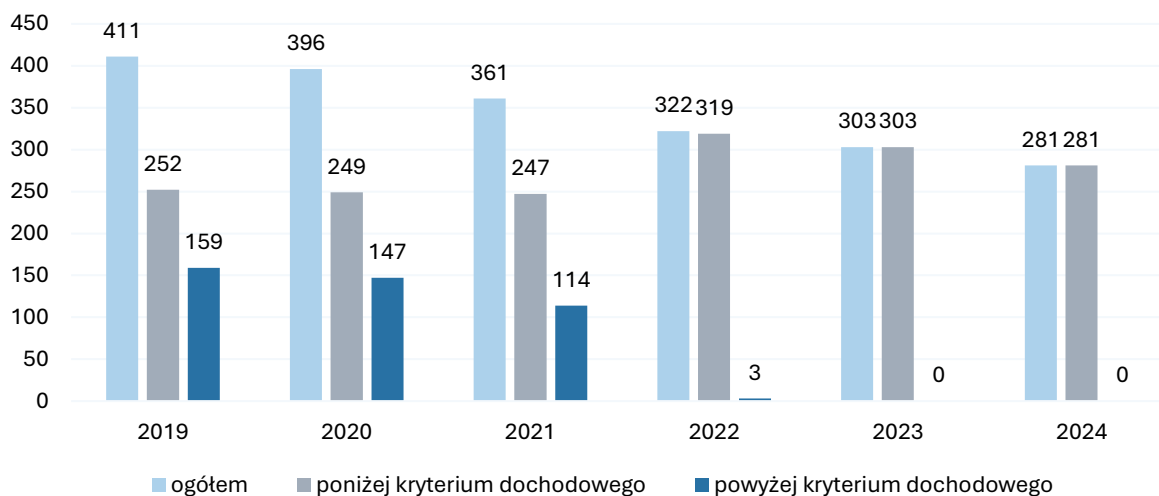
Tabela 2. Gospodarstwa domowe korzystające ze środowiskowej pomocy społecznej w latach 2019-2024

	2019	2020	2021	2022	2023	2024	zmiana % 2019/2024
woj. dolnośląskie	53 515	49 869	46 511	43 097	42 580	40 547	-24,2%
powiat kamiennogórski	932	901	840	749	703	687	-26,3%
Kamienna Góra	411	396	361	322	303	281	-31,6%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS BDL

Analizując liczbę gospodarstw domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w Kamienną Górę w latach 2019-2024 według kryterium dochodowego, widać, że częściej z pomocy korzystały gospodarstwa poniżej kryterium dochodowego. Od 2023 roku liczba rodzin otrzymujących wsparcie powyżej kryterium dochodowego spadła do zera.

Wykres 9. Gospodarstwa domowe korzystające ze środowiskowej pomocy społecznej według kryterium dochodowego w Kamiennej Górze w latach 2019-2024

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS BDL

Do trzech najczęstszych powodów przyznawania pomocy i wsparcia w 2024 roku należały: długotrwała lub ciężka choroba (133), niepełnosprawność (112), ubóstwo (95). W dalszej kolejności było to: bezrobocie (61), alkoholizm (23), bezdomność (12), bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych (10).⁸

Na rzecz mieszkańców, w tym osób starszych, schorowanych i niepełnosprawnych Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Kamiennej Górze realizuje szereg projektów współfinansowanych ze środków publicznych. Wśród najważniejszych można wskazać:

- Program „Opieka wytchnieniowa”,
- Program „Asystent osobisty osoby niepełnosprawnej”,
- Kampania „Biała wstążka”,
- Kamiennogórska linia dla seniorów,
- Korpus wsparcia Seniorów.

Na terenie miasta Kamienna Góra nie funkcjonuje Dom Pomocy Społecznej. W obliczu rosnących potrzeb osób starszych, zwiększającego się udziału osób w wieku produkcyjnym w ogólnej liczbie mieszkańców Kamiennej Góry, należy zwrócić uwagę na potrzebę stworzenia dziennego domu pomocy, który stanowić będzie odpowiedź na pilną potrzebę zapewnienia opieki starszym, niesamodzielnym mieszkańcom miasta Kamienna Góra.

Zdaniem lokalnych liderów do grup wymagających największego wsparcia ze strony miasta zaliczane są w pierwszej kolejności **osoby z niepełnosprawnościami**, które napotykają bariery w dostępie do infrastruktury aktywizacyjnej i integracyjnej. Brak odpowiednich form zatrudnienia wspieranego, terapii zajęciowej oraz przestrzeni umożliwiających nawiązywanie relacji społecznych sprzyja ich izolacji i ogranicza samodzielność.

⁸ Ocena zasobów pomocy społecznej za rok 2024.

Równie istotną grupą są **seniorzy** i emeryci, dla których zakończenie aktywności zawodowej często wiąże się z osamotnieniem i marginalizacją społeczną. Wskazywana jest potrzeba rozwoju klubów seniora oraz inicjatyw sprzyjających aktywnemu starzeniu się i wykorzystaniu potencjału tej grupy.

Zapewnienie miejsc aktywnego spędzania czasu wolnego, zapewnienie usług opiekuńczych oraz zapewnienie ośrodka dziennego domu pobytu stanowiły priorytety działań dla seniorów w opinii ankietowanych biorących udział w badaniu przeprowadzonym na potrzeby przygotowania Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Miasta Kamienna Góra na lata 2022-2026. W odpowiedzi na te potrzeby miasto Kamienna Góra podjęło starania zmierzające do tworzenie na terenie miasta Domu Dziennego Pobytu dla seniorów i osób niepełnosprawnych, oferującego bezpłatne miejsce spotkań z bogatym wachlarzem zajęć kulturalno-oświatowych.

Zgodnie z informacjami zawartymi w „Ocenie zasobów pomocy społecznej za rok 2024” do priorytetów polityki społecznej w kontekście seniorów i osób z niepełnosprawnościami należą:

- dalsze dostosowanie systemu wsparcia osób starszych do potrzeb starzejącego się społeczeństwa;
- organizowanie zajęć przeznaczonych dla starszych mieszkańców miasta;
- budowanie systemu wsparcia dla osób starszych poprzez propagowanie idei rodzinnych domów pomocy i dziennych domów pomocy oraz wolontariat,
- zwiększenie nakładów finansowych na realizację usług opiekuńczych i specjalistycznych usług opiekuńczych;
- zwiększenie nakładów finansowych na zapewnienie miejsc w domach pomocy społecznej;
- podjęcie działań zmierzających do utworzenia mieszkań chronionych dla osób i rodzin zagrożonych bezdomnością, starszych i niepełnosprawnych, w celu pozostawienia ich w miejscu zamieszkania.

W kontekście osób ze szczególnymi potrzebami warto także wspomnieć, że miasto Kamienna Góra realizuje projekt pn. „Poprawa dostępności budynku ratusza oraz usług Urzędu Miasta Kamienna Góra”, współfinansowany w ramach programu grantowego „Dostępny samorząd 2.0”. Celem projektu jest poprawa dostępności architektonicznej oraz informacyjno-komunikacyjnej Urzędu Miasta Kamienna Góra. Podejmowane działania mają zapewnić osobom z niepełnosprawnościami oraz wszystkim mieszkańcom równe możliwości w dostępie do usług publicznych świadczonych przez urząd.⁹ Obecnie zrealizowane zostały następujące działania:

- zakup i montaż taśm kontrastowych na pierwszym i ostatnim stopniu schodów, co ma ułatwić orientację osobom z dysfunkcją wzroku;
- zakup nowych wycieraczek z podjazdami, które mają ułatwić dostęp do budynku oraz poruszanie się po nim osobom z niepełnosprawnością ruchową;
- zakup lup powiększających, umożliwiających osobom niedowidzącym samodzielne czytanie dokumentów i formularzy;

⁹ <https://kamiennagora.pl/projekt-w-ramach-programu-dostepny-samorzad-2-0/> (dostęp 6.03.2025 r.)

- podpisanie umowy z tłumaczem polskiego języka migowego (PJM), który świadczy usługi online, usprawniając obsługę osób głuchych;
- zakup 2 tablic tyflograficznych z planami sytuacyjnymi I i II piętra budynku, przedstawionymi w formie wizualnej i dotykowej;
- zakup nowych tablic informacyjnych oraz tabliczek drzwiowych, bardziej czytelnych dla osób ze szczególnymi potrzebami;
- zakup ramek do podpisu, które umożliwiają osobom starszym wygodne i samodzielne podpisywanie dokumentów.

Szczegółnej uwagi wymagają również **młodzież** oraz **młodzi dorośli**, postrzegani jako kluczowy zasób w kontekście przeciwdziałania depopulacji miasta. Niedobór atrakcyjnych form spędzania czasu wolnego oraz ograniczona oferta instytucjonalna skierowana do tej grupy osłabiają ich więź z miastem i sprzyjają migracjom. Kluczowe znaczenie ma również dostosowanie oferty kulturalnej i rekreacyjnej do realnego rytmu życia mieszkańców, w tym zwiększenie dostępności wydarzeń w godzinach popołudniowych i w weekendy. Uzupełnieniem działań społecznych powinna być konsekwentna **polityka przeciwdziałania patologiom społecznym, w szczególności uzależnieniom**, które negatywnie wpływają na bezpieczeństwo i jakość życia w mieście. Zdaniem uczestników wywiadów pogłębionych priorytetową kwestią jest także zadbanie o ogólny dobrostan różnych grup, zdrowie psychiczne i fizyczne mieszkańców.¹⁰

W badaniu przeprowadzonym na potrzeby przygotowania „Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Miasta Kamienna Góra na lata 2022-2026r.” zdaniem większości ankietowanych uzależnienia stanowią wysoki problem społeczny miasta. Kolejno, niemal połowa badanych wskazała, że zjawisko przemocy domowej występuje w wielu rodzinach na terenie miasta. Do akcentowanych, negatywnych zjawisk społecznych badani zaliczyli przede wszystkim problem niszczenia mienia publicznego, spożywanie alkoholu w miejscach publicznych oraz przestępczość i chuligaństwo. Kwestia podnoszenia bezpieczeństwa na terenie miasta była jedną z najważniejszych dla ankietowanych.

W rekomendacjach zawartych w „Ocenie zasobów pomocy społecznej za rok 2024” pojawiły się też te, odnoszące się do funkcjonowania rodziny. Postulowano wparcie rodzin poprzez:

- promowanie działań na rzecz rozwoju i wzmacniania rodziny, w tym zwiększenie dostępu do poradnictwa specjalistycznego, dostosowanego do indywidualnych potrzeb;
- dalszy rozwój wsparcia asystenta rodziny;
- poszerzenie form wsparcia dla osób z trudnościami na rynku pracy.¹¹

Do pozostałych form wsparcia realizowanych przez Miejski Ośrodek Pomocy społecznej należą:

- Dożywianie w Gminie Miejskiej Kamienna Góra na lata 2024-2028,
- Asystent Rodziny - Przyjaciół i Doradca,
- Przeciwdziałanie przemocy w rodzinie,
- Rozwiązywanie problemów alkoholowych.

¹⁰ Badanie jakościowe zrealizowane wśród mieszkańców Kamiennej Góry, listopad-grudzień 2025 r.

¹¹ Ocena zasobów pomocy społecznej za rok 2024.

Podsumowując, w Kamiennej Górze obserwowano względnie niskie wskaźniki zasięgu pomocy społecznej. Liczba beneficjentów środowiskowej pomocy społecznej na 10 tys. ludności w 2024 r. wynosiła 219, przy średniej dla województwa dolnośląskiego wynoszącej 234. Coraz większy wpływ na sytuację społeczną ma jednak starzenie się społeczeństwa. Głównymi przyczynami przyznawania pomocy społecznej są długotrwała lub ciężka choroba, niepełnosprawność i ubóstwo.

Zadania z zakresu pomocy społecznej na terenie miasta Kamienna Góra realizowane są przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej. W ramach MOPS funkcjonują zróżnicowane formy wsparcia i programy, obejmujące zarówno działania opiekuńcze, jak i aktywizujące oraz integrujące: Centrum Świetlic Podwórkowych (Granica, Dzielne Orłęta, Leśne Licho), Świetlica Środowiskowa – Słoneczna Wyspa, Opieka wytchnieniowa, Asystent osobisty osoby niepełnosprawnej, Kamiennogórska linia dla seniorów, Korpus wsparcia Seniorów, Dożywianie w Gminie Miejskiej Kamienna Góra, Asystent Rodziny - Przyjaciół i Doradca. Podejmowane są także programy i kampanie dotyczące przeciwdziałania przemocy w rodzinie (np. kampania „Biała wstążka”) oraz rozwiązywania problemów alkoholowych.

Na terenie miasta ma również siedzibę Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie. Wskazuje to, iż w Kamiennej Górze funkcjonuje dobrze zorganizowany i dostępny dla mieszkańców system pomocy społecznej. Jednocześnie pojemność funkcjonujących rozwiązań może być niewystarczająca w związku z rosnącymi potrzebami, które generowane są przez starzenie się społeczności miasta. Prognoza demograficzna wskazuje, iż w perspektywie 2034 r. liczba osób w wieku pow. 80. roku życia może się podwoić i wynosić około 1,6 tys. Wyzwaniem dla systemu pomocy społecznej jest dalsza deinstytucjonalizacja usług społecznych, która pozwoli zrekompensować deficyty całego systemu w związku z rosnącymi potrzebami.

Kierunek rozwoju polityki społecznej w Polsce w perspektywie najbliższych lat jednoznacznie zmierza w stronę dalszego odchodzenia od opieki instytucjonalnej, realizowanej w dużych placówkach całodobowych (w tym domach pomocy społecznej), na rzecz systemu wsparcia środowiskowego, świadczonego możliwie najbliżej miejsca zamieszkania osoby potrzebującej. Proces ten, określany jako deinstytucjonalizacja, stanowi jeden z kluczowych filarów zarówno krajowej polityki społecznej, jak i polityki spójności Unii Europejskiej, zakładając stopniowe zastępowanie opieki instytucjonalnej usługami lokalnymi, elastycznymi i zindywidualizowanymi.

Proces ten nabiera szczególnego znaczenia w kontekście postępujących zmian demograficznych, w tym systematycznego wzrostu liczby osób w wieku poprodukcyjnym przy jednoczesnym spadku liczby osób w wieku produkcyjnym. Starzenie się społeczeństwa stanowi jedno z kluczowych wyzwań dla lokalnego systemu pomocy społecznej, wymagając rozwoju dostępnej i zróżnicowanej oferty wsparcia, obejmującej w szczególności usługi opiekuńcze i asystenckie, dzienne formy wsparcia, domy dziennego pobytu oraz mieszkania wspomagane, w tym mieszkania chronione i treningowe. Równocześnie system ten musi uwzględniać potrzeby osób z niepełnosprawnościami, dla których dostęp do środowiskowych form wsparcia oraz mieszkalnictwa wspomagane stanowi warunek niezależnego i godnego funkcjonowania w społeczności lokalnej.

W świetle powyższych uwarunkowań oraz obowiązujących kierunków polityki społecznej, w perspektywie 2026–2036 rozwój Miasta Kamienna Góra powinien koncentrować się na rozwoju **Centrów Opiekuńczo-Mieszkalnych (COM)**, stanowiących alternatywę dla klasycznej opieki całodobowej. Placówki te zapewniają wsparcie dzienne lub całodobowe w warunkach

sprzyjających samodzielności, aktywizacji oraz integracji społecznej, pełniąc jednocześnie funkcję pomostu między systemem instytucjonalnym a usługami środowiskowymi. Należy przy tym podkreślić, że rozwiązania te powinny być rozwijane nie tylko z myślą o osobach dorosłych z niepełnosprawnościami, ale również – w odpowiednio dostosowanej formule – jako element systemu wsparcia dzieci i młodzieży, w tym przebywających w pieczy zastępczej oraz w procesie usamodzielniania. W szczególności należy traktować proces usamodzielniania nie jako odrębne działanie pomocowe, lecz jako integralny element lokalnego systemu polityki społecznej, obejmujący m.in. dostęp do mieszkań wspomaganych i treningowych, integrację usług społecznych, psychologicznych i zawodowych, wprowadzenie funkcji koordynatora procesu usamodzielniania, który zapewni długoterminowe wsparcie po opuszczeniu systemu pieczy zastępczej.

W tym kontekście szczególnego znaczenia nabiera rozwój sektora ekonomii społecznej, który powinien stopniowo stawać się jednym z kluczowych partnerów w realizacji usług publicznych. Wzmocnienie roli organizacji pozarządowych (NGO) oraz podmiotów ekonomii społecznej (PES) obejmuje zarówno świadczenie usług opiekuńczych i wspierających, jak i rozwój przedsiębiorstw społecznych pełniących funkcję lokalnych pracodawców, w tym dla osób zagrożonych wykluczeniem społecznym.

Zestawiając powyższe uwarunkowania demograficzne, społeczne i prawne, należy stwierdzić, że polityka społeczna Miasta Kamienna Góra w perspektywie 2026–2036 będzie jednym z kluczowych obszarów determinujących rozwój lokalny. Jej skuteczna realizacja wymaga **przejścia od modelu instytucjonalnego do modelu sieciowego i środowiskowego**, w którym centralną rolę odgrywają partnerstwa międzysektorowe, rozwój ekonomii społecznej, upowszechnienie usług środowiskowych oraz budowa spójnego systemu włączenia społecznego obejmującego osoby starsze, osoby z niepełnosprawnościami oraz osoby w procesie usamodzielniania.

3.3. OPIEKA ZDROWOTNA

Na terenie Kamiennej Góry mieszkańcy mają dostęp do następujących placówek zdrowia:¹²

- Powiatowe Centrum Zdrowia w Kamiennej Górze Sp. z o.o. NZOZ Szpital Powiatowy (ul. Bohaterów Getta 10),
- Dolnośląskie Centrum Rehabilitacji i Ortopedii Sp. z o.o. w Kamiennej Górze (ul. Janusza Korczaka 1),
- „Eskulap” Sp. z o.o. (ul. Władysława Broniewskiego 26a),
- NZOZ Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej Rodzinna (ul. Tadeusza Kościuszki 6),
- Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej „Cermed” (ul. Tadeusza Kościuszki 6),
- NZOZ Centrum Higieny Psychiczej (ul. Tadeusza Kościuszki 6),
- Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej Opti-med (ul. Bohaterów Getta 8),
- Bonifraterskie Centrum Medyczne Sp. z o.o. (ul. Jeleniogórska 3),
- Dolnośląskie Centrum Leczenia Uzależnień w Czarnym Borze (ul. Adama Mickiewicza).

¹² Dane Urzędu Miasta Kamienna Góra.

Kamienna Góra cechuje się wzrostem liczby porad lekarskich udzielonych w ramach podstawowej opieki zdrowotnej w latach 2019-2024, wynoszącym 7%. W przypadku województwa dolnośląskiego oraz powiatu kamiennogórskiego również obserwowano wzrost, który wynosił kolejno 7,2% oraz 1,3%.

Tabela 3. Liczba porad lekarskich w ramach podstawowej opieki zdrowotnej w latach 2019-2024

	2019	2020	2021	2022	2023	2024	zmiana 2019/2024
woj. dolnośląskie	13 096 277	11 839 679	13 149 972	13 178 752	13 868 051	14 044 355	+7,2%
powiat kamiennogórski	173 913	155 950	164 243	162 805	164 594	176 135	+1,3%
Kamienna Góra	104 480	91 543	96 730	99 917	102 367	111 836	+7,0%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS BDL

Mieszkańcy gminy miejskiej Kamienna Góra mają możliwość korzystania z następujących aptek zlokalizowanych na terenie gminy:

- Ziko Apteka (ul. Jana Pawła II 10),
- Apteka Centrum Zdrowia (ul. Jana Pawła II 8),
- Apteka Remedium (ul. Władysława Broniewskiego 24),
- Echinacea. Apteka. Kobylko G. (ul. Bohaterów Getta 8),
- Apteka Paprotka (plac Grunwaldzki 2),
- Apteka miejska (plac Wolności 5).

Wskaźnik ludności na aptekę ogólnodostępną na przestrzeni lat od 2019 do 2024 kształtował się w sposób różnorodny w Kamiennej Górze. W 2024 wyniósł 2 806 osób na aptekę ogólnodostępną i był zbliżony do wartości notowanej w roku bazowym (2019).

Tabela 4. Ludność na aptekę ogólnodostępną w latach 2019-2024

	2019	2020	2021	2022	2023	2024	zmiana 2019/2024
woj. dolnośląskie	2 924	3 071	3 133	3 202	3 253	3 374	+15,4%
powiat kamiennogórski	6 177	5 974	5 156	5 098	5 040	5 696	-7,8%
Kamienna Góra	2 691	3 012	2 532	2 482	2 444	2 806	+4,3%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS BDL

Na terenie Kamiennej Góry funkcjonuje system ochrony zdrowia, oparty na współpracy jednostek powiatowych oraz miejskich. Struktura ta zapewnia mieszkańcom dostęp zarówno do świadczeń szpitalnych, jak i ambulatoryjnych, obejmujących podstawową i specjalistyczną opiekę zdrowotną.

Do głównych problemów w zakresie opieki zdrowotnej należy zaliczyć przepiętnienie placówek medycznych i długi czas oczekiwania na wizyty (szczególnie do lekarzy specjalistów), ograniczony dostęp do rehabilitacji. Jednym z najniżej ocenionych przez mieszkańców elementem jakości życia jest dostępność do lekarzy specjalistów. Aż 42,9% uczestników badania uważało, że dostępność lekarzy specjalistów pogorszyła się w ostatnich 5 latach. Wskazuje to na potrzebę zwiększenia dostępności usług medycznych.¹³

Ponadto należy zwrócić uwagę na starzenie się społeczeństwa miasta, co może mieć istotny wpływ na zwiększenie zapotrzebowania na leczenie specjalistyczne oraz wzrost zachorowalności m.in. na nowotwory, choroby układu krążenia. Diagnozuje się przy tym potrzebę wzmocnienia geriatry.

3.4. EDUKACJA I WYCHOWANIE

OPIEKA NAD DZIEĆMI DO LAT 3

Gmina miejska Kamienna Góra prowadzi jeden żłobek na terenie miasta pod nazwą Żłobek Miejski w Kamiennej Górze. Placówka dysponuje 72 miejscami. Opieka nad dziećmi w wieku od 20 tygodnia życia do 3 lat została zorganizowana w 3 oddziałach. Obecnie nie ma zapotrzebowania na dodatkowe miejsca, bowiem wszystkie dzieci, które brały udział w procesie rekrutacji zostały przyjęte. Warto jednak zaznaczyć, że spośród około 180 uprawnionych do żłobka uczęszcza jedynie 72 dzieci, co stanowi 40% ogółu. Na taki stan rzeczy bez wątpienia mają wpływ takie czynniki jak: wola rodziców opieki nad małym dzieckiem osobiście, brak miejsc pracy, rządowy program „Aktywny rodzic” (w ramach programu rodzice mogą otrzymać świadczenie na dziecko, które może pokryć wynagrodzenie opiekunom lub członkom rodziny). W związku z planowaną rozbudową infrastruktury mieszkaniowej w Kamiennej Górze i aktywnymi próbami pozyskania inwestorów w mieście istnieje realne prawdopodobieństwo, że na przestrzeni najbliższych 10 lat liczba najmłodszych mieszkańców wzrośnie, co będzie skutkowało koniecznością rozbudowy obecnego żłobka.

Zgodnie z pozyskanymi informacjami, obecny żłobek (wybudowany w 1979 roku) nie spełnia obecnych wymogów ochrony p. poż oraz wymaga gruntownego remontu. Do najważniejszych wyartykułowanych potrzeb należą: dostosowanie budynku do wymogów ochrony przeciwpożarowej, zamontowanie monitoringu, dostosowanie budynku do wymogów dostępności tj. montaż windy, poszerzenie ciągów komunikacyjnych, remont dachu, wymiana elewacji, malowanie wszystkich pomieszczeń, montaż markiz nad oknami i rolet zaciemniających/ odbijających światło, montaż solarów, pompy ciepła, stworzenie groty solnej zagospodarowanie terenu wokół żłobka - wydzielenie mini ogródków/ tarasów dla poszczególnych grup wiekowych, stworzenie zielonego dachu, ogród zimowy.¹⁴

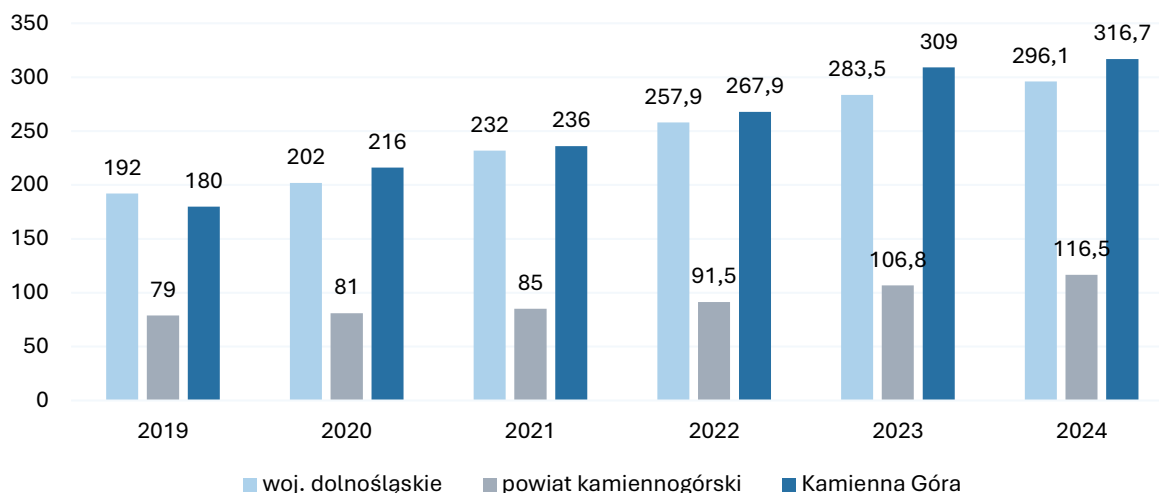
W latach 2019–2024 odnotowano systematyczny wzrost dostępności opieki instytucjonalnej nad dziećmi do lat 3, wyrażony liczbą miejsc w żłobkach, oddziałach i klubach dziecięcych na 1000 dzieci. Najwyższą dynamikę wzrostu zaobserwowano w Kamiennej Górze, gdzie wskaźnik wzrósł z 180 do 316,7, osiągając poziom wyższy niż średnia województwa dolnośląskiego. W powiecie

¹³ Badanie ilościowe przeprowadzone wśród mieszkańców Kamiennej Góry, N=492, październik-listopad 2025.

¹⁴ Dane jednostek organizacyjnych gminy miejskiej Kamienna Góra.

kamiennogórskim wskaźnik pozostaje istotnie niższy, jednak również wykazuje stałą tendencję wzrostową.

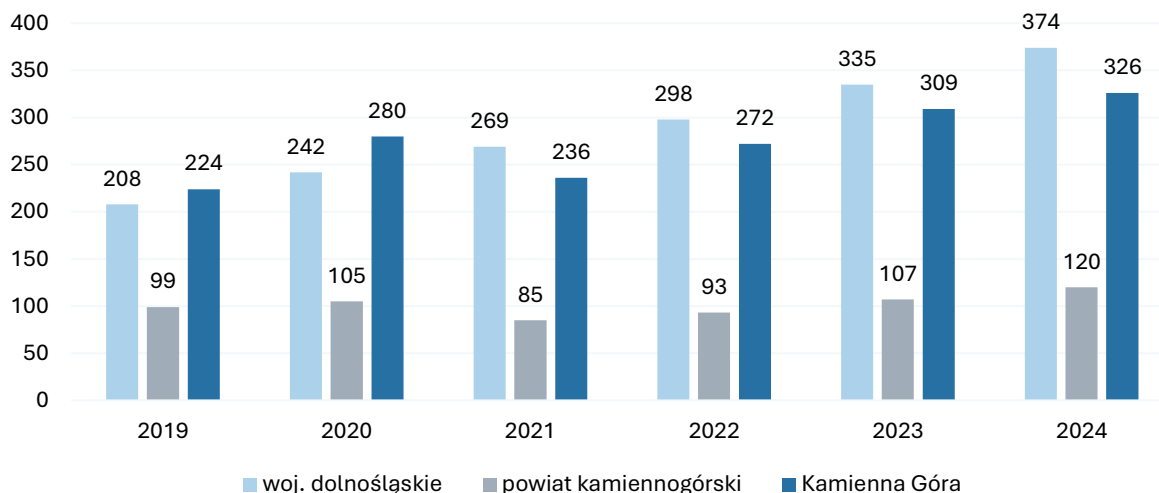
Wykres 10. Dzieci w żłobkach, oddziałach i klubach dziecięcych na 1000 dzieci w wieku do lat 3 w latach 2019-2024

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS BDL

Liczba miejsc w żłobkach i klubach dziecięcych na 1000 dzieci w wieku do lat 3 w latach 2019-2024 w Kamiennej Górze wzrastała, wyjątek stanowi jedynie rok 2021.

Wykres 11. Miejsca w żłobkach, oddziałach i klubach dziecięcych na 1000 dzieci w wieku do lat 3 w latach 2019-2024

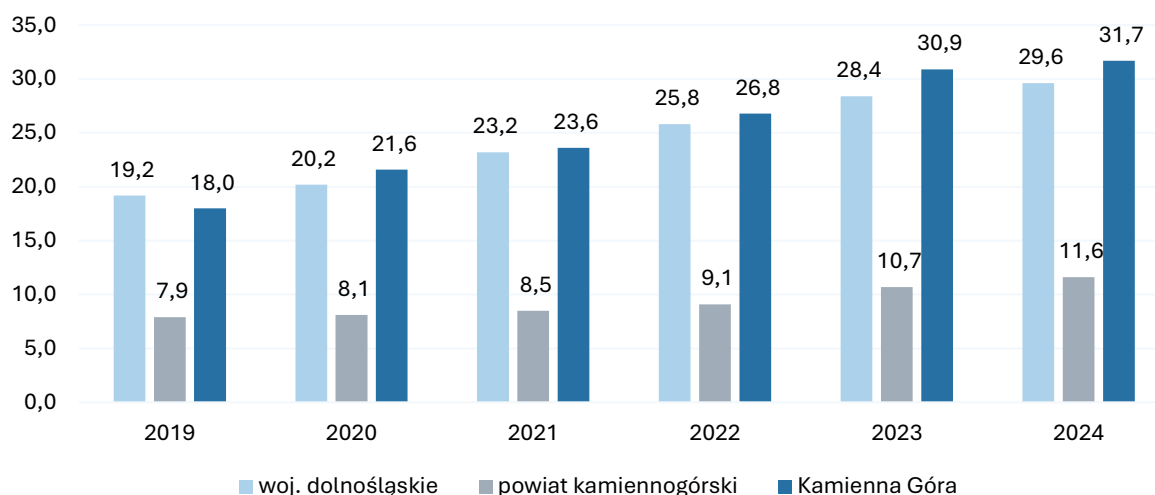

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS BDL

W latach 2019–2024 systematycznie wzrastał odsetek dzieci objętych opieką żłobkową na wszystkich analizowanych poziomach. Najwyższe wartości odnotowano w Kamiennej Górze, gdzie udział dzieci korzystających z opieki wzrósł z 18,0% do 31,7%, przewyższając średnią województwa dolnośląskiego. W powiecie kamiennogórskim poziom upowszechnienia opieki żłobkowej pozostaje

wyraźnie niższy, jednak również wykazuje stałą tendencję wzrostową. Dane wskazują na poprawę dostępności opieki nad dziećmi do lat 3, szczególnie w obszarze miejskim.

Wykres 12. Odsetek dzieci objętych opieką w żłobkach w latach 2019-2024 (%)

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS BDL

WYCHOWANIE PRZEDSZKOLNE

Na terenie miasta Kamienna Góra zlokalizowane są 3 przedszkola publiczne oraz 1 przedszkole niepubliczne:

- Przedszkole Publiczne nr 1 im. Czterolistnej Koniczynki w Kamiennej Górze (ul. Spacerowa 12),
- Przedszkole Publiczne nr 2 Mali Optymiści w Kamiennej Górze (ul. Kościuszki 4),
- Przedszkole Publiczne nr 3 w Kamiennej Górze (ul. Jana Pawła II 20),
- Prywatne Przedszkole „STOKROTKA” w Kamiennej Górze (ul. Parkowa 3).

Budynek, w którym funkcjonuje **Przedszkole nr 1**, został wzniesiony w 1960 r. Obiekt nie odpowiada współczesnym potrzebom placówki, przede wszystkim ze względu na niewystarczającą liczbę pomieszczeń gospodarczych. Brakuje odpowiedniej przestrzeni do przechowywania zabawek, materiałów dydaktycznych oraz sprzętu. Budynek wymaga również kompleksowego remontu oraz wdrożenia nowoczesnych rozwiązań, m.in. montażu windy, która zapewniłaby pełną dostępność. Ogólny stan techniczny obiektu można ocenić jako dostateczny. Dostosowanie budynku do aktualnych wymogów obejmuje w szczególności:

- realizację niezbędnych prac w zakresie ochrony przeciwpożarowej,
- instalację systemu monitoringu,
- poprawę dostępności (montaż windy, poszerzenie ciągów komunikacyjnych),
- remont sal dydaktycznych, korytarzy, sanitariatów oraz klatek schodowych,
- wymianę wyposażenia przedszkola,

- modernizację kuchni wraz z montażem wentylacji,
- wymianę instalacji wewnętrznych.

Gruntownego remontu wymaga również **Przedszkole nr 3**. Historyczny budynek przedszkola powstał w 1890 r.; stan budynku należy ocenić jako dostateczny, wymagający w niedługiej perspektywie czasowej gruntownego remontu; plac zabaw ma ponad 20 lat i konieczna jest jego wymiana; znajdująca się w piwnicy budynku kuchnia nie spełnia obecnie obowiązujących norm. Budynek przedszkola wymaga kompleksowego remontu tj. sal, korytarzy, klatki schodowej, szatni, kuchni, łazienek, poddasza, konieczna jest wymiana okien, wszystkich instalacji, schodów zewnętrznych, elewacji, remont placu zabaw wraz z wymianą urządzeń.

W lepszym stanie technicznym jest budynek **Przedszkola nr 2**, bowiem został on kompleksowo wyremontowany w latach 2018 – 2021. Stan budynku należy ocenić jako bardzo dobry, przy czym część dachu nad kuchnią podczas dużych opadów deszczu przecieka; podejmowane liczne próby usunięcia tej usterki nie przynoszą oczekiwanych efektów. Wśród najważniejszych potrzeb wymienić należy:

- malowanie wnętrza przedszkola,
- wymiana mebli dziecięcych,
- doposażenie placu zabaw,
- kompleksowa naprawa dachu nad pomieszczeniem kuchennym.¹⁵

W latach 2019–2024 zarówno liczba oddziałów przedszkolnych, jak i liczba dzieci w Kamiennej Górze spadła. W 2024 roku funkcjonowało 25 oddziałów, do których uczęszczało 483 dzieci, co oznacza spadek odpowiednio o jeden w liczbie oddziałów oraz 77 w liczbie dzieci w porównaniu z rokiem 2019.

Tabela 5. Wychowanie przedszkolne w Kamiennej Górze w latach 2019-2024

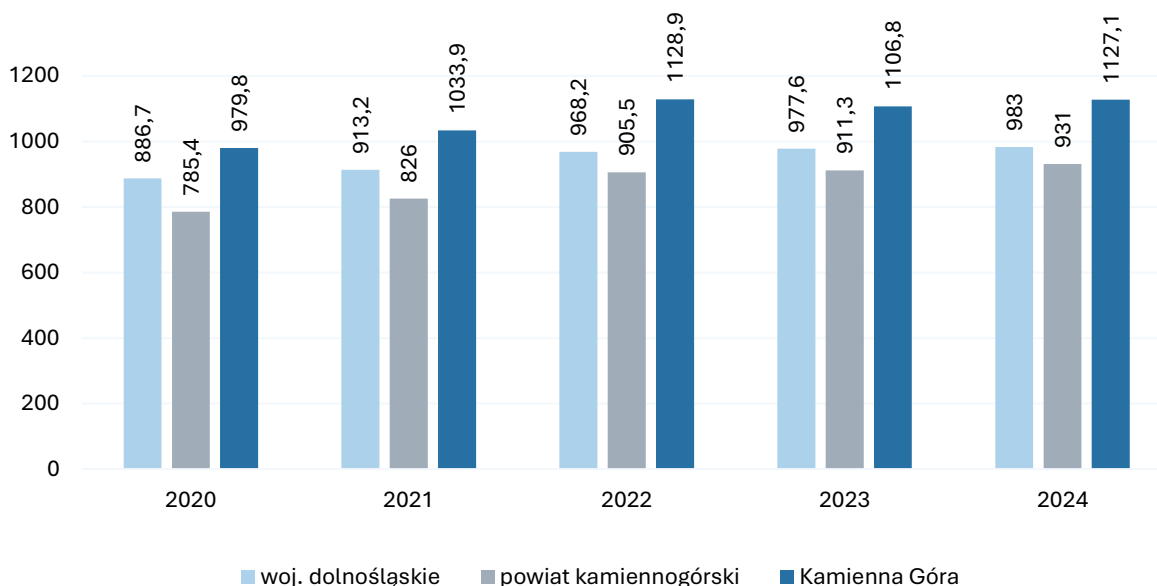
	2019	2020	2021	2022	2023	2024	zmiana % 2019/2024
oddziały	26	26	27	28	26	25	-4%
dzieci	560	539	557	589	554	483	-13,7%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS BDL

Liczba dzieci w przedszkolach i innych formach wychowania przedszkolnego na 1 tys. dzieci w wieku 3-6 lat w latach 2020-2024 była w Kamiennej Górze wyższa niż w województwie dolnośląskim oraz powiecie kamiennogórskim.

¹⁵ Dane jednostek organizacyjnych gminy miejskiej Kamienna Góra.

Wykres 13. Dzieci w przedszkolach i innych formach wychowania przedszkolnego na 1 tys. dzieci w wieku 3-6 lat w latach 2020-2024

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS BDL

Dostępność miejsc w żłobkach i przedszkolach została dobrze oceniona przez uczestników badania (średnia ocena 3,14 w skali pięciostopniowej). Co czwarty ankietowany wskazał, że w ostatnich pięciu latach owa dostępność uległa poprawie.¹⁶

EDUKACJA SZKOLNA

Kamienna Góra, pełniąc funkcję organu prowadzącego, zarządza 2 publicznymi szkołami:

- Szkoła Podstawowa nr 1 im. ks. Jana Twardowskiego w Kamiennej Górze (plac Kościelny 1),
- Szkoła Podstawowa nr 2 im Tkaczy Śląskich w Kamiennej Górze (ul. Jeleniogórska 7).

Budynek Szkoły Podstawowej nr 1, wybudowany w 1969 r., znajduje się w stanie ogólnie zadowalającym, jednak jego wiek oraz dotychczasowy sposób użytkowania powodują, że obiekt nie spełnia w pełni współczesnych standardów. Pomimo regularnie prowadzonych remontów i bieżących napraw, szkoła wymaga szeregu działań modernizacyjnych. Budynek nie jest dostosowany do aktualnych wymogów ochrony przeciwpożarowej, a zbyt wąskie korytarze ograniczają komfort i bezpieczeństwo poruszania się. Boiska sportowe są wyeksploatowane, natomiast stołówka i świetlica są zbyt małe, by odpowiadać na obecne potrzeby uczniów. Dodatkowym utrudnieniem jest brak łącznika między budynkiem szkoły a świetlicą, co szczególnie dla młodszych dzieci stanowi istotną barierę.

Z kolei w Szkole Podstawowej nr 2 brakuje kuchni i stołówki oraz boiska sportowego na zewnątrz. Miejsce wyznaczone do spożywania posiłków jest za małe; w budynku nie ma pomieszczenia, w którym można by było zorganizować kuchnię.

¹⁶ Badanie ilościowe przeprowadzone wśród mieszkańców Kamiennej Góry, N=492, październik-listopad 2025.

Do najważniejszych potrzeb rozwojowych szkoły należy zaliczyć:

- budowę kuchni i stołówki,
- wymianę elewacji,
- wymianę podłóg na korytarzach oraz w niektórych salach lekcyjnych,
- wymianę okien,
- malowanie pomieszczeń,
- remont tarasu i schodów ewakuacyjnych,
- wymianę poszycia dachowego,
- budowę boiska wielofunkcyjnego i bieżni,
- montaż klimatyzacji w sali gimnastycznej.¹⁷

W 2024 roku odnotowano w sumie 81 oddziałów szkół podstawowych, do których uczęszczało 1224 uczniów i uczennic. W analizowanym czasie obserwowano spadek dzieci w szkołach, co skutkowało zmniejszeniem się oddziałów z 83 do 81.

Tabela 6. Szkoły podstawowe w Kamiennej Górze w latach 2019-2024

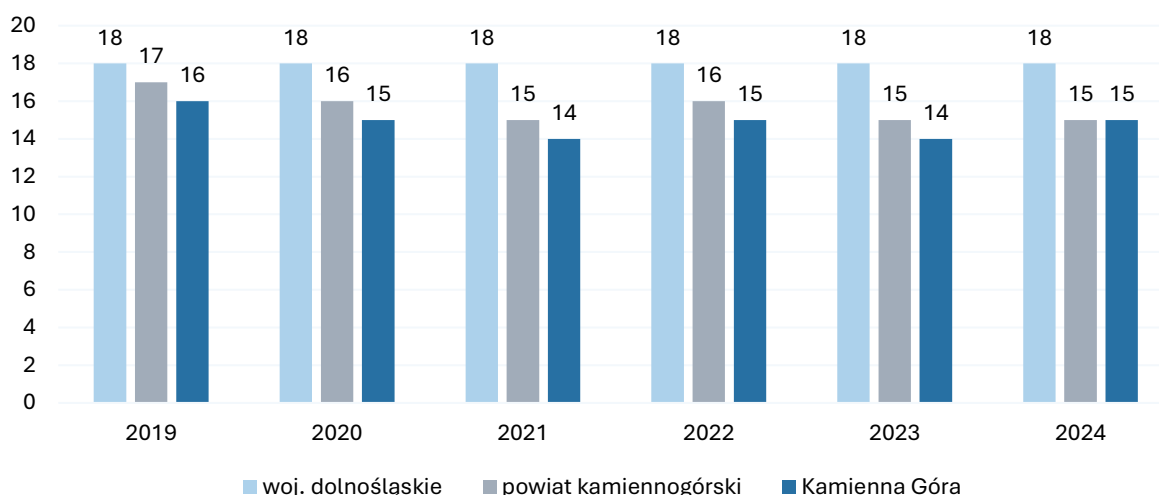
	2019	2020	2021	2022	2023	2024	zmiana 2019/2024
oddziały w szkołach	83	86	88	81	82	81	-2,4%
uczniowie	1 356	1 303	1 271	1 222	1 181	1 224	-19,7%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS BDL

W latach od 2019 do 2024 liczba uczniów przypadających na 1 oddział w szkołach podstawowych w Kamiennej Górze utrzymywała się na poziomie niższym niż w powiecie kamiennogórskim i w województwie dolnośląskim. W 2024 roku na 1 oddział przypadało w mieście 15 uczniów, tyle samo w powiecie, zaś w województwie o 3 osoby więcej. Niska liczba uczniów w oddziałach szkolnych świadczy o niewielkiej liczebności roczników oraz postępujących zmianach demograficznych, obejmujących m.in. spadek liczby urodzeń i utrzymujące się procesy migracyjne. W rezultacie szkoły funkcjonują przy relatywnie małej liczbie uczniów w klasach, co może poprawiać warunki nauczania, ale jednocześnie sygnalizuje długoterminowe wyzwania związane z kurczeniem się populacji dzieci i młodzieży w mieście. Sytuacja ta może w przyszłości wpływać na organizację sieci placówek oświatowych, racjonalizację kosztów ich utrzymania oraz sposób planowania polityki edukacyjnej na poziomie lokalnym.

¹⁷ Dane jednostek organizacyjnych gminy miejskiej Kamienna Góra.

Wykres 14. Uczniowie przypadający na 1 oddział w szkołach podstawowych w latach 2019-2024

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS BDL

W kontekście edukacji warto również przywołać dane dotyczące wyników egzaminu ósmoklasisty. Poniżej zaprezentowano wyniki egzaminów za lata 2020-2025 uczniów ze Szkoły Podstawowej Nr 1 im. ks. Jana Twardowskiego. Analiza poniższych danych wskazuje, że osiągnięcia uczniów w większości przypadków są zbliżone do średniej powiatowej, jednak w wielu latach pozostają niższe od wyników osiąganych na poziomie województwa dolnośląskiego oraz całego kraju. W rankingu szkół podstawowych za 2026 rok Szkoła Podstawowa Nr 1 im. ks. Jana Twardowskiego zajęła 2. miejsce w mieście oraz 6795. miejsce w rankingu ogólnopolskim (na 9032 szkoły)¹⁸.

Język angielski

W 2020 roku szkoła osiągnęła wynik 53,5%, zbliżony do średniej krajowej, a jednocześnie wyższy niż średnia powiatowa. W 2021 roku nastąpiła wyraźna poprawa do poziomu 65,29%, co zbliżyło wynik szkoły do średnich regionalnych i ogólnopolskich. W kolejnych latach (2022–2024) jednak rezultaty pozostawały zbliżone do średniej powiatowej, wojewódzkiej i krajowej.

Matematyka

W latach 2020–2021 rezultaty szkoły (43,9% i 44,61%) były wyższe niż średnia powiatowa i zbliżone do średniej wojewódzkiej. W 2022 roku nastąpiła poprawa do poziomu 52,17%, co oznaczało wynik wyższy niż średnia powiatowa. Jednak w kolejnych latach odnotowano znaczący spadek – szczególnie w 2024 roku, kiedy wynik wyniósł 30,62%, wyraźnie poniżej średnich na wszystkich poziomach odniesienia. W 2025 roku nastąpiła częściowa poprawa (41,39%), jednak rezultat nadal pozostaje nieco niższy od średniej powiatowej i wyraźnie niższy od średnich wojewódzkiej oraz krajowej.

Język polski

W 2020 roku szkoła osiągnęła wynik 56,1%, praktycznie równy średniej powiatowej. W kolejnych latach obserwowany jest niewielki spadek (2021–2022), a następnie umiarkowana poprawa w 2023

¹⁸ <https://waszaedukacja.pl/ranking/polska/szkoly-podstawowe>, dostęp online: 12.04.2026 r.

roku (55,18%). Najniższy rezultat odnotowano w 2024 roku (48,77%), co stanowi wyraźne odstępstwo od średnich wyników w powiecie, województwie i kraju. W 2025 roku nastąpiła poprawa do poziomu 56,2%, jednak wynik ten nadal pozostaje niższy od średnich regionalnych i ogólnopolskich.

Tabela 7. Wyniki egzaminu ósmoklasisty w Szkole Podstawowej Nr 1 im. ks. Jana Twardowskiego w Kamienniej Górze na tle powiatu, województwa i kraju w latach 2020-2025

	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Język angielski						
Szkoła Podstawowa Nr 1 im. ks. Jana Twardowskiego	53,5%	65,29%	60,17%	55,79%	56,52%	63,48%
Powiat	47%	62,16%	69,28%	56,61%	57,24%	63,02%
Woj. dolnośląskie	55%	66%	68%	66%	66%	70%
Polska	54%	66%	67%	66%	66%	70%
Matematyka						
Szkoła Podstawowa Nr 1 im. ks. Jana Twardowskiego	43,9%	44,61%	52,17	44,23%	30,62%	41,39%
Powiat	35,4%	42,3%	50,04%	45,07%	40,3%	42,30%
Woj. dolnośląskie	44,5%	45%	55%	51%	49%	48%
Polska	46%	47%	57%	53%	52%	50%
Język polski						
Szkoła Podstawowa Nr 1 im. ks. Jana Twardowskiego	56,1%	53,52%	52,46%	55,18%	48,77%	56,2%
Powiat	56%	56,35%	53,71%	61,83%	54,1%	60,12%
Woj. dolnośląskie	58,8%	58%	58%	64%	58%	62%
Polska	59%	60%	60%	66%	61%	64%

Źródło: Wyniki Egzaminu Ósmoklasisty Szkoła Podstawowa Nr1 im. ks. Jana Twardowskiego Kamienna Góra

W 2025 roku, Szkoła Podstawowa Nr 2 im. Tkaczy Śląskich odnotowała wyższe wyniki na tle powiatu, regionu i całego kraju w matematyce oraz w zakresie języka polskiego. Wyniki w teście z języka angielskiego również były na wysokim poziomie, przekraczając średnią powiatową. W rankingu „Szkół Podstawowych Kamienna Góra 2026”, Szkoła Podstawowa Nr 2 im. Tkaczy Śląskich zajęła 1. miejsce w mieście oraz 3490. miejsce w rankingu ogólnopolskim (na 9032 szkół).

Poniżej zaprezentowano wyniki egzaminów za lata 2020-2025. Należy odnotować, że uczniowie Szkoły Podstawowej Nr 2 im. Tkaczy Śląskich w większości lat osiągają wyniki wyższe niż średnia powiatowa we wszystkich analizowanych przedmiotach. Szczególnie korzystnie prezentują się

rezultaty z matematyki oraz języka polskiego, które w ostatnich latach przewyższają również średnie wojewódzkie i krajowe.

Język angielski

W analizowanym okresie wyniki uczniów szkoły wykazują ogólną tendencję wzrostową. Po poziomie 53,4% w 2020 roku nastąpił wzrost do 62,38% w 2021 roku, a w kolejnych latach wyniki utrzymywały się na poziomie powyżej 60%. W 2025 roku osiągnięto najwyższy rezultat – 66%. W porównaniu ze średnimi wynikami w powiecie szkoła w większości lat osiągała rezultaty wyższe lub zbliżone. Jednocześnie wyniki pozostają nieco niższe od średniej wojewódzkiej i krajowej, które w ostatnich latach kształtują się na poziomie ok. 66–70%

Matematyka

W przypadku matematyki wyniki uczniów szkoły są wyraźnie wyższe niż średnie dla powiatu. W latach 2021-2023 oraz w ostatnim roku wyniki szkoły przewyższają zarówno średnią powiatową, jak i wojewódzką oraz krajową. Dane te wskazują na wysoką efektywność kształcenia matematycznego w szkole w porównaniu z otoczeniem lokalnym i regionalnym.

Język polski

Wyniki z języka polskiego w analizowanym okresie pozostają wyższe niż średnia powiatowa. Najwyższy wynik odnotowano w 2023 roku (69,3%), co znacząco przewyższało średnie na poziomie powiatu, województwa i kraju. Także w ostatnim roku osiągnięto lepsze wyniki niż w powiecie, województwie i kraju.

Tabela 8. Wyniki egzaminu ósmoklasisty w Szkole Podstawowej Nr 2 im. Tkaczy Śląskich w Kamiennej Górze na tle powiatu, województwa i kraju w latach 2020-2025

	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Język angielski						
Szkoła Podstawowa Nr 2 im. Tkaczy Śląskich	53,4%	62,38%	60,74%	64,81%	64,97%	66%
Powiat	47%	62,16%	69,28%	56,61%	57,24%	63,02%
Woj. dolnośląskie	55%	66%	68%	66%	66%	70%
Polska	54%	66%	67%	66%	66%	70%
Matematyka						
Szkoła Podstawowa Nr 2 im. Tkaczy Śląskich	44,7%	47,25%	56,14%	52,48%	46,45%	55,55%
Powiat	35,4%	42,3%	50,04%	45,07%	40,3%	42,30%
Woj. dolnośląskie	44,5%	45%	55%	51%	49%	48%
Polska	46%	47%	57%	53%	52%	50%

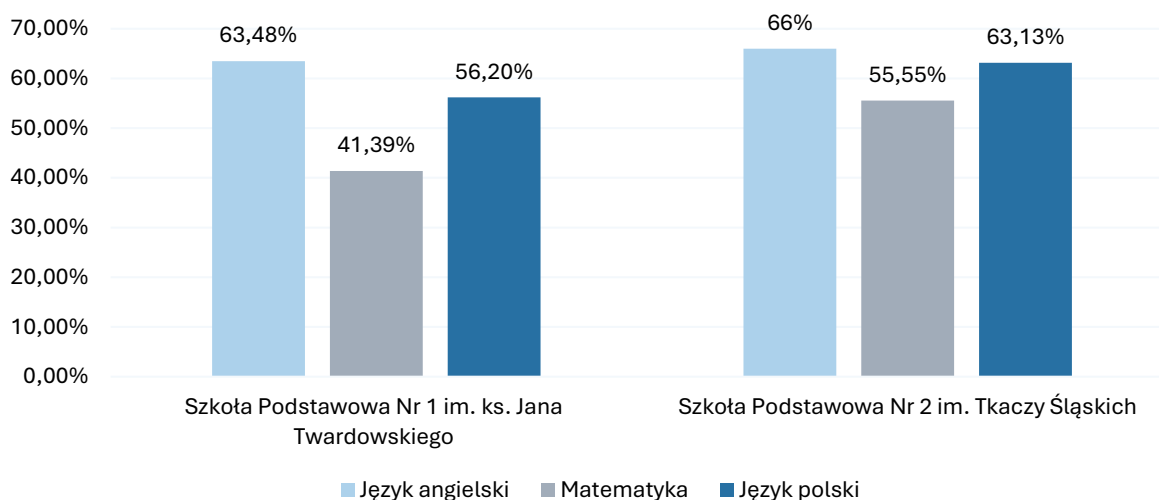
	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Język polski						
Szkoła Podstawowa Nr 2 im. Tkaczy Śląskich	62,3%	59,45%	60,16%	69,3%	58,61%	66,13%
Powiat	56%	56,35%	53,71%	61,83%	54,1%	60,12%
Woj. dolnośląskie	58,8%	58%	58%	64%	58%	62%
Polska	59%	60%	60%	66%	61%	64%

Źródło: <https://waszaedukacja.pl/podstawowe/szkola-podstawowa-nr2-im-tkaczy-slaskich-kamienna-gora-30625>

Porównanie wyników egzaminu ósmoklasisty w 2025 roku między Szkołą Podstawową Nr 1 im. ks. Jana Twardowskiego a Szkołą Podstawową Nr 2 im. Tkaczy Śląskich w Kamiennej Górze wskazuje, że wyższe rezultaty we wszystkich analizowanych przedmiotach osiągnęli uczniowie Szkoły Podstawowej Nr 2.

Największa różnica widoczna jest w przypadku matematyki, gdzie wynik Szkoły Podstawowej Nr 2 wyniósł 55,55%, podczas gdy w Szkole Podstawowej Nr 1 było to 41,39%. Różnica ta przekracza 14 punktów procentowych. W przypadku języka polskiego uczniowie Szkoły Podstawowej Nr 2 również uzyskali wyższy rezultat (63,13%) w porównaniu z wynikiem Szkoły Podstawowej Nr 1 (56,20%). Najmniejsza różnica występuje w języku angielskim – 66% w Szkole Podstawowej Nr 2 oraz 63,48% w Szkole Podstawowej Nr 1.

Wykres 15. Porównanie wyników egzaminu ósmoklasisty między Szkołą Podstawową Nr 1 i Nr 2 w Kamiennej Górze w roku 2025.

Źródło: <https://waszaedukacja.pl/>

Na terenie miasta diagnozuje się dobrą dostępność miejsc w żłobkach, przedszkolach i szkołach. O ile, w żłobkach obserwowano wzrost liczby dzieci w analizowanym czasie, o tyle w przedszkolach i szkołach podstawowych odnotowano spadek, co świadczy o postępujących zmianach demograficznych, związanych z niską dzietnością, a także w związku z procesami migracyjnymi

(odpływem ludzi młodych z miasta). Ważnym zagadnieniem rozwojowym dla miasta w kontekście przyciągania nowych mieszkańców, w tym rodzin z dziećmi lub osób planujących założyć rodzinę byłoby stworzenie wyróżniającej oferty edukacyjnej dla dzieci z uwagi na rosnącą świadomość młodych rodziców w aspekcie zapewnienia wysokiej jakości opieki i edukacji dla dzieci.

Diagnostuje się również potrzebę realizacji bieżących działań modernizacyjnych infrastruktury edukacyjnej, w tym dostosowywanie infrastruktury i rozwiązań organizacyjnych do standardów dostępności, a także tworzenie przestrzeni sprzyjających holistycznemu rozwojowi dzieci, w tym wdrażanie rozwiązań innowacyjnych w wychowaniu i edukacji.

Kluczowym kierunkiem działań powinno być inwestowanie w poprawę warunków lokalowych, bezpieczeństwa i dostępności, przy równoczesnym wzmacnianiu jakości kadry i wsparcia dla uczniów, szczególnych uczniów ze szczególnymi potrzebami. Priorytetem powinno być także wyrównywanie szans poprzez zapewnienie równego dostępu do wysokiej jakości edukacji, dodatkowych form wsparcia dydaktycznego i psychologiczno-pedagogicznego, a także tworzenie warunków umożliwiających pełne uczestnictwo wszystkich uczniów w życiu szkoły, niezależnie od ich sytuacji społecznej, finansowej, zdrowotnej czy edukacyjnej.

Jakość kształcenia została dobrze oceniona przez uczestników badań ankietowanych. Średnia z ocen tego aspektu wyniosła 3,22, a element ten znalazł się na 3 pozycji najlepiej ocenianych aspektów dot. jakości życia w mieście. Niemal 40% badanych przyznało wysoką notę (4 i 5) w pięciostopniowej skali oceny; przeciwnego zdania było 18,5% ankietowanych. Ponadto, według 1/5 respondentów, jakość kształcenia poprawiła się w ostatnich 5 latach.¹⁹

System szkolnictwa ponadpodstawowego w Kamiennej Górze, zgodnie z raportami o stanie powiatu kamiennogórskiego, ma charakter silnie skoncentrowany i lokalny. Oparty jest głównie na dwóch zespołach szkół – licealnym oraz zawodowym – uzupełnionych przez placówkę kształcenia specjalnego. Sektor niepubliczny pełni funkcję marginalną i obejmuje przede wszystkim kształcenie dorosłych.

Szkoły ponadpodstawowe funkcjonujące w Kamiennej Górze – obejmujące liceum ogólnokształcące oraz zespół szkół zawodowych – zaspokajają przede wszystkim potrzeby edukacyjne mieszkańców miasta i najbliższego otoczenia. Istotnym ograniczeniem ich oddziaływania jest brak rozwiniętej infrastruktury towarzyszącej, w szczególności bazy noclegowej dla uczniów spoza obszaru powiatu. W mieście nie funkcjonuje obecnie bursa szkolna ani inna forma zorganizowanego zakwaterowania dla młodzieży uczącej się, co znacząco ogranicza dostępność oferty edukacyjnej dla uczniów z bardziej oddalonych miejscowości.

W konsekwencji osoby zainteresowane nauką poza miejscem zamieszkania wybierają raczej ośrodki zapewniające pełniejsze zaplecze edukacyjne i socjalne, takie jak Jelenia Góra czy Wałbrzych, gdzie funkcjonują bursy szkolne. Brak tego typu infrastruktury w Kamiennej Górze powoduje więc, że lokalne szkoły nie przyciągają uczniów z innych miast i pełnią głównie funkcję ośrodka edukacji o zasięgu lokalnym.

W szkołach dla których Powiat Kamiennogórski jest organem prowadzącym, na dzień 30 września 2024 r. uczyło się łącznie 1392 uczniów, w tym w: technikum – 412 uczniów, w szkole branżowej I stopnia – 368 uczniów, liceum ogólnokształcącym – 536 uczniów, szkole podstawowej specjalnej –

¹⁹ Badanie ilościowe przeprowadzone wśród mieszkańców Kamiennej Góry, N=492, październik-listopad 2025.

54 uczniów, szkole specjalnej przysposabiającej do pracy – 14 uczniów oraz przedszkolu specjalne była 8 dzieci.

W szkołach niepublicznych o uprawnieniach szkół publicznych łącznie uczy się 156 osób i tak w liceum ogólnokształcącym dla dorosłych – 50 osób, w medycznej szkole policealnej – 89 osób oraz w szkole policealnej dla młodzieży – 17 osób.²⁰

Do głównych placówek kształcenia zawodowego na terenie miasta należą:

1. **Zespół Szkół Zawodowych i Ogólnokształcących (ZSZIO) w Kamiennej Górze.**
2. **Niepubliczne Medyczne Studium Zawodowe dla Młodzieży i Dorosłych.**

W mieście funkcjonuje także **Liceum Ogólnokształcące w Kamiennej Górze.**

Liceum Ogólnokształcące osiągnęło zdecydowanie najwyższe wyniki egzaminów maturalnych spośród analizowanych placówek. Średni wynik z języka polskiego wyniósł 64,27%, z matematyki 68,16%, natomiast z języka angielskiego 79,96%. We wszystkich przedmiotach rezultaty te przewyższają średnie powiatowe oraz – w przypadku języka polskiego i matematyki – także średnie wojewódzkie.

Z kolei Zespół Szkół Zawodowych i Ogólnokształcących (ZSZiO) w Kamiennej Górze uzyskał wyniki niższe niż zarówno liceum, jak i średnie powiatowe oraz wojewódzkie. Średni wynik z języka polskiego wyniósł 46%, z matematyki 44,25%, a z języka angielskiego 60,16%. Oznacza to różnice wynoszące odpowiednio ponad 11 punktów procentowych względem średniej powiatowej z języka polskiego, około 12 punktów z matematyki oraz ponad 13 punktów z języka angielskiego.

Tabela 9. Wyniki egzaminu maturalnego w 2025 roku

	Język polski	matematyka	Język angielski
Zespół Szkół Zawodowych i Ogólnokształcących (ZSZIO) w Kamiennej Górze	46%	44,25%	60,16%
Liceum Ogólnokształcące	64,27%	68,16%	79,96%
Powiat kamiennogórski	57,6%	55,97%	73,21%
Woj. dolnośląskie	58,7%	59,32%	79,97%

Źródło: <https://cke.gov.pl/egzamin-maturalny/egzamin-maturalny-w-formule-2023/wyniki-sprawozdania/>

System kształcenia zawodowego w Kamiennej Górze jest stopniowo rozwijany i dostosowywany do potrzeb lokalnego rynku pracy, w szczególności poprzez uwzględnianie kierunków deficytowych wynikających z zapotrzebowania pracodawców w regionie. Oferta edukacji zawodowej obejmuje kształcenie praktyczne realizowane w ramach praktyk w przedsiębiorstwach oraz udział uczniów w projektach i programach, w tym międzynarodowych (np. Erasmus+).

²⁰ Raport o stanie powiatu kamiennogórskiego za rok 2024.

Wskazuje się jednocześnie na potrzebę dalszego doskonalenia organizacji kształcenia praktycznego, w tym kursów i praktyk zawodowych, oraz lepszego dopasowania oferty edukacyjnej do realnych potrzeb rynku pracy. Istotnym wyzwaniem pozostaje także zwiększenie atrakcyjności miasta jako ośrodka kształcenia zawodowego, przy jednoczesnym ograniczeniu barier rozwojowych, takich jak niewystarczająca infrastruktura wspierająca, w tym brak burs szkolnych oraz słabe skomunikowanie z innymi miastami w regionie i kraju, co ogranicza napływ uczniów spoza regionu.

System szkolnictwa ponadpodstawowego w Kamiennej Górze zmagają się z typowymi problemami małych ośrodków, takimi jak niż demograficzny, odpływ młodzieży do większych miast, m.in. Wałbrzycha, Jeleniej Góry lub Wrocławia, oraz ograniczona liczba kierunków kształcenia. W konsekwencji nie pełni funkcji ponadlokalnego centrum edukacyjnego, choć posiada potencjał do dalszej specjalizacji w zakresie kształcenia zawodowego powiązanego z lokalnym rynkiem pracy.

Na terenie Kamiennej Góry oraz powiatu kamiennogórskiego nie funkcjonuje uczelnia wyższa, co ogranicza możliwość kontynuacji kształcenia na miejscu. Najbliższe ośrodki akademickie znajdują się w Wałbrzychu i Jeleniej Górze, natomiast pełniejszą ofertę studiów zapewniają większe miasta, takie jak Wrocław, Legnica, Zielona Góra, Opole, Gorzów Wielkopolski czy Nysa. Taki układ powoduje konieczność migracji edukacyjnej młodzieży, co w wielu przypadkach prowadzi do jej trwałego odpływu do większych ośrodków akademickich, a następnie do osiedlania się tam i osłabienia lokalnego potencjału demograficznego i rozwojowego.

3.5. KULTURA

Do instytucji kultury miasta zalicza się:

- Centrum Kultury w Kamiennej Górze,
- Muzeum Tkactwa w Kamiennej Górze,
- Miejska Biblioteka Publiczna w Kamiennej Górze.

Centrum Kultury w Kamiennej Górze to miejska instytucja kultury działająca w centrum miasta, której misją jest upowszechnianie kultury, wspieranie aktywności artystycznej oraz wzmacnianie tożsamości lokalnej społeczności. Placówka organizuje szeroki wachlarz wydarzeń kulturalnych – w tym spektakle, koncerty, warsztaty, konkursy i imprezy artystyczne – oraz prowadzi zajęcia w różnych formach artystycznych dla dzieci, młodzieży, dorosłych i seniorów. W strukturze instytucji funkcjonują m.in. sekcje teatralne, taneczne, wokalne i plastyczne, a także Galeria Centrum, która od lat prezentuje wystawy lokalnych i regionalnych twórców. Centrum Kultury pełni istotną rolę w animowaniu życia społeczno-kulturalnego Kamiennej Góry i budowaniu zaangażowania mieszkańców w kulturę.²¹

²¹ <https://centrumkultury.kamiennagora.pl/strona/> (dostęp 17.12.2025 r.)

Zdjęcie 1. Centrum Kultury w Kamiennej Górze

Źródło: <https://centrumkultury.kamiennagora.pl/strona/o-nas/> (dostęp 17.12.2025 r.)

Do zasobów Centrum Kultury należą:

- sala taneczna,
- pracownia ceramiczna z piecem – drugi piec w trakcie realizacji projektu,
- sala widowiskowa ze światłami i nagłośnieniem – 200 miejsc na widowni,
- pracownia plastyczna,
- pracownia komputerowa z 12 komputerami (i 3 pożyczone) studio nagrań,
- pracownia rękodzieła,
- dwie pracownie plastyczne,
- sala gier – szachy i inne gry planszowe,
- pracownia krawiecka – 6 maszyn,
- studio nagrań,
- sala kameralna – sala teatralna służąca głównie do prób,
- galeria centrum.

Centrum Kultury w Kamiennej Górze realizuje szeroki zakres działań skierowanych do seniorów oraz osób z niepełnosprawnościami, pełniąc istotną funkcję integracyjną i wspierającą. W 2025 roku z oferty stałych zajęć, klubów oraz udostępnianej infrastruktury skorzystało ok. 600 osób. Działania obejmują m.in. funkcjonowanie Klubu Seniora, udostępnianie sal na zajęcia Uniwersytetu Trzeciego Wieku, warsztaty artystyczne, ruchowe i edukacyjne, a także integracyjne formy aktywności dla osób

z niepełnosprawnościami. W centrum Kultury odbywają się zajęcia Uniwersytetu Trzeciego Wieku, w tym zajęcia komputerowe, inauguracje roku akademickiego, zajęcia taneczne oraz rękodzieło dla seniorów, zajęcia Akademii Nowych Technologii 60+, zajęcia teatralne, plastyczne oraz ceramiczne dla osób z niepełnosprawnościami, zajęcia jogi dla uczniów szkoły specjalnej, zajęcia ceramiczne dla podopiecznych Powiatowego Ośrodka Wsparcia – Środowiskowego Domu Samopomocy w Kamiennej Górze. Instytucja udostępnia także swoje sala dla Zespołu ludowego OLGA.

Centrum zapewnia również nieodpłatne wsparcie lokalowe dla organizacji seniorskich i osób z niepełnosprawnościami, w tym organizacji wspierających osoby z niepełnosprawnościami. Inicjatywy te znacząco przyczyniają się do aktywizacji społecznej, przeciwdziałania wykluczeniu oraz poprawy jakości życia mieszkańców gminy.

Wśród najważniejszych potrzeb instytucji wymienić należy:

- zakup mobilnej sceny, rozkładanej elektrycznie lub hydraulicznie, z samochodem elektrycznym i kompletnym oświetleniem oraz nagłośnieniem plenerowym.
- Zakup ekranu ledowego na scenę o wymiarach 4x8 metrów (do wyświetlania scenografii itp.)
- Adaptacja pomieszczeń mieszkalnych (mieszkań) w kompleksie Centrum Kultury na pracownie i magazyny.
- Budowa windy towarowo-osobowej do dawnego klubu muzycznego.
- Adaptacja akustyczna sali widowiskowej i modernizacja sali kameralnej Centrum Kultury, wymiana sprzętu na sali widowiskowej oraz uzbrojenie w oświetlenie i nagłośnienie sali kameralnej.
- Budowa magazynów i garażu na potrzeby Centrum Kultury.
- Uszczelnienie ścian i budowa systemu ochrony budynku Centrum Kultury przed zagrożeniem powodziowym.
- Modernizacja pomieszczeń na górnych, nieużytkowych obecnie piętrach Centrum Kultury i wykorzystanie ich na działalność statutową.
- Wykorzystanie powierzchni dachów do podgrzewania wody lub produkcji prądu elektrycznego.
- Budowa lub wyznaczenie parkingów, w tym parkingów dla osób niepełnosprawnych w pobliżu Centrum Kultury.
- Kompleksowe dostosowanie Centrum Kultury do potrzeb osób z różnymi niepełnosprawnościami. Wsparcie dla osób niewidomych, niedowidzących, głuchych, niedosłyszących. Dostosowanie szatni do potrzeb dzieci i osób młodoletnich. Dostosowanie łazienek.
- Zakup projektorów holograficznych, komputerów do pracowni gier przestrzennych oraz pozostałego sprzętu niezbędnego do realizacji przedsięwzięcia.
- Zakup elektrycznego samochodu osobowo-towarowego, do przewożenia sprzętu, holowania sceny, transportu osób na wydarzenia.
- Nowe pracownice: techniczna, szklarska oraz kaletnicza.²²

²² Dane jednostek organizacyjnych gminy miejskiej Kamienna Góra.

Ważną instytucją w mieście jest **Muzeum Tkactwa w Kamiennej Górze**, które jest jedną z najstarszych instytucji kultury w mieście, założoną pod koniec lat 30. XX wieku. Zostało powołane z inicjatywy lokalnych pasjonatów, a jego zbiory od początku rozwijano w ramach działów: przyrodniczego, etnograficznego i historycznego. Kluczowym i wyróżniającym profilem muzeum jest jednak tematyka tkactwa oraz włókiennictwa, ściśle związana z dziejami Kamiennej Góry i regionu. Bowiem od połowy XVII wieku miasto należało do najważniejszych ośrodków tkactwa, a następnie lniarskiego przemysłu tekstylnego w regionie. Muzeum dokumentuje ten dorobek poprzez bogate kolekcje związane z historią rzemiosła i przemysłu tekstylnego, prezentując zarówno procesy produkcyjne, jak i społeczne oraz kulturowe znaczenie tkactwa. W zbiorach znajdują się także obiekty z zakresu sztuki, rzemiosła artystycznego, militariów oraz historii regionu. Zbiory muzeum gromadzone są w następujących działach: dział tkactwa, dział historyczno-numizmatyczny, dział sztuki oraz biblioteka muzealna.²³

Do podstawowych zadań Muzeum Tkactwa w Kamiennej Górze należy gromadzenie, ochrona i opracowywanie zbiorów, prowadzenie badań naukowych, działalność edukacyjna oraz popularyzatorska. Instytucja współpracuje z innymi muzeami, instytucjami kultury i organizacjami naukowymi, a także aktywnie promuje walory historyczne i turystyczne Ziemi Kamiennogórskiej, pełniąc istotną rolę w zachowaniu lokalnego dziedzictwa kulturowego.²⁴

Wśród celów długoterminowych/potrzeb Muzeum Tkactwa w Kamiennej Górze należy wyróżnić:

- działania zgodne z dokumentami państwowymi, określającymi zasady pracy muzeum i ochrony dziedzictwa narodowego.
- Działania zgodne ze statutem Muzeum Tkactwa w Kamiennej Górze, regulaminami organizacyjnymi oraz finansowymi Muzeum Tkactwa w Kamiennej Górze.
- Ochrona dziedzictwa kulturowego, dbałość o powierzone muzealia, konserwacja zabytków.
- Prowadzenie systemów ewidencji zbiorów ze szczególnym uwzględnieniem digitalizacji muzealiów.
- Uporządkowanie i sporządzenie nowego programu klasyfikacji zabytków.
- Przygotowanie atrakcyjnych programów wystawienniczych, naukowych, edukacyjnych.
- Realizacja projektów z udziałem środków zewnętrznych.
- Zwiększenie udziałów finansowych środków pozabudżetowych.
- Zwiększenie frekwencji zwiedzających.
- Podniesienie jakości usług poprzez wprowadzenie innowacyjnych metod wystawienniczych i edukacyjnych.
- Podejmowanie działań, mających na celu doskonalenie oraz rozwój umiejętności i kompetencji pracowników merytorycznych, administracyjnych i gospodarczych.
- Wypracowanie metod promocyjnych i marketingowych w celach zintensyfikowania działań statutowych muzeum.
- Współpraca z ośrodkami naukowymi, muzeami, ośrodkami kultury. Rozwój współpracy ze szkołami, przedszkolami, ośrodkami opiekuńczymi i wychowawczymi. Wspólne działania

²³ <https://www.muzeumtkactwa.pl/> (dostęp 17.12.2025 r.)

²⁴ <https://kamiennagora.pl/o-gminie/> (dostęp 17.12.2025 r.)

na rzecz społeczności lokalnej podejmowane wraz z instytucjami samorządowymi, organizacjami pozarządowymi, instytucjami kultury w regionie, liderami projektów społecznych, organizacjami turystycznymi. Współpraca ze środowiskami naukowymi i artystycznymi w kraju i za granicą.

- Poprawa wizerunku muzeum, poprzez modernizację wystaw stałych oraz zastosowanie innowacyjnych sposobów prezentacji zbiorów na wystawach czasowych.
- Zmiany w organizacji przestrzeni wystawienniczych i pomieszczeń magazynowych.²⁵

Muzeum Tkactwa w Kamiennej Górze wymaga także nakładów na działania infrastrukturalne związane z modernizacją i remontem instytucji. Do najważniejszych kwestii zaliczyć należy m.in. remont toalety na parterze w budynku A, zmiana oświetlenia w nowopowstałej sali - galerii, przeznaczonej do prezentacji sztuki współczesnej (sala 4, budynek A), zmiana oświetlenia na klatce schodowej budynku A oraz oświetlenia ekspozycyjnego w budynku oficyny, poprawa funkcjonowania instalacji elektrycznej w całym obiekcie i likwidacja nieprawidłowości, wymiana instalacji grzewczej w budynku głównym, dezynfekcja i remont piwnic, zakup sprzętu wystawienniczego, zakup sprzętu nagłośnieniowego, zakup sprzętu komputerowego, uszczelnienie, konserwacja szklanego dachu nad dziedzińcem, zwiększenie bezpieczeństwa, poprawa dostępności dla osób ze szczególnymi potrzebami²⁶.

Zdjęcie 2. Muzeum Tkactwa w Kamiennej Górze

Źródło: RelacjeRegionalne.pl

²⁵ Program działalności Muzeum Tkactwa w Kamiennej Górze podczas kadencji dyrektora w latach 2025-2030.

²⁶ Ibidem.

Życie kulturalne miasta organizuje również **Miejska Biblioteka Publiczna** (dalej: MBP). Początki działalności instytucji sięgają roku 1947. Założycielem i pierwszym kierownikiem był nauczyciel Jan Urbański. Biblioteka mieściła się wówczas w budynku przy Placu Wolności 24. Księgozbiór biblioteki liczył wtedy 1350 woluminów, a liczba czytelników wynosiła 500 osób. W kolejnych dekadach biblioteka rozwijała swoją działalność. W roku 1975 w związku z nowym podziałem administracyjnym kraju, biblioteka w Kamiennej Górze otrzymała aktualną nazwę. W grudniu 1998 r. budynek MBP przeznaczony został na siedzibę Starostwa Powiatowego. Nowa siedziba MBP mieści się do dziś przy ulicy T. Kościuszki 4. Funkcjonują w niej dwa działy: Dziecięco – Młodzieżowy oraz Dział dla dorosłych.²⁷

Głównym celem statutowym działalności Miejskiej Biblioteki Publicznej jest zaspokajanie i rozwijanie potrzeb czytelniczych społeczeństwa, wspomaganie systemu edukacji i wychowania oraz upowszechnianie wiedzy i informacji na temat kultury i nauki.²⁸

Do zakresu działalności statutowej biblioteki należą:

- 1) „gromadzenie i opracowywanie oraz przechowywanie materiałów bibliotecznych;
- 2) udostępnianie i wypożyczanie zbiorów bibliotecznych oraz prowadzenie wypożyczeń międzybibliotecznych;
- 3) prowadzenie działalności edukacyjnej i informacyjno-bibliograficznej;
- 4) zakup materiałów bibliotecznych;
- 5) popularyzacja książki i czytelnictwa;
- 6) doskonalenie form i metod pracy bibliotecznej;
- 7) współdziałanie z bibliotekami innych sieci, instytucjami kultury, organizacjami społecznymi w rozwijaniu i zaspokajaniu potrzeb oświatowych i kulturalnych społeczeństwa”.²⁹

Miejska Biblioteka Publiczna w Kamiennej Górze posiada także dwie filie: filia nr 1 (ul. Tkaczy Śląskich 46), filia nr 2 (ul. J. Słowackiego 40). Obie filie położone na osiedlach są jedynymi komórkami miejskimi znajdującymi się poza ścisłym centrum miasta.

²⁷ <https://biblioteka.kamiennagora.pl/> (dostęp 17.12.2025 r.)

²⁸ <https://kamiennagora.pl/o-gminie/> (dostęp 17.12.2025 r.)

²⁹ Program działania Miejskiej Biblioteki Publicznej w Kamiennej Górze na okres od 1 VIII 2024 do 31 VII 2029.

Zdjęcie 3. Miejska Biblioteka Publiczna w Kamiennej Górze

Źródło: MBP w Kamiennej Górze

Miejska Biblioteka Publiczna w Kamiennej Górze prowadzi szeroką i zróżnicowaną działalność kulturalno-edukacyjną, adresowaną do różnych grup wiekowych. Dla dorosłych i seniorów organizowane są regularne spotkania autorskie z pisarzami krajowymi i zagranicznymi oraz działalność klubów tematycznych, takich jak Biblioteczny Klub Fotografii czy Dyskusyjny Klub Książki. Dla dzieci i młodzieży biblioteka oferuje zajęcia tematyczne zarówno dla grup zorganizowanych ze szkół i przedszkoli, jak i zajęcia pozaszkolne oraz otwarte przestrzenie do spędzania czasu wolnego. Placówka współpracuje również z osobami z niepełnosprawnościami, w tym z uczniami Zespołu Szkół Specjalnych oraz podopiecznymi Powiatowego Ośrodka Wsparcia – Środowiskowego Domu Samopomocy w Kamiennej Górze.

MBP w Kamiennej Górze aktywnie realizuje projekty finansowane ze środków zewnętrznych. W latach 2021-2022 instytucja uczestniczyła w 4. edycji prestiżowego Programu Rozwoju Bibliotek organizowanego przez Fundację Rozwoju Społeczeństwa Informacyjnego, w ramach którego otrzymano III nagrodę w konkursie na najlepszą inicjatywę zorganizowaną podczas trwania programu. Zaś w latach 2022-2023 zrealizowano projekt „Nasze TU i TERAZ w Kamiennej Górze” w ramach programu BLISKO organizowanego przez Narodowe Centrum Kultury. Z kolei, w latach 2023-2025, zrealizowano m.in. działania w ramach programów „Bardzo Młoda Kultura” czy „Kultura Interwencje”, obejmujące spotkania autorskie, warsztaty twórcze oraz zajęcia psychoedukacyjne. Przykładem jest projekt „Dla koleżanki pytam – aktywizm młodych w Kamiennej Górze”, który

zaowocował kampanią społeczną przygotowaną przez młodzież. Działania biblioteki w znaczący sposób wspierają rozwój kompetencji kulturalnych, integrację społeczną oraz aktywizację mieszkańców wszystkich grup wiekowych.

Zdjęcie 4. Miejska Biblioteka Publiczna w Kamiennej Górze

Źródło: MBP w Kamiennej Górze

MBP w Kamiennej Górze stoi przed wyraźnymi wyzwaniami rozwojowymi wynikającymi z rosnącego zakresu działalności oraz potrzeb społeczności lokalnej. Kluczowe potrzeby obejmują:

- rozbudowę infrastruktury – uruchomienie nowej filii na osiedlu Krzeszowskim, a także rozbudowa głównej siedziby biblioteki,
- zwiększenie kadry – potrzebni są pracownicy zdolni do samodzielnej realizacji różnorodnych projektów oraz do pełnego wykorzystania posiadanego wyposażenia technicznego,
- rozszerzenie powierzchni magazynowej i przechowywania zbiorów.³⁰

Ponadto, w najbliższych latach konieczne będzie przeprowadzenie – pierwszego po remoncie i przenosinach do nowej siedziby – skontrum w bibliotece głównej, a także uaktualnienie wszystkich regulaminów i innych dokumentów wewnętrznych biblioteki. MBP w Kamiennej Górze jest również zobowiązana do realizacji kilkudziesięciu standardów Certyfikatu Biblioteka+ dla zadań realizowanych w ramach Narodowego Programu Rozwoju Czytelnictwa, Priorytet 2: *Infrastruktura bibliotek 2016-2020* przez pięć lat, licząc od 2024 r. Zobowiązanie to zostało podjęte wraz

³⁰ Dane jednostek organizacyjnych gminy miejskiej Kamienna Góra.

z podpisaniem umowy z Instytutem Książki w Krakowie na dofinansowanie remontu i zakupu wyposażenia biblioteki.

Inne możliwe do zrealizowania w najbliższych latach działania, to:

- podjęcie się roli biblioteki powiatowej na podstawie ewentualnego porozumienia zawartego między Powiatem Kamiennogórskim a Gminą Miejską Kamienna Góra.

Oprócz realizacji podstawowych zadań bibliotecznych MBP w Kamiennej Górze planuje w najbliższych pięciu latach rozszerzać dotychczasowe aktywności proczytelnicze i działania z zakresu animacji społeczno-kulturalnej, które będą odpowiadać na aktualne wyzwania współczesnego świata, a także będą stanowić odpowiedź na potrzeby lokalnej społeczności.³¹

Wskaźnik liczby woluminów w przeliczeniu na 1000 mieszkańców wzrósł, z 3 153,3 w 2019 roku do 3 911,4 w 2024 roku. Pozytywnym zjawiskiem jest wzrost liczby czytelników bibliotek publicznych. Wskaźnik ten zwiększył się z 96 do 109 osób na 1000 ludności, co odróżnia miasto od tendencji obserwowanej w powiecie i województwie, gdzie liczba czytelników w tym czasie spadła.

Tabela 10. Biblioteki publiczne - wskaźniki w latach 2019-2024

	2019	2020	2021	2022	2023	2024	zmiana 2019/2024
księgozbiór bibliotek na 1000 ludności							
woj. dolnośląskie	2 974,0	2 877,7	2 876,9	2 859,7	2 845,1	2 833,3	-140,7
powiat kamiennogórski	3 532,4	3 554,3	3 726,0	3 857,6	3 942,6	3 992,7	+460,3
Kamienna Góra	3 153,3	3 257,3	3 420,8	3 635,6	3 784,3	3 911,4	+758,1
czytelnicy bibliotek publicznych na 1000 ludności							
woj. dolnośląskie	152	121	115	122	128	131	-21,0
powiat kamiennogórski	125	107	107	116	114	105	-20
Kamienna Góra	96	73	73	105	110	109	+13

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS BDL

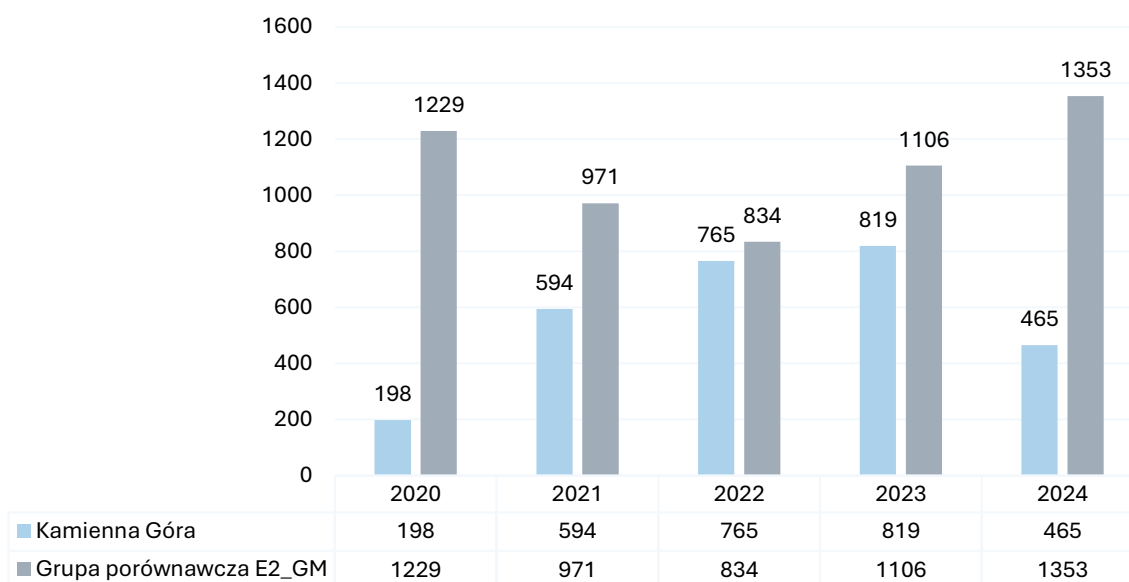
Oferta kulturalna w mieście została relatywnie dobrze oceniona przez uczestników badań ankietowych (średnia ocen wyniosła 3,13 w skali pięciostopniowej). Ponad 40% ankietowanych wysoko oceniło ten element jakości życia (suma ocen 4 i 5 w pięciostopniowej skali); odmiennego zdania było 27,1% badanych (suma ocen 1 i 2), co wskazuje na znaczącą grupę osób niezadowolonych z oferowanych aktywności. Jednocześnie, w ostatnich latach, według 44,3% ankietowanych oferta kulturalna w mieście ulegała poprawie.

³¹ Program działania Miejskiej Biblioteki Publicznej w Kamiennej Górze na okres od 1 VIII 2024 do 31 VII 2029.

Taka struktura odpowiedzi sugeruje, że istniejąca oferta rozwija się w dobrym kierunku, jednak istnieje przestrzeń do dalszego rozwoju i podnoszenia atrakcyjności proponowanych działań. Obecność ocen niższych, choć nieprzeważających, sygnalizuje potrzebę dalszego doskonalenia oferty oraz lepszego dostosowania jej do zróżnicowanych potrzeb i preferencji odbiorców.³² Ciekawym postulatem mieszkańców była digitalizacja bajek kamiennogórskich czy konkursy wiedzy o regionie.³³

Pomimo dobrej oceny oferty kulturalnej przez badanych mieszkańcy miasta mniej chętnie korzystają z dostępnych imprez kulturalnych. Bowiem, miasto na tle grupy porównawczej notuje niższe wskaźniki dot. liczby uczestników imprez kulturalnych na 1000 mieszkańców w ostatnich latach. W 2024 r. wskaźnik ten wyniósł 465, co stanowiło 1/3 tego, co można zaobserwować w miastach ujętych w grupie porównawczej.³⁴

Wykres 16. Liczba uczestników imprez kulturalnych na 1000 mieszkańców w latach 2020-2024

Źródło: gminy.monitorrozwoju.pl

Zdaniem liderów większość instytucji kultury zamyka się krótko po godz. 15:00. W praktyce miasto „zamiera” po południu – dzieci i młodzież spędzają czas w domach, a starsi nie mają, gdzie się integrować po pracy. Istniejąca infrastruktura bywa postrzegana jako mało elastyczna programowo, funkcjonująca głównie w ograniczonych godzinach i niedostosowana do potrzeb osób pracujących lub uczących się do późniejszych godzin.

W opinii mieszkańców należy stworzyć wyróżniające się wydarzenie, które przyciągać będzie nie tylko lokalną społeczność, ale również osoby spoza miasta.

W obliczu diagnozowanych problemów społecznych w Kamiennej Górze, a także w kontekście rosnącego odsetka osób starszych w strukturze demograficznej miasta, rola instytucji kultury

³² Badanie ilościowe przeprowadzone wśród mieszkańców Kamiennej Góry, N=492, październik-listopad 2025.

³³ Warsztaty z mieszkańcami, grudzień 2025 rok.

³⁴ Dane te pochodzą z Monitora Rozwoju Lokalnego (MRL). Jest to narzędzie pozwalające na syntetyczną ocenę potencjału społeczno-ekonomicznego gminy w czasie i w relacji do innych gmin o podobnej funkcji w strukturze osiedleńczej kraju. Nie jest to zatem ocena w kategoriach bezwzględnych – a zawsze w porównaniu z tym co dzieje się w jednostkach samorządu terytorialnego, stanowiących grupę porównawczą.

nabiera szczególnego znaczenia. Zmiany te, wraz z obserwowanymi globalnie trendami społeczno-gospodarczymi związanymi między innymi ze wzrostem globalnych problemów społecznych, przyspieszeniem technologicznym, wzrostem dynamiki zmian środowiskowych, kryzysem demokracji i napięć międzynarodowych czy metropolizacją³⁵ stawiają również przed Kamienną Górą wyzwania i potrzebę adaptacji do zachodzących zmian. W procesie tym nieocenioną rolę pełnią instytucje kultury, dbając m.in. o integrację społeczną, zapobieganie samotności, izolacji i wykluczeniu, a także kształtowanie postaw obywatelskich, zaufania i współdziałania między ludźmi.

3.6. SPORT

W Kamiennej Górze działa **Miejskie Centrum Kultury Fizycznej**, które zarządza obiektami sportowymi znajdującymi się na terenie miasta. Należą do nich: kryta pływalnia, dwa boiska „Orlik”, korty tenisowe, dwa stadiony sportowe oraz Ośrodek Wypoczynku Świątecznego „Zalew”. Na wszystkich obiektach sportowych w ciągu całego roku odbywają się różnego rodzaju imprezy sportowe, zajęcia dla dzieci i młodzieży oraz Seniorów. Dodatkowo na terenie Ośrodka Wypoczynku Świątecznego „Zalew” w okresie letnim działa wypożyczalnia kajaków oraz rowerów wodnych.³⁶

Do obiektów sportowych zlokalizowanych w Kamiennej Górze zalicza się:

- Stadion przy ul. Słowackiego,
- Stadion przy ul. Ściegiennego,
- Orlik ul. Lubawska,
- Orlik OWŚ Zalew,
- Boisko na Osiedlu Zadorna przy ul. Kościuszki,
- Skatepark - ul. Szpitalna,
- Korty OWŚ Zalew,
- Sala gimnastyczna ul. Kościuszki.

W poniższej tabeli zaprezentowano ogólną ocenę ww. obiektów wraz ze wskazaniem bieżących potrzeb oraz planów.

Tabela 11. Obiekty sportowe w Kamiennej Górze - ich stan, bieżące potrzeby i plany

Lp.	Obiekt	Bieżące potrzeby	Plany	Ogólna ocena obiektu
1	Stadion przy ul. Słowackiego	• Naprawa dachu na pomieszczeniach magazynowych • Remont głównych schodów (zalecania z przeglądu technicznego)	• Wybudowanie nowego zaplecza sportowo – technicznego (szatnie, pokój sędziowski, pomieszczenie socjalne dla pracowników,	dostateczny

³⁵ Dziemianowicz W., Jurkiewicz I., Stokowski M., *Megatrendy społeczno-gospodarcze w kontekście Koncepcji Rozwoju Kraju 2050. Trendy światowe*, Instytut Rozwoju Miast i Regionów, Warszawa – Kraków 2023.

³⁶ <https://kamiennagora.pl/o-gminie/> (dostęp 11.12.2025 r.)

Lp.	Obiekt	Bieżące potrzeby	Plany	Ogólna ocena obiektu
		• Remont trybun • Wymiana słupów oświetleniowych • Wymiana źródła ciepła • wymiana wiat stadionowych wraz z ławkami rezerwowymi	pomieszczenia techniczne dla obsługi, remont generalny/przebudowa istniejących pomieszczeń magazynowych) • Budowa zadaszenia trybun. • Remont ciągów pieszych i jezdnych oraz placów manewrowych, dróg dojazdowych, przebudowa wjazdów. • Wykonanie infrastruktury sportowo-rekreacyjnej wraz z budową wiaty.	
2	Stadion przy ul. Ściegiennego	• Wymiana rynien • Termomodernizacja budynku biurowo-szatniowego: zabezpieczenie przed przeciekaniem i docieplenie dachu, docieplenie ściany frontowej, wymiana źródła ciepła wraz z instalacją grzewczą i fotowoltaiką. • Remont pomieszczeń biurowych budynku MCKF w tym naprawa spękań stropodachu. • Remont barierek na balkonie budynku MCKF. • Regeneracja płyty boiska (aeracja, nawożenie i dosianie trawy itp.). • Wymiana ogrodzenia boiska i bram wjazdowych i piłkochytów, wymiana wiat stadionowych wraz z ławkami rezerwowymi. • Remont trybun. • Wykonanie monitoringu obiektu.	• Budowa zadaszonej hali z nawierzchnią sztuczną do całorocznego uprawiania sportu na boisku do piłki nożnej. • Remont/przebudowa boiska o nawierzchni asfaltowej np. wykonanie boiska wielofunkcyjnego, lodowiska itp. • Remont kompleksowy budynku gospodarczego wraz z jego dociepleniem (termomodernizacja). • Utwardzenie ciągów pieszych i pieszo-jezdnych na terenie obiektu. • Remont /modernizacja bieżni.	dostateczny
3	Orlik ul. Lubawska	• Remont/przebudowa budynku orlika (przeciekający dach, elewacja).	• Wymiana nawierzchni na boiskach do koszykówki oraz na boisku do piłki nożnej.	dobry

Lp.	Obiekt	Bieżące potrzeby	Plany	Ogólna ocena obiektu
		- Remont pomieszczeń budynku. - Wymiana bramki. - Wymiana piłkochwyty oraz ogrodzenie. - Wykonanie energooszczędnego ogrzewania (klimatyzator z funkcją grzania) wraz z montażem odnawialnych źródeł energii.	Wymiana opraw oświetleniowych na energooszczędne na boiskach.	
4	Orlik OWS Zalew	- Remont pomieszczeń szatniowych i sanitarnych. - Zabezpieczenie pokrycia dachowego - Wymiana części piłkochytów na boisku wielofunkcyjnym i do piłki nożnej. - Wykonanie energooszczędnego ogrzewania (klimatyzator z funkcją grzania) wraz z montażem odnawialnych źródeł energii. - Utwardzenie kostką miejsc pod ławkami. - Wymiana koszy do gry.	- Wymiana nawierzchni na boisku wielofunkcyjnym. - Wymiana ogrodzenia wraz z bramami - Wymiana pokrycia dachowego wraz z wentylacją. - Wymiana opraw oświetleniowych na energooszczędne na boiskach. - Budowa boiska do padla.	dobry
5	Boisko na Osiedlu Zadrna przy ul. Kościuszki	Wymiana ogrodzenia, bram, piłkochytów, bramek piłkarskich, koszy.	Wymiana nawierzchni na boisku wielofunkcyjnym.	zły
6	Skatepark - ul. Szpitalna		Rozbudowa o inne urządzenia obiektu skatepark	dobry
7	Korty OWS Zalew	- Zabezpieczenie dachu farbą antykorozyjną - Zamontowanie orynnowania. - Wykonanie nawierzchni utwardzonej pod trybuny. - Zakup i montaż trybun. - Wymiana instalacji wodno – kanalizacyjnej w budynku. - Remont elewacji - Remont oświetlenia kortów.	- Wymiana ogrodzenia wraz z bramami - Remont ciągów komunikacyjnych wraz z placem postojowym - Wykonanie zadaszania kotów (przynajmniej 2-3 kortów) - Remont budynku wewnątrz wraz z termomodernizacją i wykonaniem energooszczędnego ogrzewania wraz z montażem odnawialnych źródeł energii.	dostateczny

Lp.	Obiekt	Bieżące potrzeby	Plany	Ogólna ocena obiektu
			Budowa ścianki treningowej i boiska do squasha.	
8	Sala gimnastyczna ul. Kościuszki	Wymiana parkietu na hali sportowej.	Termomodernizacja obiektu.	dostateczny

Źródło: Dane MCKF

Na terenie miasta działają również następujące kluby i stowarzyszenia sportowe:

- Kamiennogórski Klub Tenisowy (ul. Mostowa 12/1),
- Klub Sportowy Contender (ul. Jeleniogórska 30 A),
- Kamiennogórski Klub Oyama (Sędziszów 5),
- Kamiennogórska Akademia Piłkarska (ul. Stefana Staszica 5),
- Kamiennogórski klub sportowy Olimpia (ul. Piotra Ściegiennego 11),
- Powiatowe Zrzeszenie LZS (Al. Wojska Polskiego 10),
- Olimpiady Specjalne (ul. Stefana Staszica 11),
- Stowarzyszenie Kamdża (ul. Broniewskiego 16/1).

Zdjęcie 5. Kamdża Bike Park w Kamiennej Górze

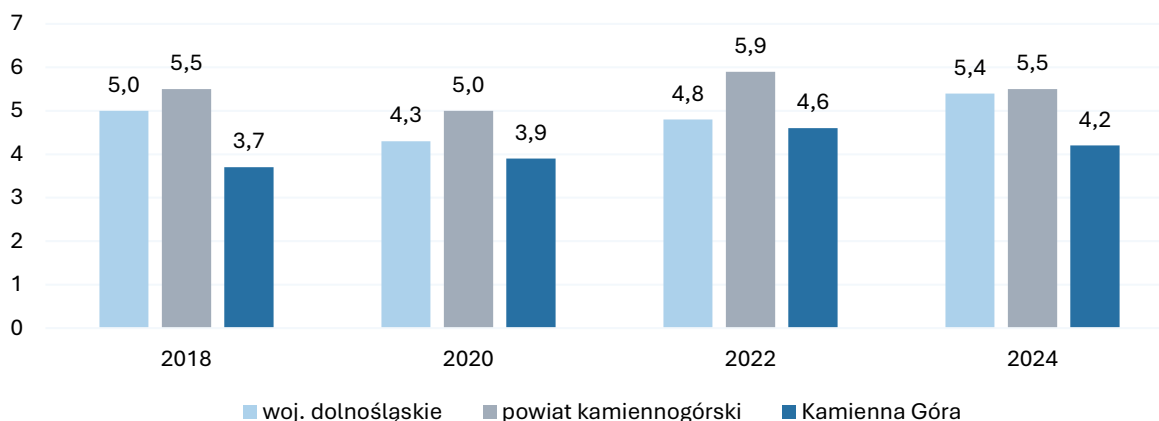

Źródło: <https://kamdza.pl/bikepark> (dostęp 11.12.2025 r.)

Wskaźniki dotyczące obszaru sportu w latach 2018-2024 są dla Kamiennej Góry niekorzystne w porównaniu do województwa dolnośląskiego oraz powiatu kamiennogórskiego.

W latach 2018-2022 liczba klubów sportowych na 10 tys. ludności w Kamiennej Górze wzrastała z poziomu 3,7 do 4,6. Zaś w 2024 roku odnotowano spadek do 4,2. Wskaźnik ten pozostawał na niższym poziomie w całym analizowanym okresie w porównaniu do powiatu i województwa dolnośląskiego.

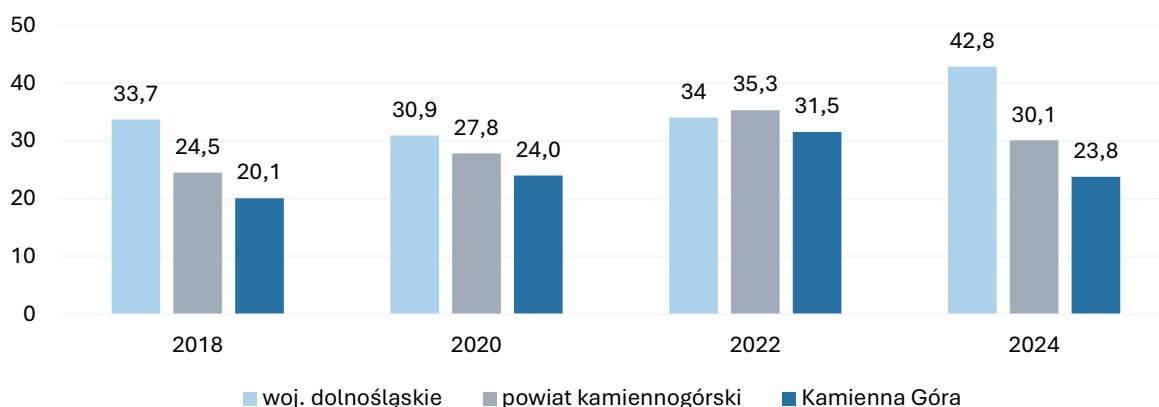
Wykres 17. Kluby sportowe na 10 tys. ludności w latach 2018-2024

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS BDL

W 2024 roku liczba ćwiczących w klubach sportowych na 1000 mieszkańców w Kamiennej Górze wynosiła 23,8 i była to niższa wartość w porównaniu do roku 2022 i 2020. Należy podkreślić, że również w przypadku tego wskaźnika, wartość notowana dla gminy była niższa niż dla województwa dolnośląskiego oraz powiatu kamiennogórskiego we wszystkich wskazanych latach.

Wykres 18. Ćwiczący w klubach sportowych na 1000 mieszkańców w latach 2018-2024

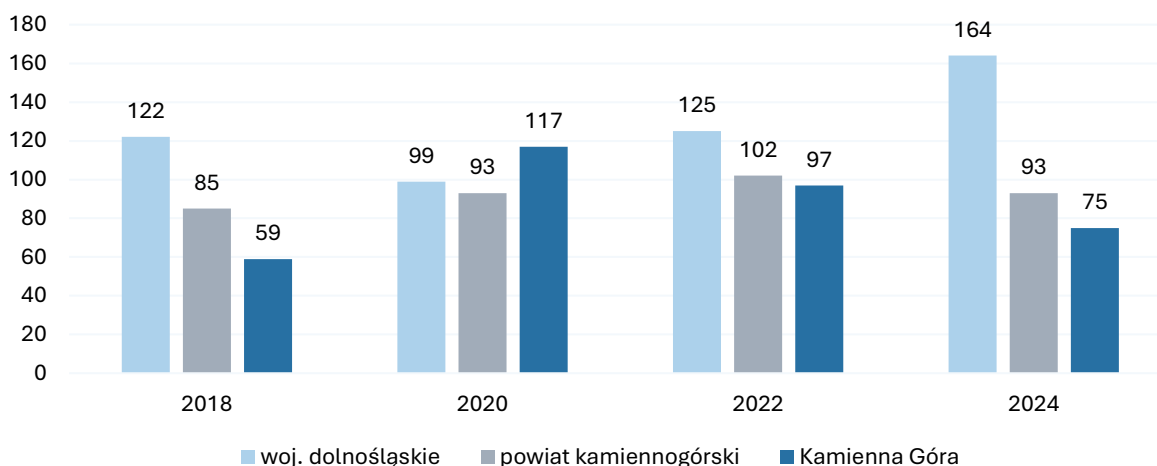

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS BDL

Na tle powiatu oraz województwa Kamienna Góra odnotowywała we wskazanym czasie niższe wskaźniki dotyczące młodzieży do lat 18 ćwiczącej w klubach sportowych na 1000 osób w wieku do 18 lat z wyjątkiem roku 2020, kiedy to obserwowano wyraźny wzrost wskaźnika z 59 w 2018 roku do 117 w 2020 roku. W kolejnych latach nastąpił trwały trend spadkowy, kończący się wynikiem 75 osób w 2024 roku – co jest najniższym wynikiem ze wszystkich badanych jednostek w tym roku.

Dane wskazują na rozbieżność między trendem regionalnym a lokalnym. Podczas gdy województwo dolnośląskie notuje rekordowy wzrost partycypacji młodzieży w sporcie, w Kamiennej Górze (mieście i powiecie) następuje stagnacja lub wyraźny spadek. W 2024 roku wskaźnik dla miasta Kamienna Góra (75) stanowił mniej niż połowę średniej wojewódzkiej (164).

Wykres 19. Młodzież do lat 18 ćwicząca w klubach sportowych na 1000 osób w wieku do lat 18 w latach 2018-2024

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS BDL

Zdania dotyczące oceny oferty sportu i rekreacji w mieście były podzielone wśród ankietowanych. Bowiem 29,3 dobrze oceniała ten element jakości życia; zaś przeciwnego zdania było niemal tyle samo osób – 28,2%. Średnia ocen oferty sportu i rekreacji wyniosła 2,97, a zatem poniżej wartości środkowej (w skali pięciostopniowej), co wskazuje na potrzebę rozwijania tego obszaru aktywności w mieście.³⁷

Warto również zwrócić uwagę, że pomimo istnienia dobrej bazy sportowo-rekreacyjnej nie powstają zdaniem liderów nowe sekcje, kluby czy szkółki sportowe rozwijające pasje i aktywizujące sportowo różne grupy mieszkańców. Opinie te korespondują z powyżej zaprezentowanymi danymi wskazującymi na spadek osób ćwiczących w klubach sportowych, w tym dzieci i młodzieży.

3.7. ZAANGAŻOWANIE SPOŁECZNE I OBYWATELSKIE

Gmina miejska Kamienna Góra realizuje Program współpracy z organizacjami pozarządowymi. W 2024 roku zadania realizowane przez organizacje skupiały się w głównej mierze w obszarze:

- profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień,
- pomocy społecznej,
- kultury,
- kultury fizycznej i sportu,
- turystyki,

³⁷ Badanie ilościowe przeprowadzone wśród mieszkańców Kamiennej Góry, N=492, październik-listopad 2025.

- promocji i ochrony zdrowia,
- ekologii i dziedzictwa przyrodniczego,
- działań na rzecz osób z niepełnosprawnościami.

Zgodnie z wykazem organizacji pozarządowych Starostwa Powiatowego w Kamiennej Górze, w mieście odnotowano 7 stowarzyszeń zwykłych, 8 stowarzyszeń kultury fizycznej, 15 oddziałów stowarzyszeń, 11 fundacji, 2 uczniowskie kluby sportowe, 19 stowarzyszeń wpisanych do KRS.³⁸

Powyższe dane pokrywają się z informacjami zebranymi przez Stowarzyszenie Klon/Jawor (stan na 2.03.2026 r.), według których w Kamiennej Górze działały 62 organizacje pozarządowe.³⁹

W 2024 roku liczba fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych na 1000 mieszkańców w Kamiennej Górze wynosiła 4,39 i była niższa niż w województwie dolnośląskim oraz powiecie kamiennogórskim, kolejno o 0,76 oraz 0,40. Podobnie jak w przypadku województwa oraz powiatu, w mieście notowany był na przestrzeni wskazanych lat wzrost wartości omawianego wskaźnika.

Tabela 12. Fundacje, stowarzyszenia i organizacje społeczne na 1000 mieszkańców w latach 2019-2024

	2019	2020	2021	2022	2023	2024	zmiana 2019/2024
woj. dolnośląskie	4,21	4,29	4,42	4,61	4,93	5,15	+0,94
powiat kamiennogórski	3,72	3,95	4,10	4,24	4,76	4,79	+0,05
Kamienna Góra	3,03	3,15	3,33	3,57	4,27	4,39	+1,36

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS BDL

Warto także przywołać dane pozyskane z Monitora Rozwoju Lokalnego (MRL). Jest to narzędzie pozwalające na syntetyczną ocenę potencjału społeczno-ekonomicznego gminy w czasie i w relacji do innych gmin o podobnej funkcji w strukturze osiedleńczej kraju. Nie jest to zatem ocena w kategoriach bezwzględnych – a zawsze w porównaniu z tym co dzieje się w jednostkach samorządu terytorialnego, stanowiących grupę porównawczą.⁴⁰

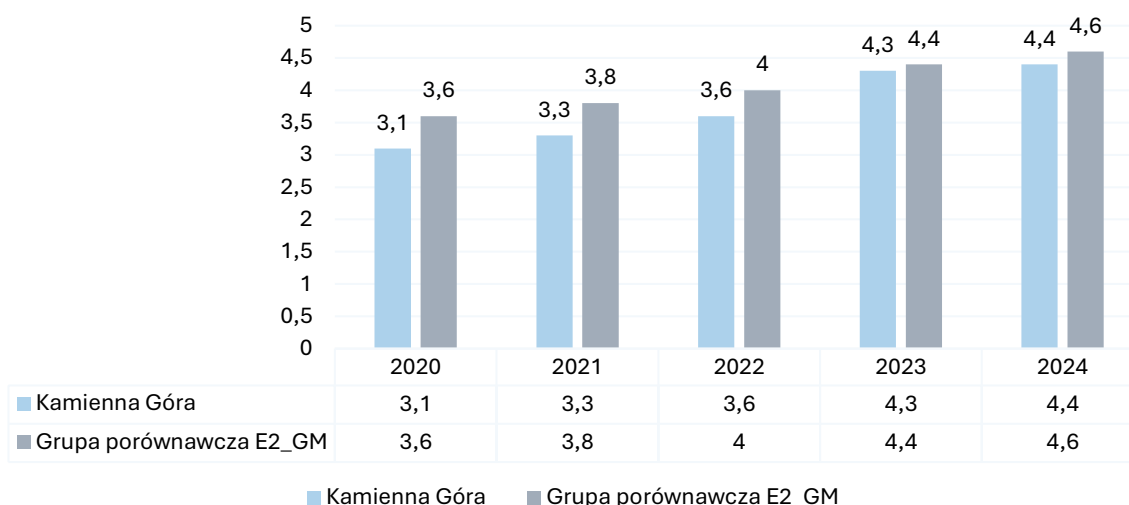
Podobnie jak w zestawieniu z powiatem i województwem, na tle grupy porównawczej, Kamienna Góra notuje nieco niższy wskaźnik nasycenia organizacjami społecznymi w przeliczeniu na 1000 mieszkańców we wszystkich analizowanych latach. Niemniej jednak, miasto notuje z roku na rok wzrost wskaźnika.

³⁸ <https://kamienna-gora.bip.net.pl/kategorie/121-wykaz-organizacji-pozarządowych/artykuly/228-wykaz-organizacji-pozarządowych?lang=PL> (dostęp 12.12.2025 r.)

³⁹ <https://spis.ngo.pl> (dostęp 02.03.2026 r.)

⁴⁰ monitorrozwoju.pl (dostęp 02.03.2026 r.)

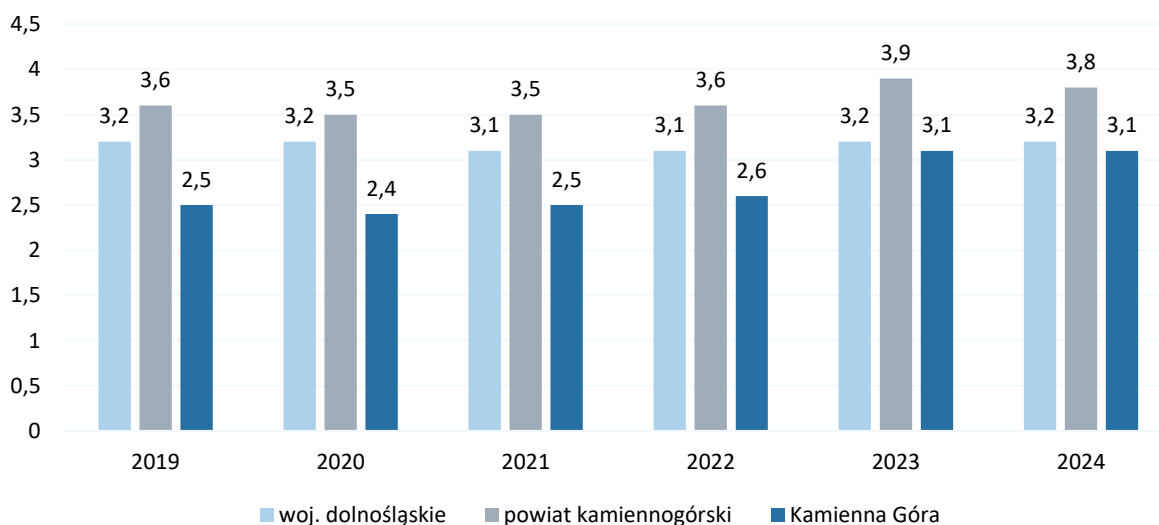
Wykres 20. Organizacje społeczne na 1000 mieszkańców w latach 2020-2024

Źródło: gminy.monitorrozwoju.pl

Wskaźnik dot. udziału fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych w ogólnej liczbie podmiotów gospodarki narodowej dla województwa dolnośląskiego wykazywał dużą stałość, utrzymując się przez cały badany okres na poziomie 3,1% – 3,2%. Powiat kamiennogórski charakteryzował się relatywnie najwyższym udziałem organizacji społecznych spośród badanych jednostek. Wskaźnik ten utrzymywał się w analizowanym czasie powyżej średniej wojewódzkiej, osiągając szczyt w 2023 roku (3,9%), a w 2024 roku stabilizując się na poziomie 3,8%. Miasto Kamienna Góra zanotowało postęp. W 2019 roku udział ten był najniższy (2,5%), jednak od 2022 roku nastąpił wzrost (z 2,6% do 3,1% w 2023 r.). W 2024 roku wskaźnik dla miasta (3,1%) niemal zrównał się ze średnią dla całego województwa (3,2%). Mimo że powiat kamiennogórski ma najwyższy odsetek organizacji non-profit w strukturze podmiotów, to w samym mieście Kamienna Góra widać ożywienie w ostatnich dwóch latach.

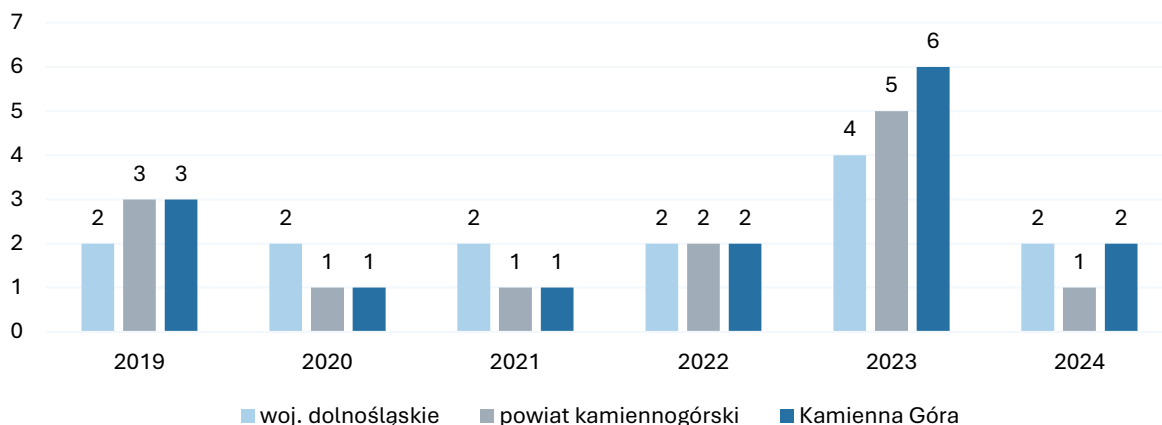
Wykres 21. Udział fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych w ogólnej liczbie podmiotów gospodarki narodowej w latach 2019-2024 (%)

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS BDL

W 2023 roku obserwowano znaczący wzrost wskaźnika nowo zarejestrowanych fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych na 10 tys. mieszkańców w każdej z omawianych jednostek terytorialnych. W Kamiennnej Górze był on najwyższy, bowiem wyniósł 6, w powiecie 5, a w regionie 4. W kolejnym roku 2024 nastąpił gwałtowny spadek do poziomu zbliżonego z lat 2020-2022.

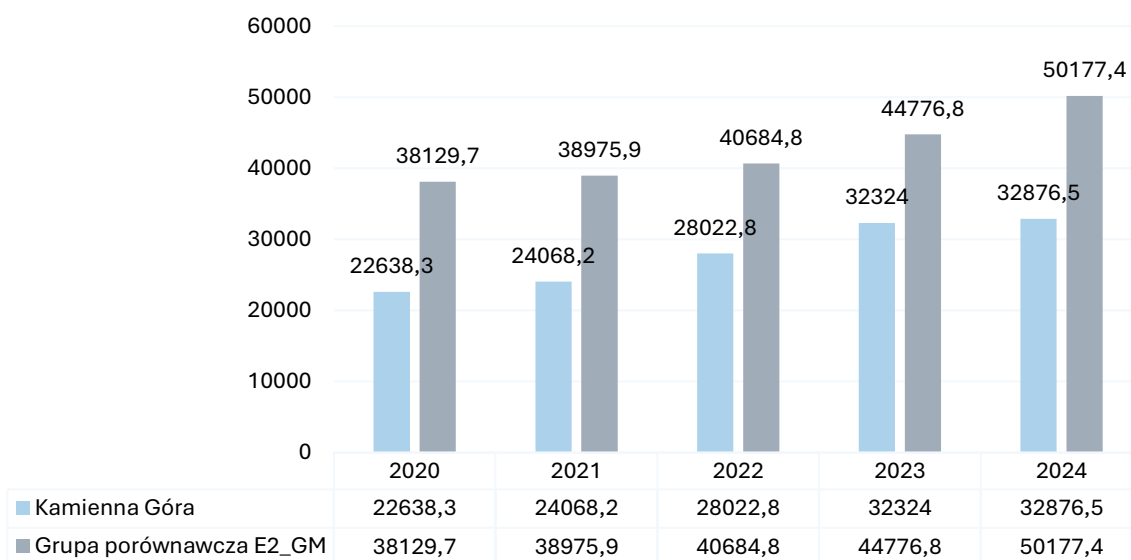
Wykres 22. Nowo zarejestrowane fundacje, stowarzyszenia, organizacje społeczne na 10 tys. mieszkańców

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS BDL

W ramach współpracy z organizacjami pozarządowymi wyznaczana jest wysokość środków finansowych przeznaczonych z budżetu miasta na realizację zadań publicznych. Najniższa kwota w analizowanym przedziale czasowym wynosiła 22 638,30 zł (2020 r.), najwyższa kwota – 32 876, 50 zł (2024 r.). Kamienna Góra, na tle grupy porównawczej przeznacza mniej środków na organizacje pożytku publicznego. Widać jednak, że w ostatnich latach dotacje te sukcesywnie rosną.

Wykres 23. Wydatki z budżetu JST na dotacje bieżące dla organizacji pożytku publicznego na 1000 mieszkańców

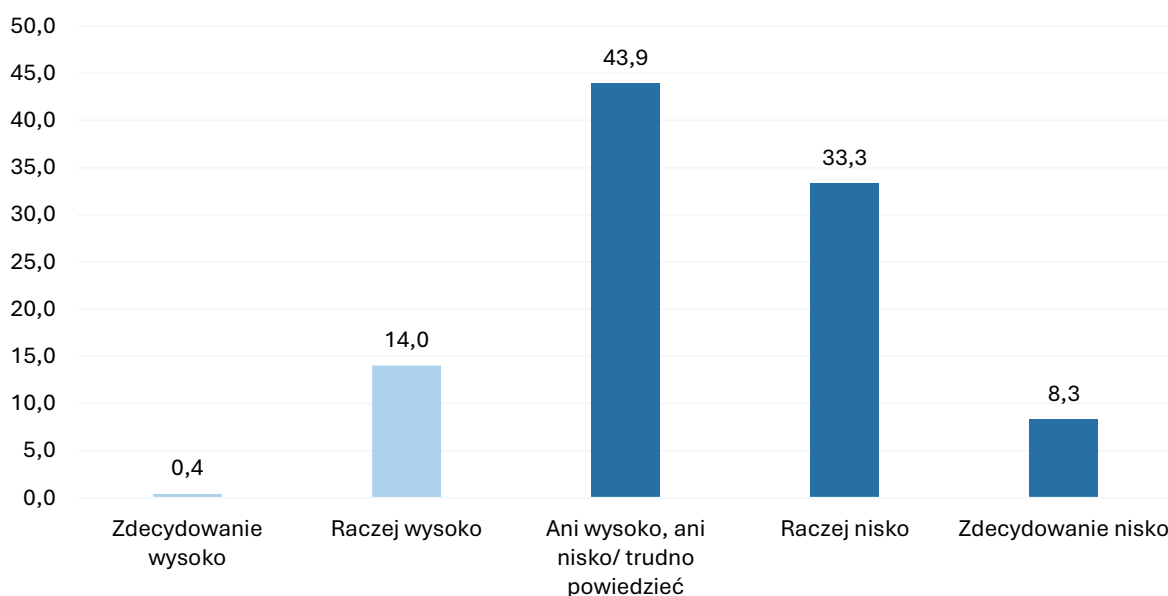

Źródło: gminy.monitorrozwoju.pl

Aktywność społeczna mieszkańców została nisko oceniona w badaniu ankietowym, takiej odpowiedzi udzieliło 41,6% osób, przeciwnego zdania było 14,4% osób. Co istotne, aż 43,9% badanych nie potrafiło określić, jak ocenia mieszkańców Kamiennej Góry pod względem aktywności społecznej, co sugeruje niski poziom rozeznania lub ograniczony kontakt z lokalnymi inicjatywami. Pozytywnych ocen w kontekście zaangażowania mieszkańców nieco częściej udzielały osoby z średnim i wyższym wykształceniem. Grupy te bowiem mogą częściej uczestniczyć w inicjatywach społecznych lub mieć większą wiedzę na temat funkcjonowania lokalnych form aktywności.

Aktywność społeczna jest nie tylko postrzegana jako niewystarczająca, ale też mało widoczna. Wskazuje to na potrzebę mocniejszej promocji działań oddolnych, lepszej komunikacji oraz tworzenia bardziej dostępnych i angażujących form uczestnictwa, żeby mieszkańcy faktycznie czuli, że mają wpływ na to, co się dzieje w mieście i że społeczność lokalna żyje.

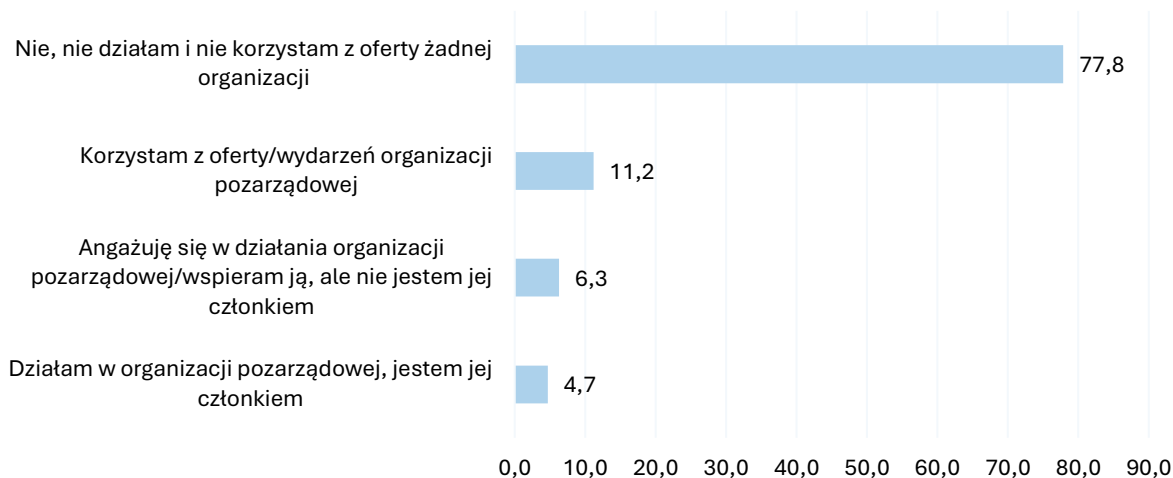
Wykres 24. Jak ogólnie ocenia Pani/Pan mieszkańców Kamiennej Góry pod względem aktywności społecznej? % [N=492]

Źródło: opracowanie własne na podstawie badania ankietowego

Zgodnie z otrzymanymi wynikami, aż 77,8% uczestników ankiety deklaruje, że nie angażuje się w działalność żadnej organizacji pozarządowej na terenie miasta ani nie korzysta z jej oferty. Wśród ankietowanych jedynie 11,2% korzysta z dostępnej oferty NGO, a 6,3% wspiera działania organizacji społecznych, jednocześnie nie będąc członkiem. Najmniejsza część badanych, tj. 4,7% deklaruje, że działa w organizacji pozarządowej i jest jej członkiem. Powyższe wyniki potwierdzają niskie zaangażowanie mieszkańców w działalność trzeciego sektora, zarówno jeśli chodzi o korzystanie z dostępnej oferty, jak i o bezpośrednie uczestnictwo w pracy tych podmiotów. Osoby z wyższym wykształceniem częściej działają i angażują się w działania organizacji pozarządowych/społecznych lub też korzystają z ich oferty. Im niższy poziom wykształcenia tym mniejsze zaangażowanie w działalność III sektora czy też korzystanie z jego oferty.

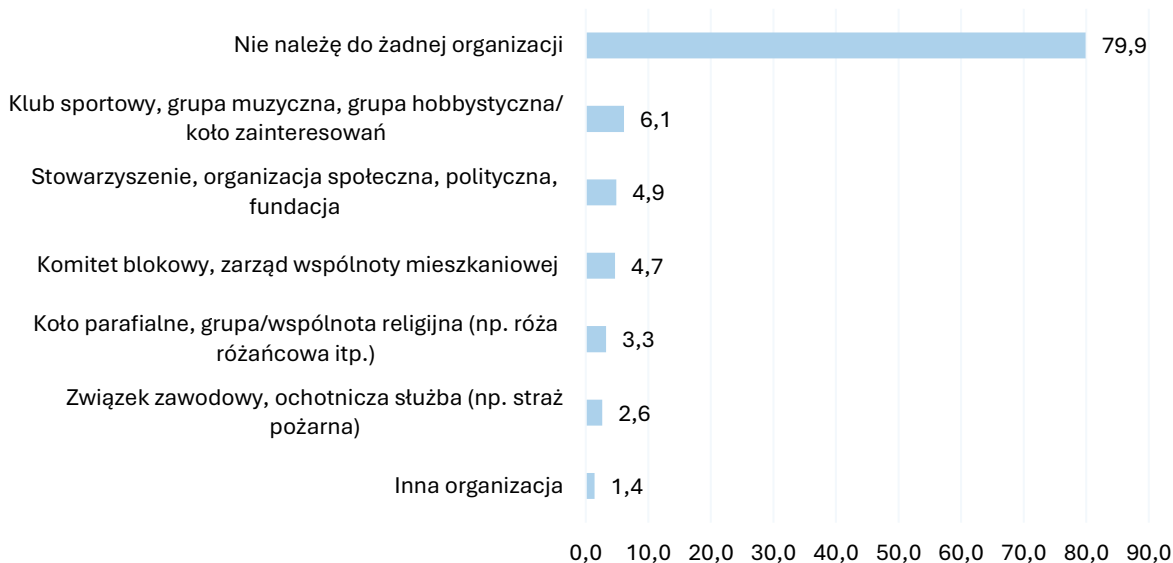
Wykres 25. Czy działa Pan/Pani w organizacji pozarządowej w Kamiennej Górze lub korzysta z jej oferty? % [N=492]

Źródło: opracowanie własne na podstawie badania ankietowego

W celu dalszego pogłębienia wątku kapitału społecznego i aktywności społecznej mieszkańców Kamiennej Góry, badanych postanowiono zapytać, o przynależność do różnych organizacji, bliższym lokalnym społecznościom. Ponownie widać wysoki odsetek osób, które nie przynależą do żadnej organizacji (79,9%). Wśród pozostałych osób, 6,1% działa w klubach sportowych/muzycznych/hobbystycznych/kołach zainteresowań, dalej 4,9% przynależy do organizacji społecznej, politycznej, fundacji lub stowarzyszenia. Kolejno, 4,7% działa w komitecie blokowym, 3,3% należy do koła parafialnego/wspólnoty religijnej, a 2,6% osób angażuje się w działalność związku zawodowego lub ochotniczej służby (np. pożarnej). Do innych odpowiedzi zaliczyć należy uczestnictwo w radach rodziców, PTTK, Polskim Związku Wędkarskim oraz Uniwersytecie Trzeciego Wieku.

Wykres 26. Czy należy Pan/Pani do którejś z poniższych organizacji społecznych? % [N=492]

Źródło: opracowanie własne na podstawie badania ankietowego

Analiza danych wskazuje, że przynależność do organizacji społecznych wśród mieszkańców jest powiązana z poziomem wykształcenia. Najniższy udział wykazują osoby z wykształceniem podstawowym/gimnazjalnym – 100% tej grupy deklaruje brak członkostwa w jakiejkolwiek organizacji. Wraz ze wzrostem poziomu wykształcenia wzrasta także aktywność społeczna – osoby z wykształceniem wyższym częściej uczestniczą w klubach sportowych, grupach hobbystycznych, stowarzyszeniach czy organizacjach społecznych i politycznych. Najbardziej popularne formy zaangażowania w tej grupie to działalność w klubach i grupach zainteresowań (8,4%) oraz udział w stowarzyszeniach i fundacjach (7,9%).

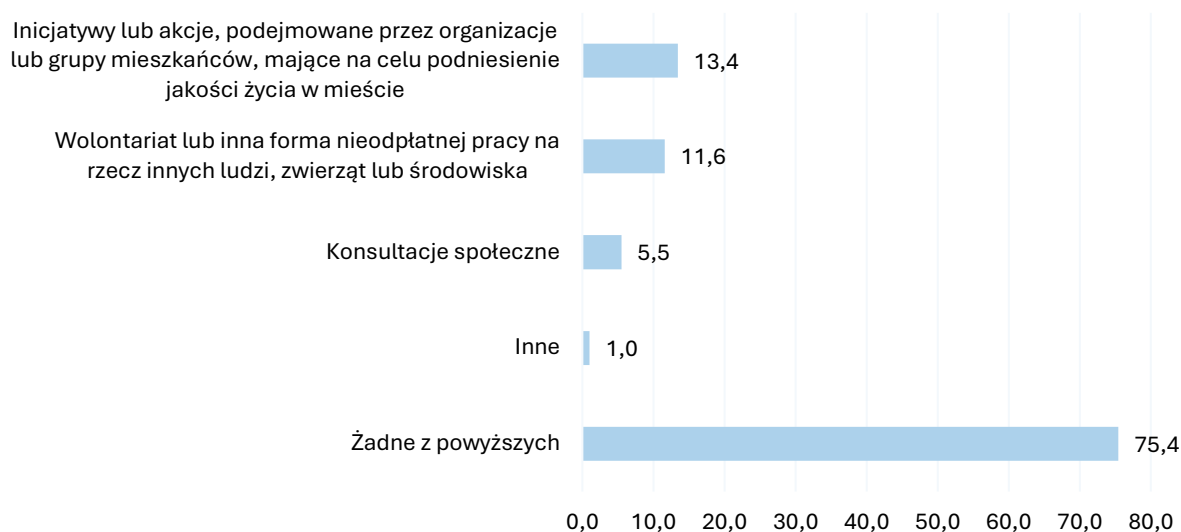
Tabela 13. Przynależność do organizacji a wykształcenie badanych, % [N=492]

	Podstawowe/ gimnazjalne	Zawodowe	Średnie	Wyższe	Ogółem
Związek zawodowy, ochotnicza służba (np. straż pożarna)	0,0%	3,2%	1,1%	4,2%	2,6%
Koło parafialne, grupa/wspólnota religijna (np. róża różańcowa itp.)	0,0%	2,1%	3,3%	4,2%	3,3%
Klub sportowy, grupa muzyczna, grupa hobbystyczna/ koło zainteresowań	0,0%	5,3%	4,9%	8,4%	6,1%
Stowarzyszenie, organizacja społeczna, polityczna, fundacja	0,0%	2,1%	3,8%	7,9%	4,9%
Komitet blokowy, zarząd wspólnoty mieszkaniowej	0,0%	3,2%	3,8%	6,8%	4,7%
Nie należę do żadnej organizacji	100,0%	85,3%	82,0%	72,8%	79,9%

Źródło: opracowanie własne na podstawie badania ankietowego

W ciągu ostatnich 12 miesięcy 3/4 ankietowanych nie uczestniczyło w żadnej formie aktywności społecznej. Jedynie 13,4% osób brało udział w inicjatywach lub akcjach, podejmowanych przez organizacje lub grupy mieszkańców, mające na celu podniesienie jakości życia w gminie, a 11,6% uczestniczyło w wolontariacie, zaś 5,5% zdecydowało się na uczestnictwo w konsultacjach społecznych. Wśród innych pojawiły się odpowiedzi dotyczące zaangażowania w życie szkolne dzieci za pośrednictwem Rady rodziców.

Wykres 27. Czy w ostatnich 12 miesiącach uczestniczyła Pani/ uczestniczył Pan w wymienionych działaniach? % [N=492]

Źródło: opracowanie własne na podstawie badania ankietowego

Także i w tym przypadku istnieje zależność między wykształceniem badanych a uczestnictwem w działaniach na rzecz społeczności lokalnej. Największą aktywność wykazują osoby z wykształceniem wyższym, szczególnie w inicjatywach podnoszących jakość życia w mieście (23,0%) oraz w wolontariacie lub innych formach nieodpłatnej pracy na rzecz ludzi, zwierząt lub środowiska (16,8%). W grupach o niższym poziomie wykształcenia udział w takich działaniach jest znacznie ograniczony – wśród osób z wykształceniem podstawowym/gimnazjalnym nikt nie deklarował uczestnictwa w żadnej z form zaangażowania.

Tabela 14. Zaangażowanie obywatelskie i społeczne a wykształcenie badanych, % [N=492]

	Podstawowe/ gimnazjalne	Zawodowe	Średnie	Wyższe	Ogółem
Inicjatywy lub akcje, podejmowane przez organizacje lub grupy mieszkańców, mające na celu podniesienie jakości życia w mieście	0,0%	7,4%	8,2%	23,0%	13,4%
Wolontariat lub inna forma nieodpłatnej pracy na rzecz innych ludzi, zwierząt lub środowiska	0,0%	4,2%	11,5%	16,8%	11,6%
Konsultacje społeczne	0,0%	3,2%	3,3%	9,4%	5,5%
Żadne z powyższych	100,0%	88,4%	79,2%	62,3%	75,4%

Źródło: opracowanie własne na podstawie badania ankietowego

W ramach analizy chęci do współdziałania badani poddano gotowość do zaangażowania się w problemy społeczności lokalnej. Działaniem, w które miał zaangażować się badany, był problem zaśmiecania lub dzikich wysypisk w okolicy, w której mieszka.

I tak, najczęściej deklarowaną postawą jest zgłoszenie problemu odpowiednim służbom, co pokazuje silne oczekiwanie, że to instytucje publiczne powinny rozwiązywać problemy. Kolejno aż ¼ respondentów deklaruje bierną postawę wobec problemu, tj. poczekają na decyzję lub reakcję władz bądź służb odpowiedzialnych za utrzymanie porządku, co świadczy o ograniczonej gotowości do bezpośredniego działania i słabej internalizacji odpowiedzialności za dobro wspólne.

Dalej 8,7% wskazało, że nie zrobiłoby nic, czekałoby na podjęcie działań przez innych.

Deklaracje podjęcia działań samodzielnie lub poprzez organizację grupy czy komitetu są relatywnie rzadkie. Sugeruje to ograniczoną kulturę współdziałania społecznego oraz niski poziom kapitału społecznego opartego na współpracy i samoorganizacji. Bowiem jedynie 9,8% wskazało, że podjęłoby działania na własną rękę, w tym 6,7% posprzątałoby teren samodzielnie, a 3,7% zorganizowałoby grupę mieszkańców, by wspólnie posprzątać teren. Zaś 2% zorganizowałoby komitet lub grupę mieszkańców ds. czystości i porządku przestrzeni, by wspólnie wywierać wpływ na władze w sprawie sprzątnięcia terenu.

Mimo, że problem zaśmiecania stanowi zjawisko łatwo identyfikowalne i jednoznacznie postrzegane jako niepożądane, jedynie niewielka część respondentów deklaruje gotowość do podjęcia działań bezpośrednich. Wskazuje to, iż nawet w sytuacjach wymagających relatywnie niskiego poziomu zaangażowania, mieszkańcy wykazują ograniczoną skłonność do podejmowania inicjatyw samodzielnych oraz opartych na współdziałaniu.

Wykres 28. Gdyby w Pana/Pani okolicy pojawił się problem zaśmiecania lub dzikich wysypisk śmieci, to jak najogólniej by się Pan/Pani zachował/a? % [N=492]

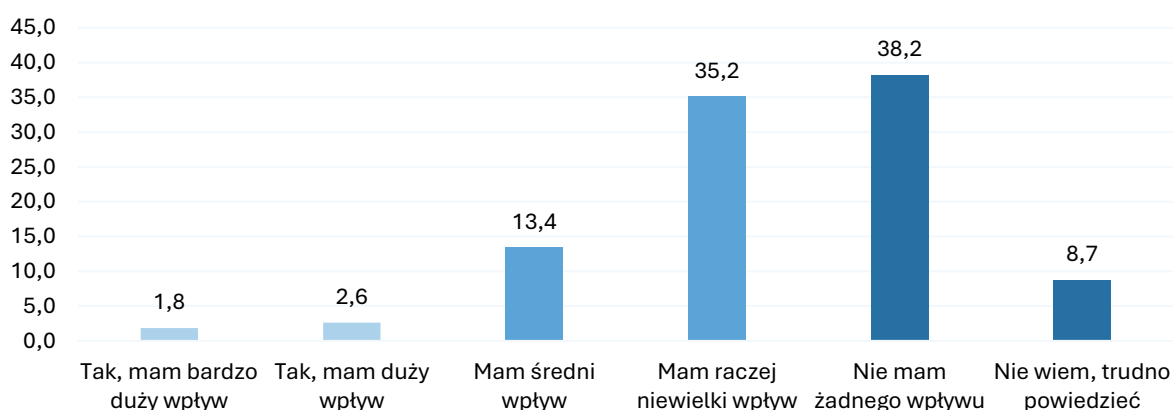
Źródło: opracowanie własne na podstawie badania ankietowego

Działania o charakterze oddolnym i wspólnotowym, polegające na organizowaniu komitetów mieszkańców lub wspólnym sprzątaniu terenu, mają charakter marginalny niezależnie od poziomu wykształcenia. Nieco częściej deklarowane są one przez osoby z wykształceniem średnim i wyższym, jednak ich ogólny udział pozostaje niski. Podobną zależność odnotowano w przypadku deklaracji samodzielnego sprzątania najbliższego otoczenia. Wśród osób, które odpowiedziały, że samodzielnie posprzątają najbliższy teren, najwięcej było osób z wyższym i średnim wykształceniem.

Działania oddolne, wymagające koordynacji i współpracy mieszkańców, pozostają ogółem rzadkie, jednak są relatywnie częstsze wśród respondentów mających kontakt z sektorem pozarządowym. Wskazuje to, że uczestnictwo w organizacjach społecznych sprzyja rozwijaniu postaw proaktywnych i wzmacnia gotowość do podejmowania działań na rzecz dobra wspólnego.

Niewątpliwie na brak chęci do działania na rzecz lokalnej społeczności wpływa fakt, że badani mieszkańcy Kamiennej Góry deklarują, że osobiście nie mają wpływu na to, co się dzieje w mieście. Aż 38,2% badanych uważa, że nie ma żadnego wpływu na sytuację w Kamiennej Górze, a 35,2%, że ten wpływ jest raczej niewielki. Jedynie 4,5% respondentów sądzi, że ma duży lub bardzo duży wpływ.

Wykres 29. Czy Pan/Pani osobiście ma jakiś wpływ na to, co się dzieje w mieście? % [N=492]

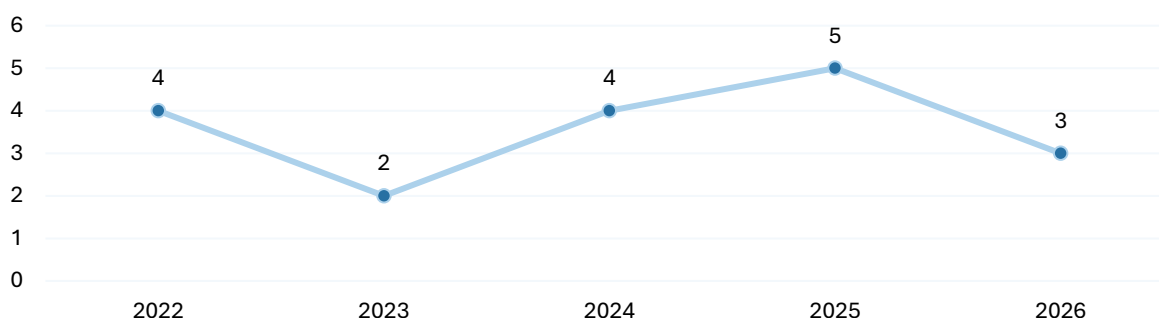
Źródło: opracowanie własne na podstawie badania ankietowego

Budżet obywatelski

Ważnym uzupełnieniem powyższych danych wynikających z badań, jest zaangażowanie mieszkańców w budżecie obywatelskim. Jest to forma konsultacji społecznych w sprawie przeznaczenia części wydatków z budżetu miasta na wskazane przez mieszkańców projekty mieszczące się w kompetencjach gminy miejskiej Kamienna Góra. Propozycję projektu do budżetu obywatelskiego może składać każdy mieszkaniec miasta Kamienna Góra z wyłączeniem członków Zespołu ds. budżetu obywatelskiego powoływanego przez Burmistrza Miasta Kamienna Góra.

Budżet obywatelski funkcjonuje w mieście od 2017 roku. W 2026 roku mieszkańcy Kamiennej Góry będą mogli po raz 10 zdecydować, na co przeznaczyć środki w ramach tzw. budżetu obywatelskiego. Według dostępnych danych, najwięcej projektów zgłoszono w 2025 roku – było ich pięć, zaś najmniej w 2023 roku – bowiem tylko dwa.

Wykres 30. Liczba zgłoszonych projektów do Budżetu obywatelskiego w edycjach 2022–2026

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miasta, <https://bip.kamiennagora.pl/budzet-obywatelski.html> (dostęp 2.03.2026 r.)

W ostatnich latach mieszkańcy Kamiennej Góry głosowali za przyjęciem zgłaszanych projektów. Wśród projektów przyjętych pod głosowanie na rok 2026 znalazły się dwie inicjatywy. Pierwsza dotyczyła stworzenia zakątku edukacyjno-sensorycznego, a druga zakupu wodnego sprzętu rekreacyjnego. W 2025 roku projektem, który uzyskał niemal 1700 głosów była poprawa infrastruktury stadionu miejskiego, kolejno w 2024 roku najwięcej głosów (555) uzyskał projekt pt. „Strefy relaksu w mieście”. W 2023 roku projektami przyjętymi pod głosowanie były: Budowa trasy rowerowej o najniższym stopniu trudności (1951 głosów) oraz Oświetlenie treningowe boiska piłkarskiego przy ul. P. Ściegiennego 11 w Kamiennej Górze (1126 głosów). Zaś w roku 2022 został zrealizowany projekt Zielona Kamienna Góra (543 głosy), który został wybrany do realizacji przez mieszkańców miasta Kamienna Góra. W ramach projektu dokonano nasadzeń drzew, krzewów oraz kwiatów wieloletnich w różnych częściach miasta.⁴¹

Analiza dotychczasowych edycji budżetu obywatelskiego w Kamiennej Górze wskazuje na systematyczne i stabilne zaangażowanie mieszkańców w procesy współdecydowania o kierunkach wydatkowania środków publicznych. Struktura wybieranych projektów – obejmujących infrastrukturę sportową, rekreacyjną, rowerową oraz działania proekologiczne – potwierdza wyraźne zapotrzebowanie społeczności lokalnej na poprawę jakości przestrzeni publicznej oraz rozwój infrastruktury sprzyjającej aktywności i integracji mieszkańców. Rosnąca frekwencja w niektórych latach świadczy o wysokim poziomie mobilizacji społecznej oraz skuteczności mechanizmu partycypacyjnego. Budżet obywatelski pełni zatem istotną rolę w budowaniu kapitału społecznego oraz wzmacnianiu poczucia współodpowiedzialności mieszkańców za rozwój miasta.

Frekwencja w wyborach

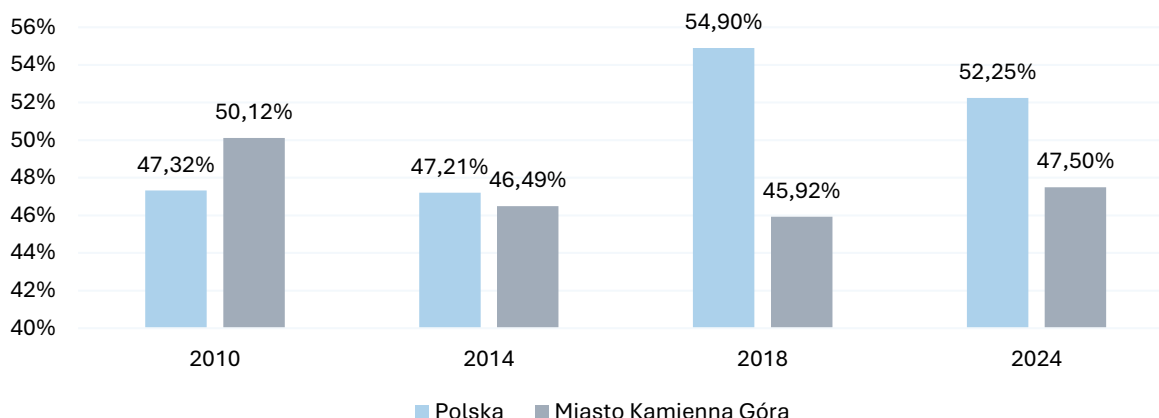
Jednym z przejawów aktywności obywatelskiej jest uczestnictwo w wyborach. Motywacje wyborcze są przedmiotem badań zarówno organizacji pozarządowych jak i instytucji naukowych.

W czterech ostatnich wyborach samorządowych (lata: 2010, 2014, 2018, 2024) najwyższą frekwencję w Kamiennej Górze zanotowano w 2010 r. Wyniosła ona 50,12% i była wyższa od frekwencji krajowej. Zaś najniższą w 2018 r. – 45,92 %, podczas gdy frekwencja ogólnopolska wynosiła wówczas 54,90%. W wyborach w 2014 r. i w 2024 r. frekwencja nie przekraczała 50%.

⁴¹ <https://bip.kamiennagora.pl/budzet-obywatelski.html> (dostęp 18.02.2026 r.)

W 2024 r. frekwencja w Kamiennej Górze wynosiła 47,50% i była niższa niż frekwencja ogólnopolska – 52,25%.

Wykres 31. Frekwencja w wyborach samorządowych w Kamiennej Górze na tle frekwencji krajowej w latach 2010-2024 r.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Państwowej Komisji Wyborczej, <https://pkw.gov.pl/> w latach 2010 r., 2014 r., 2018 r.

Zgodnie z danymi pozyskanymi z Monitora Rozwoju Lokalnego, na tle grupy porównawczej Kamienna Góra notowała niższe wartości wskaźnika dot. frekwencji wyborczej w ostatnich latach. W 2024 roku średnia w grupie porównawczej wynosiła 49,9, podczas gdy w mieście 47,5.⁴²

Po rekordowej frekwencji w wyborach samorządowych w 2010 r. uczestnictwo w wyborach w mieście wypada gorzej zarówno na tle kraju jak i na tle miast z grupy porównawczej.

W wyborach do Sejmu i Senatu w 2023 roku odnotowano rekordową frekwencję, najwyższą w historii wyborów od 1989 r. Frekwencja w Polsce wynosiła 74,38%, w Kamiennej Górze – 67,43%. Na tle wyższych jednostek terytorialnych frekwencja w mieście była niższa podczas ostatnich trzech wyborów (w roku 2023, 2019 i 2015).

Tabela 15. Frekwencja w wyborach do Sejmu w latach 2015-2023 r.

	2015	2019	2023
woj. dolnośląskie	49,42%	60,92%	73,97%
powiat kamiennogórski	44,38%	55,19%	68,96%
Kamienna Góra	44,97%	55,08%	67,43%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Państwowej Komisji Wyborczej pkw.gov.pl (dostęp 2.03.2026 r.)

⁴² <https://gminy.monitorrozwoju.pl/indicators/565> (dostęp 25.02.2026 r.)

Biorąc pod uwagę inne jednostki terytorialne powiatu kamiennogórskiego, w 2019 i 2023 roku miasto Kamienna Góra odnotowała niższą frekwencję niż gmina wiejska Kamienna Góra oraz gmina Lubawka.

Tabela 16. Frekwencja w wyborach do Sejmu w latach 2015-2023 r. w powiecie kamiennogórskim

	2015	2019	2023
miasto Kamienna Góra	44,97%	55,08%	67,43%
gmina Kamienna Góra	44,75%	56,52%	72,53%
gmina Lubawka	45,98%	56,02%	69,92%
gmina Marciszów	37,25%	51,08%	65,78%
ogółem	44,38%	55,19%	68,96%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Państwowej Komisji Wyborczej pkw.gov.pl (dostęp 2.03.2026 r.)

WSPÓŁPRACA SAMORZĄDU MIASTA Z MIESZKAŃCAMI

Współpraca samorządu z mieszkańcami może odbywać się na wiele sposobów. Mieszkańcy i mieszkanki, pragnący wprowadzić zmianę, wpłynąć na kierunek polityki miejskiej, dysponują szeregiem narzędzi formalnych i nieformalnych. Narzędzia formalne to m.in. ubieganie się o prawo do informacji o działaniach władz samorządowych, obecność podczas obrad rady miasta/gminy oraz na posiedzeniach komisji działających w ramach rady miasta/gminy, gdzie można zabierać głos w wolnych wnioskach czy włączenie się w działania rad opiniująco-doradczych. Do narzędzi nieformalnych należą m.in. uczestniczenie w badaniach Urzędu Miasta i organizacji pozarządowych.

Aktywność obywatelska przejawia się również poprzez aktywne działanie w organach doradczych władz samorządowych. Rady pełnią wobec władz miasta funkcję doradczą-opiniującą w sprawach dotyczących życia społeczno-gospodarczego. Mogą to być rady seniorów, rady młodzieżowe, rady kobiet, rady gospodarcze, rady sportu, rady kultury, rady studenckie i inne. Istnienie tych podmiotów świadczy o zaangażowaniu mieszkańców w sprawy miasta.

W Kamiennej Górze odnotowano jedynie działającą Radę Seniorów.

W lokalnej społeczności miejskiej istotną formą zaangażowania społecznego są rady osiedli. Osiedla jako jednostki pomocnicze miasta, działają zgodnie ze statutem osiedla. Choć rady osiedli stanowią część porządku władzy, to niejednokrotnie ich działanie jest postrzegane jako przejaw oddolnej aktywności obywateli domagających się respektowania swoich praw. W istocie rady osiedli usytuowane są w przestrzeni między sferą struktur formalnej władzy a sferą nieformalnej samoorganizacji społecznej. Uzyskanie przez obywateli możliwości decydowania stanowi o ich upodmiotowieniu. W tym ujęciu działanie rad osiedli może być traktowane jako pewna forma partycypacji obywatelskiej. Niestety, jak zauważają badacze przedmiotu, w skali kraju rady osiedli w obecnej postaci działają niesprawnie i stanowią najczęściej margines funkcjonowania miast.

Z jednej strony, są one mało znane przez mieszkańców, a z drugiej – gminy niewiele czynią, by je wzmocnić⁴³.

Jak wynika z informacji przekazanych przez Urząd Miasta w Kamiennej Górze, w mieście nie funkcjonują rady osiedli.

W ramach współpracy z mieszkańcami prowadzone są konsultacje społeczne. Informacje o trwających oraz zakończonych konsultacjach społecznych zawarte są w zakładce serwisu informacyjnego Urzędu Miasta Kamienna Góra <https://bip.kamiennagora.pl/349-konsultacje-spoeczne.html>

Jedną z kluczowych zasad prowadzenia polityki rozwoju miast, wskazanych w Krajowej Polityce Miejskiej 2030, stanowiących równocześnie standardy działania, jest upowszechnianie partycypacji społecznej, rozumianej jako udział mieszkańców miasta i obszaru funkcjonalnego w definiowaniu i rozwiązywaniu problemów lokalnych i podejmowaniu kluczowych decyzji dotyczących społeczności lokalnej. Zgodnie z KPM2030, inspirowanie procesu zwiększania znaczenia partycypacji w procesie decyzyjnym leży po stronie władz. Ważne jest nadanie właściwej rangi partycypacji i formalne zobowiązanie się władz miejskich do stosowania partycypacji jako elementu zarządzania miastem. Nastawienie na partycypacyjny sposób podejmowania decyzji powinno w szerszym zakresie prowadzić także do większego zaangażowania obywatelskiego w działania na obszarach miejskich.⁴⁴

Partycypacja społeczna w Polsce staje się coraz powszechniejszą praktyką. Internet i całe spektrum rozwiązań cyfrowych, dają możliwość większego zaangażowania społeczeństwa w procesy decyzyjne. Ogromny potencjał tkwi w narzędziach internetowych opartych na systemach geoinformacyjnych. Metody oparte na partycypacyjnych technologiach korzystających z geograficznych systemów informacji przestrzennej należy wdrażać integralnie z tradycyjnymi formami uczestnictwa społeczeństwa. Równoczesne stosowanie nowoczesnych i konwencjonalnych sposobów partycypacji społecznej może istotnie zaktywizować mieszkańców w działaniach na rzecz swojego najbliższego sąsiedztwa.⁴⁵

W listopadzie 2017 roku Rada Miasta Kamienna Góra podjęła uchwałę w sprawie określenia zasad i trybu przeprowadzania konsultacji społecznych z mieszkańcami Gminy Miejskiej Kamienna Góra. Uchwała określa cele i zasady prowadzenia konsultacji społecznych. Zgodnie z zapisami uchwały, konsultacje mogą być prowadzone z inicjatywy Burmistrza Miasta Kamienna Góra, Rady Miasta Kamienna Góra, co najmniej 500 mieszkańców gminy miejskiej Kamienna Góra. Konsultacje mogą być przeprowadzane w formie:

1. protokołowanych, bezpośrednich spotkań z uczestnikami konsultacji (z załączoną listą obecności), prowadzonych w sposób umożliwiający składanie wniosków i uwag, którym przewodniczy Burmistrz Miasta Kamienna Góra lub upoważniona przez niego osoba;
2. ankiet, w tym ankiet internetowych;
3. formularzy, w tym formularzy internetowych umożliwiających wyrażenie opinii;

⁴³ Marczak P., Rady osiedli: czemu służą, kto za nimi stoi?, Pracownia Badań i Innowacji Społecznych „Stocznia”, https://partycypacjaobywatelska.pl/wp-content/uploads/2015/08/Rady_osiedli.pdf (dostęp 2.03.2026 r.)

⁴⁴ Krajowa Polityka Miejska 2030, Ministerstwo Funduszy i Polityki Regionalnej

⁴⁵ Ibidem.

4. pisemnego składania wniosków i uwag za pośrednictwem poczty tradycyjnej lub przesyłanych drogą elektroniczną.

Wyniki konsultacji, wraz ze stanowiskiem Burmistrza Miasta Kamienna Góra, publikuje się na stronie internetowej miasta Kamienna Góra www.kamiennagora.pl, w Biuletynie Informacji Publicznej www.bip.kamiennagora.pl oraz umieszcza na tablicy ogłoszeń nie później niż w ciągu 30 dni od zakończenia konsultacji.⁴⁶

W pośredni sposób z kapitałem społecznym wiąże się ogólny poziom zadowolenia z życia. W badaniu zadano respondentom pytanie, które miało określić jego poziom. Brzmiało ono następująco: „Niektórzy ludzie są ogólnie bardzo szczęśliwi, bez względu na okoliczności życiowe czerpią z życia dużo radości. W jakim stopniu to stwierdzenie opisuje Pana/ią. Proszę o dokonanie oceny na skali od 1 do 5, gdzie 1 oznacza, że „to zdanie nie pasuje wcale”, a 5, że „to zdanie pasuje idealnie”. Średnia opisująca ogólny poziom zadowolenia mieszkańców wyniosła 3,48, co świadczy o umiarkowanym poziomie zadowolenia z życia. Pamiętać bowiem należy, że im wyższa wartość średniej, tym wyższy poziom zadowolenia badanych. Dominującą wartością na pięciostopniowej skali było 3 – respondenci najczęściej ją wskazywali. Analizy wykazały ponadto, że osoby z wyższym wykształceniem nieznacznie częściej wskazywały na wyższy poziom zadowolenia z życia. Średnia ocen u osób z wyższym wykształceniem wyniosła 4, zaś w przypadku pozostałych osób średnia ta wynosiła 3. Podsumowując, można stwierdzić, że jakość życia określana przez ten wskaźnik jest umiarkowana, a mieszkańcy Kamiennej Góry są osobami w średnim (relatywnie dobrym) stopniu zadowolonymi ze swojego życia, w tym nieco lepiej ten aspekt oceniają osoby z wyższym wykształceniem. Ważne w tym względzie będzie podjęcie kierunkowych działań, które realnie podniosą jakość życia mieszkańców i ich ogólne poczucie zadowolenia z życia.⁴⁷

Uzupełnieniem wyników badań ilościowych są opinie uczestników wywiadów eksperckich, którzy również dotyczą kwestię niskiej aktywności mieszkańców oraz niskiego poziomu zaufania kamiennogórzan oraz kamiennogórzanek względem innych mieszkańców, także do władz lokalnych. W relacjach międzyludzkich dominuje niepewność, zamkniętość oraz ograniczona gotowość do współpracy. Więzy społeczne mają charakter reaktywny – społeczność potrafi się zmobilizować przy okazji akcji charytatywnych, jednak na co dzień przeważa postawa bierna i wzajemna nieufność.

Brak silnej i świadomej klasy średniej – zdaniem rozmówców - w Kamiennej Górze znacząco wpływa na niski poziom zaangażowania społecznego. Klasa średnia często pełni w społecznościach lokalnych rolę „motoru” inicjatyw obywatelskich – jest grupą, która dysponuje zarówno zasobami materialnymi, jak i kapitałem edukacyjnym i społecznym, pozwalającym na podejmowanie działań na rzecz wspólnego dobra.

W przypadku Kamiennej Góry jej niedobór oznacza, że brakuje mieszkańców, którzy mogliby inicjować i wspierać lokalne projekty, pełnić funkcje liderów opinii. To przekłada się na niską aktywność w organizacjach pozarządowych, ograniczoną mobilizację mieszkańców do działań w przestrzeni publicznej. Dodatkowo brak klasy średniej wpływa na utrwalanie postawy pasywnej w społeczeństwie – mieszkańcy oczekują, że problemy miasta będą rozwiązywane głównie przez władze, co osłabia poczucie współodpowiedzialności i ogranicza rozwój kapitału społecznego.

⁴⁶ UCHWAŁA NR XL/269/17 RADY MIASTA KAMIENNA GÓRA z dnia 29 listopada 2017 r.

w sprawie określenia zasad i trybu przeprowadzania konsultacji społecznych z mieszkańcami gminy miejskiej Kamienna Góra.

⁴⁷ Badanie ilościowe przeprowadzone wśród mieszkańców Kamiennej Góry, N=492, październik-listopad 2025.

Szansą zmiany istniejącego stanu rzeczy może być przyciąganie wysoko wykwalifikowanych specjalistów do miasta, a także wzmocnianie istniejących lokalnych liderów, którzy jak sami twierdzą potrzebują wsparcia ze strony miasta do realizacji swoich pomysłów, szczególnie wsparcia finansowego. Ich zdaniem, wokół organizowanych przez nich inicjatyw finansowanych z budżetu gminy wykreuje się samoistnie grupa, oddolna sieć osób zaangażowanych w podnoszenie jakości życia mieszkańców na terenie miasta. Lokalni liderzy, którzy są już obecni w przestrzeni miasta mogą stanowić ważny impuls rozwoju miasta, w tym tworzyć modele współpracy i animacji życia lokalnego. Co więcej, wyrażają oni taką chęć, jednak potrzebują finansowego i pozafinansowego wsparcia lokalnych władz.⁴⁸

Analiza wyników badań ilościowych i jakościowych, analiza danych zastanych, a także materiał pozyskany za pośrednictwem działań włączających mieszkańców w proces partycypacji (mapowanie partycypacyjne oraz skrzynka pomysłów) dostarczają pogłębionego wglądu w stan kapitału społecznego na terenie miasta Kamienna Góra. Niski udział mieszkańców zaangażowanych w działalność trzeciego sektora, organizacji i grup społecznych o różnym profilu, a także postawa bierności i silne oczekiwania rozwiązywania problemów przez samorząd (brak własnych inicjatyw) warto rozpatrywać w kontekście ogólnie niskiego zadowolenia mieszkańców z zamieszkiwania w Kamiennnej Górze. Fakt ten może przekładać się na znikome zainteresowanie mieszkańców w życiu publiczne i zaangażowanie społeczne i obywatelskie. Mieszkańcy Kamiennnej Góry mają słabe poczucie wpływu na to, co dzieje się w mieście. Taka postawa ma swoje odzwierciedlenie również w niskiej frekwencji uczestnictwa w wyborach. Jednak, jak wynika z badań, mieszkańcy czują się związani z miastem, zatem istnieje szansa na wzmocnienie tej aktywności poprzez edukację i dostarczenie narzędzi wspierających partycypację społeczną. Co więcej, jak pokazują wyniki badań jakościowych oraz otwarte spotkanie z mieszkańcami, na terenie miasta funkcjonują lokalni liderzy, którzy dysponują kapitałem edukacyjnym i społecznym, pozwalającym na podejmowanie działań na rzecz wspólnego dobra oraz animowanie życia lokalnej społeczności. Jest to niewykorzystany potencjał miasta, mogący pobudzić mniej zaangażowane grupy mieszkańców.

3.8. BEZPIECZEŃSTWO PUBLICZNE

PODMIOTY I INSTYTUCJE REALIZUJĄCE ZADANIA Z ZAKRESU BEZPIECZEŃSTWA

Na terenie miasta Kamienna Góra funkcjonuje wieloelementowy system bezpieczeństwa publicznego, którego głównym celem jest zapewnienie ochrony życia, zdrowia i mienia mieszkańców, a także przeciwdziałanie zagrożeniom naturalnym, technicznym i społecznym.

Policja

Za bezpieczeństwo i porządek publiczny odpowiada **Komenda Powiatowa Policji** w Kamiennnej Górze, która obejmuje swoim działaniem teren miasta i gminy Kamienna Góra oraz sąsiednich jednostek samorządowych. Policja prowadzi działania prewencyjne, patrolowe oraz interwencyjne, a także współpracuje z lokalnymi instytucjami w zakresie profilaktyki społecznej, zwłaszcza w szkołach. W 2024 roku W szkołach i przedszkolach na terenie powiatu kamiennogórskiego, a także pólkoloniach i obozach harcerskich przeprowadzone zostały zajęcia związane

⁴⁸ Badanie jakościowe zrealizowane wśród mieszkańców Kamiennnej Góry, listopad-grudzień 2025 r.

z bezpiecznym wypoczynkiem nad wodą, bezpiecznymi wakacjami, bezpieczną drogą do szkoły i przedszkola. Odbyły się również prelekcje we wszystkich szkołach podstawowych oraz średnich dotyczące przemocy rówieśniczej – hejtu.⁴⁹

Z najmłodszymi w przedszkolach oraz szkołach podstawowych przeprowadzono także spotkania dot. akcji Bezpieczny Internauta.

W roku 2024 odnotowano 3 wypadki drogowe w mieście, bez ofiar śmiertelnych. Zaś liczba kolizji wynosiła 149 i była o 15,3% mniejsza w stosunku do roku bazowego 2019. % udział liczby wypadków drogowych w mieście na tle powiatu wynosił 14,2%, zaś kolizji było więcej w mieście niż w pozostałych jednostkach powiatu, bowiem % udział kolizji w mieście na tle powiatu wynosił 62,3%.

Tabela 17. Zdarzenia w ruchu drogowym w Kamiennej Górze oraz w całym powiecie kamiennogórskim w latach 2019-2024

	2019	2020	2021	2022	2023	2024	zmiana % 2019/2024
Miasto Kamienna Góra							
Liczba wypadków drogowych	5	5	4	1	4	3	-40,0%
Liczba ofiar śmiertelnych w wypadkach drogowych	0	0	1	0	1	0	0,0%
Liczba rannych w wypadkach drogowych	6	5	3	1	5	3	-50,0%
Liczba kolizji	176	150	169	144	133	149	-15,3%
Powiat kamiennogórski							
Liczba wypadków drogowych	15	10	10	5	18	21	+40,0%
Liczba ofiar śmiertelnych w wypadkach drogowych	2	2	1	1	8	2	0,0%
Liczba rannych w wypadkach drogowych	17	9	10	6	18	25	+47,0%
Liczba kolizji	283	219	270	225	210	239	-15,5%

Źródło: Sprawozdanie z działalności Komendy Powiatowej Policji w Kamiennej Górze

W latach 2019-2024 obserwowano spadek liczby przestępstw stwierdzonych przez Policję w powiecie kamiennogórskim (o 27,3%). W 2024 roku odnotowano 11 przestępstw przeciwko zdrowiu i życiu i było to o ponad połowę mniej niż w 2019 roku. Dalej, w analizowanym okresie obserwowano także spadek przestępstw przeciwko mieniu (z 212 do 139). Wskaźnik wykrywalności sprawców w 2024 roku wynosił 80,2%. Większość zarejestrowanych przestępstw odnotowano na terenie miasta Kamienna Góra. W 2024 roku % udział przestępstw stwierdzonych w mieście w ogólnej liczbie przestępstw w całym powiecie wynosił prawie 70%.

⁴⁹ Raport o stanie Gminy Miejskiej Kamienna Góra za rok 2024.

Tabela 18. Dane dotyczące bezpieczeństwa w latach 2019-2024 (dane powiatowe)

	2019	2020	2021	2022	2023	2024	zmiana % 2019/2024
Przestępstwa przeciwko zdrowiu i życiu	24	20	16	17	17	11	-54,1%
Przestępstwa przeciwko mieniu	212	188	147	141	130	139	-34,4%
Wskaźnik wykrywalności sprawców przestępstw stwierdzonych przez policję	84,2	79,3	78,8	80,5	82,3	80,2	-4,7%
Liczba przestępstw ogółem w powiecie Kamiennogórskim	903	874	710	696	697	656	-27,3%
Liczba przestępstw ogółem w mieście Kamienna Góra	703	666	513	400	385	457	-34,9%
% udział przestępstw w mieście w ogólnej liczbie przestępstw w całym powiecie kamiennogórskim	77,8%	76,2%	72,2%	57,4%	55,2%	69,6%	-

Źródło: Sprawozdanie z działalności Komendy Powiatowej Policji w Kamiennej Górze

Straż Pożarna

Na terenie miasta Kamienna Góra nie funkcjonują jednostki Ochotniczej Straży Pożarnej. Zadania z zakresu ochrony przeciwpożarowej oraz ratownictwa technicznego realizuje **Komenda Powiatowa Państwowej Straży Pożarnej w Kamiennej Górze**, która obejmuje swoim działaniem cały obszar powiatu kamiennogórskiego. Jednostka PSP zapewnia całodobową gotowość operacyjną, dysponuje nowoczesnym sprzętem ratowniczym oraz wyszkolonym personelem. W sytuacjach wymagających dodatkowych sił i środków, działania wspierają jednostki OSP z sąsiednich gmin. W ramach systemu współdziałania służb ratowniczych PSP utrzymuje łączność z Policją, Pogotowiem Ratunkowym oraz Zespołem Zarządzania Kryzysowego, zapewniając skoordynowaną reakcję na zagrożenia.

Jednostka Ratowniczo-Gaśnicza PSP w Kamiennej Górze wspierana jest przez 6 jednostek OSP włączonych do Krajowego Systemu Ratowniczo-Gaśniczego (m.in. OSP Lubawka, Ogorzelec, Krzeszów, Marciszów) oraz 10 jednostek niewłączonych do KSRG.⁵⁰ Stanowisko Kierowania KP PSP może dysponować także jednostki spoza powiatu, w tym z Czech (na podstawie umowy międzynarodowej), szczególnie przy działaniach wymagających specjalistycznych grup ratownictwa (m.in. wodno-nurkowe, wysokościowe, chemiczne, techniczne).

W latach 2019-2024 r. liczba zdarzeń odnotowanych przez PSP w Kamiennej Górze na terenie miasta kształtowała się w sposób różnorodny. Najmniej zdarzeń zarejestrowano w 2023 roku (193 zdarzeń), zaś najwięcej było ich w roku 2024 (425). Udział zdarzeń w mieście w ogólnej liczbie zdarzeń w powiecie kamiennogórskim kształtował się na zbliżonym poziomie w analizowanym czasie (między 32,5% a 37,9%). W analizowanym okresie dominującą kategorię stanowiły miejscowe zagrożenia, których liczba w 2024 r. wyraźnie wzrosła, co przetożyło się na skokowy

⁵⁰ <https://www.gov.pl/web/kppsp-kamienna-gora/jednostki-osp> (dostęp 17.12.2025 r.)

wzrost ogólnej liczby interwencji. Liczba pożarów charakteryzowała się znaczną zmiennością, z wyraźnym spadkiem w latach 2021 i 2023 oraz ponownym wzrostem w 2024 r., natomiast alarmy fałszywe utrzymywały się na niskim poziomie. W roku 2024 odnotowano 48 pożarów, 355 miejscowych zagrożeń oraz 22 fałszywe alarmy.

Tabela 19. Dane Państwowej Straży Pożarnej w Kamiennej Górze - statystyka zdarzeń w latach 2019-2024

	2019	2020	2021	2022	2023	2024	zmiana % 2019/2022
Pożary	91	102	40	66	39	48	-47,2%
Miejscowe zagrożenia	158	176	222	165	145	355	+124,6%
Alarmy fałszywe	19	10	14	14	9	22	+15,7%
Suma zdarzeń w Kamiennej Górze	268	288	276	245	193	425	+58,5%
Suma zdarzeń w powiecie kamiennogórskim	756	884	749	698	571	1121	+48,2%
% udział zdarzeń w mieście w ogólnej liczbie zdarzeń w całym powiecie kamiennogórskim	35,4%	32,5%	36,8%	35,1%	33,8%	37,9%	-

Źródło: Sprawozdanie z działalności PSP w Kamiennej Górze

Bezpieczeństwo mieszkańców zostało ocenione poniżej średniej wartości na skali pięciostopniowej (2,62), co wskazuje na problemy w tym obszarze w opinii mieszkańców. Aspekt ten został nisko oceniony przez 45,1% ankietowanych; pozytywnej oceny udzieliło jedynie 19,3% badanych. Ponadto, według niemal 1/3 badanych stan bezpieczeństwa publicznego w mieście uległ pogorszeniu w ostatnich 5 latach.⁵¹

BEZPIECZEŃSTWO KRYZYSOWE

Zadania z zakresu **zarządzania kryzysowego** realizowane są przez Burmistrza Miasta Kamienna Góra, pełniącego funkcję Szefa Miejskiego Zespołu Zarządzania Kryzysowego. W strukturze urzędu funkcjonuje Wydział Zarządzania Kryzysowego i Polityki Społecznej, który prowadzi działania w zakresie:

- monitorowania i analizowania zagrożeń,
- opracowywania planów reagowania kryzysowego,
- współpracy z powiatowym i wojewódzkim ogniwem zarządzania kryzysowego,
- organizacji systemu ostrzegania i alarmowania mieszkańców.

W mieście rozwijany jest również system informacji kryzysowej – w tym komunikaty sms (system SISMS) i syreny alarmowe.

Miasto dysponuje systemem monitoringu wizyjnego obejmującym główne ulice, place, okolice szkół, urzędów oraz obiekty użyteczności publicznej. System jest stale rozbudowywany – obecnie

⁵¹ Badanie ilościowe przeprowadzone wśród mieszkańców Kamiennej Góry, N=492, październik-listopad 2025.

obejmuje kilkadziesiąt kamer, z czego większość posiada funkcję rejestracji obrazu w wysokiej rozdzielczości i trybie nocnym.

W zakresie bezpieczeństwa publicznego Kamienna Góra, podobnie jak inne jednostki samorządowe, dostrzega potrzebę dalszej rozbudowy i unowocześniania infrastruktury. Głównym celem rozwoju monitoringu w Kamiennnej Górze jest zapewnienie widoczności i rejestracji zdarzeń w całej miejskiej przestrzeni – prewencja kryminalna, wsparcie Policji/PSP, monitoring terenów zalewowych i dróg wylotowych, wsparcie zarządzania kryzysowego. Rozwój monitoringu CCTV w Kamiennnej Górze powinien być prowadzony zgodnie z analizą ryzyka, obejmując następujące strefy priorytetowe i funkcje:

1. **Ochrona mienia komunalnego i infrastruktury krytycznej.** Konieczność instalacji kamer w celu ochrony strategicznych obiektów i infrastruktury miejskiej (Zakłady o Podwyższonym Ryzyku/Strefy Przemysłowe, Wodociągi, Oczyszczalnia Ścieków, Przepompownie).
2. **Bezpieczeństwo w otoczeniu placówek edukacyjnych i publicznych.** Kamery pełnią funkcję prewencyjną i dowodową w miejscach, gdzie przebywają najbardziej wrażliwe grupy mieszkańców (okolice szkół i przedszkoli, szpital powiatowy i przychodnie).
3. **Bezpieczeństwo osiedli i skupisk ludności.** Monitoring jako narzędzie wsparcia porządku publicznego w gęsto zaludnionych obszarach (osiedla mieszkaniowe, np. os. Antonówka, os. Krzeszowskie).
4. **Ochrona przeciwpożarowa i przeciwpowodziowa.** Wsparcie dla systemu zarządzania kryzysowego (wsparcie działania ppoż. i systemu wczesnego ostrzegania, monitoring wód).
5. **Ruch uliczny i zarządzanie kryzysowe na drogach.** Wykorzystanie monitoringu do poprawy płynności i bezpieczeństwa komunikacyjnego (korki i ruch uliczny, rejestracja kolizji i wypadków, system LPR/ANPR – tablice rejestracyjne).

Szacunkowe zapotrzebowanie sprzętowe obejmuje: kamery standardowe 4K lub 2-4 MP, ANPR, kamery PTZ, kamery termowizyjne, rejestratory i serwery VMS, przetworniki PoE/PoE, słupy, maszty i zasilanie (UPS).

Kluczowym aspektem jest także zapewnienie bezpieczeństwa infrastruktury sieciowej oraz etapowanie wdrożenia (analiza GIS i inwentaryzacja, testy procedur, etapowanie wdrażania monitoringu, utrzymanie i rozwój, aktualizacja, coroczny audyt).

W kontekście monitoringu ważną kwestią jest rozwijanie infrastruktury w kierunku zintegrowanego systemu miejskiego, który łączy funkcje bezpieczeństwa publicznego z potrzebami zarządzania kryzysowego i drogowego. Priorytetem jest przejście od pasywnego nagrywania do aktywnego wykrywania zagrożeń (analityka AI) w wymienionych strefach ryzyka.⁵²

Do najważniejszych potrzeb z zakresu zarządzania kryzysowego należą:

- rozbudowa systemu monitoringu wizyjnego o kolejne lokalizacje (m.in. SSE, główne ciągi komunikacyjne w strefach przemysłowych, okolice szkół i przedszkoli, osiedla tj. Antonówka, Krzeszowskie, Plac Wolności, Rynek, tereny OWS, monitoring wód, główne drogi wjazdowe i wyjazdowe z miasta);

⁵² Dane Urzędu Miasta Kamienna Góra.

- modernizacja i doposażenie miasta w nowoczesny sprzęt ratowniczy;
- zakup sprzętu łączności i informatyki kryzysowej (radiotelefony, serwery, systemy GIS, kamery termowizyjne);
- poprawa zabezpieczenia przeciwpowodziowego – zwłaszcza w rejonach narażonych na wezbrania potoków;
- szkolenia i ćwiczenia z zakresu zarządzania kryzysowego, obejmujące urzędników, służby i mieszkańców.

Wskazane działania przyczynią się do zwiększenia odporności lokalnego systemu bezpieczeństwa i usprawnienia współdziałania służb w sytuacjach zagrożeń.

Warto odnotować, że **w ocenie niemal 1/3 uczestników badania, bezpieczeństwo publiczne (mieszkańców) uległo pogorszeniu w ostatnich 5 latach**. Zaś średnia ocena tego elementu na pięciostopniowej skali wyniosła 2,62, a zatem poniżej środkowej wartości skali, co wskazuje, że element ten wymaga poprawy zdaniem ankietowanych. Wyniki badań ilościowych potwierdzają uczestnicy warsztatów partycypacyjnych, według których w mieście brakuje patroli policyjnych, monitoringu oraz bieżącego nadzoru nad nim, dostatecznego oświetlenia miasta oraz chodników. Szansą na poprawę bezpieczeństwa publicznego jest planowane powołanie Straży Miejskiej, która realizując swoje zadania może pozytywnie wpłynąć na poczucie bezpieczeństwa mieszkańców.

UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE Z POŁOŻENIA

Jednym z czołowych zagrożeń naturalnych na terenie miasta jest ryzyko powodzi. Podstawowymi dokumentami planistycznymi wykorzystywanymi do zarządzania ryzykiem powodziowym są mapy zagrożenia powodziowego (MZP) i mapy ryzyka powodziowego (MRP). Należy zauważyć, że zarówno MZP, jak i MRP opublikowane przez Wody Polskie podlegają obecnie przeglądowi i aktualizacji. W ramach tego działania weryfikowane są źródła i dane dotyczące m.in. liczby mieszkańców, którzy narażeni są na powódź czy klasy użytkowania terenu. Ponadto, aktualizacji podlegają informacje dotyczące m.in. budowy i przebudowy urządzeń wodnych, mobilnych systemów ochrony przeciwpowodziowej, budowy i modernizacji drogowych i kolejowych obiektów inżynierskich, liniowych inwestycji drogowych⁵³.

Możliwość wystąpienia powodzi na obszarze miasta Kamienna Góra związana jest z obecnością na terenie miasta rzek takich jak: Bóbr i Zadrna.

Zgodnie z Mapą zagrożenia powodziowego Kamienna Góra znajduje się w obszarze szczególnego zagrożenia powodziowego.⁵⁴

Zagrożenie to nabiera szczególnego znaczenia w kontekście ostatniego kryzysu związanego z powodzią. Powódź, która dotknęła południową Polskę we wrześniu 2024 roku, stała się jednym z najpoważniejszych wyzwań w ostatnich latach. Deszcze padające nieprzerwanie przez kilka dni spowodowały wzrost poziomu wody w rzekach do nienotowanych wcześniej wartości, niszcząc setki domów, infrastrukturę a nawet odbierając życie. W związku z powodzią został wprowadzony stan klęski żywiołowej, który zniesiono w połowie października 2024 roku. Na terenie miasta fala powodziowa spowodowała zalanie obszarów tj. ul. Kościuszki, Pl. Wolności. Pl. Browarowy,

⁵³ https://www.powodz.gov.pl/pl/Mapy_3cykl (dostęp 17.12.2025 r.)

⁵⁴ <https://wody.isok.gov.pl> (dostęp 17.12.2025 r.)

ul. Katowicka, ul. Okrzei, ul. Papieża Jana Pawła II, ul. Rybna, ul. Słoneczna, ul. Spacerowa, ul. Staszica, ul. Młyńska, ul. Miarki, ul. Licealna, ul. Lubawska, ul. J. Lompy, ul. M. C. Skłodowskiej, ul. Mostowa, ul. Sportowa, ul. Wałbrzyska, ul. Wojska Polskiego, ul. Drzymały.

Podczas prowadzonych działań przeciwpowodziowych na terenie miasta, ewakuowanych zostało lub samo ewakuowało się 59 osób, które otrzymały zastępcze lokale mieszkalne lub znalazły zakwaterowanie u swoich bliskich.

Katastrofa naturalna uwidoczniła wiele problemów i wyzwań w kontekście ochrony przeciwpowodziowej, m.in:

- potrzebę budowy wałów przeciwpowodziowych na odcinakach rzek Bóbr i Zadrna, wzdłuż miejsc najbardziej zagrożonych zalewaniem i podtopieniami;
- konieczność modernizacji i rozbudowy infrastruktury przeciwpowodziowej;
- lepsze wyposażenie służb (Straży Pożarnej, Policji, Straży) w specjalistyczny sprzęt np. łódzie, sprzęt z zakresu ratownictwa wodnego, sprzęt łączności itp.;
- lepsze planowanie urbanistyczne (konieczność unikania zabudowy na terenach zalewowych);
- poprawę procedur z zakresu zarządzania kryzysowego (syreny alarmowe, koordynacja działań pomiędzy różnymi służbami; komunikacja z mieszkańcami);
- potrzebę zainstalowania w przestrzeni publicznej (szczególnie na terenach zalewowych) monitoringu z kamerami termowizyjnymi, umożliwiającymi wczesną detekcję powodzi.

Do innych, ekstremalnych zjawisk pogodowych związanych ze zmianami klimatu należy zaliczyć suszę. Cechuje ją długotrwały deficyt opadów atmosferycznych. W konsekwencji dochodzi do przesuszenia gleby, zmniejszenia lub całkowitego zniszczenia upraw roślinnych, a także może prowadzić do wystąpienia pożarów. Wyróżniamy cztery rodzaje suszy: atmosferyczną, rolniczą, hydrologiczną oraz hydrogeologiczną. Susza atmosferyczna ma miejsce wtedy, gdy opady występują poniżej średniej wieloletniej lub nie występują wcale. Sytuacja taka prowadzi do naruszenia zasobów wód glebowych i powierzchniowych. Następstwem suszy atmosferycznej jest susza rolnicza, zwaną także suszą glebową. Wówczas wzrost roślin jest ograniczony, co skutkuje stratami w produkcji rolnej i leśnej. Pogłębianie się suszy atmosferycznej i rolniczej prowadzi do pojawienia się suszy hydrologicznej, związanej ze spadkiem ilości wody w rzekach i jeziorach. Zaś obniżenie zasobów podziemnych (m.in. wysychanie studni) charakteryzuje suszę hydrogeologiczną.

Podstawowym dokumentem planistycznym z zakresu suszy w Polsce jest „Plan przeciwdziałania skutkom suszy opracowany na lata 2021-2027” (PPSS). Dokument ten powstał na podstawie wytycznych Ramowej Dyrektywy Wodnej UE oraz przepisów prawa krajowego (ustawy Prawo wodne)⁵⁵.

Według mapy zagrożenia suszą teren miasta zaliczony został do umiarkowanie zagrożonego suszą (łączne zagrożenie suszą). Zaś w podziale na poszczególne rodzaje suszy warto odnotować **ekstremalne zagrożenie suszą atmosferyczną (klasa IV), ekstremalne zagrożenie suszą**

⁵⁵<https://stopsuszy.pl/stop-suszy-start-retencji-aktualizacja-ppss-na-ostatniej-prostej-przed-konsultacjami-spolecznymi/> (dostęp 17.12.2025 r.)

hydrogeologiczną (klasa IV), umiarkowane zagrożenie suszą hydrologiczną (klasa II) oraz słabe zagrożenie suszą rolniczą (klasa I).⁵⁶

Powyższe oznacza zwiększone ryzyko długotrwałych niedoborów opadów oraz obniżania się poziomu wód podziemnych, co może skutkować ograniczeniami w dostępności zasobów wodnych, presją na system zaopatrzenia w wodę oraz pogorszeniem warunków funkcjonowania ekosystemów miasta. W konsekwencji dla miasta kluczowym jest podejmowanie działań adaptacyjnych ukierunkowanych na retencję wód opadowych, ograniczanie uszczelniania powierzchni, rozwój zielono-niebieskiej infrastruktury oraz racjonalne gospodarowanie zasobami wodnymi, w tym wzmacnianie odporności na okresy deficytu wody.

W „Planie przeciwdziałania skutkom suszy” sformułowano katalog działań na obszary dorzeczy, które – zdaniem autorów - powinny być wprowadzane na obszarze całego kraju. Należą do nich m.in.:

- zwiększenie retencji wód na gruntach rolnych;
- wdrożenie systemów retencji i efektywnego wykorzystania wód opadowych oraz roztopowych na obszarach miejskich;
- wykorzystanie technik podpiętrzania wód jezior w celu zwiększenia retencji i łagodzenia skutków suszy na obszarach przyległych;
- przeprowadzenie szczegółowych analiz możliwości zwiększenia retencji w zlewniach z uwzględnieniem zarówno naturalnych, jak i sztucznych metod retencionowania wód;
- budowa oraz przebudowa systemów melioracyjnych w celu zwiększenia retencji wody w glebie, co wpłynie na poprawę warunków wilgotnościowych na terenach rolniczych;
- inwestycje w budowę lub modernizację ujęć wód podziemnych oraz wodooszczędnych systemów nawadniania, wykorzystujących zasoby wód podziemnych do celów rolniczych;
- analiza i aktualizacja pozwoleń wodnoprawnych oraz zintegrowanych na obszarach o wysokim i bardzo wysokim stopniu wykorzystania zasobów wodnych, w celu optymalizacji ich zarządzania.⁵⁷

Poprawa bezpieczeństwa publicznego w Kamiennej Górze stanowi jedno z kluczowych wyzwań rozwojowych miasta. W ostatnich latach poczucie bezpieczeństwa mieszkańców kształtowane jest nie tylko przez lokalne uwarunkowania, ale także przez szersze zjawiska, takie jak skutki pandemii COVID-19, sytuacje kryzysowe w regionie Europy czy rosnąca liczba osób przemieszczających się między krajami.

Z punktu widzenia miasta szczególne znaczenie mają jednak czynniki lokalne i regionalne, w tym bezpieczeństwo w przestrzeni publicznej, dostępność służb ratunkowych, stan infrastruktury, zagrożenia związane z klęskami żywiołowymi oraz rosnące wyzwania w obszarze cyberbezpieczeństwa i ochrony danych.

Wszelkie sytuacje kryzysowe – zarówno o charakterze lokalnym, jak i ponadlokalnym – mogą wpływać na poczucie bezpieczeństwa mieszkańców, dlatego istotne jest wzmacnianie odporności miasta, rozwój systemów reagowania kryzysowego oraz budowanie zaufania społecznego.

⁵⁶ https://wody.isok.gov.pl/imap_kzgw/?gmap=gpPPSS (stan na grudzień 2025 r.)

⁵⁷ Plan przeciwdziałania skutkom suszy, <https://stopsuszy.pl/dokument-ppss/> (dostęp 17.12.2025 r.)

4. SFERA GOSPODARCZA

4.1. CHARAKTERYSTYKA LOKALNEJ GOSPODARKI

W wyniku przemian gospodarczych z końca XX wieku w mieście Kamienna Góra zahamowane zostało funkcjonowanie przemysłu włókienniczego, co w konsekwencji wiązało się z ograniczeniem miejsc pracy. Miasto przeszło również zmiany w profilu produkcyjnym. Rozwój małej przedsiębiorczości przyczynił się jednak do powstania nowych struktur gospodarczych, takich jak przemysł meblarski, spożywczy i handel.

Od 1997 r. na terenie miasta działa jedna z trzech na Dolnym Śląsku stref ekonomicznych, tj. Specjalna Strefa Ekonomiczna Małej Przedsiębiorczości S.A. - KSSEMP (powołana na podstawie ustawy z dnia 20 października 1994 r. o specjalnych strefach ekonomicznych). Strefa ta będzie działać do 31 grudnia 2026 r. W Kamiennej Górze znajduje się jej siedziba. Spółka dysponuje terenami inwestycyjnymi o łącznej powierzchni ponad 413 ha, na terenie kilkunastu miejscowości: Jawor, Jelenia Góra, Kamienna Góra, Bolków, Mirsk, Piechowice, Lubań, Zgorzelec, Ostrów Wielkopolski oraz gmin: Gryfów Śląski, Janowice Wielkie, Kamienna Góra, Lubawka, Nowogrodziec, Prusice i Żmigród oraz Krzeszów.

W mieście Kamienna Góra znajduje się aż jedna czwarta całego obszaru strefy. Na terenie miasta wydzielono dwa kompleksy: pierwszy obejmuje tereny po zlikwidowanych zakładach przemysłowych o powierzchni 9,2 ha wraz z zabudowaniami, drugi to teren niezabudowany znajdujący się w północno-zachodniej części miasta i obejmujący obszar 110,24 ha. W mieście, w obrębie KSSEMP działalność prowadzi kilkanaście przedsiębiorstw z kapitałem polskim i zagranicznym.

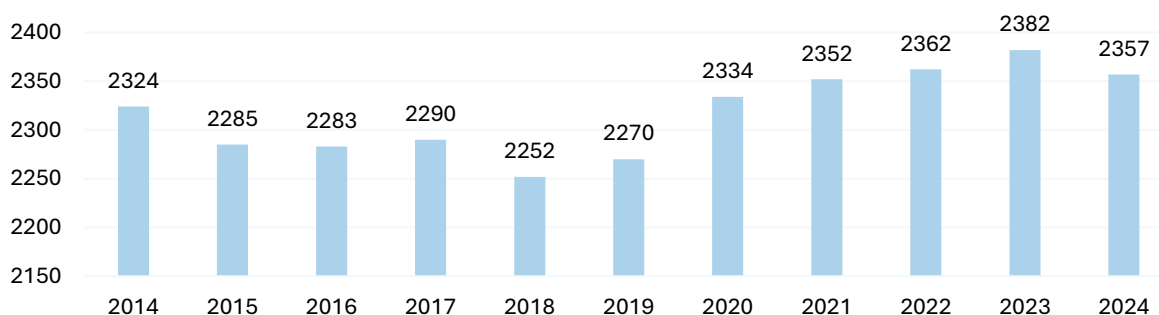
Kamienna Góra to miasto z potencjałem do rozwoju gospodarczego w szczególności w zakresie przemysłu. Ważnym zasobem miasta w kontekście rozwoju funkcji gospodarczej jest wsparcie ze strony różnych instytucji wspierających rozwój działalności gospodarczej. Należą do nich m.in.:

1. **Powiatowy Urząd Pracy w Kamiennej Górze** – oferuje wsparcie dla bezrobotnych, którzy chcą założyć działalność gospodarczą, oraz dla firm poprzez różne programy aktywizacyjne, dotacje na zatrudnienie pracowników i szkolenia.
2. **Kamiennogórska Specjalna Strefa Ekonomiczna Małej Przedsiębiorczości (KSSEMP)** – oferuje preferencyjne warunki dla przedsiębiorców, którzy chcą inwestować na terenie strefy, m.in. zwolnienia podatkowe, pomoc w uzyskaniu finansowania oraz wsparcie przy procedurach administracyjnych.
3. **Lokalna Grupa Działania (LGD) Kwiat Lnu** – wspiera rozwój lokalnych przedsiębiorstw poprzez różne programy grantowe oraz doradztwo w zakresie pozyskiwania funduszy europejskich na działalność gospodarczą.
4. **Dolnośląska Agencja Współpracy Gospodarczej (DAWG)** – oferuje szeroki zakres usług wspierających, takich jak pomoc w poszukiwaniu partnerów biznesowych, doradztwo inwestycyjne, a także możliwość udziału w programach eksportowych i misjach gospodarczych.

5. **Polska Agencja Rozwoju Przedsiębiorczości (PARP)** – zapewnia dostęp do funduszy unijnych oraz programów wsparcia przedsiębiorczości, organizuje szkolenia i warsztaty dla przedsiębiorców.
6. **Inkubator Przedsiębiorczości gminy Kamienna Góra** – ma na celu wspieranie rozwoju lokalnych firm i osób, które chcą założyć własną działalność gospodarczą. Pełni więc funkcję wsparcia i rozwoju lokalnego biznesu, zwiększając szanse na sukces nowych firm w regionie.

Liczba podmiotów gospodarki narodowej wpisanych do rejestru REGON w Kamiennej Górze nie ulegała dynamicznym zmianom w analizowanym okresie. Najmniej było ich w 2018 roku – 2252, zaś najwięcej w 2023 roku – 2382. W 2024 roku odnotowano 2357 podmiotów, co oznacza spadek w stosunku do roku poprzedniego o 25 podmiotów. Natomiast w całym powiecie kamiennogórskim obserwowano systematyczny wzrost w analizowanym czasie, z 4 367 w 2014 roku do 4 982 podmiotów w 2024 roku.

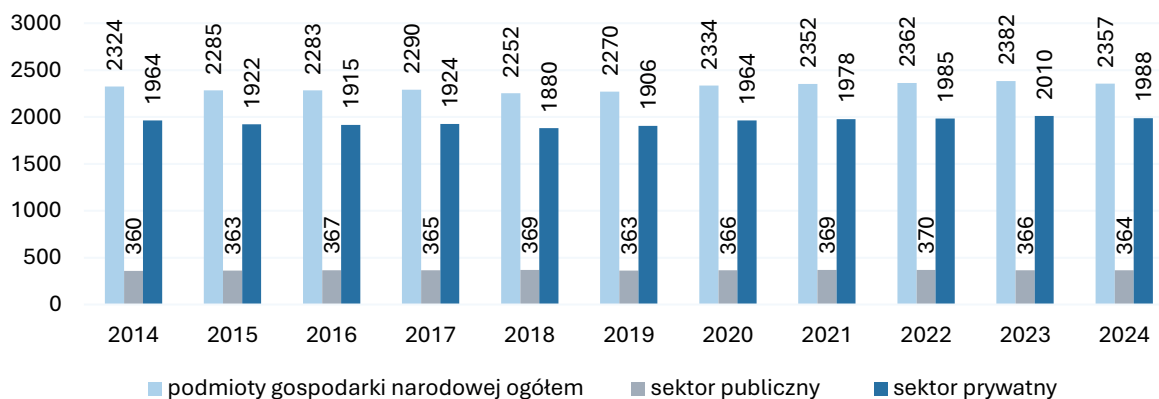
Wykres 32. Liczba podmiotów gospodarki narodowej wpisanych do rejestru REGON w Kamiennej Górze w latach 2014-2024

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS BDL

W Kamiennej Górze zdecydowanie dominują podmioty gospodarcze z sektora prywatnego, stanowią one ponad 84,3% wszystkich podmiotów zarejestrowanych na terenie gminy.

Wykres 33. Liczba podmiotów gospodarki narodowej wpisanych do rejestru REGON w Kamiennej Górze w latach 2014-2024

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS BDL

Wśród podmiotów gospodarki narodowej wpisanych do rejestru REGON w Kamiennej Górze zdecydowanie dominują te, które zatrudniają do 9 pracowników. Każdego roku stanowiły one ponad 90% ogółu podmiotów działających na obszarze miasta. Co warto nadmienienia, w gminie miejskiej Kamienna Góra w 2024 odnotowano 20 podmiotów zatrudniających do 249 pracowników, a także 1 przedsiębiorstwo zatrudniające powyżej 250 pracowników. Do 2022 roku istniała również firma zatrudniająca powyżej 1000 pracowników.

Tabela 20. Liczba podmiotów gospodarki narodowej wpisanych do rejestru REGON według klasy wielkości w Kamiennej Górze w latach 2019-2024

	2019	2020	2021	2022	2023	2024	zmiana 2019/2024
ogółem	2 270	2 334	2 352	2 362	2 382	2 357	+3,8%
0 - 9 pracowników	2 185	2 248	2 267	2 278	2 300	2 277	+4,2%
10 - 49 pracowników	64	64	63	63	61	59	-7,8%
50 - 249 pracowników	19	20	20	20	20	20	+5,2%
250 i więcej	2	2	2	1	1	1	-50,0%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS BDL

W 2024 roku w strukturze podmiotów gospodarki narodowej zarejestrowanych na terenie miasta dominowały jednostki prowadzące działalność w ramach Sekcji L – Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości, które stanowiły 25,7% ogółu. Budownictwo (Sekcja F, 15,4%) i Handel (Sekcja G, 14,5%) to kolejne kluczowe sekcje, które wraz z nieruchomościami stanowią ponad 55% wszystkich zarejestrowanych podmiotów. Najmniejszy udział odnotowano w przypadku Sekcji D – Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych, obejmującej jedynie 0,13% wszystkich podmiotów.

Pomimo obecności sekcji M (Usługi Profesjonalne – 5,28%), brak jest dominacji w sekcjach J (Informacja i Komunikacja) czy K (Działalność Finansowa). Oznacza to ograniczoną bazę dla nowoczesnych usług biznesowych.

Tabela 21. Podmioty gospodarcze według sekcji PKD w Kamiennej Górze (2024)

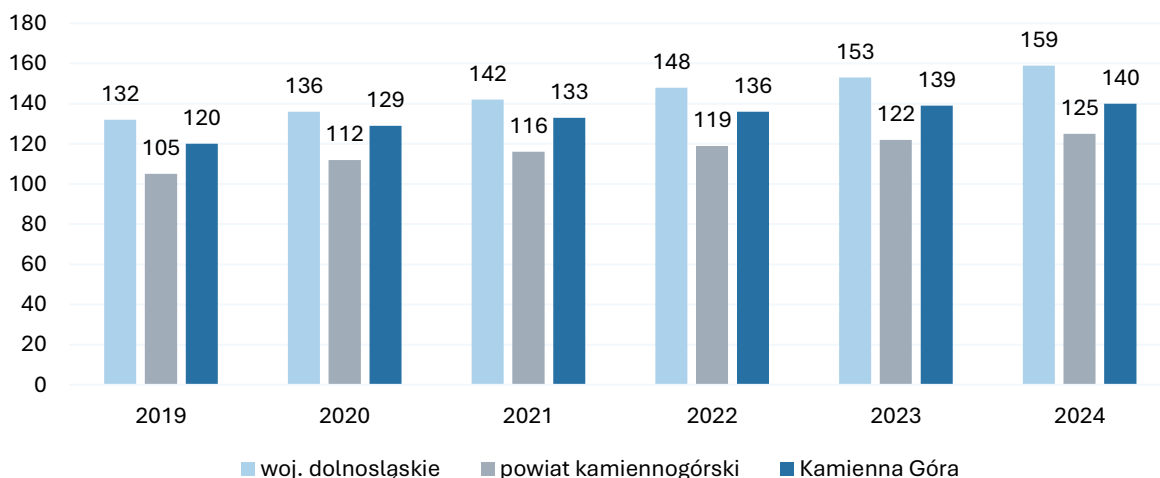
Sekcja PKD	%
Sekcja A - Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	0,60%
Sekcja B - Górnictwo i wydobywanie	0,00%
Sekcja C - Przetwórstwo przemysłowe	8,81%
Sekcja D - Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych	0,13%
Sekcja E - Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją	0,17%

Sekcja PKD	%
Sekcja F - Obiekty budowlane i roboty budowlane	15,40%
Sekcja G - Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle	14,55%
Sekcja H - Transport i gospodarka magazynowa	2,89%
Sekcja I - Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi	2,43%
Sekcja J - Informacja i komunikacja	2,51%
Sekcja K - Działalność finansowa i ubezpieczeniowa	2,43%
Sekcja L - Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości	25,79%
Sekcja M - Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	5,28%
Sekcja N - Działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca	2,17%
Sekcja O - Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne	0,55%
Sekcja P - Edukacja	2,89%
Sekcja Q - Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	5,02%
Sekcja R Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	1,57%
Sekcja S Pozostała działalność usługowa i Sekcja T Usługi gospodarstw Domowych	6,81%
suma	100,00%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS BDL

Liczba podmiotów gospodarczych wpisanych do rejestru REGON na 1000 ludności w Kamiennej Górze w latach 2019 - 2024 wykazywała tendencję wzrastającą, osiągając poziom 140 podmiotów w 2024 roku (wzrost o 20 podmiotów w stosunku do roku bazowego 2019). Omawiany wskaźnik był wyższy niż w powiecie, ale niższy niż w regionie.

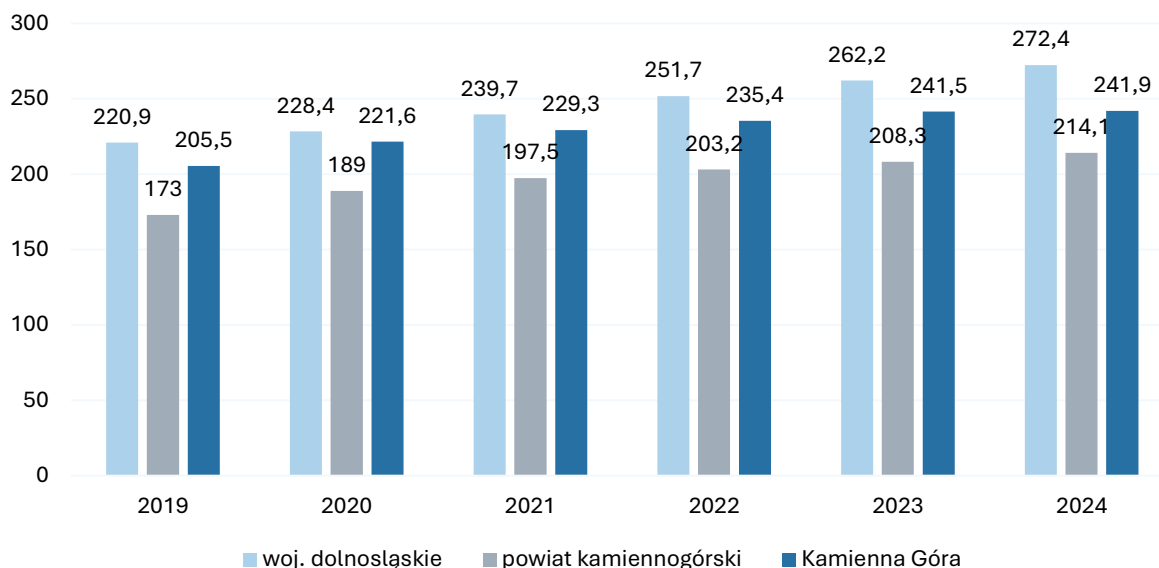
Wykres 34. Podmioty wpisane do rejestru na 1000 ludności w latach 2019-2024

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS BDL

Liczba podmiotów gospodarczych na 1000 mieszkańców w wieku produkcyjnym w latach 2019-2024 wykazywała podobne prawidłowości, jak w przypadku liczby podmiotów gospodarczych wpisanych do rejestru REGON na 1000 ludności. W 2024 roku w Kamiennej Górze wskaźnik ten wynosił 241,9 i był wyższy niż dla powiatu (214,1) oraz niższy niż w regionie (272,4).

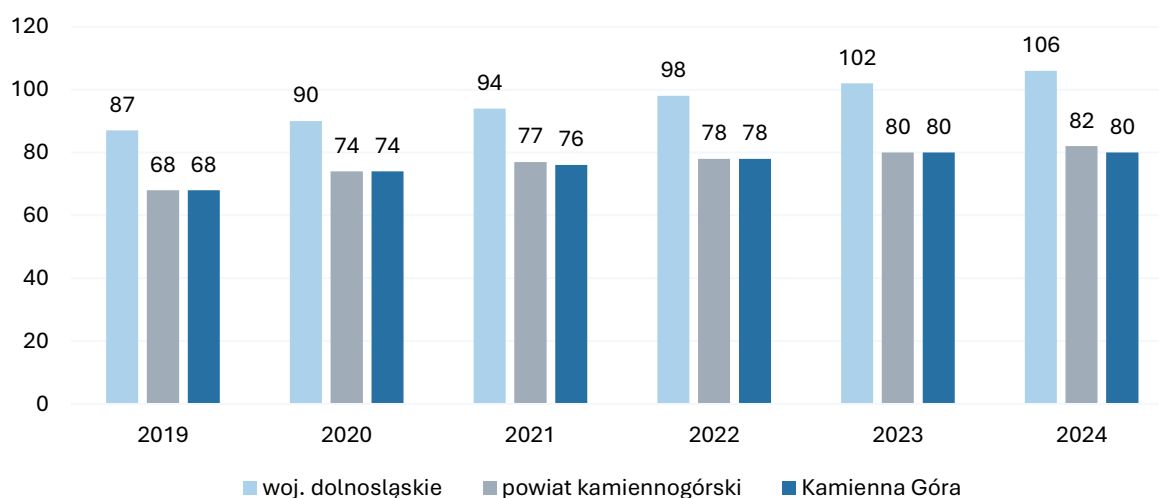
Wykres 35. Podmioty na 1000 mieszkańców w wieku produkcyjnym w latach 2019-2024

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS BDL

Pod względem liczby osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą na 1000 ludności, sytuacja w Kamiennej Górze jest zbliżona do sytuacji w całym powiecie. W latach 2019-2024 wskaźnik dla gminy systematycznie każdego roku wzrastał, z poziomu 68 w 2019 roku do 80 w 2024 (o 2 mniej niż w powiecie, oraz o 26 mniej niż w regionie).

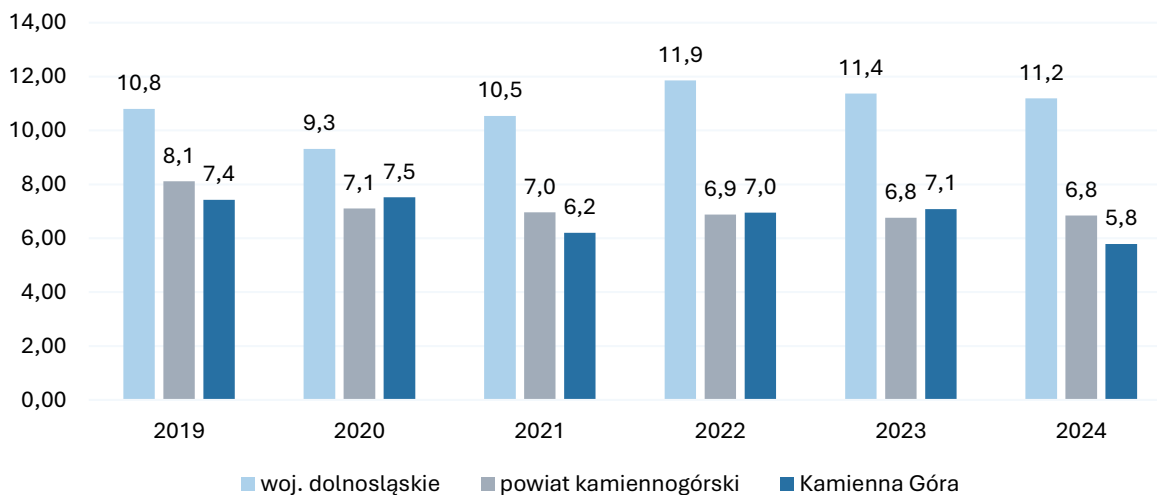
Wykres 36. Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą na 1000 ludności w latach 2019-2024

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS BDL

Liczba podmiotów gospodarczych nowo zarejestrowanych w rejestrze REGON na 1000 ludności w latach 2019-2024 w mieście kształtowała się w sposób różnorodny. W 2024 roku odnotowano najniższą wartość w analizowanym okresie (5,8). W powiecie oraz w regionie wskaźnik ten nie zmieniał się znacząco.

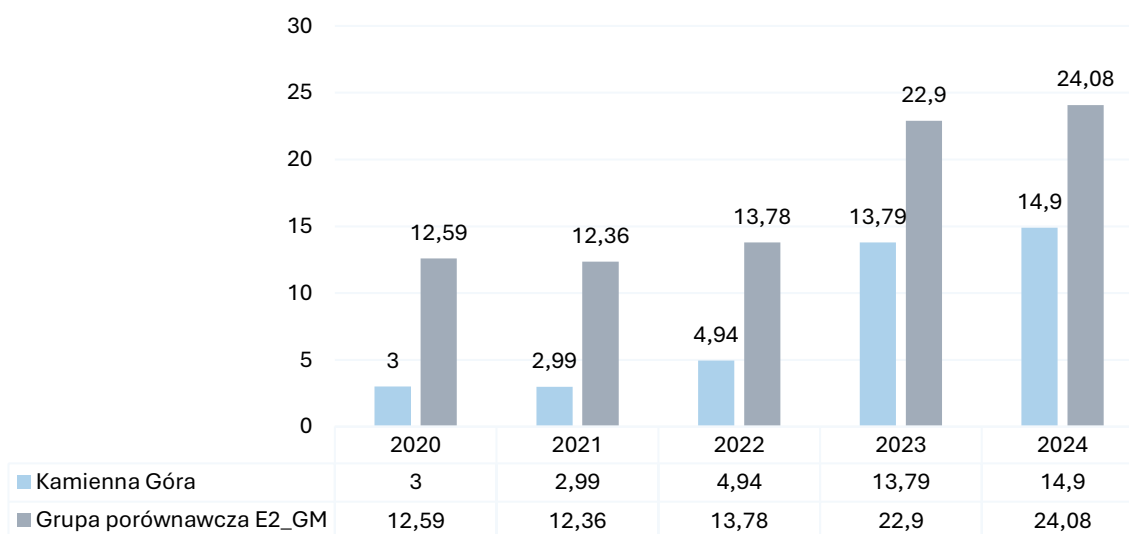
Wykres 37. Podmioty gospodarcze nowo zarejestrowane w rejestrze REGON na 1000 ludności w latach 2019-2024

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS BDL

Opinie liderów potwierdzają dane pozyskanego z Monitora Rozwoju Lokalnego, związane ze słabą dostępnością usług doradczych i finansowych na terenie miasta Kamienna Góra. Choć ich dostępność ulega poprawie w ostatnich latach, wskaźnik pozostaje niższy na tle grupy porównawczej.

Wykres 38. Liczba podmiotów gospodarczych prowadzących działalność w sektorze usług finansowych na 1000 zarejestrowanych podmiotów gospodarczych w latach 2020-2024

Źródło: gminy.monitorrozwoju.pl

Powyżej zaprezentowane dane wskazują na istotne potencjały rozwoju gospodarczego Kamiennej Góry. Miasto posiada znaczący potencjał gospodarczy i inwestycyjny, wynikający z dogodnego położenia geograficznego, rozwiniętej infrastruktury i aktywnej polityki wspierania przedsiębiorczości. Miasto znajduje się w strukturach Aglomeracji Wałbrzyskiej, co zapewnia możliwość podejmowania wspólnych działań rozwojowych obszaru. Ponadto, miasto korzysta z rozbudowanej sieci dróg krajowych i wojewódzkich oraz drogi ekspresowej S3.

Na terenie miasta działa jedna z trzech na Dolnym Śląsku stref ekonomicznych, tj. Specjalna Strefa Ekonomiczna Matej Przedsiębiorczości S.A. – KSSEMP, obejmująca teren 413 ha. W mieście Kamienna Góra znajduje się aż jedna czwarta całego obszaru strefy. W obrębie KSSEMP działalność prowadzi kilkanaście przedsiębiorstw z kapitałem polskim i zagranicznym.

Miasto Kamienna Góra charakteryzował wzrost potencjału gospodarczego. W latach 2019-2024 liczba podmiotów wpisanych do rejestru na 1000 mieszkańców wzrosła o 20, z 120 w roku bazowym do 140 w 2024 roku. W latach 2019-2024 liczba podmiotów gospodarczych w Kamiennej Górze wzrosła o 4%, z 2270 do 2357.

Wśród podmiotów gospodarczych wyraźnie dominują mikroprzedsiębiorstwa zatrudniające do 9 pracowników, stanowią one ponad 90% wszystkich podmiotów zlokalizowanych na terenie miasta i to one wykazywały się najwyższą dynamiką wzrostu w analizowanym czasie (4,2%). Liczba podmiotów zatrudniających od 10 do 49 pracowników zmniejszyła się o 7,8% (5 podmiotów), z kolei wśród podmiotów zatrudniających od 50 do 249 pracowników notowany był wzrost o 1 podmiot. Od 2021 roku liczba firm zatrudniających 250 i więcej osób wynosiła 1, wcześniej były 2 takie podmioty. Dane te wskazują, iż rozwój gospodarczy w Kamiennej Górze związany jest z rozwojem mikroprzedsiębiorczości. Miasto nie wykorzystuje w pełni swojego potencjału lokalizacyjnego do rozwoju większych firm.

Impulsem rozwojowym miasta może być planowane przez gminę utworzenie Obszaru Aktywności Gospodarczej oferującego tereny inwestycyjne położone w sąsiedztwie węzła drogi ekspresowej S3. Koncepcja ta została poddana konsultacjom społecznym – w badaniu przeprowadzonym w październiku 2024 r. wśród lokalnych przedsiębiorców wszyscy respondenci wskazali na zasadność realizacji przedsięwzięcia, w tym budowy infrastruktury technicznej obejmującej drogę dojazdową i elementy towarzyszące.

Otwarta droga ekspresowa S3 stanowi istotny element rozwoju infrastrukturalnego, który pozytywnie wpływa na jakość życia mieszkańców Kamiennej Góry oraz atrakcyjność tego regionu na mapie Polski i Europy. Lepsze połączenie Kamiennej Góry z większymi ośrodkami przemysłowymi i handlowymi może przyciągnąć inwestorów i przedsiębiorców zainteresowanych rozwijaniem działalności w regionie.

W badaniu wizerunku miasta, cechy tj. atrakcyjność osiedleńcza, dynamiczny rozwój, nowoczesność, otwartość na biznes i innowacje oraz dobrze funkcjonujący rynek pracy należą do atrybutów najłatwiej identyfikowanych z Kamienną Górą przez respondentów.⁵⁸ Oznacza to, że w świadomości mieszkańców miasto nie jest postrzegane jako przestrzeń sprzyjająca rozwojowi gospodarczemu ani jako miejsce oferujące perspektywy zawodowe i rozwojowe. Tak ukształtowany wizerunek wewnętrzny stanowi istotną barierę rozwojową i może negatywnie wpływać na zdolność miasta do przyciągania nowych mieszkańców, inwestorów oraz inicjatyw innowacyjnych, wskazując

⁵⁸ Badanie ilościowe przeprowadzone wśród mieszkańców Kamiennej Góry, N=492, październik-listopad 2025.

na potrzebę ukierunkowanych działań strategicznych w obszarze gospodarki, rynku pracy oraz budowania marki regionu. W tym kontekście ważnym byłoby również poznanie opinii mieszkańców i przedsiębiorców spoza Kamiennej Góry nt. wizerunku miasta i jego postrzegania.

4.2. RYNEK PRACY I BEZROBOCIE

W 2024 roku w Kamiennej Górze odnotowano 5 280 osób pracujących, co stanowiło 51,7% ogółu pracujących w powiecie kamiennogórskim oraz 0,4% w skali województwa dolnośląskiego. W porównaniu z całym województwem, gdzie obserwowany jest przyrost osób pracujących, zarówno w powiecie, jak i w Kamiennej Górze widać spadek osób pracujących w 2024 roku w stosunku do roku poprzedniego.

Tabela 22. Pracujący w gospodarce narodowej w 2023 i 2024 roku

	2023	2024	zmiana 2023/2024
woj. dolnośląskie	1 117 656	1 118 856	+0,1%
powiat kamiennogórski	10 306	10 204	-1,0%
Kamienna Góra	5 348	5 280	-1,2%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS BDL

W 2024 roku w strukturze osób pracujących w mieście nieznacznie przeważają mężczyźni, którzy w każdym z analizowanych lat stanowili nieco ponad połowę ogółu zatrudnionych w gospodarce narodowej (50,8% w 2023 roku oraz 50,4% w 2024 roku).

Tabela 23. Pracujący w gospodarce narodowej według płci w Kamiennej Górze w 2023 i 2024 roku

	2023	2024	zmiana 2023/2024
ogółem	5 348	5 280	-1,2%
mężczyźni	2 718	2 663	-2,0%
kobiety	2 630	2 617	-0,4%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS BDL

W latach 2019-2024 w Kamiennej Górze liczba osób bezrobotnych zarejestrowanych nie spadała poniżej 300 osób. Najwyższą ich liczbę odnotowano w 2020 roku, było to 466 osób, natomiast najniższą w 2022 (306 osób). We wskazanym czasie liczba osób bezrobotnych zarejestrowanych w mieście wzrosła względem roku bazowego o 14,6%. W województwie dolnośląskim w tym czasie notowany był spadek o 1,0%, a w powiecie kamiennogórskim wzrost wynoszący 15,2%.

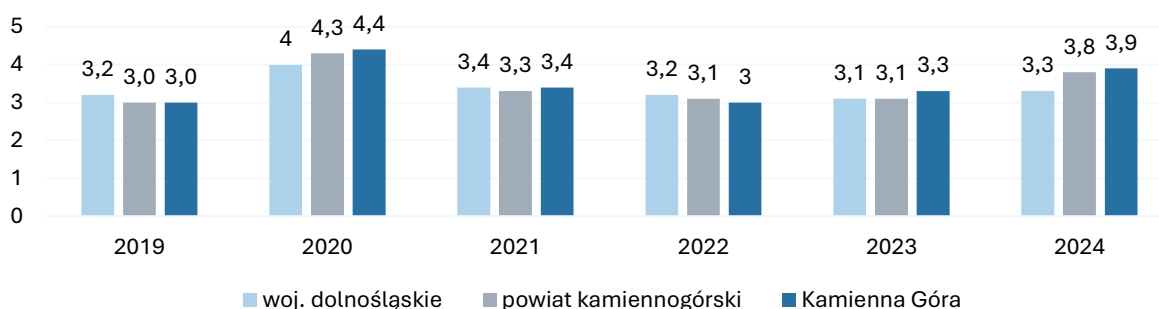
Tabela 24. Liczba osób bezrobotnych zarejestrowanych w latach 2019-2024

	2019	2020	2021	2022	2023	2024	zmiana 2019/2024
woj. dolnośląskie	56 022	68 822	58 738	53 952	52 970	55 474	-1,0%
powiat kamiennogórski	776	1 066	792	735	726	894	+15,2%
Kamienna Góra	335	466	344	306	323	384	+14,6%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS BDL

Udział osób bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym w latach 2019-2024 w Kamiennej Górze był zbliżony do wartości dla powiatu oraz całego regionu. W 2024 r. udział osób bezrobotnych w Kamiennej Górze był nieznacznie wyższy niż średnia regionalna i powiatowa, co może świadczyć o nieco słabszej sytuacji lokalnego rynku pracy, przy jednoczesnym braku istotnych dysproporcji w porównaniu z otoczeniem.

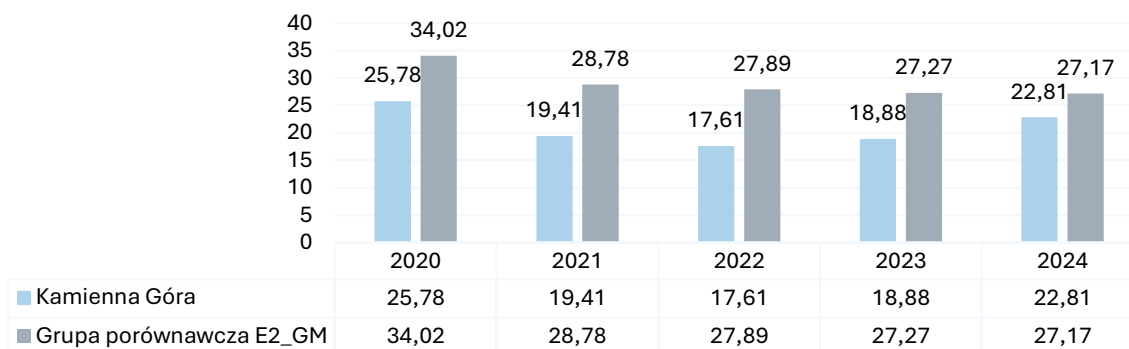
Wykres 39. Udział osób bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym w latach 2019-2024 (%)

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS BDL

Na tle grupy porównawczej Kamienna Góra charakteryzuje się niższymi wskaźnikami dotyczącymi bezrobocia w analizowanym czasie. W 2024 roku wskaźnik ten wynosił 22,81, zaś w grupie porównawczej było to 27,17.

Wykres 40. Liczba bezrobotnych zarejestrowanych ogółem na 1000 mieszkańców gminy w latach 2020-2024

Źródło: gminy.monitorrozwoju.pl

Mimo obecności Kamiennogórskiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej Małej Przedsiębiorczości, struktura zatrudnienia w mieście koncentruje się wokół kilku branż, takich jak obsługa rynku nieruchomości, budowlana, meblarska, spożywcza i handlowa, które determinują profil kompetencyjny poszukiwany przez pracodawców.

Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w latach 2019-2024 wzrastało zarówno w mieście jak i w grupie porównawczej. Dynamika jego wzrostu w obu jednostkach była podobna.

Skala bezrobocia w Kamiennej Górze pozostaje niższa w porównaniu z tym co dzieje się w jednostkach samorządu terytorialnego, stanowiących grupę porównawczą.

Bliskość Czech czy innych większych miast, takich jak Wałbrzych, sprawia, iż mieszkańcy Kamiennej Góry korzystają z oferty rynku pracy poza miastem.

Czołowym wyzwaniem miasta w kontekście społeczno-gospodarczym jest rosnący udział osób starszych w mieście połączony z migracją osób młodych w poszukiwaniu lepszych perspektyw zawodowych z uwagi na ograniczoną różnorodność ofert pracy (a także niski udział podmiotów sektora kreatywnego).

Ważnym potencjałem miasta, mogącym przyciągać potencjalnych mieszkańców jest kameralność miasta, dostęp do terenów zielonych i walory krajobrazowe.

Uczestnicy badania oceniali poszczególne elementy decydujące o jakości życia w mieście Kamienna Góra. Oceny dokonywano na skali od 1 do 5, gdzie 1 oznaczało ocenę najniższą, a 5 najwyższą. Wyniki badań ukazują, że **mieszkańcy najniżej ocenili elementy związane z warunkami ekonomicznymi** co sygnalizuje istotne ograniczenia w obszarach kluczowych dla stabilności i bezpieczeństwa życia codziennego. Najniższa średnia ocena dotyczy dostępności i atrakcyjności ofert pracy (2,08), dostępu do lekarzy specjalistów (2,17) oraz wysokości zarobków (2,26).

Wśród niekorzystnych cech wskazywanych w odniesieniu do Kamiennej Góry w pytaniu otwartym, respondenci najczęściej wymieniali słaby rozwój ekonomiczny miejscowości (brak atrakcyjnych/dobrze płatnych miejsc pracy, brak przemysłu/fabryk, niskie zarobki, brak perspektyw dla młodych, brak inwestorów), kwestie związane ze starzejącym się społeczeństwem i odpływem młodszych mieszkańców.

Osoby, które zaznaczyły, że planują wyprowadzkę z Kamiennej Góry w najbliższych latach zapytano o powody takiej decyzji. Kluczowym czynnikiem decyzji o opuszczeniu miasta jest **kwestia poszukiwania lub rozpoczęcia lepszej / nowej pracy / wyższych zarobków** (23,5%), a także poszukiwanie korzystniejszych warunków życia w innej miejscowości.

Ponadto, aż 41,3% mieszkańców uważa, że w ostatnich pięciu latach pogorszyła się dostępność i atrakcyjność pracy.

W ramach badania wizerunku miasta - **najbardziej krytyczne oceny dotyczą nowoczesności, atrakcyjności i warunków ekonomicznych**. Zdecydowana większość mieszkańców nie zgadza się, że Kamienna Góra jest miastem nowoczesnym (67,3% odpowiedzi negatywnych) lub przyciągającym (56,3% odpowiedzi negatywnych). Szczególnie niekorzystnie wypada ocena rynku pracy - aż 71,7% badanych uważa, że miasto nie oferuje korzystnych warunków zatrudnienia. Równie sceptycznie oceniana jest otwartość na biznes i innowacje, w przypadku której dominują odpowiedzi negatywne (55,2%).

Uczestnicy badania pytani o to, jakie powinny być realizowane inwestycje i działania w najbliższych 5 latach, wskazywali najczęściej **na tworzenie nowych miejsc pracy (65,2%)**, co koresponduje z wcześniejszymi opiniami badanych wskazujących na słabą kondycję gospodarczą miasta, w tym przede wszystkim brak atrakcyjnych ofert pracy i możliwości rozwoju zawodowego.

Dla sytuacji społeczno-gospodarczej miasta alarmujące są wyniki dotyczące **utrzymującemu lub nasilającemu się pogorszeniu w sferze zatrudnienia i warunków ekonomicznych**, co może sprzyjać emigracji zarobkowej, szczególnie wśród osób aktywnych zawodowo i młodych. To z kolei osłabi bazę podatkową i zdolność lokalnego rynku pracy do odtworzenia kapitału ludzkiego.⁵⁹

4.3. TURYSTYKA

Miasto Kamienna Góra posiada liczne walory przyrodnicze i turystyczne. Do najważniejszych należą zarówno walory naturalne, jak i obiekty dziedzictwa kulturowego, w tym zabytki oraz pomniki przyrody. Na terenie gminy miejskiej Kamienna Góra funkcjonuje sieć szlaków pieszych i rowerowych, sprzyjająca aktywnemu wypoczynkowi mieszkańców oraz turystów.

Do najważniejszych atrakcji i obiektów zabytkowych na terenie miasta należy zaliczyć:

1. **Sztolnię ARADO.** Pod obszarem miasta znajdują się częściowo zasypane labirynty korytarzy. Prace nad nimi wykonywali więźniowie obozów koncentracyjnych oraz robotnicy przymusowi. Na terenie miasta sztolnie były drążone aż w dziesięciu miejscach.
2. **Rynek otoczony kamieniczkami w stylu barokowym z XVII – XVIII w.**
3. **Tajną fabrykę broni w Antonówce**, która od wielu lat cieszy się niestabnym zainteresowaniem badaczy historii, dziennikarzy, poszukiwaczy skarbów oraz pasjonatów tajemnic II wojny światowej. Specjalnie przygotowana trasa w ramach projektu „Antonówka – podziemia, które nie istnieją”, pozwala zobaczyć najciekawsze pozostałości po dawnej fabryce broni. Podczas wycieczki można poznać tajną historię kompleksu. Rajd po Antonówce to efekt pracy badaczy historii, gromadzenia przez nich: dokumentów, relacji świadków i wszelkich materiałów na temat tej bardzo tajemniczej strefy.
4. **Kościół parafialny pw. św. Piotra i Pawła** z gotyckim prezbiterium z XIV w. – Gotycko-renesansowy kościół parafialny świętych Apostołów Piotra i Pawła jest najstarszym kościołem znajdującym się w mieście. Usytuowany jest na starówce, w jej południowo-zachodniej części.
5. **Kościół poewangelicki z XVIII w. jeden z Kościołów Łaski** – obecnie kościół rzymskokatolicki pw. Matki Bożej Różańcowej – ta barokowa świątynia położona jest na placu Kościelnym, u podnóża Góry Parkowej, tuż za dawnymi murami starego miasta. To jeden z dwóch zachowanych do dziś kościołów Łaski na Śląsku.
6. **Ruiny renesansowego zamku z XVI wieku, który przebudowano w XIX w.**
7. **Ratusz w stylu neorenesansowym zaprojektowany przez wrocławskich architektów (Richard Gaze i Alfred Böttcher)** - obecny gmach ratusza znajduje się przy Placu Grunwaldzkim

⁵⁹ Badanie ilościowe przeprowadzone wśród mieszkańców Kamiennej Góry, N=492, październik-listopad 2025.

w miejscu wyburzonej Bramy Górnej oraz muru, który niegdyś okalał stare miasto i jest trzecią z kolei siedzibą władz miasta.

8. **Cmentarz żydowski z końca XVIII wieku** przy ulicy Katowickiej – zlokalizowany na północny wschód od centrum miasta, nieopodal cmentarza katolickiego przy ulicy Katowickiej. Cmentarz żydowski w Kamiennej Górze jest jednym z nielicznych i najlepiej zachowanych kirkutów na Śląsku.
9. **Kaplica cmentarna – Kościół pomocniczy pw. Bożego Ciała z końca XVI wieku** – kaplica znajduje się przy ul. Katowickiej na starym cmentarzu miejskim. Została wzniesiona w 1560 roku z inicjatywy proboszcza Langnickela, a po przebudowie w 1884 roku nabrała wyraźnych cech neogotyckich.
10. **Mauzoleum ku czci zamordowanych więźniów i jeńców wojennych w filii obozu koncentracyjnego Gross-Rosen oraz w obozach jenieckich** – w lipcu 1944 r. znajdujące się na Górze Kościelnej (Parkowej). W Kamiennej Górze utworzono filię obozu koncentracyjnego o nazwie Arbeitslager Landeshut, czyli Obóz Pracy Kamienna Góra, który podlegał obozowi koncentracyjnemu w Gross-Rosen.
11. **Kamienica z 1903 r. – obecna siedziba Zakładu Ubezpieczeń Społecznych.**
12. **Kamienica wybudowana w 1906 r.,** w której obecnie znajduje się Centrum Kultury – dawna siedziba dyrekcji Śląskich Zakładów Tekstylnych S.A. Methner i Frahne wybudowana w latach 1905 – 1906.
13. **Dolnośląskie Centrum Rehabilitacji tzw. Sanatorium** – Budynki zostały wybudowane w latach 1898 – 1930.
14. **Kamienny obelisk** ustawiony na wzgórzu po prawej stronie drogi biegnącej do osiedla Antonówka – Obelisk ustawiony został w 1880 roku na pamiątkę parady wojsk koalicji antynapoleońskiej.
15. **Kamienny obelisk ustawiony na Górze Parkowej.**⁶⁰

W niedalekiej odległości od miasta znajduje się Pocysterskie opactwo w Krzeszowie, Zamek Niesytno (położony 15 km na północny zachód od Kamiennej Góry), Zamek Bolczów koło Janowic Wielkich (około 20 km na zachód od Kamiennej Góry), Głazy Krasnoludków w Gorzeszowie (kilkanaście kilometrów na południe od Kamiennej Góry) a także Kolorowe Jezioro w Wieściszowicach (około 13 km od Kamiennej Góry) i Zamek Bolków w Bolkowie (około 19 km od Kamiennej Góry).⁶¹

Turystyka nie jest dominującą branżą w Kamiennej Górze. Zlokalizowane są tutaj jedynie 2 obiekty turystyczne. Liczba miejsc noclegowych w analizowanym okresie zmieniała się w mieście. W 2019 roku wynosiła 128, zaś rok później 206 i utrzymywała się na takim poziomie do roku 2022. Od 2023 roku wynosi 91 miejsc. Na tle powiatu i województwa (gdzie obserwowano wzrost w analizowanym okresie) miasto odnotowywało spadek.

⁶⁰ <https://kamiennagora.pl/co-warto-zobaczyc/> (dostęp 3.03.2026 r.)

⁶¹ Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Miasta Kamienna Góra na lata 2022-2026.

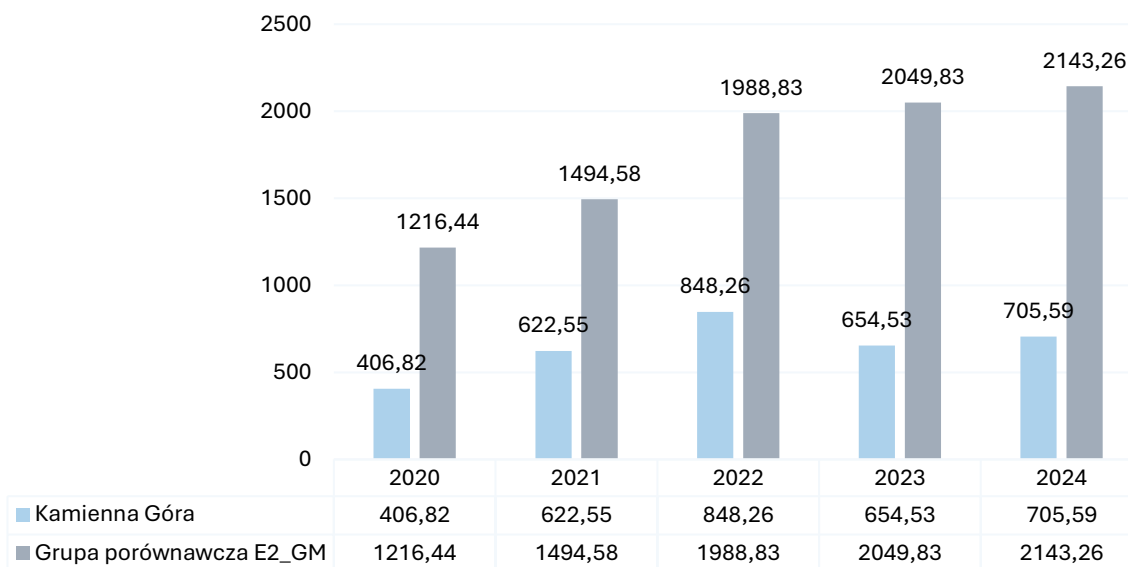
Tabela 25. Obiekty turystyczne i miejsca noclegowe w latach 2019-2024 (stan na lipiec)

	2019	2020	2021	2022	2023	2024	zmiana 2019/2024
Obiekty turystyczne ogółem							
woj. dolnośląskie	1 031	1 012	945	914	914	1 048	+17
powiat kamiennogórski	13	13	12	13	13	15	+2
Kamienna Góra	3	3	3	3	2	2	-1
Miejsca noclegowe ogółem							
woj. dolnośląskie	70 955	72 263	71 127	72 478	75 818	85 849	+14 894
powiat kamiennogórski	407	498	474	505	398	421	+14
Kamienna Góra	128	206	199	203	91	91	-37

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS BDL

Kamienna Góra, na tle grupy porównawczej charakteryzuje się znacznie niższym wskaźnikiem dot. liczby udzielonych noclegów na 1000 mieszkańców w latach 2020-2024. Potwierdza to zatem, że miasto nie wykorzystuje swojego potencjału do rozwijania funkcji turystycznej oraz brak rozwiniętej bazy noclegowej.

Wykres 41. Liczba udzielonych noclegów na 1000 mieszkańców (dane powiatowe) w latach 2020-2024

Źródło: gminy.monitorrozwoju.pl

Od 2022 roku w Kamiennej Górze działa Sudecka informacja turystyczna. Biuro mieści się przy ul. Lubawskiej naprzeciwko podziemnej trasy turystycznej Arado. Jego obsługą zajmie się firma Sudety.pro, mająca doświadczenie w marketingu turystycznym. Inne miejscowości w regionie, gestorzy bazy turystycznej i producenci lokalnych produktów zostali zaproszeni do współpracy. Mają bowiem możliwość udostępniania w tym miejscu swoich materiałów promocyjnych czy produktów.⁶²

Kamienna Góra charakteryzuje się znaczącym potencjałem turystycznym, wynikającym z połączenia walorów historycznych, kulturowych oraz przyrodniczych. Bliskość Czech, terenów górskich i kurortów turystycznych (np. Karpacza) – stanowi strategiczny atut umożliwiający rozwój turystyki jednodniowej oraz krótkoterminowej. Obecna baza noclegowa w Kamiennej Górze cechuje się ograniczoną ofertą i niewystarczającą infrastrukturą, co może stanowić barierę dla rozwoju turystyki dłuższego pobytu. Potencjał dla rozwoju turystyki związany jest także z tranzytowym położeniem miasta przy drodze ekspresowej S3.

Atrakcyjność przyrodnicza miasta została zaakcentowana w badaniu ankietowym. Do najczęściej wymienianych autów miasta zdaniem badanych należą: **walory przyrodnicze** (bliskość natury, gór i duża ilość zieleni), **walory krajobrazowe** oraz **dobre położenie geograficzne** (bliskość drogi S3, bliskość do granicy z Czechami i Niemcami). Kolejno podkreślano **cechy związane z kameralnym charakterem miejscowości** (wszędzie blisko, spokój i cisza, brak tłoku, brak korków).⁶³

Ponadto, uczestnicy warsztatów partycypacyjnych wskazywali, że szansą w przyciąganiu turystów z zewnątrz byłoby stworzenie lokalnego produktu, rewitalizacja Zalewu oraz ogólna poprawa estetyki i bezpieczeństwa w mieście. Ponadto, zwracano uwagę na potrzebę lepszej promocji miasta, w tym stworzenie i promowanie wydarzenia/atrakcji o zasięgu ponadlokalnym, przygotowanie oferty turystyki jednodniowej, dzięki bliskości do drogi ekspresowej S3.⁶⁴

ZABYTKI

Z uwagi na uwarunkowania polityczno-gospodarcze i swoją lokalizację miasto Kamienna Góra, wraz z całym regionem Dolnego Śląska podlegało oddziaływaniom głównych ośrodków kultury artystycznej Europy Środkowej. W historii miasta można odnaleźć ślady działalności człowieka z czasów środkowej epoki kamiennej, a początki miasta sięgają pierwszej połowy XIII wieku. Miasto na przestrzeni lat zyskało znaczenie jako ośrodek produkcji włókienniczej a w wyniku historycznych wydarzeń ulegało transformacji, kształtując przestrzeń będącą zbiorem nakładających się różnych elementów kulturowych.

Do najważniejszych zabytków nieruchomych w mieście należą:

1. **Układ urbanistyczny** - zachowany historyczny układ urbanistyczny miasta Kamienna Góra w granicach wyznaczonych: zachodnim, północnym i wschodnim skrajem ulicy Wojska Polskiego, południowym skrajem ulicy Spacerowej oraz zachodnim ulicy S. Okrzei jest wpisany do rejestru zabytków.
2. **Mury miejskie Kamienna Góra.**

⁶² <https://kamiennagora.pl/nowy-punkt-informacji-turystycznej-w-kamiennej-gorze/> (dostęp 3.03.2026 r.)

⁶³ Badanie ilościowe przeprowadzone wśród mieszkańców Kamiennej Góry, N=492, październik-listopad 2025.

⁶⁴ Warsztaty z mieszkańcami, grudzień 2025 rok.

3. **Cmentarz żydowski: przy ul. Katowickiej (dawna Waldenburger Str.).**
4. **Zespół zamkowy.** W skład zespołu wchodzi ruiny pozostałe po Zamku Grodzko oraz parku. Pałac wpisany jest do rejestru zabytków jako trwała ruina zamku decyzją WKZ nr 290 z 27.07.1951 r. – księga rejestru nr A/5503/290, a park został wpisany do rejestru decyzją WKZ nr 527/J z dnia 15.06.1976 r.
5. **Stanowisko archeologiczne nr 29 (GRODZISKO, ZAMEK),** stanowiące o początkach średniowiecznego osadnictwa na tym terenie.
6. **Kościół Parafialny p.w Św. Piotra i Pawła** – kościół gotycko – renesansowy, wpisany do rejestru zabytków decyzją Nr 1146/1964 z 11.11.1964 r. Nr 480/1-9/JG/R z 18.07.1980 r.
7. **Kościół Pomocniczy p.w Bożego Ciała** – kościół pomocniczy zwany też cmentarnym, wpisany do rejestru zabytków nieruchomości decyzją WKZ nr A/1253 z dnia 02.06.2009 r.
8. **Kościół Ewangelicki p.w Matki Boskiej Różańcowej** – to jeden z sześciu kościołów łaski, wpisany został do rejestru zabytków w dniu 05.03.1956 r. - A/5502/31.
9. **Muzeum Tkactwa** to przykład klasycystycznej kamienicy mieszczańskiej przy kamienogórskim rynku (pl. Wolności nr 11), wpisana do rejestru zabytków decyzją nr 932/J z dnia 06.11.1990 r.
10. **Cech Rzemioł Różnych** jedna z najstarszych kamienic mieszczańskich, wpisana do rejestru zabytków decyzją nr 1159/J z 09.05.1994 r.
11. **Kamienica - Al. Wojska Polskiego nr 12** został wpisany do rejestru zabytków decyzją nr A/5887 z dnia 29.08.2013 r.
12. **Ratusz** – wzniesiony w latach 1904 – 1905 r. wpisany do rejestru zabytków decyzją Nr 495/77 z dnia 28.06.1977 r.
13. **Budynek Centrum Kultury,** dawna siedziba dyrekcji Śląskich Zakładów Tekstylnych S.A. Methner i Frahn, wybudowany w latach 1905-1906. Budynek nie jest wpisany do rejestru zabytków, chroniony jest pod względem konserwatorskim przez wpis do Gminnej Ewidencji Zabytków.
14. **Budynek Sądu Rejonowego** powstał ok. 1880 r., zlokalizowany przy al. Wojska Polskiego, wpisany jest do rejestru zabytków decyzją nr 1078/J z dnia 25.07.1991 r.
15. **Zespół Budynków Wojewódzkiego Szpitala Chorób Narządu Ruchu** – obecnie Dolnośląskie Centrum Rehabilitacji i Ortopedii im. Korczaka – Rejestr zabytków nr 886/J zweryfikowano decyzją nr 222/97 z dnia 09.09.1997 r.
16. **Budynek administracyjno-przemysłowy (dawny KAMODEX)** - przykład zastosowania na taką skalę rozwiązań architektury pałacowej w budownictwie przemysłowym. Obiekt wpisany do rejestru zabytków decyzją nr 957/J z dnia 06.10.1989 r.
17. **Dom Łoży** - budynek przy ul. S. Okrzei nr 14, został wybudowany ok. 1805 r. siedziba resursu kupieckiego. Wpisany do rejestru zabytków decyzją nr 1338/J z dnia 15.06.1998 r. Obecnie

jest nieużytkowany i w trakcie robót ratujących: wymieniono dach, zabezpieczono otwory okienne.⁶⁵

Wykaz zabytków nieruchomych można odnaleźć pod adresem:

<http://www.umkg.pl/bip/gp/Zabytki/ZalacznikNr1.pdf>.

Do zabytków ruchomych miasta Kamienna Góra należą: jednolity, stylowy wystrój i wyposażenie ratusza, elementy i detale architektoniczne kamienic mieszczańskich na Pl. Wolności, rzeźba ś. Jana Nepomucena oraz kamienie upamiętniające historyczne wydarzenia.⁶⁶

W tym miejscu należy wspomnieć także o zabytkach archeologicznych. Na terenie miasta Kamienna Góra zaewidencjonowane zostały stanowiska archeologiczne datowane od epoki kamienia, przez epokę brązu do późnego średniowiecza. Dominują stanowiska z okresu średniowiecza, na które składają się przede wszystkim osady oraz ślady osadnicze, a także grodzisko i zamek. W obszarze miasta odnotowano również występowanie pojedynczych śladów osadniczych z epoki kamienia i neolitu.⁶⁷ Szczegółowy wykaz stanowisk archeologicznych znajduje się pod adresem: <http://www.umkg.pl/bip/gp/Zabytki/ZalacznikNr2.pdf>.

Cennymi zabytkami miasta są także zbiory gromadzone w Muzeum Tkactwa w Kamiennej Górze, w ramach działów: Tkactwa, Historyczno-Numizmatycznego, Sztuki oraz w Bibliotece muzealnej.⁶⁸

Do najważniejszych priorytetów wyznaczonych w Gminnym Programie Opieki nad Zabytkami Miasta Kamienna Góra na lata 2025-2028 należą:

1. Ochrona i świadome kształtowanie krajobrazu kulturowego, jako element rozwoju gospodarczo - społecznego Kamiennej Góry.
2. Promocja dziedzictwa kulturowego i edukacja służąca budowaniu tożsamości kulturowej mieszkańców Kamiennej Góry.

Do ww. priorytetów ustalono następujące kierunki działania. W ramach priorytetu pierwszego są to:

- zahamowanie procesu degradacji zabytków i doprowadzenie do poprawy stanu ich zachowania.
- Powiększenie zasobów chronionych przy pomocy prawnych form ochrony zabytków.
- Podjęcie działań mających na celu podniesienie atrakcyjności krajobrazu kulturowego w mieście na potrzeby edukacyjne, społeczne i turystyczne, również w ramach współpracy międzyregionalnej i transgranicznej na rzecz ochrony zabytków i dziedzictwa kulturowego.
- Podejmowanie działań mających na celu podnoszenie kwalifikacji pracowników urzędu.
- Działania organizacyjne związane z ochroną zabytków i dziedzictwa kulturowego.

Zaś w obszarze priorytetu drugiego znalazły się kierunki działania tj.:

- Rozbudzenie i pogłębianie w mieszkańcach dumy z tradycji historycznych miasta.
- Popularyzowanie wiedzy o regionalnym dziedzictwie kulturowym Kamiennej Góry.

⁶⁵ Gminny Program Opieki nad Zabytkami miasta Kamienna Góra na lata 2025-2028.

⁶⁶ Ibidem.

⁶⁷ Ibidem.

⁶⁸ Ibidem.

- Integracja działań w zakresie ochrony dziedzictwa kulturowego.⁶⁹

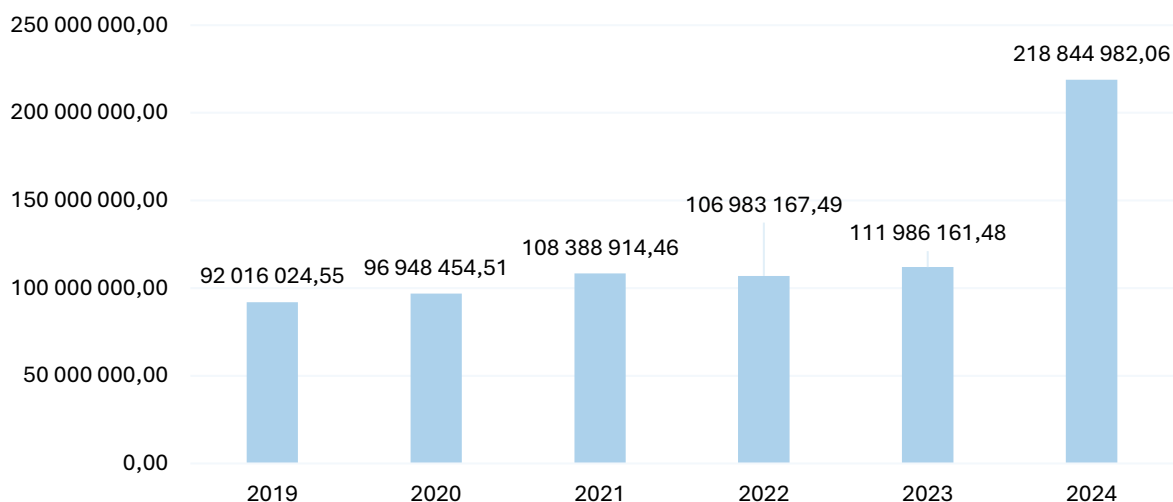
Działania ukierunkowane na wzmacnianie tożsamości lokalnej i budowanie dumy z tradycji miasta mogą stanowić istotny impuls dla zwiększenia zaangażowania mieszkańców w sprawy publiczne. Fakt ten podkreślany był przez uczestników wywiadów pogłębionych, według których ważnym aspektem w kontekście rozwoju miasta jest rozwijanie kapitału społecznego.⁷⁰

4.4. FINANSE GMINY

DOCHODY GMINY

Dane pokazują wyraźny wzrost dochodów gminy miejskiej Kamienna Góra w analizowanym okresie. W latach 2019–2023 obserwowano stopniowy, choć nierównomierny wzrost dochodów, z niewielkim spadkiem w 2022 r. Na tle tego trendu rok 2024 wyraźnie się wyróżnia – nastąpił ponad dwukrotny wzrost dochodów w porównaniu z rokiem poprzednim. Tak silna dynamika sugeruje wystąpienie czynników jednorazowych lub nadzwyczajnych (np. wysokie transfery zewnętrzne, środki inwestycyjne lub zmiany w systemie finansowania samorządów), które istotnie poprawiły sytuację finansową gminy.

Wykres 42. Dochody ogółem w Kamiennej Górze w latach 2019-2024 (zł)

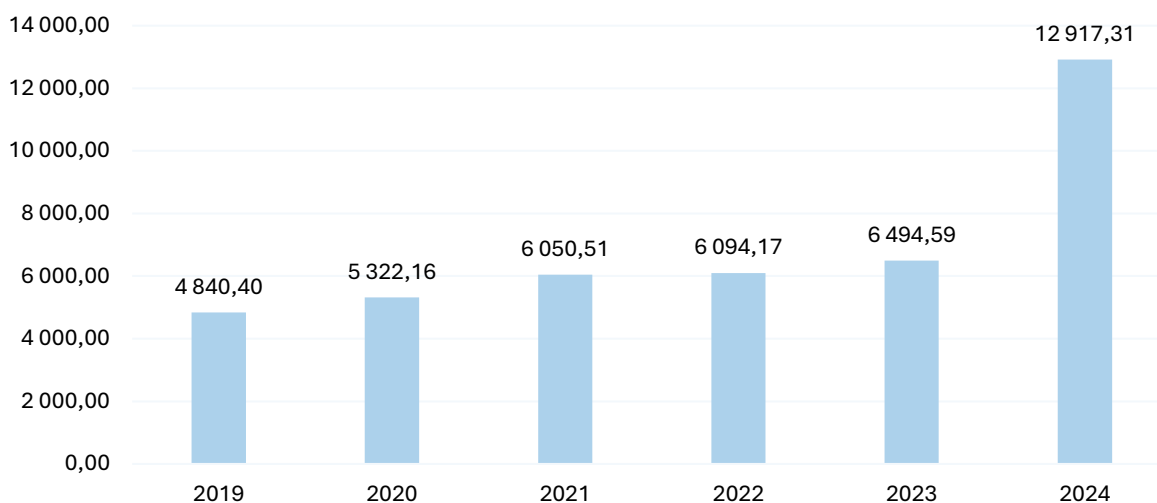
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS BDL

Niemalże taka sama tendencja dotycząca dynamiki wzrostu obserwowana była w przypadku dochodów na 1 mieszkańca w mieście w latach 2019-2024. W 2024 roku dochody na 1 mieszkańca w Kamiennej Górze znacząco wzrosły (do poziomu 12 917,31 zł), co stanowi wzrost względem roku poprzedzającego o 98,8%.

⁶⁹ Ibidem.

⁷⁰ Badanie jakościowe zrealizowane wśród mieszkańców Kamiennej Góry, listopad-grudzień 2025 r.

Wykres 43. Dochody na 1 mieszkańca w Kamiennej Górze w latach 2019-2024 (zł)

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS BDL

Kolejno, warto przyjrzeć się strukturze dochodów według działów Klasyfikacji Budżetowej. Poniższe dane ilustrują strukturę dochodów budżetowych, zdominowaną przez **gospodarkę mieszkaniową** (Dział 700), która stanowi znaczną część, osiągając 46,50% ogólnej sumy. Istotne pozycje zajmują także **różne rozliczenia** (Dział 758) z udziałem 16,83% oraz **dochody od osób prawnych, od osób fizycznych i od innych jednostek** (Dział 756), stanowiące 15,97% całości. Sektory takie jak transport i łączność (Dział 600) oraz pomoc społeczna (Dział 852) stanowią kolejne istotne, choć mniejsze, kategorie dochodów. Całkowita suma dochodów kształtuje się na poziomie 218 844 982,06 zł.

Tabela 26. Dochody ogółem według działów Klasyfikacji Budżetowej w Kamiennej Górze (2024)

dział	dochody (zł)	%
Dział 010 - Rolnictwo i łowiectwo	36 208,45	0,02%
Dział 020 - Leśnictwo	22 822,00	0,01%
Dział 050 - Rybactwo i rybactwo	0,00	0,00%
Dział 100 - Górnictwo i kopalnictwo	0,00	0,00%
Dział 150 - Przetwórstwo przemysłowe	0,00	0,00%
Dział 400 - Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz i wodę	0,00	0,00%
Dział 500 - Handel	0,00	0,00%
Dział 550 - Hotele i restauracje	0,00	0,00%
Dział 600 - Transport i łączność	6 196 051,91	2,83%
Dział 630 - Turystyka	0,00	0,00%
Dział 700 - Gospodarka mieszkaniowa	101 760 788,84	46,50%
Dział 710 - Działalność usługowa	5 691 942,07	2,60%
Dział 720 - Informatyka	0,00	0,00%

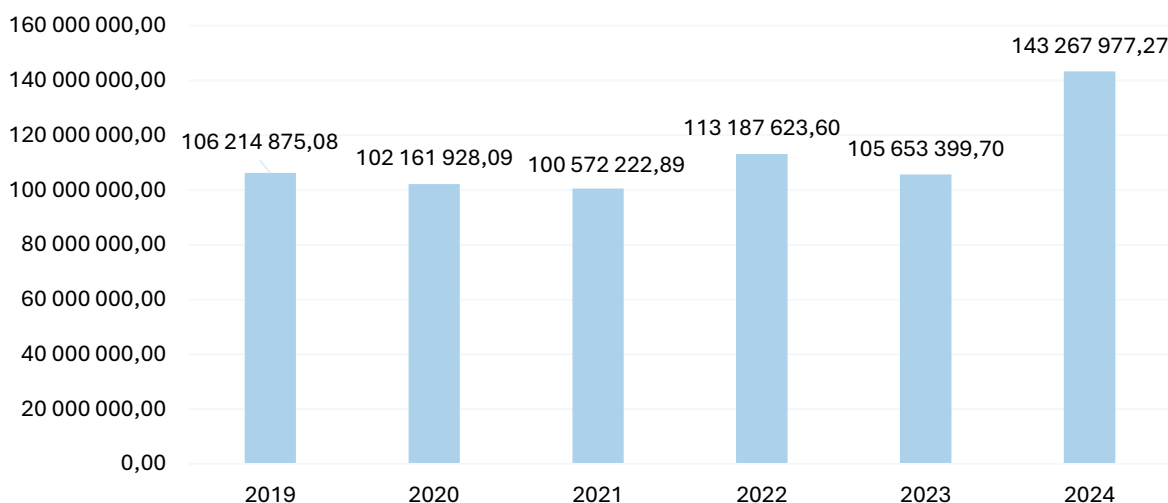
dział	dochody (zł)	%
Dział 730 - Szkolnictwo wyższe i nauka	0,00	0,00%
Dział 750 - Administracja publiczna	899 516,61	0,41%
Dział 751 - Urzędy naczelnych organów władzy państwowej, kontroli i ochrony prawa oraz sądownictwa	300 535,00	0,14%
Dział 752 - Obrona narodowa	360,00	0,00%
Dział 753 - Obowiązkowe ubezpieczenia społeczne	0,00	0,00%
Dział 754 - Bezpieczeństwo publiczne i ochrona przeciwpożarowa	33 638,06	0,02%
Dział 755 - Wymiar sprawiedliwości	0,00	0,00%
Dział 756 - Dochody od osób prawnych, od osób fizycznych i od innych jednostek nieposiadających osobowości prawnej oraz wydatki związane z ich poborem	34 942 638,03	15,97%
Dział 757 - Obsługa długu publicznego	0,00	0,00%
Dział 758 - Różne rozliczenia	36 827 574,39	16,83%
Dział 801 - Oświata i wychowanie	3 285 222,77	1,50%
Dział 851 - Ochrona zdrowia	11 580,71	0,01%
Dział 852 - Pomoc społeczna	8 601 950,81	3,93%
Dział 853 - Pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej	0,00	0,00%
Dział 854 - Edukacyjna opieka wychowawcza	35 340,30	0,02%
Dział 855 - Rodzina	11 056 138,68	5,05%
Dział 900 - Gospodarka komunalna i ochrona środowiska	7 491 204,59	3,42%
Dział 921 - Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego	1 045 001,24	0,48%
Dział 925 - Ogrody botaniczne i zoologiczne oraz naturalne obszary i obiekty chronionej przyrody	0,00	0,00%
Dział 926 - Kultura fizyczna	606 467,60	0,28%
ogółem	218 844 982,06	100,00%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS BDL

WYDATKI GMINY

W latach 2019-2023 wydatki ogółem w mieście nie zmieniały się znacząco (nieco ponad 100 tys zł). Zaś w 2024 roku obserwowano znaczący wzrost wydatków gminy – 143 267 977, 27 zł – zatem był to wzrost o 35,6% względem roku poprzedniego. Taki stan rzeczy był związany w głównej mierze ze zwiększonymi środkami przeznaczonymi na usuwanie skutków powodzi.

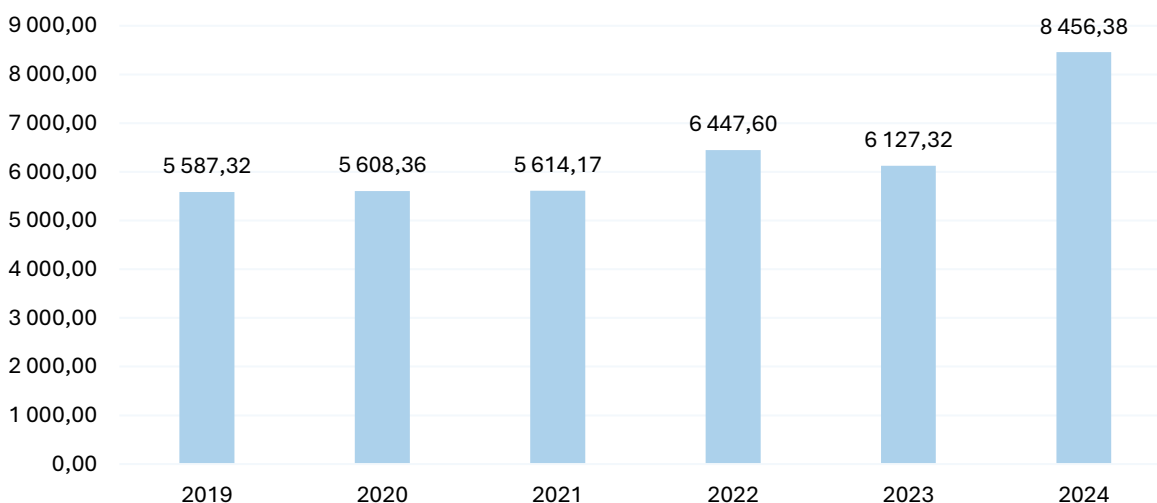
Wykres 44. Wydatki ogółem w Kamiennej Górze w latach 2019-2024 (zł)

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS BDL

Podobne prawidłowości dotyczą także wydatków na 1 mieszkańca w mieście w latach 2019-2024. W 2019 roku wydatki na 1 mieszkańca wyniosły 5 587,32 zł, następnie do 2022 wzrastały i osiągnęły wartość 6 447,60 zł. W roku 2023 nastąpił spadek o 5% względem roku poprzedzającego, a w 2024 wydatki na 1 mieszkańca w mieście wzrosły o 38% i wynosiły 8 456,38 zł.

Wykres 45. Wydatki na 1 mieszkańca w Kamiennej Górze w latach 2019-2024 (zł)

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS BDL

Poniższa tabela zawiera strukturę wydatków miasta według Klasyfikacji Budżetowej za rok 2024. Dominującą kategorią wydatków jest **oświata i wychowanie**, która pochłania aż 24,36% budżetu. Drugą kluczową pozycję stanowi **gospodarka mieszkaniowa** - 14,99%. Wysokie znaczenie mają również wydatki na **transport i łączność** (10,65%), **pomoc społeczną** - 10,38% oraz **rodzinę** - 9,51%, co wskazuje na priorytetową rolę funkcji społecznych. Łączna suma wydatków ogółem wynosi 143 267 977,27zł.

Tabela 27. Wydatki ogółem wg działów Klasyfikacji Budżetowej w Kamiennej Górze (2024)

dział	wydatki (zł)	%
Dział 010 - Rolnictwo i łowiectwo	37 438,37	0,03%
Dział 020 - Leśnictwo	222 871,00	0,16%
Dział 050 - Rybołówstwo i rybactwo	0,00	0,00%
Dział 100 - Górnictwo i kopalnictwo	0,00	0,00%
Dział 150 - Przetwórstwo przemysłowe	0,00	0,00%
Dział 400 - Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz i wodę	0,00	0,00%
Dział 500 - Handel	0,00	0,00%
Dział 550 - Hotele i restauracje	0,00	0,00%
Dział 600 - Transport i łączność	15 260 241,46	10,65%
Dział 630 - Turystyka	64 198,74	0,04%
Dział 700 - Gospodarka mieszkaniowa	21 482 706,17	14,99%
Dział 710 - Działalność usługowa	5 202 350,69	3,63%
Dział 720 - Informatyka	0,00	0,00%
Dział 730 - Szkolnictwo wyższe i nauka	30 000,00	0,02%
Dział 750 - Administracja publiczna	12 353 065,05	8,62%
Dział 751 - Urzędy naczelnych organów władzy państwowej, kontroli i ochrony prawa oraz sądownictwa	300 535,00	0,21%
Dział 752 - Obrona narodowa	360,00	0,00%
Dział 753 - Obowiązkowe ubezpieczenia społeczne	0,00	0,00%
Dział 754 - Bezpieczeństwo publiczne i ochrona przeciwpożarowa	141 231,15	0,10%
Dział 755 - Wymiar sprawiedliwości	0,00	0,00%
Dział 756 - Dochody od osób prawnych, od osób fizycznych i od innych jednostek nieposiadających osobowości prawnej oraz wydatki związane z ich poborem	0,00	0,00%
Dział 757 - Obsługa długu publicznego	3 698 816,56	2,58%
Dział 758 - Różne rozliczenia	375,00	0,00%
Dział 801 - Oświata i wychowanie	34 901 576,20	24,36%
Dział 851 - Ochrona zdrowia	812 257,46	0,57%
Dział 852 - Pomoc społeczna	14 872 542,38	10,38%
Dział 853 - Pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej	18 162,63	0,01%
Dział 854 - Edukacyjna opieka wychowawcza	51 141,60	0,04%
Dział 855 - Rodzina	13 631 089,82	9,51%

dział	wydatki (zł)	%
Dział 900 - Gospodarka komunalna i ochrona środowiska	11 411 898,52	7,97%
Dział 921 - Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego	4 688 991,04	3,27%
Dział 925 - Ogrody botaniczne i zoologiczne oraz naturalne obszary i obiekty chronionej przyrody	0,00	0,00%
Dział 926 - Kultura fizyczna	4 086 128,43	2,85%
ogółem	143 267 977,27	100,00%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS BDL

Podsumowując, w latach 2019-2024 obserwowano wzrost dochodów gminy miejskiej Kamienna Góra. W 2024 roku w strukturze dochodów największy udział miała gospodarka mieszkaniowa, bowiem stanowiła niemal połowę uzyskanych dochodów. Całkowita suma dochodów kształtowała się na poziomie 218 844 982,06 zł.

Wydatki ogółem w mieście w latach 2019-2023 nie zmieniały się znacząco. Zaś w 2024 roku obserwowano znaczący wzrost wydatków gminy, co było związane w głównej mierze ze zwiększonymi środkami przeznaczonymi na usuwanie skutków powodzi. W 2024 roku najwięcej budżetu przeznaczono na oświatę i wychowanie. Kolejno na gospodarkę mieszkaniową, transport i łączność, pomoc społeczną oraz rodzinę.

5. SFERA PRZESTRZENNA

5.1. ŚRODOWISKO PRZYRODNICZE

KLIMAT

Klimat Kamiennej Góry kształtowany jest przez współwystępowanie kilku czynników naturalnych, wśród których kluczowe znaczenie mają wpływy kontynentalne oraz uwarunkowania geograficzne związane z położeniem miasta w Kotlinie Kamiennogórskiej.

Istotną rolę w kształtowaniu lokalnego klimatu odgrywają masy powietrza polarno-kontynentalnego napływające ze wschodu, charakteryzujące się niską wilgotnością i ograniczonymi sumami opadów. Jednocześnie na warunki pogodowe wpływają wiatry zachodnie oraz w okresie zimowym, wiatry północno-zachodnie. Klimat obszaru determinowany jest również przez częste układy niskiego ciśnienia, którym towarzyszą fronty atmosferyczne, zwiększające zmienność pogody.

Kotlina Kamiennogórska należy do najchłodniejszych obszarów kraju. Charakteryzuje się bardzo krótkim okresem letnim, trwającym około półtora miesiąca oraz długą zimą, sięgającą około 110 dni. Warunki te mają bezpośredni wpływ na skrócony okres wegetacyjny, który nie przekracza 26 tygodni i jest wyraźnie krótszy w porównaniu z sąsiednimi obszarami Przedgórza Sudeckiego (o 4 tygodnie). Wilgotność względna powietrza utrzymuje się na umiarkowanym poziomie, wahając się w ciągu roku od około 69% w miesiącach letnich do 85% zimą.

Klimat Kamiennej Góry cechuje się chłodnym charakterem, wyraźnym wpływem kontynentalnym, dużą zmiennością warunków atmosferycznych oraz niekorzystnymi uwarunkowaniami dla długości okresu wegetacyjnego, co ma istotne znaczenie dla planowania przestrzennego, rolnictwa oraz funkcjonowania miasta.⁷¹

ADAPTACJA DO ZMIAN KLIMATU

Zmiany klimatu, to jedno z największych wyzwań współczesnego świata. Coraz częstsze ekstremalne zjawiska pogodowe, takie jak fale upałów, susze, intensywne opady czy powodzie, wpływają na codzienne życie ludzi, gospodarkę i środowisko. Choć działania na rzecz ograniczenia emisji gazów cieplarnianych są kluczowe, równie ważne staje się przystosowanie do skutków tych zmian. Adaptacja do zmian klimatu polega na podejmowaniu działań, które zmniejszają podatność społeczeństwa na negatywne skutki klimatu oraz zwiększają odporność i zdolność do funkcjonowania w nowych warunkach. Adaptacja jest nie tylko koniecznością, ale także szansą na budowę bardziej zrównoważonych, bezpiecznych i odpornych ekosystemów oraz społeczności.

Proces adaptacji wymaga implementacji spójnych kierunków strategicznych m.in. w sektorach takich jak: gospodarka odpadami, gospodarka wodna, sieci infrastrukturalne, gospodarka przestrzenna czy bezpieczeństwo zdrowotne.

Aktualnym dokumentem odnoszącym się do zmian klimatu dla miasta Kamienna Góra jest „Program Ochrony Środowiska dla Miasta Kamienna Góra na lata 2023-2026 z perspektywą do 2030 roku”. W dokumencie zostały poruszone zagadnienia związane z problematyką ochrony środowiska

⁷¹ Program Ochrony Środowiska dla Miasta Kamienna Góra na lata 2023-2026 z perspektywą do 2030 r.

na terenie Miasta Kamienna Góra. Zgodnie z ustawą Prawo ochrony środowiska, w Programie zawarto cele ekologiczne, wyznaczono działania proekologiczne wraz z harmonogramem ich realizacji. Ponadto opisano mechanizmy i sposoby niezbędne do osiągnięcia wyznaczonych celów. Program określa cele środowiskowe na lata 2023-2026 oraz wyznacza perspektywę działań Miasta do roku 2030. Zakłada się, że realizacja zadań ustalonych w Programie wpłynie na poprawę i uporządkowanie zarządzania środowiskiem na terenie Miasta i do poprawy jakości środowiska naturalnego, poprawy jakości życia mieszkańców oraz przyczyni się do zrównoważonego rozwoju Miasta.

Tabela 28. Obszary interwencji, cele i kierunki wyznaczone w „Programie Ochrony Środowiska dla Miasta Kamienna Góra na lata 2023-2026 z perspektywą do 2030 roku”

Obszar interwencji	Cel	Kierunek interwencji
Gospodarka wodno-ściekowa	Racjonalne korzystanie z zasobu wód	Rozbudowa sieci kanalizacji sanitarnej
		Eliminacja nieprawidłowości
	Ochrona wód powierzchniowych i podziemnych	Kontrola jakości wód
Klimat i powietrze	Wzrost jakości powietrza i ochrona klimatu	Modernizacja dróg I
		Wykorzystanie OZE
		Ograniczanie emisji zanieczyszczeń
		Redukcja emisji CO ₂
		Wykorzystanie OZE, ograniczenie emisji zanieczyszczeń
		Kontrola stanu zanieczyszczenia powietrza atmosferycznego
		Edukacja mieszkańców
		Wspieranie mieszkańców
		Zrównoważona mobilność
		Sieci ciepłownicze
		Zmiana urządzeń grzewczych
		Sieć gazowa
Hałas	Ochrona przed hałasem	Poprawa stanu nawierzchni dróg

Obszar interwencji	Cel	Kierunek interwencji
		Stosowanie zasad ochrony przed hałasem
Pole elektromagnetyczne	Ochrona przed PEM	Edukacja mieszkańców
		Stosowanie zasad ochrony przed PEM
Zasoby geologiczne	Racjonalne korzystanie z zasobów	Kontrola zasobów
Gleby	Wzrost jakości gleb	Edukacja mieszkańców
		Poprawa jakości gleb
Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów	Zrównoważona gospodarka odpadami	Edukacja mieszkańców
		Utylizacja wyrobów zawierających azbest
		Rekultywacja
		Budowa infrastruktury do selektywnego zbierania odpadów komunalnych
		Inwestycje i remonty
		Inwestycje w zakresie odbioru odpadów
Zagrożenia poważnymi awariami	Minimalizacja potencjalnych negatywnych skutków awarii	Wspieranie i przeciwdziałanie
Ochrona przed powodzią	Działania minimalizujące zagrożenie powodzią	Edukacja
		Inwestycje i remonty
Zasoby naturalne oraz gospodarowanie terenami	Ochrona zasobów naturalnych oraz zrównoważone gospodarowanie terenami	Zapobieganie niszczenia zasobów naturalnych
	Ochrona różnorodności biologicznej i funkcji ekosystemów poprzez informowanie społeczeństwa	informowanie społeczeństwa
		Zrównoważony rozwój turystyki
		Edukacja mieszkańców
		Zielone zamówienia publiczne

Źródło: opracowanie własne na podstawie „Programu Ochrony Środowiska dla Miasta Kamienna Góra na lata 2023-2026 z perspektywą do 2030 roku”

Do najważniejszych zagrożeń i wyzwań wynikających z przyspieszających zmian klimatu w Kamiennej Górze należą: powódzie, susze, wysokie temperatury, zanieczyszczenia powietrza, utrata bioróżnorodności, bezpieczeństwo żywnościowe i energetyczne.

Powódź

Jednym z kluczowych zagrożeń naturalnych na terenie miasta Kamienna Góra jest ryzyko powodzi. Zmiany klimatyczne, które nasilają ekstremalne zjawiska pogodowe, zwiększają ryzyko występowania intensywnych opadów i gwałtownych wezbrań rzek. Obserwowane częstsze i silniejsze opady deszczu, zwiększają ryzyko lokalnych podtopień i powodzi miejskich. Brak naturalnej retencji i zabetonowanie gruntów powodują, że woda opadowa nie ma gdzie wsiąkać, co prowadzi do zalewania ulic i budynków. Możliwość wystąpienia powodzi związana jest z obecnością na terenie miasta rzek Bóbr i Zadrna.

Zgodnie z Mapą zagrożenia powodziowego Kamienna Góra znajduje się w obszarze szczególnego zagrożenia powodziowego.

W celu przeciwdziałania zmianom klimatu miasto Kamienna Góra pozyskało środki w ramach Lokalnej Strategii Rozwoju (LSR) przez Stowarzyszenie LGD Kwiat Lnu w ramach Planu Strategicznego dla Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023–2027 pochodzące z Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich (EFRROW) na realizację projektu: „Rozwój lokalnego systemu monitorowania i ostrzegania przed zagrożeniami klimatycznymi na terenie gminy miejskiej Kamienna Góra”. Projekt realizowany w latach 2026-2027.

Poprzez zakup i zamontowanie kamer termowizyjnych w celu detekcji powodzi, wczesnej detekcji pożaru i połączenie systemu z jednostkami straży pożarnej, policji oraz Wydziału Zarządzania Kryzysowego Urzędu Miasta Kamienna Góra, możliwe będzie szybkie reagowanie na pożary, powódzie lub inne zdarzenia spowodowane wichurami lub ulewnymi opadami deszczu. Pozwoli to na sprawne opracowywanie dróg ewakuacji mieszkańców i turystów oraz kierowanie ruchem w celu omijania korków lub zatorów spowodowanych wypadkami lub omijanie zalanych ulic.

Susza i wysokie temperatury

Zmiany klimatu prowadzą nie tylko do częstszych powodzi, ale również do coraz bardziej dotkliwych suszy. Ocieplanie się klimatu powoduje większe parowanie wody z gleby, rzek, zbiorników, co przekłada się na większe zapotrzebowanie na wodę przez rośliny, zwierzęta i ludzi. Obserwuje się także nieregularne i słabsze opady, które nie nawadniają skutecznie gleby. Ponadto, brak lub mniejsza pokrywa śnieżna zimą oznacza brak naturalnego zasilania wód gruntowych wiosną. Susza, podobnie jak powódź, stanowi szczególne wyzwanie dla miasta, szczególnie zagrożenie suszą atmosferyczną (klasa IV) oraz suszą hydrogeologiczną (klasa IV).

Poważnym zagrożeniem dla miasta będzie dalszy wzrost temperatury powietrza oraz wzrost częstości występowania wysokich temperatur, w tym dni gorących, upalnych i fali upałów. Wzrost częstości występowania wysokich temperatur, w tym dni upalnych i fali upałów ma też poważne skutki dla zdrowia ludzi. Wysokie temperatury, charakterystyczne dla okresów suszy, mogą prowadzić do przegrzania organizmu. W czasie upałów łatwiej też o odwodnienie, zwłaszcza u dzieci, osób starszych i przewlekle chorych. Ponadto, z uwagi na wysoką temperaturę powietrze staje się suche, a stężenie pyłów i zanieczyszczeń rośnie, co pogarsza jakość powietrza

atmosferycznego. Susza, a w jej konsekwencji spadek wilgotności gleb, oddziaływać będzie na stan zieleni w mieście.

Konieczność adaptacji miasta do zmian klimatu podniesiono podczas warsztatów z mieszkańcami. Zwrócono uwagę na potrzebę tworzenia i implementowania rozwiązań z zakresu błękitno-zielonej infrastruktury, projektowania zieleni w mieście dającej schronie przed upałem, a także nawiązano do bezpieczeństwa żywnościowego i samowystarczalności w kontekście tworzenia ogrodów społecznych.⁷²

Powyższe oznacza zwiększone ryzyko długotrwałych niedoborów opadów oraz obniżania się poziomu wód podziemnych, co może skutkować ograniczeniami w dostępności zasobów wodnych, presją na system zaopatrzenia w wodę oraz pogorszeniem warunków funkcjonowania ekosystemów miasta. W konsekwencji dla miasta kluczowym jest podejmowanie działań adaptacyjnych ukierunkowanych na retencję wód opadowych, ograniczanie uszczelniania powierzchni, rozwój zielono-niebieskiej infrastruktury oraz racjonalne gospodarowanie zasobami wodnymi, w tym wzmacnianie odporności na okresy deficytu wody.

Zanieczyszczenie powietrza

Głównym źródłem złej jakości powietrza na terenie miasta jest tzw. niska emisja, powstająca w wyniku spalania paliw stałych podczas ogrzewania budynków mieszkalnych (emisja komunalno-bytowa pochodząca z gospodarstw domowych). Dodatkowym źródłem emisji jest spalanie paliw (w mniejszym stopniu) w budynkach użyteczności publicznej. W związku z czym, w Kamiennej Górze szczególne zagrożenie dla stanu powietrza generowane jest przez sektor mieszkalnictwa.

Utrata bioróżnorodności

Wszelkie inicjatywy i działania na rzecz adaptacji do zmian klimatu oraz niwelowania negatywnych ich skutków, określane są w dokumentach strategicznych na poziomie europejskim, krajowym oraz regionalnym. „Program Fundusze Europejskie dla Dolnego Śląska 2021-2027” w ramach Celu szczegółowego: „RSO2.7. Wzmacnianie ochrony i zachowania przyrody, różnorodności biologicznej oraz zielonej infrastruktury, w tym na obszarach miejskich, oraz ograniczanie wszelkich rodzajów zanieczyszczenia (EFRR)”, określa wsparcie ukierunkowane na konieczność rozwoju zielonej i niebieskiej infrastruktury w szczególności w obszarach miejskich, ochronę przyrody, różnorodności biologicznej, dziedzictwa naturalnego i zasobów naturalnych.⁷³

W ramach polityki adaptacyjnej do zmian klimatu istotne jest także wsparcie, które zapewnia „Program Fundusze Europejskie na Infrastrukturę, Klimat, Środowisko 2021–2027 (FEnIKS)”. Program ten został zaprojektowany m.in. z myślą o wzmacnianiu zdolności adaptacyjnych społeczeństwa i gospodarki wobec skutków zmian klimatycznych oraz minimalizacji ryzyka związanego z występowaniem klęsk żywiołowych i katastrof naturalnych. W kontekście tego celu program kładzie szczególny nacisk na podejście ekosystemowe, integrujące rozwiązania przyrodnicze z planowaniem przestrzennym i infrastrukturą miejską. W szczególności przewiduje się wdrażanie działań wynikających z miejskich planów adaptacji do zmian klimatu (MPA), które obejmują m.in. rozwój zrównoważonych systemów gospodarowania wodami opadowymi. Kluczowe znaczenie ma tu zarówno poprawa retencji wód, jak i integracja rozwiązań opartych na zielonej

⁷² Warsztaty z mieszkańcami, grudzień 2025 rok.

⁷³ Program Fundusze Europejskie dla Dolnego Śląska 2021-2027.

i niebieskiej infrastrukturze – takich jak parki, zbiorniki retencyjne, ogrody deszczowe czy tereny zalewowe – które wspierają naturalne procesy retencyjne i zwiększają odporność miast na ekstremalne zjawiska pogodowe.⁷⁴ Miasto Kamienna Góra nie posiada Miejskiego Planu Adaptacji do zmian klimatu. Obowiązek przygotowania dokumentu dotyczy miast powyżej 20 tys. mieszkańców.

Państwa członkowskie Unii Europejskiej od niemal dekady systematycznie rozwijają strategie oraz plany działań ukierunkowane na adaptację do zmieniających się warunków klimatycznych. Polska aktywnie uczestniczy w tym procesie, wdrażając zalecenia wynikające z unijnej polityki adaptacyjnej. W ramach tych działań, w październiku 2013 roku Rada Ministrów Rzeczypospolitej Polskiej zatwierdziła opracowany przez Ministerstwo Środowiska dokument strategiczny pn. „Strategiczny Plan Adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu do roku 2020 z perspektywą do roku 2030” (SPA 2020). Plan ten stanowił pierwszy ogólnokrajowy dokument wyznaczający kierunki polityki adaptacyjnej w Polsce, identyfikując sektory szczególnie narażone na skutki zmian klimatu oraz definiując zestaw priorytetowych działań mających na celu ograniczenie ich podatności i zwiększenie odporności systemów społeczno-gospodarczych i środowiskowych.⁷⁵

Działania na rzecz adaptacji do zmian klimatu podejmowane są także przez Regionalną Dyрекcję Lasów Państwowych we Wrocławiu, która realizuje szereg działań mających na celu adaptację lasów do zmian klimatu. Podejmowane działania ukierunkowane są głównie na zwiększenie odporności lasów na zjawiska takie jak powódzie, susze i pożary poprzez budowę i modernizację infrastruktury retencyjnej oraz przeciwdziałanie erozji wodnej. Działania te miały na celu nie tylko ochronę lasów, ale również poprawę różnorodności biologicznej poprzez odbudowę cennych ekosystemów naturalnych.⁷⁶

Inicjatywy na rzecz zwiększenia odporności gospodarki wodnej na skutki zmian klimatu realizowane są również przez Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie, które jako główny beneficjent programu Fundusze Europejskie na Infrastrukturę, Klimat, Środowisko (FEnKS), realizują projekty związane z budową, przebudową i remontem urządzeń wodnych. Działania te mają na celu adaptację do zmian klimatu oraz zapobieganie klęskom i katastrofom. Ponadto, Wody Polskie opracowały „Plan Przeciwdziałania Skutkom Suszy (PPSS) na lata 2021–2027”, który koncentruje się na identyfikacji obszarów zagrożonych suszą oraz proponowaniu działań mających na celu minimalizację jej skutków. Plan obejmuje m.in. tworzenie mechanizmów realizacji i finansowania działań służących przeciwdziałaniu skutkom suszy.⁷⁷

Jednym ze szczególnych form radzenia sobie ze zmianami klimatu jest rozwijanie koncepcji rozszerzenia udziału zielonej infrastruktury (ZI) i racjonalnego wykorzystania zasobów przyrodniczych. Flagowym projektem jest „Koncepcja Zielonych Pierścieni” opracowana przez dr hab. inż. arch. Irenę Niedźwiecką-Filipiak, prof. UPWr. Projekt ten ma na celu ochronę bezpieczeństwa środowiska-ekosystemów i zdrowia mieszkańców. Wyznaczonymi funkcjami jest ekologiczna, klimatyczna oraz krajobrazowa. W zakresie założeń mieści się „wskazanie optymalnego układu zielonej infrastruktury jako istotnego elementu strukturotwórczego przestrzeni, ograniczenie fragmentacji obszarów zieleni i otwartych, poprawa warunków klimatycznych miasta

⁷⁴ Program Fundusze Europejskie na Infrastrukturę, Klimat, Środowisko 2021-2027

⁷⁵ Strategiczny plan adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu do roku 2020 z perspektywą do roku 2030

⁷⁶ <https://www.wroclaw.lasy.gov.pl> (dostęp: 06.03.2026)

⁷⁷ <https://wody.gov.pl> (dostęp: 06.03.2026)

i jego otoczenia, zapewnienie ochrony przed zabudową cennych przyrodniczo obszarów, zachowanie zaplecza przyrodniczego w otoczeniu terenów osadniczych, identyfikacja wytycznych dla zagospodarowania przestrzennego w tym zakresie, stworzenie warunków dla rozwoju turystyki i rekreacji”.⁷⁸

Kluczowym wyzwaniem miasta Kamienna Góra jest rozwój niebiesko-zielonej infrastruktury, która nie tylko pozwala niwelować negatywne skutki zmian klimatycznych, ale także pozytywnie wpływa na jakość życia mieszkańców i poprawia bioróżnorodność obszarów miejskich. W ramach prowadzonych badań, uczestnicy zwrócili uwagę na wyzwania takie jak:

- podnoszenie świadomości ekologicznej, wspierającej zrównoważony rozwój miasta;
- świadome planowanie przestrzenne, zorientowane na zachowanie bioróżnorodności w mieście;
- poprawa stanu środowiska, w tym wód i powietrza;
- zwiększenie zdolności miasta do zatrzymania i retencjonowania wody;
- przystosowanie się do zmian klimatu, w tym suszy oraz zagrożenia powodziowego;
- zwiększanie terenów zielonych, w tym m.in. tworzenie alei przydrożnych, zadrzewień, również przydrożnych, zalesień, ogrodów społecznych, terenów zielonych służących rekreacji i odpoczynkowi;
- wsparcie mieszkańców w wymianie „kopciuchów”.

Wśród potrzeb/ obszarów wymagających interwencji w najbliższych latach zgłoszonych przez Wydział Infrastruktury i Ochrony Środowiska Miasta Kamienna Góra znalazły się wskazania takie jak:

- dokończenie skanalizowania miasta oraz modernizacja istniejącej kanalizacji, aby zapobiegać zanieczyszczeniom;
- zbieranie deszczówki w budynkach publicznych;
- wprowadzenie stref uspokojonego ruchu, organizacja wydarzeń np. Dzień bez samochodu;
- ochrona rodzimych gatunków roślin poprzez nasadzenia rodzimych gatunków i eliminację inwazyjnych gatunków roślin;
- tworzenie zielonych przystanków;
- tworzenie ogródków sąsiedzkich, parków kieszonkowych;
- tworzenie nowych terenów zieleni oraz przebudowa istniejących w celu łagodzenia skutków ekstremalnych zjawisk pogodowych;
- likwidacja zasklepień lub uszczelnień gruntu poprzez stosowanie powierzchni przepuszczalnych dla wody;
- wykorzystanie roślin stanowiących bazę pokarmową oraz schronienie dla zwierząt, zakładanie łąk kwietnych;

⁷⁸ Dr hab. inż. arch. Irena Niedźwiecka-Filipiak, prof. UPWr, Projekt optymalnego układu zielonej infrastruktury we Wrocławskim Obszarze Funkcjonalnego WroF, Wrocław, s. 3

- wprowadzania rozwiązań zwiększających retencję wody opadowej;
- budowa i montaż małej architektury bezpośrednio związanej z typem działania adaptacyjnego, np. krawężniki pełniące funkcje ławki umożliwiające dopływ wody opadowej do ogrodu deszczowego, prowadzenie niezbędnych działań edukacyjnych;
- budowa oczek wodnych, nawierzchni przepuszczalnych, budowa naziemnych zbiorników infiltracyjnych na wodę opadową z zielenią, budowa ogrodów deszczowych;
- zastosowanie na dachach budynków - białej membrany dachowej, która będzie zmniejszała nagrzewanie dachu w lecie (zimny dach).

Bezpieczeństwo żywnościowe

Na bezpieczeństwo żywnościowe składają się trzy kluczowe elementy: dostępność fizyczna żywności, dostępność ekonomiczna oraz zdrowa żywność i odpowiednia racja żywnościowa. Dostępność fizyczną, należy rozumieć jako możliwość posiadania wystarczającej ilości żywności, dostępnej dla całej ludności w każdym czasie. Natomiast dostępność ekonomiczna odnosi się do możliwości zakupu żywności przez wszystkie grupy społeczne, w tym także te najuboższe. Trzecim warunkiem bezpieczeństwa żywnościowego jest adekwatna podaż żywności (odpowiedniość żywności pod kątem zdrowotnym). A zatem odpowiednie spożycie pokarmu (wolnego od chorób i szkodliwych substancji) oraz optymalne wykorzystanie składników odżywczych zawartych w pokarmie.⁷⁹

Wyróżniamy trzy wymiary bezpieczeństwa żywnościowego: gospodarstw domowych, narodowe oraz międzynarodowe. Należy zauważyć, że wszystkie te wymiary są ze sobą ściśle powiązane, bowiem jedno wpływa na drugie. Inne, szersze koncepcje bezpieczeństwa żywnościowego uwzględniają cztery czynniki: odpowiednią podaż żywności, jej dostępność, wykorzystanie oraz stabilność. Ten ostatni, nie uwzględniany wcześniej wymiar dotyczy stałości dostaw, niezależnie od zmian gospodarczych, uwarunkowań geograficznych i klimatycznych czy polityki międzynarodowej kraju. Jego celem jest zapewnienie ciągłości dostępu do żywności w długiej perspektywie.⁸⁰

Utrzymanie bezpieczeństwa żywnościowego staje się coraz trudniejsze w obliczu zwiększania się liczby ludności na świecie. Na wzrost zapotrzebowania na żywność wpływa także wydłużająca się długość życia człowieka (postęp w medycynie, zmiany stylów życia, poprawa standardu życia i zamożności społeczeństw). Zachowanie bezpieczeństwa żywnościowego stanowi także wyzwanie z uwagi na zmieniający się klimat, w tym występowanie ekstremalnych zjawisk pogodowych (susze, powodzie) czy postępującą urbanizację.

Innym problemem jest także utrata bioróżnorodności spowodowanej wycinką lasów, przeznaczaniem coraz większych areatów na budowę infrastruktury miejskiej, zanieczyszczaniem środowiska naturalnego. Zagroženiem dla bezpieczeństwa żywnościowego jest także wzrost cen (spadek przystępności cenowej), który następuje w wyniku pogorszenia koniunktury gospodarczej (taka sytuacja miała miejsce w wyniku pandemii i wojny na Ukrainie, kiedy inflacja w Polsce w 2023 roku sięgnęła niemal 19%). Wojna na Ukrainie i światowy skok cen uwiaryścił słabości systemu żywnościowego, tj. uzależnienie UE od importu energii, nawozów i pasz. Ważną determinantą

⁷⁹ https://repozytorium.uwb.edu.pl/jspui/bitstream/11320/8116/1/Optimum_3_2019_M_Kozlowska-Burdziak_Warunki_bezpieczenstwa_zywnosciowego_Polski.pdf (dostęp: 6. 03.2026 r.)

⁸⁰ <https://czasopisma.uni.lodz.pl/em/article/view/4875/4613> (dostęp: 6.03.2026)

regulującą dostępność żywności jest także polityka handlowa poszczególnych państw, co współcześnie prowadzi do zależności międzynarodowej dotyczącej dostaw towarów, w tym żywności. Kluczową kwestią jest dywersyfikacja geograficzna dostaw w celu zapewnienia bezpieczeństwa żywnościowego. Potrzebę odporności systemu żywnościowego na kryzysy uwidoczniła także pandemia COVID-19. Uwypukliła bowiem wzajemne powiązania między zdrowiem ludzi, łańcuchami dostaw, wzorcami konsumpcji. Problemowym zjawiskiem jest także marnotrawstwo żywności oraz jej straty. W krajach uboższych straty żywności wynikają z nieprawidłowych technik upraw, hodowli, a także z uwagi na niski poziom infrastruktury logistycznej (np. przechowywania żywności). Z kolei w państwach rozwiniętych i wysoko rozwiniętych należy mówić o marnotrawstwie⁸¹. W 2022 roku mieszkańiec Polski wyrzucił około 119 kg, co plasuje kraj na 4 miejscu wśród państw UE.⁸²

Zmiany zachodzące w środowisku naturalnym stanowią poważne zagrożenie dla jakości plonów, wydajności upraw oraz stabilności gospodarczej regionów, a tym samym dla wszystkich elementów systemu produkcji żywności. Zanieczyszczenie wód, degradacja gleb, coraz częstsze okresy suszy oraz niewystarczająca świadomość dotycząca skutków zmian klimatycznych prowadzą do stopniowego wyczerpywania zasobów naturalnych, które stanowią fundament funkcjonowania rolnictwa. Ograniczanie tych zasobów sprzyja również pojawianiu się nowych szkodników i patogenów, co dodatkowo utrudnia dostosowanie produkcji rolnej do zmieniających się i coraz bardziej wymagających warunków środowiskowych.

Procesy te wpływają nie tylko na społeczności lokalne, lecz mają także szerszy, globalny wymiar. Wzrost temperatury, kurczące się zasoby wodne oraz postępująca degradacja gleb wpływają na funkcjonowanie światowych łańcuchów dostaw żywności. W konsekwencji prowadzi to do wzrostu cen produktów spożywczych oraz pogłębiania nierówności w dostępie do podstawowych artykułów żywnościowych. Dostrzeganie tej globalnej zależności jest istotne dla podejmowania skutecznych działań na poziomie lokalnym. W obliczu wskazanych wyzwań konieczne jest wdrażanie kompleksowych strategii obejmujących edukację zarówno producentów, jak i konsumentów, a także promowanie zasad zrównoważonego rozwoju. Tylko takie podejście może przyczynić się do ograniczenia postępującej degradacji środowiska oraz wsparcia mniejszych producentów w przystosowaniu się do zmieniających się warunków.⁸³

Co warto nadmienienia, według raportu prezentującego dane na temat globalnego bezpieczeństwa żywnościowego (Global Food Security Index, 2022), Polska ułokowała się na 21 pozycji.

W kontekście bezpieczeństwa żywnościowego warto przywołać Pakt Mediolański, czyli Pakt o Miejskiej Polityce Żywnościowej, który w sumie łączy ponad 200 miast z całego świata. Pakt Mediolański jest swoistą deklaracją troski o system żywnościowy miasta, a więc o wszystko co dzieje się z żywnością w obrębie od jej wyprodukowania do momentu spożycia przez człowieka. W Polsce, sygnatariuszami Paktu Mediolańskiego są takie miasta jak Wrocław (od 2022 roku) czy Kraków (od 2024 roku), czego efektem jest m.in. podjęcie prac na stworzeniu miejskiej polityki żywnościowej. W ramach regionu oraz w kontekście myślenia o bezpieczeństwie żywnościowym

⁸¹ Ibidem.

⁸² <https://interzero.pl/blog/ile-zywnosci-marnuje-sie-w-polsce-i-w-ue/> (dostęp 6.03.2026 r.)

⁸³ Wyzwania i dobre praktyki na rynku żywności, współpraca, innowacje i wspólne cele w gminie Ostróda, Sieć Ambasadorów Wiedzy o Żywności, FURKAN.

Kamiennej Góry, warto zwrócić uwagę na działania podejmowane przez stolicę Dolnego Śląska, m.in.:

- wprowadzenie tematyki bezpieczeństwa żywnościowego do projektu Strategii Rozwoju Wrocławia 2050 (zapisy w Strategii stanowią będą klarowną podstawę do tworzenia polityki żywnościowej Miasta jako aktu wykonawczego),
- współpracę z organizacjami pozarządowymi w temacie budowania świadomości żywieniowej i ochrony zdrowia,
- wprowadzenie praktyki układania jadłospisu w placówkach edukacyjnych zgodnie z aktualną wiedzą naukową, w tym normami żywienia dla populacji Polski opracowanymi przez Narodowy Instytut Zdrowia Publicznego – Państwowy Zakład Higieny,
- wykonanie 24 ogrodów warzywnych na terenach wrocławskich placówek oświatowych w latach 2020-2023,
- wprowadzenie procesu certyfikacji sklepików szkolnych,
- wprowadzenie procesu certyfikacji stołówek w żłobkach, przedszkolach i szkołach,
- prowadzenie warsztatów dla dzieci i młodzieży w celu podniesienia poziomu wiedzy i świadomości zdrowotnej uczniów oraz ich rodziców w zakresie profilaktyki nadwagi i otyłości, a także kształtowanie postawy odpowiedzialności za zdrowie własne i innych poprzez działania promujące zdrowy styl życia.⁸⁴

Zmiany stylów życia, zmieniające się trendy konsumenckie oraz większa świadomość nt. wpływu żywności na zdrowie człowieka mogą tworzyć popyt na produkty ekologiczne, nisko przetworzone, tradycyjne i regionalne. Z tego względu, ważną kwestią we mieście byłoby wspieranie działalności oferujących wysokiej jakości żywność, a także korzystanie z okolicznych gospodarstw ekologicznych. Zgodnie z ostatnim wykazem producentów ekologicznych na terenie powiatu kamiennogórskiego odnotowano 75 takich producentów, zaś w samym mieście Kamienna Góra 5. W całym województwie dolnośląskim było ich aż 972.⁸⁵ Istnieje zatem, zarówno w powiecie, jak i w samym mieście potencjał do wykorzystywania żywności ekologicznej oraz projektowanie i wdrażanie działań na rzecz samowystarczalności w zakresie produkcji żywności w celu uodpornienia się na wahania na rynkach światowych i globalne zależności.

Warto w tym miejscu wspomnieć o Kamiennogórskim serze pleśniowym, który wpisany jest na Listę Produktów Tradycyjnych.⁸⁶

W ramach prowadzonych badań i warsztatów, przedstawiciele mieszkańców podkreślali rolę ochrony terenów rolnych, zrównoważonego planowania przestrzennego, współdziałania jednostek (potrzeba partnerstwa), tworzenia własnych produktów/ marek, rolę stworzenia i promocji produktów turystycznych i lokalnych oraz krótkie łańcuchy dostaw.⁸⁷

⁸⁴ <https://bip.um.wroc.pl/attachments/download/145620> (dostęp 6.03.2025 r.)

⁸⁵ Wykaz producentów w rolnictwie ekologicznym, <https://www.gov.pl/web/ijhars/udostepnianie-informacji-o-producentach-w-rolnictwie-ekologicznym-1> (dostęp 6.03.2026 r.)

⁸⁶ <https://www.gov.pl/web/rolnictwo/kamiennogorski-ser-plesniowy> (dostęp 6.03.2026 r.)

⁸⁷ Warsztaty z mieszkańcami, grudzień 2025 r.

Bezpieczeństwo energetyczne i zaopatrzenie w ciepło

W Kamiennej Górze funkcjonuje scentralizowany układ zasilania w energię ciepłą, który obejmuje przeważającą część miasta. System ciepłowniczy jest własnością Spółki TAURON Ciepło sp. z o.o., która w roku 2012 przejęła Energetykę Ciepłą w Kamiennej Górze Sp. z o.o. z siedzibą w Kamiennej Górze. Podstawową działalnością ciepłowni zlokalizowanej przy ul. Szpitalnej 4b w Kamiennej Górze jest wytwarzanie i sprzedaż ciepła na potrzeby centralnego ogrzewania i ciepłej wody użytkowej. Ciepłownia wyposażona jest w 3 kotły wodne opalane węglem kamiennym, a jej łączna moc zainstalowana wynosi 19,4 MW.

Operatorem Systemu Dystrybucyjnego, czyli sieci elektroenergetycznych o napięciu do 110 kV na terenie Miasta Kamienna Góra jest firma TAURON Dystrybucja S.A. Obszar działania TAURON Dystrybucja podzielony jest na 11 Oddziałów Dystrybucji tj: Jelenia Góra, Legnica, Wrocław, Wałbrzych, Opole, Częstochowa, Gliwice, Będzin, Bielsko – Biała, Kraków oraz Tarnów. Miasto Kamienna Góra podlega pod obszar dystrybucji w Jeleniej Górze. Sieć elektroenergetyczna na terenie Kamiennej Góry zasilana jest z rejonowego punktu zasilania GPZ 110/20kV R-357 Kamienna Góra. Sieci SN i nN na terenie Miasta Kamienna Góra nadają się do eksploatacji. Stan techniczny sieci monitorowany jest na bieżąco. Wyeksploatowane elementy są sukcesywnie wymieniane lub naprawiane w ramach prowadzonych zabiegów modernizacyjnych, eksploatacyjnych oraz zabiegów doraźnych

Na terenie miasta wykorzystywane są odnawialne źródła energii, które przyczyniają się do redukcji emisji gazów cieplarnianych oraz poprawy lokalnego bezpieczeństwa energetycznego. Stosowanymi rozwiązaniami są instalacje fotowoltaiczne oraz pompy ciepła. Mimo to udział OZE w ogólnym bilansie energetycznym miasta pozostaje marginalny, co wskazuje na potrzebę dalszego wspierania inwestycji w odnawialne źródła energii oraz upowszechniania rozwiązań sprzyjających zwiększeniu ich wykorzystania.

Mieszkańcy Kamiennej Góry korzystają w zdecydowanej mierze z gazu sieciowego. W 2024 r. odsetek osób korzystających z instalacji gazowych w % ogółu ludności w mieście wyniósł 93,4%.

Ważnym krokiem w kierunku samowystarczalności energetycznej miasta, a także całego powiatu kamiennogórskiego jest podpisanie przez Miasto Kamienna Góra w lutym 2025 roku porozumienia związanego z utworzeniem **Klastra Energii „Energia Ziemi Kamiennogórskiej”**. Inwestycja ta pozwoli na bardziej zrównoważone podejście do zużycia energii, w tym do zmniejszenia zapotrzebowania na gaz ziemny, który obecnie jest dominującym źródłem.

Spółeczność Energetyczna w Kamiennej Górze składa się z 16 partnerów, w tym jednostek samorządu terytorialnego, przedsiębiorstw, instytucji publicznych oraz firm prywatnych. Kluczowymi członkami są m.in. Gmina Miejska Kamienna Góra, TAURON Ciepło Sp. z o.o., Specjalna Strefa Ekonomiczna Małej Przedsiębiorczości S.A., MPWiK Sp. z o.o. oraz kilka innych przedsiębiorstw i instytucji.

Obszar działania klastra energii obejmuje teren Powiatu Kamiennogórskiego.

Klaster energii zarządzany jest przez Koordynatora, którym został TAURON Ciepło Sp. z o.o. Członkowie Klastra będą pełnić różne role, w tym wytwórców energii OZE i odbiorców końcowych. Głównym celem klastra będzie zwiększenie efektywności energetycznej poprzez wzrost autokonsumpcji i samowystarczalności wynikający z planowanych inwestycji, promowanie

odnawialnych źródeł energii oraz zmniejszenie kosztów operacyjnych dzięki wprowadzeniu systemu IT do zarządzania obrotem energią.

Do planowanych inwestycji na lata 2025-2030 należą m.in.:

- transformacja energetyczna ciepłowni TAURON Ciepło w Kamiennej Górze w kierunku dekarbonizacji i elektryfikacji źródeł zasilanych z instalacji OZE;
- budowa instalacji fotowoltaicznych wraz z magazynami energii w wybranych lokalizacjach w mieście;
- budowa turbin wiatrowych⁸⁸.

Należy zauważyć, że w Klastrze Energii w Kamiennej Górze istnieje znaczący potencjał do rozwoju energetyki rozproszonej, opartej na Odnawialnych Źródłach Energii (OZE). Szczególnie perspektywiczne są możliwości wykorzystania energii słonecznej, która może być efektywnie generowana za pomocą instalacji fotowoltaicznych (PV). W perspektywie długoterminowej rozwój energetyki rozproszonej w Kamiennogórskim Klastrze Energii może stać się istotnym krokiem w stronę osiągnięcia neutralności klimatycznej, przy jednoczesnym wykorzystaniu potencjału lokalnych zasobów. Wolne przestrzenie dachowe w połączeniu z zaawansowanymi hybrydowymi technologiami PV stwarzają szansę na transformację energetyczną w kierunku nowoczesnych, zrównoważonych rozwiązań, przynoszących korzyści zarówno ekonomiczne, jak i środowiskowe.

Partnerzy, który są w posiadaniu znacznych terenów/działek z możliwością zagospodarowania ich pod instalacje fotowoltaiczne to Gmina Miejska Kamienna Góra, TAURON Ciepło sp. z o.o. i Specjalna Strefa Ekonomiczna Małej Przedsiębiorczości S.A. – wykazują znaczący potencjał, jeśli chodzi o możliwość budowy instalacji fotowoltaicznych o mocy powyżej 1 MWp.⁸⁹

Utworzenie Klastra Energii „Energia Ziemi Kamiennogórskiej” stanowi istotny element transformacji energetycznej miasta i powiatu kamiennogórskiego, ukierunkowany na zwiększenie lokalnej samowystarczalności energetycznej. Współpraca samorządów, przedsiębiorstw i instytucji ma sprzyjać rozwojowi energetyki rozproszonej, poprawie efektywności energetycznej oraz większemu wykorzystaniu odnawialnych źródeł energii, co wpisuje się założenia istniejących dokumentów wyznaczających priorytety polityki na poziomie lokalnym i ponadlokalnym.

ZASOBY GEOLOGICZNE I GLEBY

Warunki glebowe danego obszaru są w dużym stopniu determinowane przez budowę geologiczną oraz procesy geomorfologiczne, w tym działalność zlodowaceń, a także przez występujący w Polsce klimat umiarkowany ciepły przejściowy i związana z nim naturalna szata roślinna (las mieszane i iglaste).

Obszar miasta Kamienna Góra charakteryzuje się niewielką różnorodnością gleb, co wynika bezpośrednio z charakteru podłoża geologicznego. Dominującym typem gleb są gleby przedgórskie brunatne, wykształcone na gliniastych i lekko lessowych utworach powierzchniowych. Gleby o korzystniejszych właściwościach występują lokalnie, głównie w dolnych partiach zboczy oraz w obniżeniach terenu. Na obszarach wyniesionych, gdzie podłoże stanowi zwietrzelina skał podłoża, przeważają gleby bielcowe o słabo rozwiniętym profilu glebowym.

⁸⁸ Koncepcja rozwoju dla społeczności energetycznej w Kamiennej Górze - klaster energii.

⁸⁹ Ibidem.

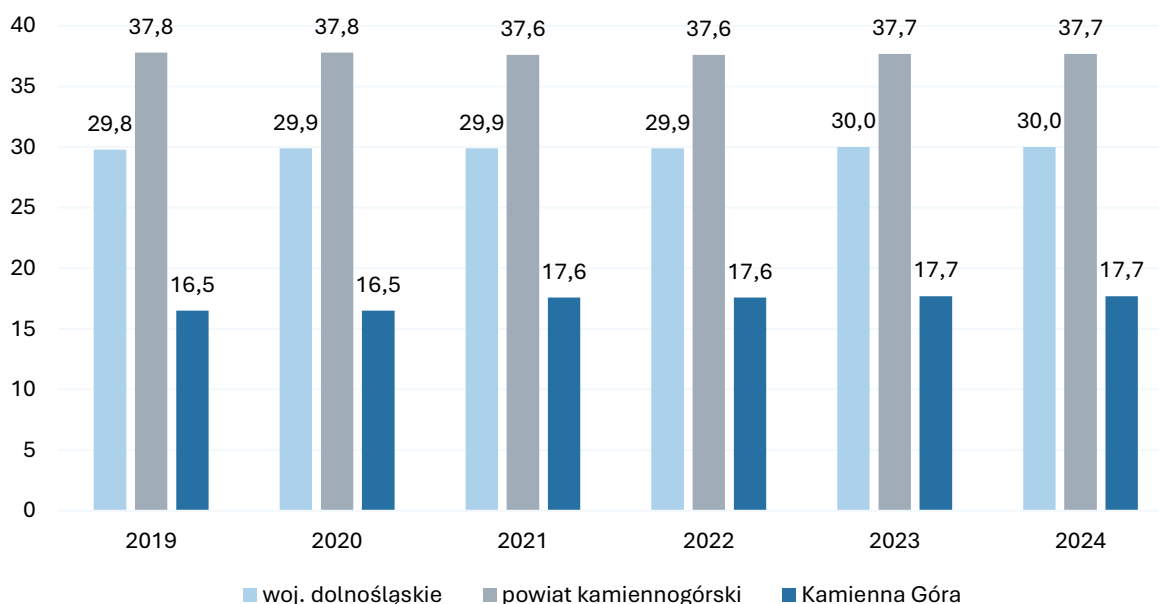
Z punktu widzenia działalności rolniczej, gleby na terenie Kamiennej Góry cechują się niską jakością i ograniczoną przydatnością dla produkcji rolnej. Przeważają gleby klas IV i V, natomiast grunty III klasy stanowią jedynie marginalny udział w strukturze użytkowania gruntów.⁹⁰

ZASOBY PRZYRODNICZE I KRAJOBRAZOWE

Grunty leśne na obszarze miasta zajmują około 17% ogólnej powierzchni. Tereny te pozostają w zarządzie Nadleśnictwa Kamienna Góra. Zlokalizowane są tutaj dwa większe kompleksy leśne, położone w jego północno-zachodniej części (w rejonie Antonówki) oraz w rejonie północno-wschodnim. Głównym gatunkiem lasotwórczym jest świerk.⁹¹

Lesistość na terenie miasta Kamienna Góra w latach 2019-2024 nie zmieniała się znacząco. W 2024 roku wynosiła 17,7% i było to o 12,3 p.proc. mniej niż wartość notowana dla województwa dolnośląskiego (30,0%) oraz o 20 p.proc. mniej niż w odniesieniu do powiatu kamiennogórskiego (37,7%).

Wykres 46. Lesistość w % w latach 2019-2024

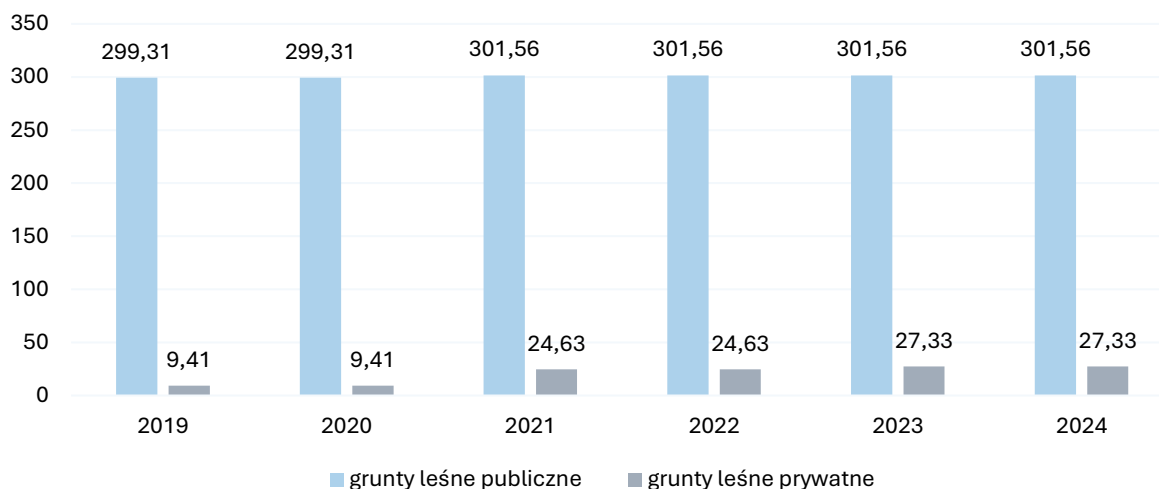
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS BDL

W strukturze gruntów przeważają grunty leśne publiczne. Jednak należy zauważyć, że w 2021 roku w Kamiennej Górze nastąpił wzrost gruntów prywatnych z niespełna 10 ha do prawie 25 ha, osiągając w 2024 roku 27,33 ha.

⁹⁰ Program Ochrony Środowiska dla Miasta Kamienna Góra na lata 2023-2026 z perspektywą do 2030 r.

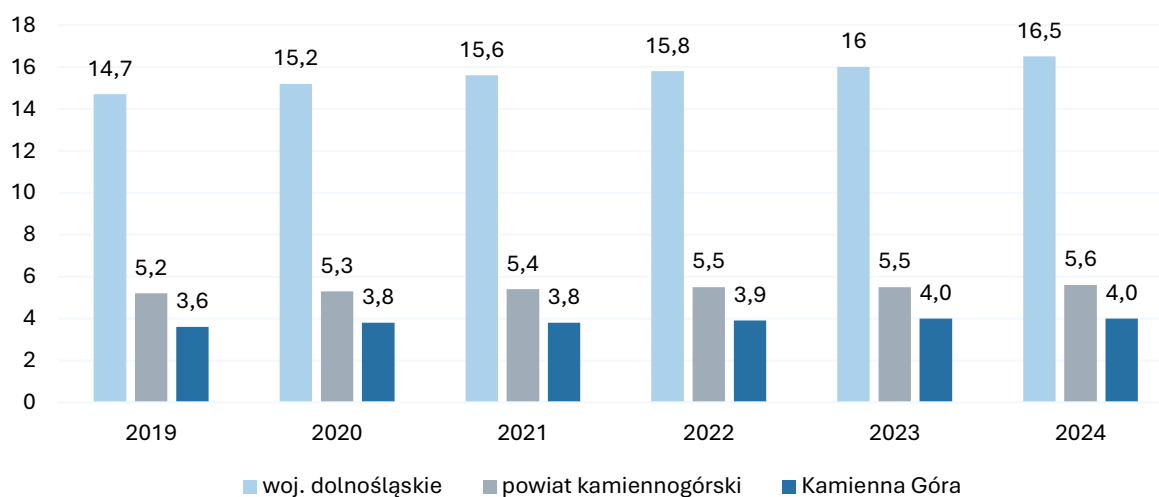
⁹¹ Ibidem.

Wykres 47. Grunty leśne publiczne oraz grunty leśne prywatne w Kamiennej Górze w latach 2019-2024 (ha)

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS BDL

Powierzchnia gminnych terenów zieleni na 1 mieszkańca w Kamiennej Górze jest niższa niż dla powiatu oraz województwa dolnośląskiego i nie zmieniała się znacząco w analizowanym czasie. W 2019 roku wynosiła 3,6 m² na 1 mieszkańca, zaś w 2024 roku 4,0 m², z kolei wartości dla powiatu oraz województwa wynosiły odpowiednio: 5,2 m² oraz 14,7 m² w 2019 roku, natomiast w 2024 roku było to 5,6 m² i 15,5 m².

Wykres 48. Powierzchnia gminnych terenów zieleni na 1 mieszkańca w latach 2019-2024 (m²)

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS BDL

W poniższej tabeli zaprezentowano wskaźniki dotyczące terenów zieleni w regionie, powiecie oraz na terenie miasta Kamienna Góra w latach 2019-2023.⁹²

⁹² Zaprezentowano dane dla lat 2019-2023 z uwagi na brak pełnych danych za rok 2024 dla wszystkich omawianych wskaźników.

Udział parków, zieleńców i zieleni osiedlowej w powierzchni ogółem

W Kamiennej Górze odnotowano wzrost udziału tej formy zieleni – z poziomu 0,4% w latach 2019–2021 do 0,7% w latach 2022–2023 (zmiana +0,3 p.p.). W przeciwieństwie do miasta, zarówno województwo, jak i powiat charakteryzowały się pełną stabilnością tego wskaźnika. Świadczy to o lokalnej intensyfikacji działań na rzecz rozwoju zieleni urządzonej.

Powierzchnia parków, zieleńców i zieleni osiedlowej na 1 mieszkańca

W analizowanym okresie Kamienna Góra zanotowała dynamiczny wzrost tego wskaźnika – z 3,6 m² do 7,7 m² na mieszkańca (+4,1 m²). Tempo wzrostu było wyraźnie wyższe niż w powiecie (+2,2 m²) oraz w województwie (+2,7 m²), choć poziom bezwzględny nadal pozostaje istotnie niższy od średniej wojewódzkiej.

Udział terenów zieleni w powierzchni ogółem

Udział terenów zieleni ogółem w Kamiennej Górze systematycznie rósł – z 2,25% w 2019 r. do 2,89% w 2023 r. (+0,64 p.p.). W tym samym czasie wskaźniki dla powiatu i województwa pozostawały niezmiennie, co potwierdza korzystny, lokalny trend rozwojowy.

Powierzchnia terenów zieleni ogółem na 1 mieszkańca

W Kamiennej Górze wskaźnik ten wzrósł z 21,5 m² do 30,5 m² na mieszkańca (+9,0 m²), co stanowi największą dynamikę wzrostu spośród analizowanych jednostek. W 2023 r. miasto przewyższało pod tym względem powiat kamiennogórski, jednak nadal pozostawało poniżej średniej wojewódzkiej.

Udział gminnych parków spacerowo-wypoczynkowych w łącznej powierzchni terenów zieleni

W Kamiennej Górze nastąpił znaczący spadek udziału tej kategorii zieleni – z 27,1% do 17,7% (–9,4 p.p.). Podobny, choć mniej wyraźny trend spadkowy obserwowany był również w powiecie i województwie. Może to świadczyć o dywersyfikacji form zieleni lub wzroście innych typów terenów zielonych kosztem parków.

Udział gminnych terenów zieleni w powierzchni miasta

Wskaźnik ten w Kamiennej Górze pozostawał stabilny i wynosił 0,4% w całym analizowanym okresie, co sugeruje brak zmian w relacji powierzchni gminnych terenów zieleni do ogólnej powierzchni miasta.

Tabela 29. Tereny zieleni - wskaźniki dla lat 2019-2023*

	2019	2020	2021	2022	2023	zmiana 2019/2023
udział parków, zieleńców i terenów zieleni osiedlowej w powierzchni ogółem (%)						
woj. dolnośląskie	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	0,0
powiat kamiennogórski	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,0
Kamienna Góra	0,4	0,4	0,4	0,7	0,7	+0,3
powierzchnia parków, zieleńców i terenów zieleni osiedlowej na 1 mieszkańca (m ²)						
woj. dolnośląskie	20,8	21,2	21,7	23,3	23,5	+2,7

	2019	2020	2021	2022	2023	zmiana 2019/2023
powiat kamiennogórski	5,4	5,5	5,6	7,5	7,6	+2,2
Kamienna Góra	3,6	3,8	3,8	7,5	7,7	+4,1
udział powierzchni terenów zieleni w powierzchni ogółem (%)						
woj. dolnośląskie	0,79	0,80	0,81	0,83	0,83	+0,04
powiat kamiennogórski	0,20	0,20	0,21	0,23	0,23	+0,03
Kamienna Góra	2,25	2,25	2,54	2,89	2,89	+0,64
powierzchnia terenów zieleni ogółem na 1 mieszkańca (m ²)						
woj. dolnośląskie	54,5	55,0	55,5	57,5	57,7	+3,2
powiat kamiennogórski	18,3	18,9	20,5	22,5	22,8	+4,5
Kamienna Góra	21,5	22,5	25,9	30,0	30,5	+9,0
udział powierzchni gminnych parków spacerowo-wypoczynkowych w łącznej powierzchni terenów zieleni (%)						
woj. dolnośląskie	33,7	34,0	34,7	32,8	32,8	-0,9
powiat kamiennogórski	18,7	18,7	18,7	14,9	14,9	-3,8
Kamienna Góra	27,1	27,1	27,1	17,7	17,7	-9,4
udział powierzchni gminnych terenów zieleni w powierzchni danej jednostki terytorialnej (%)						
woj. dolnośląskie	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,0
powiat kamiennogórski	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,0
Kamienna Góra	0,4	0,4	0,4	0,4	0,4	0,0

*brak danych za rok 2024

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS BDL

W latach 2019–2023 Kamienna Góra odnotowała wyraźną poprawę dostępności i udziału terenów zieleni, szczególnie w przeliczeniu na jednego mieszkańca. Dynamika zmian była większa niż w skali powiatu i województwa, co wskazuje na skuteczność lokalnych działań inwestycyjnych. Jednocześnie zauważalny jest spadek znaczenia parków spacerowo-wypoczynkowych w strukturze zieleni, co może wymagać dalszej analizy w kontekście jakości i funkcjonalności terenów zielonych oraz potrzeb mieszkańców.

W ocenie wizerunku miasta przez ankietowanych wysoko uplasowało się stwierdzenie, że **Kamienna Góra jest miastem z ciekawymi krajobrazami i przyrodą** (85,2% - suma odpowiedzi „zdecydowanie się zgadzam” oraz „raczej się zgadzam”). Wysoko plasuje się również postrzeganie **miasta jako „zielonego”** (54,8% zgody), co może wskazywać na silny potencjał środowiskowy i rekreacyjny. Gorzej w ocenie badanych wypada wizerunek miasta jako zadbanego (41,2% osób nie zgodziło się z tą cechą w odniesieniu do Kamiennej Góry). Ten ostatni aspekt stanowi jeden z problemów miasta.

Wyniki badania ankietowego wskazują, że jedynie 11,2% respondentów dostrzega potrzebę realizacji nowych inwestycji związanych z tworzeniem lub poszerzaniem terenów zielonych w Kamiennej Górze, co może świadczyć o relatywnie dobrej dostępności tego typu przestrzeni.⁹³

Istotnym uzupełnieniem analizy ilościowej są wnioski płynące z materiału jakościowego. Z perspektywy uczestników warsztatów partycypacyjnych kluczowym wyzwaniem nie jest deficyt terenów zielonych, lecz ich jakość oraz stopień zagospodarowania. Za priorytet uznano zwiększenie atrakcyjności i rewitalizację istniejących obszarów zieleni, których potencjał pozostaje niewystarczająco wykorzystany. Wśród lokalizacji wymagających szczególnej uwagi najczęściej wskazywano Zalew, Górę Zamkową oraz Rynek. Podobnie opinie wyrażali uczestnicy wywiadów pogłębianych. Ich zdaniem, pomimo wysokich walorów przyrodniczych, miejsca te są postrzegane jako niedoinwestowane i niewykorzystujące swojego potencjału. Jednocześnie dostrzegane są pozytywne efekty punktowych interwencji inwestycyjnych, które poprawiły wizualny odbiór wybranych obiektów i przestrzeni publicznych.⁹⁴

Wśród rekomendacji dla rozwoju pojawiły się również kwestie dotyczące inwestycji w zakresie parków kieszonkowych, nowych nasadzeń, zielonych ścian na budynkach, budowy deptaków/bulwarów na rzeką, pojawienie się ogródków społecznych, rozbudowy sieci ścieżek rowerowych (stworzenie połączeń z okolicznymi miejscowościami) wraz z infrastrukturą towarzyszącą oraz edukacja proekologiczna mieszkańców.⁹⁵

FORMY OCHRONY PRZYRODY

Na terenie miasta Kamienna Góra występują następujące formy ochrony przyrody:

- **Rudawski Park Krajobrazowy.** Został ustanowiony na podstawie uchwały nr VIII/49/89 W.R.N. w Jeleniej Górze z dnia 16 listopada 1989 r. Obowiązujące obecnie ramy prawne funkcjonowania parku określa rozporządzenie Wojewody Dolnośląskiego z dnia 7 listopada 2007 r. w sprawie Rudawskiego Parku Krajobrazowego (Dz. Urz. Woj. Dol. Nr 277, poz. 3386). Obszar parku obejmuje masyw górski Rudaw Janowickich, rozciągający się południkowo od Przetłoczy Kowarskiej po przetłomową dolinę Bobru w rejonie Ciechanowic i Janowic Wielkich. W jego granicach znajdują się również pasma Gór Sokolich, Ołowianych i Lisich oraz Wzgórza Karpnickie. Powierzchnia Rudawskiego Parku Krajobrazowego wynosi 15 705 ha, natomiast obszar otuliny obejmuje 6 600 ha. Dominującą formą użytkowania gruntów na terenie parku są lasy pozostające w zarządzie Lasów Państwowych, administrowane przez nadleśnictwa Śnieżka, Jawor oraz Kamienna Góra.

⁹³ Badanie ilościowe przeprowadzone wśród mieszkańców Kamiennej Góry, N=492, październik-listopad 2025.

⁹⁴ Badanie jakościowe zrealizowane wśród mieszkańców Kamiennej Góry, listopad-grudzień 2025 r.

⁹⁵ Warsztaty z mieszkańcami, grudzień 2025 rok.

- **Rudawy Janowickie.** Obszar ten położony jest na pograniczu Rudaw Janowickich i Kotliny Kamiennogórskiej. Znaczącą część obszaru zajmują łąki i pastwiska oraz lasy z dużym udziałem lasów gospodarczych, lecz z zachowanymi niewielkimi fragmentami zbiorowisk naturalnych. Dzięki prowadzeniu na tym terenie od wielu lat ekstensywnej gospodarki pastwiskowej, w mniejszej mierze rolnej, utrzymały się unikalne dla Sudetów cechy szaty roślinnej i krajobrazu kulturowego. Obszar ma znaczenie przede wszystkim dla zachowania łąk wilgotnych i świeżych, które należą do najlepiej rozwiniętych i zajmują największe powierzchnie w Sudetach. W obszarze stwierdzono także występowanie dużej populacji głowacza białopłetwego (*Cottus gobio*). Ponadto na uwagę zasługują liczne sztolnie, w których zimują nietoperze wielu gatunków, w tym m. in. podkowca małego (*Rhinolophus hipposideros*), nocka dużego (*Myotis myotis*) i mopka (*Barbastella barbastellus*). Z uwagi na obecność gleb zasobnych w metale ciężkie, na niewielkich powierzchniach występują także cenne murawy galmanowe (jedno z 3 znanych dotąd stanowisk w Polsce). Odnotowano również wartościowe obiekty przyrody nieożywionej, tj. stare wyrobiska rud metali. W obszarze występuje łącznie 15 siedlisk przyrodniczych oraz 11 gatunków zwierząt.
- **Sudety Wałbrzysko Kamiennogórskie.** Obszar położony jest w tzw. depresji śródsudeckiej i obejmuje pasma Gór Kamiennych, Gór Wałbrzyskich oraz Zaworów, a także fragment Wzgórz Bramy Lubawskiej. W jego obrębie znajdują się również Kotlina Kamiennogórska oraz Obniżenie Ścinawki, wcinające się pomiędzy wymienione pasma górskie. Góry Kamienne tworzą wydłużone pasmo o łukowatym przebiegu, z ramionami zwróconymi ku południowi. Zbudowane są głównie z permskich skał pochodzenia wulkanicznego, w tym ryolitów, trachybazaltów oraz tufów wulkanicznych, zalegających na podłożu plastycznych skał osadowych. Mimo stosunkowo niewielkich wysokości bezwzględnych, pasmo to wyróżnia się znaczną stromością stoków oraz silnie urozmaiconą rzeźbą grzbietów, co wynika ze specyficznej budowy geologicznej. Występują tutaj cenne gatunki ptaków, takich jak m.in. krogulec, włośchatka, puchacz, czeczotka oraz bocian czarny. Powierzchnia gruntów pozostających w zarządzie Nadleśnictwa Kamienna Góra, które w całości wchodzi w skład tego obszaru, wynosi 7 334,09 ha.

Na terenie miasta Kamienna Góra ochroną prawną są objęte również następujące pomniki przyrody:

- Dąb szypułkowy – nr rejestru 2/616
- Dąb szypułkowy – nr rejestru 577
- Olsza, olcha czarna – nr rejestru 577
- Dąb szypułkowy – nr rejestru 572
- Dąb szypułkowy – nr rejestru 575
- Dąb szypułkowy – nr rejestru 578
- Klon srebrzysty – nr rejestru 419.⁹⁶

⁹⁶ Program Ochrony Środowiska dla Miasta Kamienna Góra na lata 2023-2026 z perspektywą do 2030 r.

WODY POWIERZCHNIOWE

Wody powierzchniowe na terenie Kamiennej Góry tworzą przede wszystkim system rzek górskich i potoków należących do dorzecza Bóbr. Sieć rzeczna miasta jest typowa dla obszarów podgórskich Sudetów – dominują tu ciekły o stosunkowo dużym spadku, zmiennych przepływach i szybkim reagowaniu na opady. Wysoki poziom opadów sprawia, że średnie zasoby wód powierzchniowych są wysokie. Główną siecią hydrograficzną jest rzeka Bóbr zasilana licznymi potokami, wszystkie rzeki mają górski charakter wyróżniający się gwałtownymi wezbraniami, stąd też ważną rolę pełni zbiornik retencyjny Bukówka stanowiący obecnie miejsce do rekreacji wędkarskiej.

Na terenie Kamiennej Góry znajdują się przede wszystkim rzeczne jednolite części wód powierzchniowych (JCWP) należących do dorzecza Odry i regionu wodnego Środkowej Odry.

Najważniejszym elementem wód powierzchniowych w okolicy miasta jest rzeka Bóbr, należąca do dorzecza Odry. Ma charakter rzeki górskiej o stosunkowo szybkim przepływie. W czasie intensywnych opadów deszczu może powodować lokalne wezbrania. Odprowadza wody z obszaru Kotliny Kamiennogórskiej. Kluczową rzeką przepływającą przez miasto jest Zadrna, prawy dopływ Bobru. Odprowadza wody z północnych stoków Gór Kamiennych i Kotliny Kamiennogórskiej. Rzeką ma charakter potoku górskiego, gdyż w okresach intensywnych opadów szybko podnosi poziom wody i może powodować podtopienia w mieście.

Oprócz głównych rzek w mieście i jego otoczeniu występuje wiele drobnych cieków wodnych, które zasilają system Bobru i Zadry. Najważniejsza z nich to Meta (Kochanówka) dopływ Zadry oraz liczne niewielkie potoki górskie i rowy melioracyjne. Łącznie w administracji nadzoru wodnego w rejonie Kamiennej Góry znajduje się kilkanaście cieków wodnych o długości kilkudziesięciu kilometrów.

Głównymi ciekami wodnymi nieprzepływającymi przez miasto, ale związanymi z regionem są Świdnik (dopływ Bobru), Bystrek i Bystrzek (potoki w zlewni Bobru).

Na terenie miasta znajdują się różnego rodzaju zbiorniki wód powierzchniowych, które w zdecydowanej większości nie mają znaczenia dla rysu przyrodniczego miasta. Stawy nie tworzą większych skupień czy ciągów, a występujące na terenie miasta zbiorniki to w dużej mierze niewielkie przydomowe oczka wodne lub stawy o charakterze niewielkich zbiorników. Najważniejszym zbiornikiem jest Zalew w Kamiennej Górze. Pełni funkcję rekreacyjno-krajobrazową. Jest zasilany wodami doprowadzanymi systemem rowów i cieków natomiast odprowadza wodę do rzeki Zadrna.

Na terenie Kamiennej Góry znajdują się przede wszystkim rzeczne jednolite części wód powierzchniowych (dalej JCWP) należące do dorzecza Odry i regionu wodnego Środkowej Odry. Najważniejsze JCWP obejmujące obszar miasta to:

- JCWP Zadrna PLRW6000416149,
- Bóbr od zb. Bukówka do Zadry PLRW6000416139,
- Świdnik PLRW6000416129.

W tym miejscu należy przywołać także kwestię monitoringu i oceny stanu wód powierzchniowych, które realizowane są zgodnie z wymogami dyrektywy 2000/60/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 23 października 2000 r. ustanawiającej ramy wspólnotowego działania w dziedzinie polityki wodnej – Ramowej Dyrektywy Wodnej (RDW).

W polskim prawodawstwie podstawy monitoringu i oceny są określone w ustawie – Prawo wodne oraz w rozporządzeniach do ww. ustawy.

W zależności od kategorii i typu w danej jednolitej części wód badana jest różna liczba wskaźników jakości wód charakteryzujących elementy biologiczne, fizykochemiczne i hydromorfologiczne (dla klasyfikacji stanu lub potencjału ekologicznego) oraz chemiczne (dla klasyfikacji stanu chemicznego).

Dla jcwp rzecznych w pełnym zakresie monitoringu diagnostycznego badane jest:

- 5 elementów biologicznych,
- zestaw elementów hydromorfologicznych,
- około 30 wskaźników elementów fizykochemicznych,
- około 50 wskaźników charakteryzujących stan chemiczny.

Ocenę stanu wód powierzchniowych wykonuje się w odniesieniu do jednolitych części wód na podstawie wyników państwowego monitoringu środowiska. Na ocenę stanu wód składa się **ocena stanu ekologicznego** (w przypadku silnie zmienionych jednolitych części wód powierzchniowych – ocena potencjału ekologicznego) oraz **ocena stanu chemicznego**.

Dla klasyfikacji stanu ekologicznego podstawowe znaczenie ma klasyfikacja elementów biologicznych, podczas gdy klasyfikacja elementów fizykochemicznych i hydromorfologicznych mają rolę wspierającą.

Stan ekologiczny jednolitych części wód powierzchniowych klasyfikuje się poprzez nadanie jednolitej części wód jednej z pięciu klas jakości, przy czym klasa pierwsza oznacza bardzo dobry stan ekologiczny, klasa druga - dobry stan ekologiczny, zaś klasy trzecia, czwarta i piąta odpowiednio - stan ekologiczny umiarkowany, słaby i zły. W przypadku potencjału ekologicznego, klasa pierwsza i druga tworzą wspólnie potencjał "dobry i powyżej dobrego".

Aktualnie obowiązuje ocena jakości wód powierzchniowych wykonana na podstawie danych z lat 2019-2024 zgodnie z §15 Rozporządzenia Ministra Infrastruktury z dnia 25 czerwca 2021 r. w sprawie klasyfikacji stanu ekologicznego, potencjału ekologicznego i stanu chemicznego oraz sposobu klasyfikacji stanu jednolitych części wód powierzchniowych, a także środowiskowych norm jakości

dla substancji priorytetowych. Raport opracowano w Departamencie Monitoringu Środowiska w Głównym Inspektoracie Ochrony Środowiska.⁹⁷

Zebrane dane wskazują na niekorzystny stan wód powierzchniowych na obszarze miasta. Dla wszystkich analizowanych jednolitych części wód odnotowano zły stan wód, co świadczy o istotnych presjach środowiskowych. Rzeką Bóbr charakteryzuje się słabym stanem / potencjałem ekologicznym, natomiast w przypadku rzeki Zadrny stan ten określono jako umiarkowany, co wskazuje na nieco lepsze, lecz nadal niewystarczające warunki funkcjonowania ekosystemów wodnych. Jednocześnie stan chemiczny obu rzek został oceniony jako poniżej dobrego, co potwierdza występowanie zanieczyszczeń w wodzie. Poprawa stanu wód powinna stanowić istotny element lokalnej polityki środowiskowej i planowania przestrzennego miasta.

⁹⁷ Ocena stanu wód powierzchniowych na podstawie danych z lat 2019-2024.

Tabela 30. Ocena stanu wód powierzchniowych, stan na rok 2024

Nazwa jcwp	Nazwa ppk	Klasa elementów biologicznych (klasa)	Obserwacje hydromorfologiczne (klasa0	Klasa elementów fizykochemicznych (grupa 3.1 - 3.5)	Klasa elementów fizykochemicznych - specyficzne zanieczyszczenia syntetyczne i niesyntetyczne (3.6)	Klasyfikacja stanu / potencjału ekologicznego	Klasyfikacja stanu chemicznego	Ocena stanu jcwp
Bóbr od granicy państwa do zb. Bukówka	Bóbr - punkt graniczny	4	1	2	1	słaby stan ekologiczny	stan chemiczny poniżej dobrego	zły stan wód
Bóbr od Kamiennej do zb. Pilchowice	Bóbr - m. Siedlęcin	4	3	>2	2	słaby stan ekologiczny	stan chemiczny poniżej dobrego	zły stan wód
Zadrna	Zadrna - ujście do Bobru	3	>1	>2	2	umiarkowany potencjał ekologiczny	stan chemiczny poniżej dobrego	zły stan wód

Źródło: Ocena stanu wód powierzchniowych na podstawie danych z lat 2019-2024; <https://wody.gios.gov.pl/pjwp/publication/568> (dostęp 17.12.2025 r.)

JAKOŚĆ POWIETRZA

Pomiary jakości powietrza realizowane są na poziomie regionalnym, w ramach corocznej oceny prowadzonej dla poszczególnych województw. W województwie dolnośląskim system monitoringu opiera się na podziale na 4 strefy: aglomerację wrocławską, miasta Wałbrzych i Legnicę oraz tzw. strefę dolnośląską obejmującą pozostały obszar regionu. Miasto Kamienna Góra zaliczana jest właśnie do tej ostatniej strefy.

W 2024 roku w strefie dolnośląskiej odnotowano przekroczenia dopuszczalnych norm w odniesieniu do: ozonu (O₃), pyłu PM₁₀, benzo(a)pirenu B(a)P w pyłe zawieszonym PM₁₀.

Brak było przekroczeń dopuszczalnych wartości dwutlenku siarki, dwutlenku azotu, tlenku węgla, benzeny, pyłu zawieszonego PM_{2,5}, ołowiu w pyłe zawieszonym PM₁₀, kadmu w pyłe zawieszonym PM₁₀, niklu w pyłe zawieszonym PM₁₀.

W mieście Kamienna Góra odnotowano przekroczenia dopuszczalnych norm w zakresie: ozonu (O₃) oraz benzo(a)pirenu B(a)P w pyłe zawieszonym PM₁₀.⁹⁸

Odnotowane przekroczenia norm wskazują na poważny problem środowiskowy i zdrowotny. Benzo(a)piren jest silnym wskaźnikiem zanieczyszczenia pochodzącego ze spalania paliw stałych niskiej jakości (tzw. niska emisja), co jest bezpośrednio powiązane z indywidualnymi systemami ogrzewania. Wysokie stężenie B(a)P potwierdza, że walka ze smogiem powinna być uznana za jedno z priorytetowych wyzwań w sferze środowiskowej. Natomiast obecność ozonu w powietrzu w kontekście ogólnego zanieczyszczenia może dodatkowo obciążać zdrowie mieszkańców, sygnalizując złożoność problemu jakości powietrza.

Wyniki badań ilościowych i jakościowych jednoznacznie wskazują, że **jakość powietrza stanowi istotny problem w Kamiennej Górze**. W badaniu ankietowym 40% respondentów nisko oceniło stan powietrza atmosferycznego, uznając go także za jedną z głównych niekorzystnych cech miasta. Wnioski te znajdują potwierdzenie w badaniach jakościowych, w których uczestnicy wielokrotnie wskazywali złą jakość powietrza jako jeden z najważniejszych negatywnych aspektów codziennego funkcjonowania w mieście.

Jednocześnie poprawa jakości powietrza została wskazana przez 18,1% ankietowanych jako priorytetowe działanie, które powinno zostać podjęte w najbliższych latach, co podkreśla wagę tego zagadnienia z perspektywy mieszkańców.⁹⁹

Ważnym wsparciem samorządów w adaptacji do zmian klimatu jest m.in. „Katalog działań adaptacyjnych Klimada 2.0” przygotowany przez Instytut Ochrony Środowiska – Państwowy Instytut Badawczy. Zadaniem katalogu jest ukazanie różnych propozycji działań adaptacyjnych oraz sposobów ich realizacji (praktyk). Wybór konkretnych działań i praktyk z katalogu zależy od władz samorządowych. Katalog ma charakter otwarty i może być sukcesywnie rozszerzany o dodatkowe propozycje działań adaptacyjnych. Dokument powstał w ramach projektu realizowanego przez Instytut Ochrony Środowiska - Państwowy Instytut Badawczy w Warszawie pn. „Baza wiedzy o zmianach klimatu i adaptacji do ich skutków oraz kanałów jej upowszechniania w kontekście

⁹⁸ Roczna ocena jakości powietrza w województwie dolnośląskim za rok 2024, Regionalny Wydział Monitoringu Środowiska we Wrocławiu.

⁹⁹ Badanie ilościowe przeprowadzone wśród mieszkańców Kamiennej Góry, N=492, październik-listopad 2025; Badanie jakościowe zrealizowane wśród mieszkańców Kamiennej Góry, listopad-grudzień 2025 r.

zwiększenia odporności gospodarki, środowiska i społeczeństwa na zmiany klimatu oraz przeciwdziałania i minimalizowania skutków nadzwyczajnych zagrożeń”, współfinansowanego ze środków pochodzących z Unii Europejskiej z Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko.

Do działań, które warto wymieniać w kontekście Kamiennej Góry (w odniesieniu do zdiagnozowanych wyzwań, a także opinii mieszkańców i liderów/ekspertów) należą:

- wsparcie służb ratowniczych i organów zarządzania kryzysowego w zakresie reagowania w sytuacji wystąpienia zagrożeń klimatycznych;
- rozwój lokalnego systemu monitorowania i ostrzegania przed zagrożeniami klimatycznymi;
- wprowadzenie rozwiązań błękitno-zielonej infrastruktury (BZI);
- przywracanie i utrzymywanie prawidłowych stosunków wodnych;
- zabezpieczanie budynków i terenu nieruchomości przed powodzią i podtopieniami;
- zabezpieczenie budynków i terenu nieruchomości przed intensywnym opadem;
- zabezpieczenie infrastruktury drogowej przed intensywnym opadem;
- poprawa komfortu termicznego użytkowników transportu publicznego;
- budowanie sieci współpracy na rzecz adaptacji do zmian klimatu;
- wzmacnianie systemu przyrodniczego gminy;
- propagowanie adaptacją do zmian klimatu wśród ogółu społeczeństwa.¹⁰⁰

5.2. MIESZKALNICTWO

Gmina miejska Kamienna Góra dysponuje zasobem lokali komunalnych, którego celem jest zaspokajanie potrzeb mieszkaniowych mieszkańców, a także prowadzi działania zmierzające do jego rozwoju. Według danych z Ewidencji Gruntów i Budynków, na dzień 31 grudnia 2024 r. zasób mieszkaniowy miasta obejmował łącznie 6 357 lokali, w tym 4 817 lokali wyodrębnionych oraz 1 540 lokali pozostających w zasobie gminnym. Spośród lokali komunalnych 331 znajduje się w budynkach stanowiących w całości własność gminy, natomiast 1 209 lokali usytuowanych jest w budynkach wspólnot mieszkaniowych. Lokale gminne stanowią 24,23% ogółu mieszkań zlokalizowanych na terenie miasta.

Po transformacji ustrojowej w 1989 r. Kamienna Góra doświadczyła długotrwałego spowolnienia w zakresie rozwoju budownictwa mieszkaniowego. Przez blisko trzy dekady nie realizowano nowych inwestycji mieszkaniowych, co skutkowało narastającym deficytem lokali oraz stopniowym pogarszaniem się stanu technicznego istniejącej zabudowy. Od początku lat 90. XX w. gmina nie wznosiła nowych budynków komunalnych; ostatnią tego typu inwestycją był budynek mieszkalny zlokalizowany na osiedlu Zadrna przy ul. Kościuszki 15F, oddany do użytkowania w 1991 r. W analizowanym okresie prace remontowe prowadzone były w ograniczonym zakresie i miały najczęściej charakter interwencyjny lub częściowy. Z uwagi na stan techniczny zasobu przyjęto zasadę priorytetowego usuwania awarii stanowiących zagrożenie dla życia mieszkańców oraz

¹⁰⁰ „Katalog działań adaptacyjnych Klimada 2.0”, Instytut Ochrony Środowiska – Państwowy Instytut Badawczy.

bezpieczeństwa konstrukcyjnego budynków, a w dalszej kolejności realizowano działania mające na celu stopniowe podnoszenie standardu zamieszkania, w tym modernizację obiektów.

W ostatnich latach zauważalny jest jednak wyraźny przełom, związany z rozpoczęciem intensywniejszego rozwoju budownictwa mieszkaniowego na terenie Kamiennej Góry. W 2024 roku oddano do użytku pierwszy od dekad nowy budynek komunalny z 24 mieszkaniami (przy ul. Ściegiennego 10). W kwietniu 2025 roku podczas inauguracji pierwszego od dekad budynku komunalnego, mieszkańcy otrzymali umowy najmu oraz klucze do lokali. Obecnie cały budynek jest zasiedlony.

Zdjęcie 6. Budynek komunalny przy ul. P. Ściegiennego 10- wybudowany w technologii modułowej

Źródło: Miejska Inicjatywa Działania dla miasta Kamienna Góra – Partnerska Inicjatywa Miasta na lata 2024-2026

Ponadto, w trakcie realizacji jest budowa czterokondygnacyjnego budynku przy ul. Al. Wojska Polskiego 25, w którym do użytku oddanych zostanie 15 lokali komunalnych o metrażu od 26m² do 63m². Trzy lokale będą dostosowane do potrzeb osób z niepełnosprawnościami. Budynek będzie również wyposażony w windę.

W styczniu 2025 r. gmina rozpoczęła renowację dwóch gminnych kamienic komunalnych przy ul. Papieża Jana Pawła II 21-23.

Zaplanowano także budowę nowego osiedla przy ul. Nadrzecznej, obejmującego 6 budynków z 109 mieszkaniami komunalnymi. Rozpoczęcie prac zaplanowane jest na rok 2026.

W wyniku prowadzonych postępowań eksmisyjnych oraz ruchu ludności w lokalach komunalnych, każdego roku do dyspozycji gminy miejskiej Kamienna Góra powraca od 20 do 28 lokali

mieszkalnych. Lokale te, po przeprowadzeniu niezbędnych prac remontowych lub adaptacyjnych (w zależności od ich stanu technicznego), są ponownie kierowane do zasiedlania przez nowych najemców.

Na obszarze miasta działa również Towarzystwo Budownictwa Społecznego Sp. z o.o., które jest aktywnym uczestnikiem rynku nieruchomości. Na terenie miasta spółka posiada 5 budynków, gdzie liczba mieszkań w sumie wynosi 202. Efektem współpracy Towarzystwa i Gminy Miejskiej Kamienna Góra (jednocześnie udziałowca w pozyskiwaniu finansowania dla tych przedsięwzięć) jest oddany do użytku w 2024 r. budynek TBS przy ul. Dębowej 1. Obecnie w ramach współpracy realizowana jest również inwestycja dotycząca adaptacji budynków przemysłowych na cele mieszkalne przy ul. Broniewskiego 26b pod nazwą „Przebudowa i zmiana sposobu użytkowania obiektów przemysłowych w Kamiennej Górze przy ul. Broniewskiego 26B i 28 dla potrzeb funkcji mieszkalnej wraz z zaspokojeniem potrzeb parkingowych”. Inwestycja ta obejmuje 29 lokali mieszkalnych na wynajem o łącznej powierzchni użytkowej 1.531,88 m² oraz budowę trzykondygnacyjnego parkingu dla 108 samochodów.

W mieście działa również Spółdzielnia Mieszkaniowa „Szarotka”. Celem Spółdzielni jest zaspokajanie potrzeb mieszkaniowych, przez dostarczanie członkom samodzielnych lokali mieszkalnych lub domów jednorodzinnych, a także innych lokali.

W ostatnich latach obserwuje się zwiększoną aktywność w obszarze inwestycji deweloperskich. Aktualnie realizowana jest budowa zespołu budynków wielorodzinnych przy ul. Krzeszowskiej. W ramach pierwszego etapu przedsięwzięcia przewidziano powstanie 75 lokali mieszkalnych w dwóch budynkach, zaprojektowanych z windami oraz garażami podziemnymi.¹⁰¹

Znamiennym krokiem w rozwijaniu mieszkalnictwa na terenie miasta było zakwalifikowanie Kamiennej Góry do projektu **Partnerskiej Inicjatywy Miast (PIM3) na lata 2024-2026** uruchomionego przez Ministerstwo Funduszy i Polityki Regionalnej (MFiPR). W trzeciej edycji programu PIM3 miasta miały możliwość ubiegania się o udział w jednej z trzech sieci tematycznych: Miasto Efektywnie Energetycznie (ME), Miasto Kompaktowe (MK) oraz Miasto Dostępnych Mieszkań (MDM). Po dokonaniu analizy sytuacji w zakresie gospodarki mieszkaniowej Gminy Miejskiej Kamienna Góra, w styczniu 2024 r. złożono wniosek o przystąpienie do projektu w ramach sieci „Miasto Dostępnych Mieszkań”. W marcu 2024 r. Ministerstwo Funduszy i Polityki Regionalnej poinformowało o zakwalifikowaniu Kamiennej Góry do udziału w projekcie PIM3 w wybranej sieci tematycznej. W przygotowanym dokumencie opisano aktualną sytuację miasta i sytuacji mieszkaniowej, zdefiniowano najważniejsze wyzwania i problemy miejskie, a także zakres i cele Miejskiej Inicjatywy Działania, plan i opis planowanych działań oraz jego realizację.¹⁰²

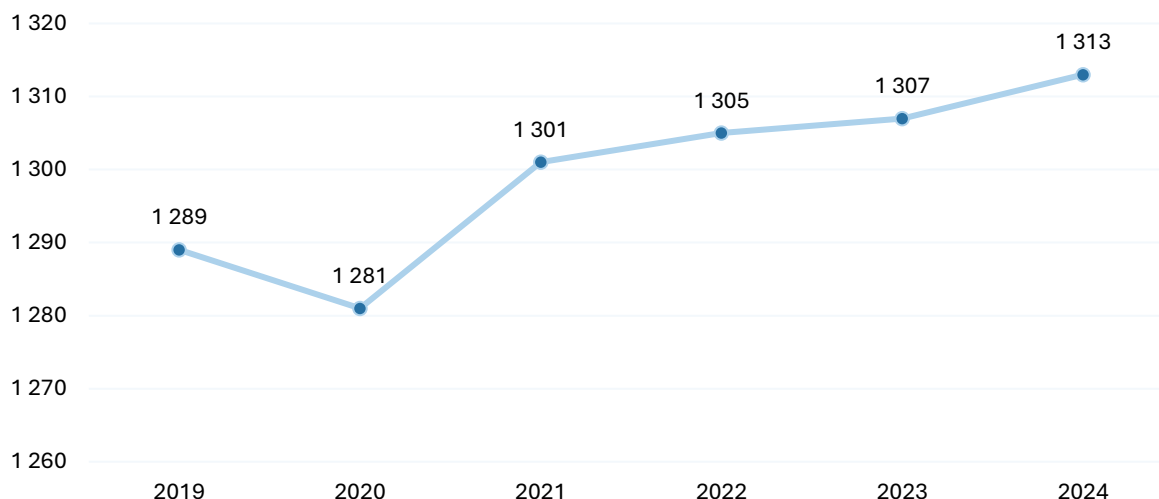
W latach 2019–2024 odnotowano stały wzrost liczby budynków mieszkalnych w Kamiennej Górze. Całkowita liczba budynków mieszkalnych wzrosła z 1 289 w roku 2019 do 1 313 w roku 2024, co oznacza wzrost o 24 budynki w ciągu pięciu lat. Po początkowym spadku w roku 2020 (do 1 281), w kolejnych latach nastąpiło konsekwentne zwiększanie liczby budynków, z najbardziej dynamicznym wzrostem w roku 2021 (wzrost o 20). Mimo widocznej budowy, pojawia się silny postulat wśród mieszkańców, że w mieście nadal brakuje mieszkań dla różnych grup odbiorców.

¹⁰¹ Miejska Inicjatywa Działania dla miasta Kamienna Góra: „Zwiększenie mobilności mieszkaniowej w sektorze społecznego budownictwa czynszowego” powstała w ramach Partnerskiej Inicjatywy Miast (PIM3) w edycji na lata 2024-2026.

¹⁰² Ibidem.

Rozwój budownictwa mieszkaniowego jest zatem działaniem pożądanym, ale musi być ściśle powiązany ze strategicznymi planami mającymi na celu ograniczenie depopulacji poprzez tworzenie programów wspomagających dostępność mieszkań m.in dla młodych, dla seniorów, dla osób pracujących, celem utrzymania i zdobycia nowych mieszkańców.

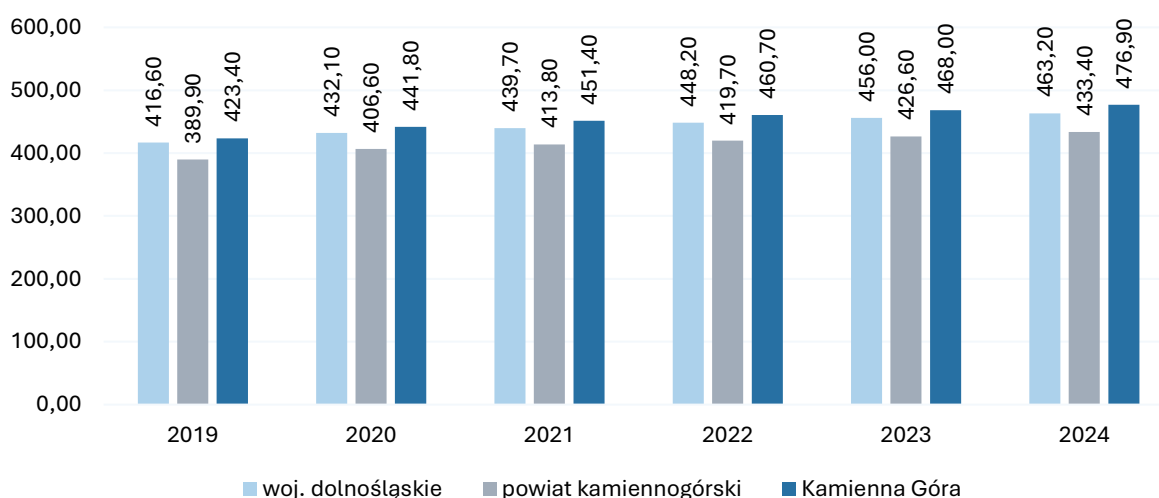
Wykres 49. Liczba budynków mieszkalnych w Kamiennej Górze w latach 2019-2024

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS BDL

Liczba mieszkań na 1000 mieszkańców w Kamiennej Górze w latach 2019-2024 stopniowo wzrastała i była nieco wyższa we wszystkich analizowanych latach zarówno w odniesieniu do powiatu, jak i całego regionu dolnośląskiego. W 2024 roku wskaźnik ten dla miasta wyniósł 476,9, podczas gdy średnia dla województwa wynosiła 463,2, a dla powiatu 433,4. Oznacza to, że miasto charakteryzuje się największym nasyceniem mieszkaniami w stosunku do liczby ludności w porównaniu do obu jednostek wyższego rzędu. Wysoki i rosnący wskaźnik mieszkań na 1000 mieszkańców w Kamiennej Górze świadczy o istotnej aktywności budowlanej (co potwierdzają pozytywne opinie mieszkańców o budowie nowych mieszkań oraz inwestycjach mieszkaniowych).

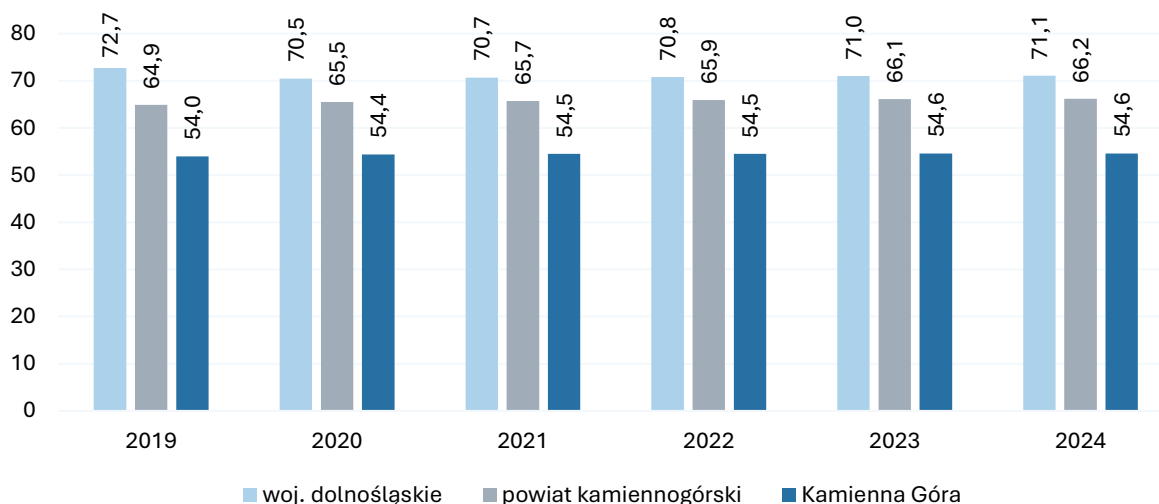
Wykres 50. Mieszkania na 1000 mieszkańców w latach 2019-2024

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS BDL

Kamienna Góra w latach 2019-2024 odnotowywała niższe wartości wskaźnika przeciętnej powierzchni użytkowej 1 mieszkania na tle województwa dolnośląskiego oraz powiatu kamiennogórskiego. Wskaźnik ten we wskazanych latach dla gminy utrzymywał się na niemal identycznym poziomie. W 2024 roku wynosił 54,6 i był niższy w stosunku do powiatu i województwa o odpowiednio o 11,6 i 16,5.

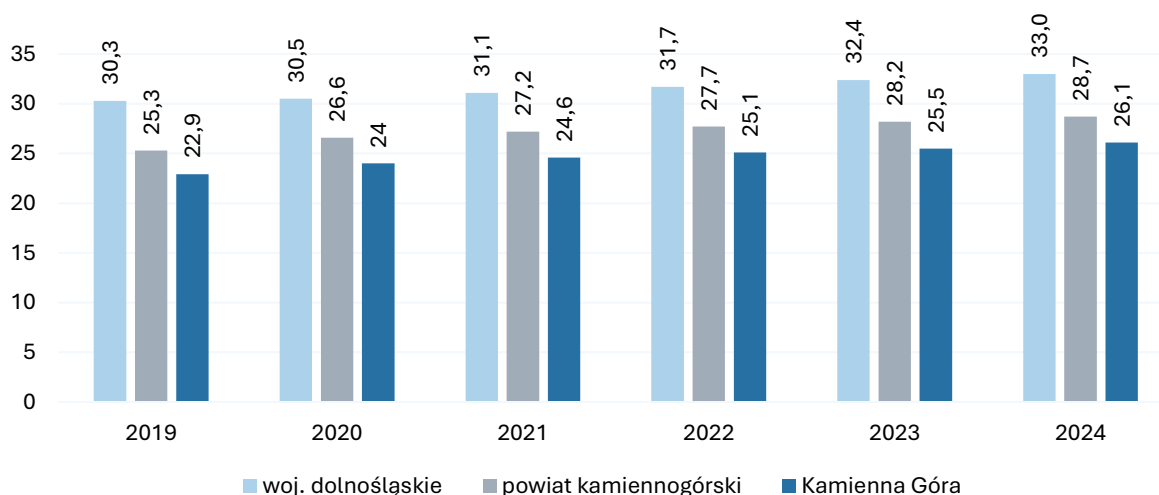
Wykres 51. Przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania w latach 2019-2024 (m²)

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS BDL

W 2024 roku przeciętna powierzchnia użytkowa na 1 osobę w Kamiennej Górze wynosiła 26,1m² i była niższa w stosunku do powiatu (28,7m²) oraz w odniesieniu do całego regionu (33,0m²). W całym analizowanym okresie wskaźnik wzrósł dla wszystkich analizowanych jednostek: dla miasta – o 3,2m², dla powiatu – o 3,4m², a dla województwa – o 2,7m².

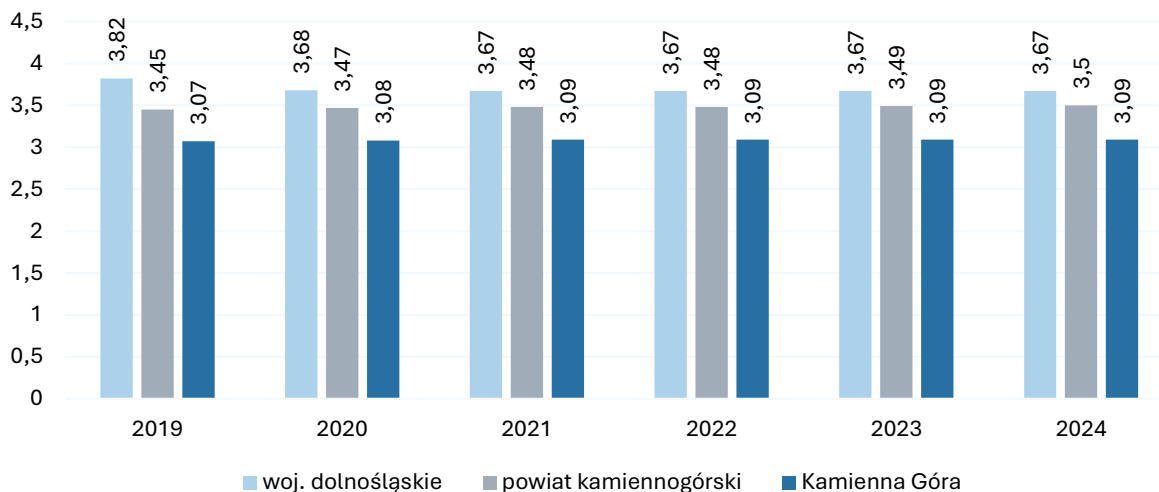
Wykres 52. Przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania na 1 osobę w latach 2019-2024 (m²)

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS BDL

Podobną tendencję obserwuje się w przypadku przeciętnej liczby izb w 1 mieszkaniu, która w mieście była również niższa niż w województwie dolnośląskim oraz powiecie kamiennogórskim. Wskaźnik ten wzrósł jedynie o 0,2 w analizowanym czasie i wynosił w 2024 roku 3,09, podczas gdy w powiecie było to 3,5, a w regionie 3,67.

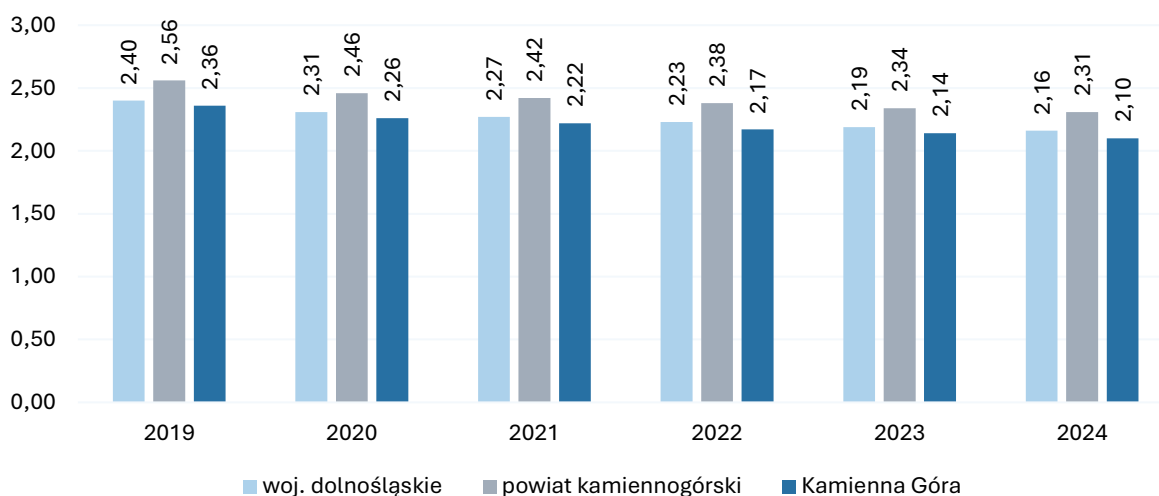
Wykres 53. Przeciętna liczba izb w 1 mieszkaniu w latach 2019-2024

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS BDL

We wszystkich analizowanych jednostkach odnotowano stały i nieprzerwany spadek przeciętnej liczby osób na jedno mieszkanie. W Kamiennej Górze wskaźnik ten obniżył się z 2,36 w 2019 roku do 2,10 w 2024 roku. Kamienna Góra konsekwentnie ma niższy wskaźnik obłożenia mieszkań (liczby osób na mieszkanie) niż cały powiat kamiennogórski. Zmniejszanie się liczby osób na mieszkanie może być powiązane z problemem wyludniania się miasta oraz emigracji młodych mieszkańców w poszukiwaniu pracy i lepszych warunków do życia. Młodzi ludzie, wyjeżdżając, pozostawiają starsze, jednoosobowe lub dwuosobowe gospodarstwa domowe.

Wykres 54. Przeciętna liczba osób na 1 mieszkanie w latach 2019-2024

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS BDL

W latach 2019–2024 wskaźnik liczby mieszkań przypadających na 1000 mieszkańców w Kamiennej Górze wykazywał systematyczny wzrost. Każdego roku był on wyższy niż wartości notowane dla województwa dolnośląskiego oraz wyższy niż w przypadku powiatu kamiennogórskiego. W 2024 r. wskaźnik liczby mieszkań na 1000 mieszkańców osiągnął wartość 476,9 i był wyższy od średniej dla województwa dolnośląskiego, która wynosiła 463,2. Wzrost wskaźnika nasycenia mieszkaniem w Kamiennej Górze częściowo związany był ze spadkiem liczby mieszkańców. Jednocześnie, inne dane, w tym dotyczące powierzchni mieszkań, jaką można kupić za przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto, wskazują na lepszą dostępność mieszkań na tle jednostek samorządu terytorialnego, stanowiących grupę porównawczą dla miasta Kamienna Góra.¹⁰³

Pożądanym zjawiskiem jest rozwój mieszkalnictwa w ostatnich latach, co potwierdzają powyższe dane, a także opinie mieszkańców. Choć dostępność mieszkań została nisko oceniona przez 45,3% respondentów, to zaś kiedy pytano jak ten aspekt zmienił się w ostatnich 5 latach, niemal 1/3 ankietowanych wskazała, że dostępność mieszkań ulegała poprawie. Może to świadczyć zatem o skuteczności dotychczasowych działań podejmowanych przez miasto oraz o obraniu właściwego kierunku rozwoju mieszkalnictwa. Warto, także zaakcentować, że budowa nowych mieszkań została wskazana przez 29,1% ankietowanych (na drugim miejscu, po tworzeniu nowych miejsc pracy) jako najważniejsza inwestycja, która powinna być podejmowana w najbliższych latach w Kamiennej Górze.¹⁰⁴ Z opiniami tymi korespondują dane dotyczące liczby mieszkań oddanych do użytkowania na 1000 mieszkańców w latach 2020-2024. Bowiem wskaźnik ten dla miasta nie przekroczył 0,7, podczas gdy w grupie porównawczej w 2024 roku wynosił 4,4. Podobnie sytuacja wygląda w kwestii powierzchni nowych mieszkań przypadających na osobę w wieku 25-34 lata – wskaźniki dla Kamiennej Góry są zdecydowanie niższe (0,69 w 2024 roku) niż w grupie porównawczej (3,17 w 2024 roku).¹⁰⁵

Zestawienie tych wyników sugeruje, że obserwowane zmiany mają charakter niewystarczający lub nie obejmują wszystkich grup mieszkańców. W szczególności może to dotyczyć dostępności mieszkań o odpowiednim standardzie, metrażu lub cenie, dostosowanych do potrzeb młodych gospodarstw domowych, rodzin oraz seniorów. Uzyskane odpowiedzi potwierdzają zasadność dalszego rozwoju polityki mieszkaniowej, ukierunkowanej zarówno na zwiększanie podaży mieszkań, jak i poprawę ich jakości oraz dostępności ekonomicznej.

W opinii uczestników wywiadów pogłębionych zaadresowania wymaga kwestia stanu technicznego budynków i ogólnej estetyki miasta. Szczególne natężenie negatywnych zjawisk koncentruje się w obszarze śródmiejskim, w tym na Rynku oraz na obrzeżach miasta, gdzie dominuje starsza, często zdegradowana zabudowa. Respondenci zwracają uwagę na zaniedbane elewacje budynków, zły stan podwórek oraz niedostateczne utrzymanie części wspólnych, co negatywnie wpływa na jakość życia oraz wizerunek miasta.

W starszych zasobach mieszkaniowych istotnym problemem są przestarzałe instalacje techniczne, w szczególności sieci wodno-kanalizacyjne, które wymagają pilnej modernizacji. Niedostateczny stan infrastruktury wewnętrznej budynków przekłada się nie tylko na komfort użytkowania, lecz także na bezpieczeństwo mieszkańców i efektywność energetyczną obiektów. Jednocześnie wskazywany jest problem niewykorzystanych zasobów mieszkaniowych i użytkowych, w tym pustostanów, które

¹⁰³ <https://gminy.monitorrozwoju.pl/>

¹⁰⁴ Badanie ilościowe przeprowadzone wśród mieszkańców Kamiennej Góry, N=492, październik-listopad 2025.

¹⁰⁵ <https://gminy.monitorrozwoju.pl/>

zamiast pełnić funkcje społeczne lub aktywizujące, pogłębiają wrażenie degradacji przestrzeni.¹⁰⁶ Niestety, pustostany te w głównej mierze należą do właścicieli prywatnych, co ogranicza zakres interwencji ze strony miasta.

5.3. INFRASTRUKTURA DROGOWA

Podstawowy układ komunikacyjny miasta tworzą:

- drogi krajowe S3 Świnoujście – Goleniów – A6 (Rzęśnica) ...1) A6 (Szczecin) – Gorzów Wielkopolski – Zielona Góra – A4 (Legnica) – Bolków – Lubawka – granica państwa (Praga) oraz DK5 Węzeł "Nowe Marzy" - Świecie - Bydgoszcz - Gniezno - Poznań Węzeł "Poznań Wschód" - Węzeł "Poznań Zachód" - Leszno - Wrocław - Kostomłoty - Dobromierz - Bolków - Węzeł "Kamienna Góra";
- droga wojewódzka nr 367 Jelenia Góra, Grabary - Kowary - Przetęcz Kowarska - Kamienna Góra - Czarny Bór - Boguszów-Gorce – Wałbrzych;
- drogi powiatowe;
- drogi gminne.¹⁰⁷

W 2024 roku nastąpiło oficjalne otwarcie odcinka **drogi S3 Kamienna Góra-Bolków**. Na trasie między Kamienną Górą a Bolkowem powstały dwa dwunawowe tunele drogowe: TS-26, mierzący około 2300 m, oraz TS-32 o długości około 320 m, a także obustronny MOP Jaczków. Tunel TS-26 jest najdłuższym tunelem w Polsce wydrążonym w skale. Oddany do użytku odcinek liczy 16 kilometrów. Ekspresowa Droga S3 na odcinku Legnica–Lubawka stanowi element kluczowej trasy transportowej o zasięgu europejskim. Trasa ta, łącząca Świnoujście ze Szczecinem, Gorzowem Wielkopolskim, Zieloną Górą, Legnicą, Jaworem, Bolkowem, Kamienną Górą i Lubawką (granica państwa), ma za zadanie połączyć Skandynawię (przez porty Świnoujście–Szczecin) z północnymi Włochami (przez Czechy i Austrię).¹⁰⁸

W kontekście Kamiennej Góry, bliskość drogi S3 jest postrzegana przez mieszkańców jako duży atut i pozytywna cecha miasta, a także jako potencjał inwestycyjny. Uczestnicy badań widzą w nowym połączeniu szansę na pozyskanie nowych inwestorów, co ma przyczynić się do rozwoju gospodarczego miasta i okolic.

Według stanu na 1 stycznia 2024 r. infrastruktura drogowa w gminie miejskiej Kamienna Góra obejmowała 25,781 km dróg gminnych. Drogi asfaltowe stanowiły 79% powierzchni, zaś udział dróg utwardzonych wynosił 94% powierzchni.¹⁰⁹

Ponadto, miasto Kamienna Góra ma w swoim zarządzie 14 obiektów mostowych – 7 kładek dla pieszych oraz 7 mostów. Część obiektów wymaga remontu ze względu na zły stan techniczny, są to: kładka dla pieszych ul. Wiejska – Zielona, Most ul. Nadrzeczna, most ul. Zamkowa.¹¹⁰

¹⁰⁶ Badanie jakościowe zrealizowane wśród mieszkańców Kamiennej Góry, listopad-grudzień 2025 r.

¹⁰⁷ Niskoemisyjna, inteligentna i dostępna mobilność w Aglomeracji Wałbrzyskiej poprzez budowę węzła przesiadkowego oraz utworzenie systemu ITS na terenie Gminy Miejskiej Kamienna Góra, Gminy Wiejskiej Kamienna Góra, Miasta i Gminy Lubawka oraz Gminy Czarny Bór.

¹⁰⁸ <https://kamienna-gora.pl/aktualnosci/otwarcie-drogi-s3.html> (dostęp 15.12.2025 r.)

¹⁰⁹ Raport o stanie Miasta Kamienna Góra za rok 2024.

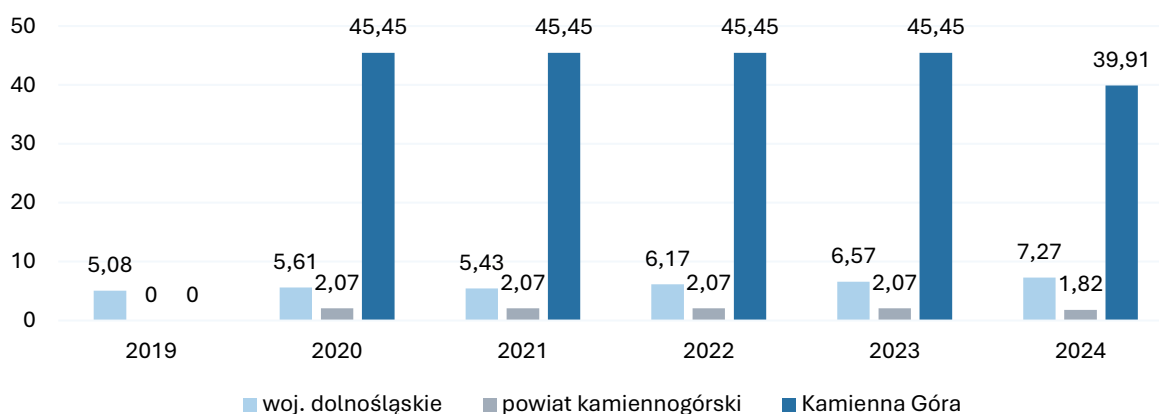
¹¹⁰ Wskazano obiekty, które zgodnie z wytycznymi instrukcji GDDKiA odnośnie do zasad punktacji w skali od 2 do 5 otrzymały ocenę 2.

W ramach potrzeb modernizacyjnych i remontowych infrastruktury drogowej należy wskazać:

1. Kładka, rz. Bóbr i Młynówka, dł. 42,24 m, (łącznik pomiędzy ul. Wiejską i Zieloną).
2. Most ul. Zielona (rz. Młynówka) dł. 5,15m w ciągu ul. Zielonej w stronę ul. Nadrzecznej.
3. Most ul. Zamkowa rz. Bóbr, dł. 13,50m.
4. Most Papieża Jana Pawła II, rz. Bóbr, dł. 17,80m.
5. Remont, budowa, przebudowa dróg: ul. Cegielniana, ul. Hallera, ul. Konopnickiej, ul. Nowa, ul. Magazynowa (od ul. Towarowej do ul. Przemysłowej), ul. Wysoka, ul. Storczykowa, ul. Konwaliowa, ul. Azaliowa (w tym połączenie istniejących dróg rowerowych w rejonie skrzyżowania z ul. Wrzosową), ul. Nadrzeczna (kontynuacja nawierzchni do ul. Zielonej), ul. Nadrzeczna (od ul. Jeleniogórskiej do obwodnicy), ul. Zielona (od ul. Nadrzecznej do obwodnicy) wraz z budową umocnienia – zabezpieczenia podłużnego brzegu, dna i koryta rzeki Bóbr wzdłuż drogi ul. Zielonej (nr 5-7) na odległości około 250 m w celu ochrony przed erozją i utratą terenu drogi oraz ochrony przed utratą stabilności drogi, ul. Zamkowa (wraz ze skrzyżowaniem z ul. Bohaterów Getta i Jesionową), ul. Bohaterów Getta, ul. Jesionowa, Plac Grunwaldzki, ul. Jedwabna (odcinek od skrzyżowania z ul. Towarową do budynków mieszkalnych wielorodzinnych nr 5), ul. Ptasiej, ul. Małej, ul. Legnickiej, ul. Towarowa, ul. F. Chopina, ul. Okrzei, ul. H. Sienkiewicza, ul. Papieża Jana Pawła II (pomiędzy budynkami 24-26), odcinek wzdłuż rzeki Bóbr ul. J. Lompy do ul. S. Staszica, ul. Ziemska, ul. Napoleńska.¹¹¹

Długość ścieżek rowerowych na dzień 1 stycznia 2024 r. oraz na 31 grudnia 2024 r. wynosiła w mieście 8,82 km. Wskaźnik dróg dla rowerów na 100 km² w Kamiennej Górze wyniósł w 2024 roku prawie 40 km, podczas gdy dla powiatu 1,82 km, a dla całego regionu 7,27.

Wykres 55. Drogi dla rowerów na 100 km² w latach 2019-2024 (km)

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS BDL

Z jednej strony, istniejące ścieżki rowerowe są postrzegane jako wyraźny atut przez mieszkańców Kamiennej Góry, który wspiera aktywny wypoczynek (aż 61% ankietowanych odnotowało poprawę stanu ścieżek rowerowych oraz stopień ich rozbudowania w ostatnich latach). Z drugiej strony,

¹¹¹ Dane Urzędu Miasta Kamienna Góra.

potrzeba dalszej rozbudowy i poprawy infrastruktury rowerowej jest silnym postulatem, co sugeruje, że obecny stan nie jest wystarczający, aby w pełni zaspokoić potrzeby wszystkich użytkowników i zwiększyć atrakcyjność miasta w tym zakresie. W głównej mierze akcentowano stworzenie szerszej sieci połączeń dróg dla rowerów wykraczających poza obszar miasta.

W badaniu ankietowym postanowiono również zwrócić uwagę na kwestie dotyczące transportu. Wśród najczęściej wymienianych powodów (celów) podróży przez badanych jest kwestia dojazdu do pracy (38,2%), w dalszej kolejności celem podróży są zakupy (24,2%). Kolejną istotną kategorią są podróże do placówek ochrony zdrowia (11,6%), co może wskazywać na regularne korzystanie z usług medycznych bądź konieczność dojazdu do specjalistów spoza najbliższego otoczenia. Tereny zieleni (7,1%) również zajmują zauważalne miejsce, sugerując rosnące znaczenie rekreacji i aktywnego wypoczynku w codziennym funkcjonowaniu mieszkańców.

Struktura deklarowanych celów podróży jednoznacznie wskazuje, że **mobilność mieszkańców jest w największym stopniu determinowana przez potrzeby zawodowe i codzienne funkcjonowanie gospodarstwa domowego.** Wyniki te podkreślają znaczenie zapewnienia sprawnych połączeń transportowych w kierunku miejsc pracy oraz głównych lokalizacji handlowych. Jednocześnie widoczna jest istotna rola dostępu do usług zdrowotnych oraz terenów rekreacyjnych, co powinno być uwzględniane w planowaniu infrastruktury transportowej i przestrzennej.

Najczęściej wybieranym środkiem transportu wśród badanych jest **samochód** – wskazało tak 68,3% badanych. Co dziesiąta osoba porusza się pieszo, co może być związane z kompaktowością miasta i jego niewielkimi rozmiarami, co sprzyja przemieszczaniu się po mieście pieszo. Nieco mniej, bowiem 8,7% wybiera komunikację zbiorową.

Stan dróg i chodników został dobrze oceniony przez mieszkańców miasta (średnia ocen 3,17). Nieco ponad 40% ankietowanych wysoko oceniło ten element jakości życia w mieście. Ankietowani dostrzegają także poprawę owej infrastruktury w ostatnich latach – aż 74,4% respondentów wskazało na poprawę stanu dróg i chodników. Niemniej jednak, tak jak w przypadku dróg dla rowerów - **choć mieszkańcy zauważają pozytywne zmiany w tym aspekcie w ostatnich latach, wciąż dostrzegają potrzebę budowy nowych i remontu istniejąc dróg, chodników oraz inwestycji w oświetlenie, bezpieczne przejścia dla pieszych** – działanie to zostało wskazane za najważniejsze w najbliższych latach przez 23,4% ankietowanych.¹¹²

5.4. TRANSPORT PUBLICZNY

W gminie miejskiej Kamienna Góra system komunikacji publicznej opiera się na umowie zawartej pomiędzy organizatorem transportu zbiorowego (Gminą) a operatorem – PKS Kamienna Góra Sp. z o.o. Na mocy tej umowy uruchomione zostały dwie bezpłatne linie autobusowe:

- Kamienna Góra, ul. Korczaka/DCR (Sanatorium) – Kamienna Góra/os. Antonówka;
- Kamienna Góra/ul. Jeleniogórska (Biedronka) – Kamienna Góra/ul. Wałbrzyska (cmentarz).

Co warto nadmienienia, od stycznia 2024 r. powiat kamiennogórski jest organizatorem publicznego transportu zbiorowego o charakterze użyteczności publicznej na pięciu liniach komunikacyjnych

- Linia 241: Kamienna Góra – Lubawka –Jarkowice;

¹¹² Badanie ilościowe przeprowadzone wśród mieszkańców Kamiennej Góry, N=492, październik-listopad 2025.

- Linia 242: Kamienna Góra – Lubawka – Okrzeszyn;
- Linia 243: Kamienna Góra – Krzeszów – Okrzeszyn;
- Linia 244: Kamienna Góra – Marciszów - Świdnik;
- Linia 245: Kamienna Góra – Rędziny - Ogorzelec.¹¹³

Przez Kamienną Górę przebiegają następujące linie kolejowe:

- linia kolejowa nr 298 Kamienna Góra – Sędziszów (linia pierwszorzędna, dwutorowa, niezelektryfikowana);
- linia kolejowa nr 299 Kamienna Góra – Lubawka (linia pierwszorzędna, jednotorowa, niezelektryfikowana);
- linia kolejowa nr 345 Kamienna Góra – Pisarzowice.¹¹⁴

Ze stacji Kamienna Góra istnieje możliwość bezpośredniego dojazdu do stacji Sędziszów, Kralovec, Trutnov Hlavní Nadraží.

Na terenie miasta Kamienna Góra nie odnotowano węzła przesiadkowego. Najbliższe węzły przesiadkowe zidentyfikowane zostały w Wałbrzychu (Plac Solidarności, PKP Wałbrzych Szczawienko, PKP Wałbrzych Główny), Głuszycy (Centrum Przesiadkowe ul. Łukasiewicza), Jedlinie-Zdroju (Centrum Przesiadkowe przy Pl. Zwycięstwa), Mieroszowie (ul. Nad Potokiem), Świebodzicach (Plac Dworcowy).¹¹⁵

Aspektem podkreślanym przez mieszkańców w kontekście transportu kolejowego jest **niewystarczająca siatka połączeń kolejowych**, co powoduje **wykluczenie komunikacyjne w mieście**. Wskazywano na brak bezpośredniego połączenia kolejowego do większych miast, takich jak Wrocław. Podkreślano także potrzebę remontu/rewitalizacji dworca PKP z uwagi na jego zły stan techniczny.

Mimo istnienia infrastruktury kolejowej, jest ona postrzegana jako zaniedbana i niewystarczająca do zapewnienia mieszkańcom odpowiedniego transportu poza miasto, co pogłębia problem wykluczenia komunikacyjnego. Niemal połowa ankietowanych nisko oceniła skomunikowanie Kamiennej Góry z innymi miastami w regionie i kraju. Przeciwdziałanie wykluczeniu komunikacyjnemu z innymi miejscowościami w regionie i kraju stanowi jeden z kluczowych priorytetów dla mieszkańców w najbliższych latach.¹¹⁶

¹¹³ Niskoemisyjna, inteligentna i dostępna mobilność w Aglomeracji Wałbrzyskiej poprzez budowę węzła przesiadkowego oraz utworzenie systemu ITS na terenie Gminy Miejskiej Kamienna Góra, Gminy Wiejskiej Kamienna Góra, Miasta i Gminy Lubawka oraz Gminy Czarny Bór, Kamienna Góra 2024.

¹¹⁴ Ibidem.

¹¹⁵ Ibidem.

¹¹⁶ Badanie ilościowe przeprowadzone wśród mieszkańców Kamiennej Góry, N=492, październik-listopad 2025.

5.5. INFRASTRUKTURA TECHNICZNO-SANITARNA

SIEĆ KANALIZACYJNA

Za eksploatację sieci kanalizacyjnej w Kamiennej Górze odpowiada Miejskie Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o.o. (ul. Zamkowa 3, 58-400 Kamienna Góra).

Działania przedsiębiorstwa skoncentrowane są na zapewnieniu odpowiedniej jakości i bezpieczeństwa świadczonych usług, zminimalizowania strat w sieci oraz zmniejszenia awaryjności urządzeń wodno-kanalizacyjnych, poprzez ciągły monitoring procesów dostarczania wody i odprowadzania ścieków (przedsięwzięcia racjonalizujące zużycie wody i odprowadzanie ścieków).¹¹⁷

Odsetek osób korzystających z instalacji kanalizacyjnej w % ogółu ludności w Kamiennej Górze wynosił w całym analizowanym okresie 100%. Z kolei, w powiecie w 2024 roku odsetek ten wynosił 80,7%, a w całym województwie dolnośląskim 78%.

Tabela 31. Korzystający z instalacji kanalizacyjnej w % ogółu ludności w latach 2019-2024 (%)

	2019	2020	2021	2022	2023	2024	zmiana 2019/2024
woj. dolnośląskie	76,9	77,0	77,4	77,6	77,7	78,0	+1,4%
powiat kamiennogórski	80,1	80,7	80,7	80,7	80,7	80,7	+0,7%
Kamienna Góra	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	0,0%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS BDL

Długość czynnej sieci kanalizacyjnej w mieście nieznacznie wzrosła w latach 2019-2024, tj. o 1,7%, z 34,9 km do 35,5 km. W przypadku województwa dolnośląskiego dynamika przyrostu długości czynnej sieci kanalizacyjnej była wyższa. W powiecie w 2024 roku odnotowano 190,2 km czynnej sieci kanalizacyjnej.

Tabela 32. Długość czynnej sieci kanalizacyjnej w latach 2019-2024 (km)

	2019	2020	2021	2022	2023	2024	zmiana 2019/2024
woj. dolnośląskie	12 051,5	12 443,8	12 782,2	13 016,8	13 235,5	13 482,9	+11,8%
powiat kamiennogórski	186,4	186,9	187,0	189,0	189,8	190,2	+2,03%
Kamienna Góra	34,9	34,9	34,9	35,2	35,5	35,5	+1,7%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS BDL

¹¹⁷ <https://mpwik.kamiennagora.pl/> (dostęp 16.12.2025 r.)

Również liczba przyłączy prowadzących do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania w latach 2019-2024 wzrastała. W przypadku Kamiennej Góry wzrost ten wyniósł 5%. Suma przyłączy w mieście wynosiła 1 321 szt., w powiecie 4 353 szt., a w województwie 272 240 szt.

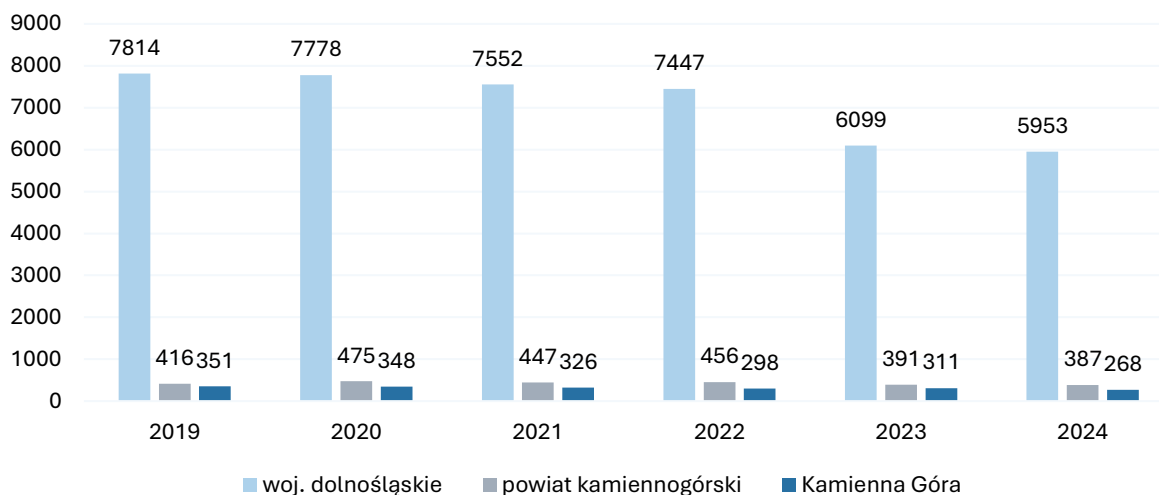
Tabela 33. Przyłącza prowadzące do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania w latach 2019-2024 (szt.)

	2019	2020	2021	2022	2023	2024	zmiana 2019/2024
woj. dolnośląskie	240 749	245 877	254 078	260 326	266 537	272 240	+13,1%
powiat kamiennogórski	3 995	4 162	4 188	4 265	4 306	4 353	+8,9%
Kamienna Góra	1 258	1 262	1 262	1 301	1 311	1 321	+5,0%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS BDL

Liczba awarii sieci kanalizacyjnej w Kamiennej Górze w latach 2019-2024 kształtowała się różnorodnie. Najwyższą liczbę awarii odnotowano w 2019 roku, wyniosła ona 351. W 2024 roku liczba awarii w mieście wyniosła 268, zaś na terenie całego powiatu było to 387, a w województwie dolnośląskim niecałe 6 tys.

Wykres 56. Awarie sieci kanalizacyjnej w latach 2019-2024

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS BDL

W ujęciu ewidencyjnym, na obszarze powiatu kamiennogórskiego oraz na terenie miasta nie odnotowano ścieków nieoczyszczonych.

SIEĆ WODOCIĄGOWA

Eksploatacją sieci wodociągowej i kanalizacyjnej zajmuje się Miejskie Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o.o. w Kamiennej Górze. Działania przedsiębiorstwa skoncentrowane są na zapewnieniu odpowiedniej jakości i bezpieczeństwa świadczonych usług, zminimalizowania strat w sieci oraz zmniejszenia awaryjności urządzeń wodno-kanalizacyjnych, poprzez ciągły monitoring procesów dostarczania wody i odprowadzania ścieków (przedsięwzięcia racjonalizujące zużycie wody i odprowadzanie ścieków).

Miasto Kamienna Góra zaopatrywane jest w wodę głównie z ujęcia wody podziemnej w Janiszowie o łącznej wydajności eksploatacyjnej 7100 m³/d. Woda ujmowana jest z pokładów geologicznych czwartorzędowych. Średni pobór wody z ujęcia w 2025 r. wyniósł 2 578 m³/d. Z uwagi na układ sieci część wody pitnej przedsiębiorstwo kupuje od gminy wiejskiej Kamienna Góra.

Ujęcie wody powierzchniowej „Opatówek” o wydajności 3600 m³/d stanowi awaryjne ujęcie wody, obecnie nieczynne. Miasto Kamienna Góra posiada znaczne rezerwy wody w świetle dalszej rozbudowy sieci.

Wskaźniki jakości wody nie przekraczają norm określonych dla wody przeznaczonej do spożycia. Woda określana jest jako miękka i bez uzdatniania podawana jest bezpośrednio do sieci z wykorzystaniem zbiornika wody. Woda jest chlorowana bezpośrednio na ujęciu wody. Wg badań przedsiębiorstwa woda nadaje się bezpośrednio do spożycia.

MPWiK Sp. z o.o. na koniec roku 2025 eksploatowało i zarządzało:

- 1 ujęciem wód podziemnych w Janiszowie,
- siecią wodociągową przesyłową - ok. 21 km,
- siecią wodociągową rozdzielczą - ok. 35 km,
- przyłączami wodociągowymi - ok. 7 km,
- siecią kanalizacji sanitarnej - ok. 35 km,
- siecią kanalizacji ogólnospławnej - ok. 16 km,
- przyłączami kanalizacyjnymi - ok. 5 km,
- 6 przepompowniami ścieków,
- 1 mechaniczno-biologiczną oczyszczalnią ścieków.

Sieć wodociągowa magistralna i rozdzielcza pracują w układzie pierścieniowym. Głównymi odbiorcami wody są gospodarstwa domowe. Obecnie stopień skanalizowania miasta w obszarze aglomeracji wynosi 97,5%.

Docelowo planuje się uzyskanie wyposażenia w kanalizację na poziomie ok. 99%. Ścieki z obszarów, na których brak technicznego i ekonomicznego uzasadnienia budowy sieci kanalizacyjnej, będą oczyszczane w lokalnych i przydomowych oczyszczalniach ścieków lub odprowadzane do zbiorników bezodpływowych. Znaczna część tych obszarów znajduje się poza zasięgiem aglomeracji (rejon ul. J. Korczaka i ul. Krzeszowskiej, ul. Polna).

Końcowym punktem zrzutu ścieków komunalnych jest oczyszczalnia ścieków mechaniczno-biologiczna zlokalizowana przy ul. Zamkowej 3 w Kamiennej Górze (ID oczyszczalni: PLDO030). Charakteryzuje się wysokim stopniem redukcji zanieczyszczeń i usuwania biogenów. Projektowana przepustowość oczyszczalni - 14 730 m³/d. Projektowane obciążenie ładunkiem zanieczyszczeń – 63 333 RLM (równoważna liczba mieszkańców). Według danych z prowadzonych w 2025 r. pomiarów, na oczyszczalnię dołynęło 1 672 392 m³ ścieków, co daje średni przepływ 4 581 m³/d. Rzeczywiste obciążenie oczyszczalni wynosi 21 859 RLM. Powstające w procesie oczyszczania ścieków osady wykorzystywane są rolniczo przez uprawnioną firmę. Odprowadzanie ścieków z oczyszczalni do środowiska odbywa się na podstawie pozwolenia wodnoprawnego wydanego przez Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie. Odbiornikiem ścieków oczyszczonych jest rzeka Bóbr.

Oczyszczalnia ścieków spełnia wymogi pozwolenia wodnoprawnego i przepisów ochrony środowiska w zakresie oczyszczania ścieków w aglomeracjach powyżej 15 000 RLM oraz zagospodarowania osadów.

Gmina Miejska oraz przedsiębiorstwo wodociągowo-kanalizacyjne sukcesywnie modernizują infrastrukturę wodociągową i kanalizacyjną w oparciu o harmonogram wieloletniego planu modernizacji. Również przy kompleksowej przebudowie dróg wyeksploatowane urządzenia wodno-kanalizacyjne są wymieniane na nowe.

Odsetek osób korzystających z sieci wodociągowej w % ogółu ludności w mieście w latach 2019-2024 wynosił 100,0%. W przypadku województwa dolnośląskiego oraz powiatu kamiennogórskiego odsetek ten był wysoki, jednakże nie osiągnął takiej wartości, jak w Kamiennej Górze.

Tabela 34. Korzystający z instalacji wodociągowej w % ogółu ludności w latach 2019-2024

	2019	2020	2021	2022	2023	2024	zmiana 2019/2024
woj. dolnośląskie	95,0	95,1	95,2	95,2	95,3	95,4	+0,4%
powiat kamiennogórski	90,6	90,7	90,8	90,7	90,9	90,6	0,0%
Kamienna Góra	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	0,0%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS BDL

W okresie 2020–2024 długość eksploatowanej sieci wodociągowej (rozdzielczej i przesyłowej) nieznacznie wzrosła w Kamiennej Górze z 62,9 km do 63,4 km (wzrost o 0,7%). W województwie dolnośląskim dynamika wzrostu była wyższa (2,4%), w przypadku powiatu kamiennogórskiego było to 1,9% na przestrzeni ostatnich lat.

Tabela 35. Długość eksploatowanej sieci wodociągowej (rozdzielczej i przesyłowej) w latach 2020-2024 (km)

	2020	2021	2022	2023	2024	zmiana 2020/2024
woj. dolnośląskie	20 693,9	20 944,7	21 086,5	21 243,9	21 201,7	+2,4%
powiat kamiennogórski	369,9	370,4	372,2	374,6	377,0	+1,9%
Kamienna Góra	62,9	62,9	63,1	63,4	63,4	+0,7%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS BDL

W latach 2019-2024 liczba przyłączy wodociągowych do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania systematycznie rośnie. W Kamiennnej Górze odnotowano wzrost o 5%, zaś w powiecie o 7%. Najwyższą dynamikę odnotowano dla całego regionu, tj. wzrost o 10,5%.

Tabela 36. Przyłącza prowadzące do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania w latach 2019-2024 (szt.)

	2019	2020	2021	2022	2023	2024	zmiana 2019/2024
woj. dolnośląskie	351 982	360 035	368 788	376 271	383 268	389 092	+10,5%
powiat kamiennogórski	5 177	5 238	5 302	5 366	5 463	5 540	+7,0%
Kamienna Góra	1 258	1 262	1 262	1 301	1 311	1 321	+5,0%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS BDL

W Kamiennnej Górze w latach 2019-2024 obserwowany był spadek liczby awarii sieci wodociągowej, z 258 w roku bazowym do 98 w roku 2024. Tendencja spadkowa miała miejsce także w województwie dolnośląskim (15,6%) oraz powiecie kamiennogórskim (-40,1%).

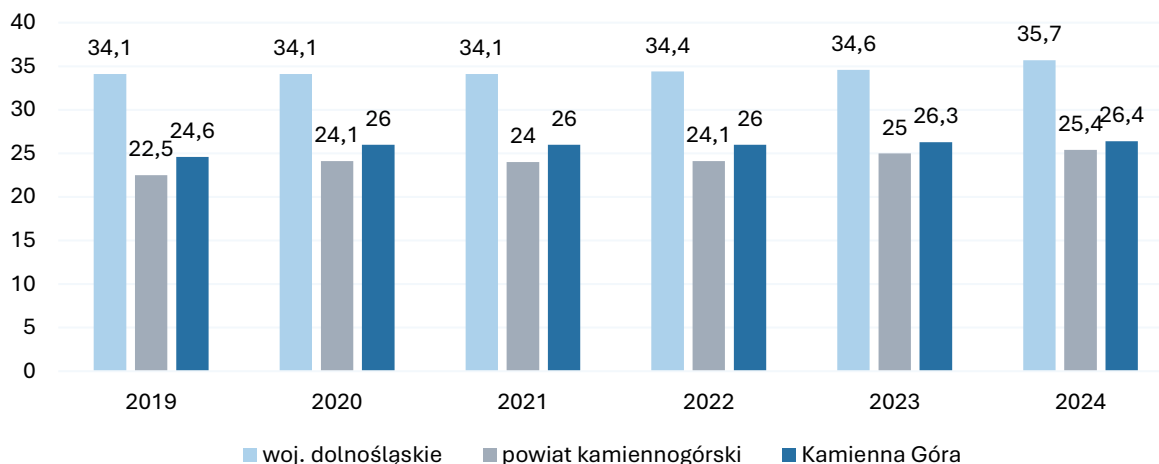
Tabela 37. Awarie sieci wodociągowej w latach 2019-2024 (szt.)

	2019	2020	2021	2022	2023	2024	zmiana 2019/2024
woj. dolnośląskie	5 625	5 425	5 542	5 217	4 924	4 748	-15,6%
powiat kamiennogórski	451	474	386	349	267	270	-40,1%
Kamienna Góra	258	246	195	168	112	98	-62,0%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS BDL

Zużycie wody w gospodarstwach domowych ogółem na 1 mieszkańca w latach 2019-2024 w Kamiennej Górze było każdego roku niższe niż w województwie dolnośląskim, lecz nieco wyższe niż powiecie kamiennogórskim. W 2024 roku zużycie wody w mieście wynosiło 26,4 tys. m³, z kolei w powiecie było to 25,4 tys. m³, a w regionie 35,7 tys. m³.

Wykres 57. Zużycie wody w gospodarstwach domowych ogółem na 1 mieszkańca w latach 2019-2024 (m³)

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS BDL

Stan infrastruktury techniczno-sanitarnej (wodociągi, kanalizacja) został dość dobrze oceniony przez badanych (średnia ocen 3,13). Około 36% ankietowanych dobrze oceniło ten element jakości życia w mieście; przeciwnego zdania było 23,6% respondentów.¹¹⁸

SIEĆ GAZOWA

Pod względem odsetka osób korzystających z sieci gazowej w % ogółu ludności Kamienna Góra wyróżnia się na tle województwa dolnośląskiego oraz powiatu kamiennogórskiego. Niemalże każdego roku odsetek ten był zdecydowanie wyższy w mieście, w latach 2019-2024 wzrósł z 90,6% do 93,4%.

Tabela 38. Korzystający z instalacji gazowej w % ogółu ludności w latach 2019-2024

	2019	2020	2021	2022	2023	2024	zmiana 2019/2024
woj. dolnośląskie	61,1	60,5	61,9	61,9	61,8	61,7	+0,6%
powiat kamiennogórski	55,2	55,9	56,6	58,3	58,0	57,9	+4,8%
Kamienna Góra	90,6	92,3	93,5	92,9	92,9	93,4	+3,0%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS BDL

¹¹⁸ Badanie ilościowe przeprowadzone wśród mieszkańców Kamiennej Góry, N=492, październik-listopad 2025.

Liczba czynnych przyłączy sieci gazowej do budynków mieszkalnych i niemieszkalnych wzrosła w Kamiennej Górze o 7,5% w latach 2019-2024, z 1 364 do 1 466. W porównaniu do województwa dolnośląskiego oraz powiatu kamiennogórskiego, miasto cechowało się najniższą dynamiką wzrostu liczby czynnych przyłączy do budynków.

Tabela 39. Czynne przyłącza do budynków ogółem (mieszkalnych i niemieszkalnych) w latach 2019-2024

	2019	2020	2021	2022	2023	2024	zmiana 2019/2024
woj. dolnośląskie	198 044	204 458	210 689	216 637	220 618	223 589	+12,9%
powiat kamiennogórski	2 359	2 395	2 471	2 529	2 564	2 582	+9,5%
Kamienna Góra	1 364	1 381	1 401	1 438	1 459	1 466	+7,5%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS BDL

W latach 2019–2024 w województwie dolnośląskim obserwowany jest systematyczny, choć umiarkowany wzrost gęstości sieci – z 50,5 km do 54 km na 100 km². Podobny, stabilny trend wzrostowy widoczny jest w powiecie kamiennogórskim, gdzie wskaźnik zwiększył się z 32,5 km do 34,3 km, przy czym tempo zmian było nieco wolniejsze niż na poziomie województwa. Na tle tych jednostek zdecydowanie wyróżnia się Kamienna Góra. Gęstość sieci była tam wielokrotnie wyższa i w całym analizowanym okresie przekraczała 270 km na 100 km². Mimo niewielkich wahań w poszczególnych latach (spadek w 2021 r.), ogólny trend jest jednoznacznie rosnący – od 276,2 km w 2019 r. do 305,5 km w 2024 r.

Tabela 40. Długość czynnej sieci ogółem w km na 100 km² w latach 2019-2024

	2019	2020	2021	2022	2023	2024	zmiana 2019/2024
woj. dolnośląskie	50,5	51,6	51,8	52,6	53,4	54,0	+6,9%
powiat kamiennogórski	32,5	33,4	33,8	34,1	34,3	34,3	+5,5%
Kamienna Góra	276,2	296,5	289,2	294,5	296,3	305,5	+10,6%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS BDL0

W województwie dolnośląskim w latach 2019–2023 obserwowano systematyczny wzrost liczby odbiorców gazu – z 743,8 tys. do 840,8 tys. W powiecie kamiennogórskim w analizowanym okresie widoczny był wyraźny wzrost liczby odbiorców w latach 2019–2022 (z 9,2 tys. do 11,5 tys.), a następnie stagnacja w 2023 r. oraz spadek w 2024 r. do 10,9 tys. W Kamiennej Górze liczba odbiorców gazu utrzymywała się na relatywnie stabilnym poziomie. Po dynamicznym wzroście w latach 2019–2021 (z 6,8 tys. do 7,5 tys.) nastąpiły niewielkie wahania, zakończone ponownym

wzrostem w 2024 r. do 7,5 tys. odbiorców. Świadczy to o ugruntowanej pozycji gazu jako źródła energii w gospodarstwach domowych miasta oraz o względnej stabilności popytu.

Tabela 41. Odbiorcy gazu (gospodarstwa domowe) w latach 2019-2024

	2019	2020	2021	2022	2023	2024	zmiana 2019/2024
woj. dolnośląskie	743 754	783 247	812 238	825 929	840 769	834 008	+12,1%
powiat kamiennogórski	9 214	11 051	11 204	11 455	11 449	10 894	+18,2%
Kamienna Góra	6 820	7 385	7 463	7 439	7 426	7 485	+9,8%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS BDL

Dane dotyczące liczby gospodarstw domowych ogrzewających mieszkania gazem wskazują na wyraźny wzrost znaczenia tego źródła ciepła w latach 2019–2024 na wszystkich analizowanych poziomach terytorialnych. W województwie dolnośląskim liczba takich odbiorców zwiększyła się z 218,9 tys. w 2019 r. do blisko 289 tys. w 2024 r. W powiecie kamiennogórskim liczba gospodarstw ogrzewających mieszkania gazem rosła w sposób niemal ciągły – z 2,7 tys. w 2019 r. do 3,6 tys. w 2024 r. Kamiennej Górze obserwowany jest analogiczny kierunek zmian. W latach 2019–2021 liczba odbiorców wzrosła z 1,8 tys. do 2,3 tys., a po krótkim spadku w 2022 r. ponownie odnotowano wzrost, osiągając w 2024 r. poziom 2,37 tys. gospodarstw domowych. Wyniki te wskazują na utrzymującą się rolę gazu jako istotnego źródła ogrzewania mieszkań, szczególnie w kontekście poprawy jakości powietrza i odchodzenia od paliw stałych.

Tabela 42. Odbiorcy gazu (gospodarstwa domowe) ogrzewający mieszkania gazem w latach 2019-2024

	2019	2020	2021	2022	2023	2024	zmiana 2019/2024
woj. dolnośląskie	218 907	263 397	280 713	287 217	289 619	289 009	+32,0%
powiat kamiennogórski	2 659	3 090	3 392	3 390	3 479	3 551	+33,5%
Kamienna Góra	1 818	2 109	2 298	2 261	2 319	2 370	+30,4%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS BDL

5.6. GOSPODARKA ODPADAMI

Za odbiór i zagospodarowanie odpadów komunalnych z terenu miasta Kamienna Góra odpowiedzialne jest Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej „Sanikom” Sp. z o.o. z siedzibą w Lubawce. Obowiązujące umowy obejmują:

- odbiór i transport odpadów komunalnych niesegregowanych (zmieszanych) i selektywnych od właścicieli nieruchomości zamieszkałych oraz nieruchomości w części zamieszkałych i niezamieszkałych;
- odbiór i transport odpadów komunalnych niesegregowanych (zmieszanych) i selektywnych od właścicieli nieruchomości niezamieszkałych;
- prowadzenie PSZOK-u;
- świadczenie usług w zakresie przyjęcia, przemieszczania i zagospodarowania odpadów komunalnych, odpadów zielonych i pozostałości z sortowania przeznaczonych do składowania do Zakładu Unieszkodliwiania Odpadów w Lubawce.¹¹⁹

Mieszkańcy Kamiennej Góry w ramach ponoszonej opłaty z tytułu gospodarowania odpadami komunalnymi mogą korzystać z Punktu Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych zlokalizowanego przy ul. Towarowej 49 w Kamiennej Górze.¹²⁰

Analiza ilości odpadów komunalnych wytworzonych w latach 2019–2024 wskazuje na zróżnicowane tendencje w zależności od poziomu terytorialnego. W województwie dolnośląskim ogólna masa odpadów komunalnych wzrosła z 1 173,0 tys. ton w 2019 r. do 1 259,0 tys. ton w 2024 r., co oznacza wzrost o 7,3%. W powiecie kamiennogórskim odnotowano nieznaczny wzrost ilości wytwarzanych odpadów – z 14,1 tys. ton w 2019 r. do 14,83 tys. ton w 2024 r. (+5,2%). Odmienna sytuacja występuje w Kamiennej Górze, gdzie w analizowanym okresie nastąpił niewielki spadek ilości odpadów komunalnych o 3,5% – z 6,52 tys. ton w 2019 r. do 6,29 tys. ton w 2024 r.

Tabela 43. Odpady komunalne wytworzone w ciągu roku w latach 2019-2024 (w tys. t)

	2019	2020	2021	2022	2023	2024	zmiana 2019/2024
woj. dolnośląskie	1 173,00	1 159,91	1 261,84	1 220,22	1 196,46	1 258,97	+7,3%
powiat kamiennogórski	14,1	14,24	14,89	15,05	14,38	14,83	+5,2%
Kamienna Góra	6,52	6,36	6,78	6,65	6,27	6,29	-3,5%

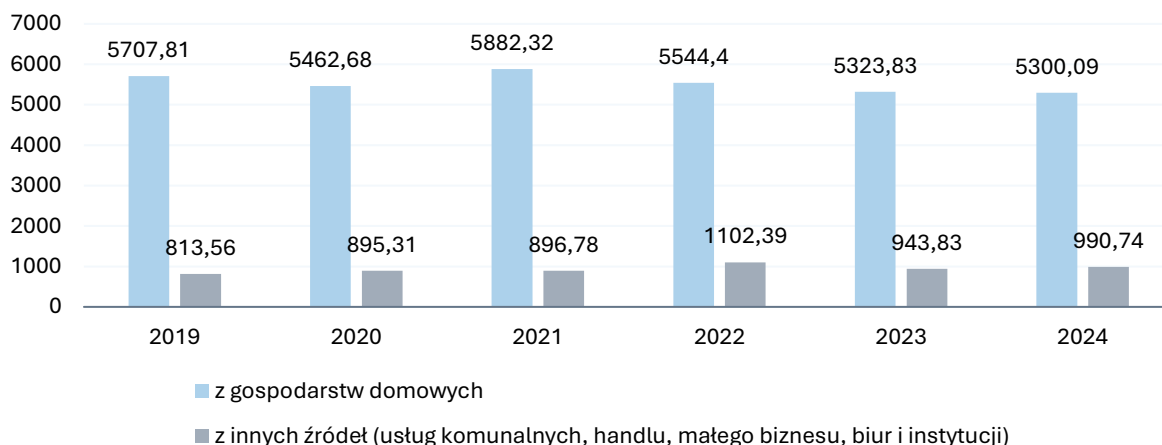
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS BDL

Wartość wytwarzanych odpadów z gospodarstw domowych jest znacznie wyższa i stanowi dominującą część całkowitej masy odpadów komunalnych w mieście. W analizowanym czasie wartość ta obniżyła się z poziomu 5707t w 2019 roku do 5300t w 2024 roku. Z kolei, ilość odpadów komunalnych z innych źródeł wzrosła w analizowanym czasie z 883t w 2019 roku do 990t w 2024 roku.

¹¹⁹ Analiza stanu gospodarki odpadami komunalnymi na terenie miasta Kamienna Góra za rok 2024.

¹²⁰ Ibidem.

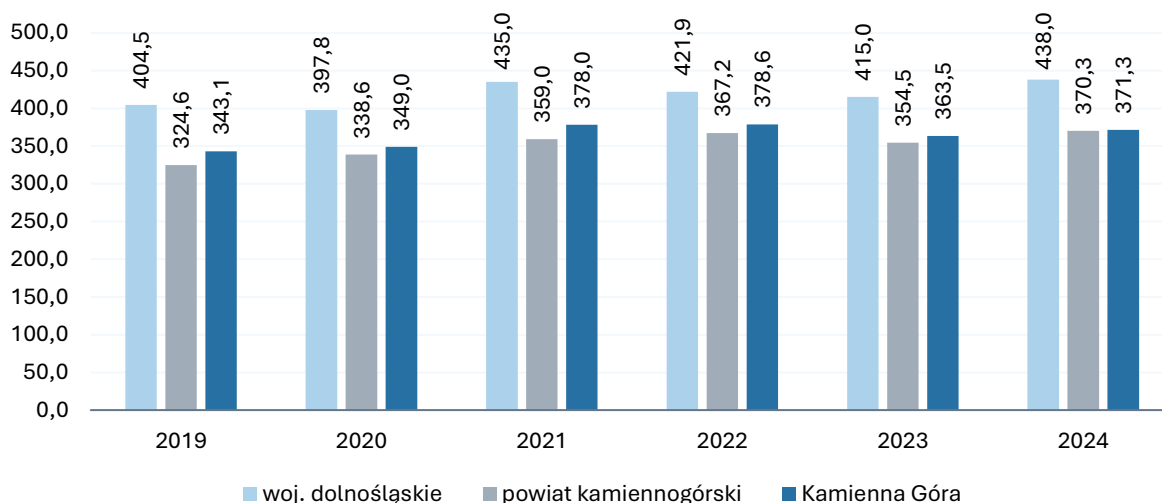
Wykres 58. Odpady komunalne wytworzone w ciągu roku według źródła pochodzenia w Kamiennej Górze (t)

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS BDL

We wszystkich analizowanych jednostkach terytorialnych masa wytworzonych odpadów komunalnych przez 1 mieszkańca w latach 2019-2024 kształtowała się na podobnym poziomie, bez wyraźnych tendencji wzrostu lub spadku. W analizowanym okresie wartości dla Kamiennej Góry pozostawały nieco wyższe niż średnia dla powiatu, lecz niższe od poziomu notowanego w województwie. W 2024 roku w regionie odnotowano 438 kg odpadów komunalnych w przeliczeniu na 1 mieszkańca, w powiecie było to 370kg, zaś w mieście Kamienna Góra 371kg. W stosunku do roku porównawczego 2019 masa wytworzonych odpadów komunalnych wzrosła w analizowanych jednostkach: w województwie o 8,3%, w powiecie o 14,1%, a w Kamiennej Górze o 8,2%.

Wykres 59. Masa wytworzonych odpadów komunalnych przez 1 mieszkańca w latach 2019-2024 (kg)

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS BDL

We wszystkich analizowanych jednostkach obserwowany jest w ostatnich latach wzrost ilości odpadów zbieranych selektywnie. Największą dynamikę zmian odnotowano w powiecie kamiennogórskim oraz w Kamiennej Górze, gdzie masa odpadów zebranych selektywnie wzrosła

odpowiednio o 56,2% i 55,0%. W województwie wzrost ten był o 48,9%. Dane te świadczą o rosnącej świadomości ekologicznej mieszkańców.

Tabela 44. Odpady zebrane selektywnie w ciągu roku w latach 2019-2024 (t)

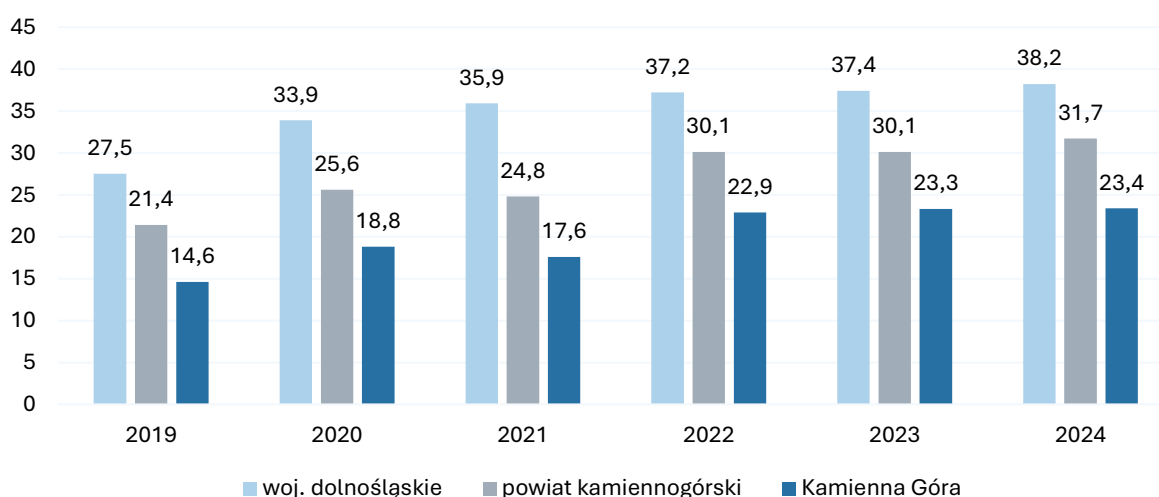
	2019	2020	2021	2022	2023	2024	zmiana 2019/ 2024
woj. dolnośląskie	322 641,25	393 170,71	452 755,04	453 480,06	447 352,43	480 368,15	+48,9%
powiat kamiennogórski	3 011,58	3 638,83	3 690,58	4 533,50	4 323,85	4 703,56	+56,2%
Kamienna Góra	948,89	1 196,53	1 195,27	1 522,31	1 460,32	1 470,63	+55,0%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS BDL

W latach 2019–2024 udział odpadów zbieranych selektywnie w ogólnej masie odpadów systematycznie wzrastał na wszystkich analizowanych poziomach. Najwyższe wartości odnotowywano w województwie dolnośląskim, gdzie wskaźnik zwiększył się z 27,5% do 38,2%. W powiecie kamiennogórskim udział selektywnej zbiórki wzrósł z 21,4% do 31,7%, co potwierdza poprawę efektywności systemu gospodarowania odpadami.

W Kamiennej Górze również zaobserwowano trend wzrostowy – z 14,6% w 2019 r. do 23,4% w 2024 r. – jednak poziom ten pozostaje istotnie niższy niż średnie wartości dla powiatu i województwa. Wskazuje to na potrzebę dalszych, ukierunkowanych działań na rzecz zwiększenia udziału odpadów segregowanych.

Wykres 60. Odpady zebrane selektywnie w relacji do ogółu odpadów w latach 2019-2024 (%)

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS BDL

W tym miejscu warto również przywołać osiągnięte poziomy recyklingu i przygotowania do ponownego użycia odpadów komunalnych w ostatnich latach. Zgodnie z „Analizą stanu gospodarki odpadami komunalnymi na terenie miasta Kamienna Góra za rok 2024” (oraz za lata 2023 i 2022)

wspomniany wskaźnik wyniósł 17,72% przy wymaganym ustawowo¹²¹ poziomie wynoszącym 45%. W latach 2022-2023 poziomy te były niższe niż wymagane, odpowiednio 15,82% dla wymaganego 25% w 2022 roku oraz 16,76% dla wymaganego 35% w 2023 roku.¹²² Dane te wskazują zatem na utrzymującą się, znaczącą lukę pomiędzy osiąganymi a wymaganymi poziomami recyklingu i przygotowania do ponownego użycia odpadów komunalnych. Pomimo stopniowego wzrostu wartości wskaźnika w latach 2022–2024, tempo zmian jest niewystarczające.

Wyniki badań jakościowych przeprowadzonych wśród mieszkańców Kamiennej Góry wskazują, że jakość funkcjonowania systemu gospodarki odpadami stanowi istotny problem w sferze środowiskowej oraz przestrzennej miasta. Respondenci zwracali uwagę na niewystarczający poziom segregacji odpadów, zaleganie śmieci w przestrzeni publicznej oraz niski poziom czystości i estetyki otoczenia, w szczególności w rejonach pojemników i wiat śmietnikowych.

Wypowiedzi mieszkańcy ujawniają również problemy infrastrukturalne, w tym zły stan wiat śmietnikowych oraz niedostateczną kontrolę nad odbiorem i prawidłowym zagospodarowaniem odpadów. Jednocześnie podkreślano potrzebę wzmocnienia działań informacyjnych i edukacyjnych w zakresie prawidłowej segregacji odpadów oraz funkcjonowania PSZOK, co wskazuje na deficyty w obszarze świadomości ekologicznej.

W konsekwencji niezależnie od obserwowanej poprawy w zakresie selektywnej zbiórki odpadów, skala wyzwań nadal wymaga intensyfikacji działań. Utrzymujący się wzrost masy wytwarzanych odpadów oraz relatywnie niższy poziom selektywnej zbiórki w porównaniu do potencjału systemu wskazują na potrzebę dalszego wzmacniania instrumentów organizacyjnych, edukacyjnych i inwestycyjnych. Alarmującym aspektem jest także nieosiąganie określonych poziomów recyklingu i odzysku nałożonych przez Unię Europejską. Konieczne jest zatem konsekwentne rozwijanie infrastruktury do selektywnej zbiórki, zwiększanie skuteczności działań informacyjno-edukacyjnych skierowanych do mieszkańców oraz wdrażanie rozwiązań sprzyjających ograniczaniu ilości odpadów u źródła, w tym promowaniu gospodarki o obiegu zamkniętym, a także prowadzenie selektywnej zbiórki w taki sposób, aby osiągnąć określone poziomy recyklingu i odzysku.¹²³

ODPADY ZAWIERAJĄCE AZBEST

Azbest jest materiałem o specyficznych właściwościach, takich jak wysoka wytrzymałość, wysoka temperatura rozkładu i topnienia oraz odporność na działanie czynników chemicznych, dzięki czemu znalazł szerokie zastosowanie w różnych gałęziach gospodarki. Największą popularność zyskał w latach siedemdziesiątych, szczególnie w branży budowlanej, gdzie stosowano go głównie w postaci płyt azbestowo-cementowych wykorzystywanych jako pokrycia dachowe oraz okładziny elewacyjne budynków mieszkalnych.

Wieloletnie badania wykazały jednak negatywny wpływ produkcji i stosowania wyrobów zawierających azbest na zdrowie ludzi oraz środowisko naturalne. W konsekwencji zaczęto stopniowo ograniczać jego stosowanie, a w 1997 roku wprowadzono regulacje zakazujące używania azbestu. Następstwem tych działań było opracowanie w 2002 roku ogólnopolskiego programu

¹²¹ Zgodnie z Ustawą z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach (Dz.U.2025.733, art. 3b).

¹²² Analiza stanu gospodarki odpadami komunalnymi na terenie miasta Kamienna Góra za rok 2024; Analiza stanu gospodarki odpadami komunalnymi na terenie miasta Kamienna Góra za rok 2023; Analiza stanu gospodarki odpadami komunalnymi na terenie miasta Kamienna Góra za rok 2022.

¹²³ Badanie jakościowe zrealizowane wśród mieszkańców Kamiennej Góry, listopad-grudzień 2025 r.

usuwania azbestu, który zakładał całkowite oczyszczenie kraju z tego materiału do 2032 roku. W 2009 roku dokument został zaktualizowany i przyjął formę „Programu Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009–2032”, stanowiącego podstawowy dokument określający działania mające na celu usunięcie azbestu z terytorium Polski w perspektywie długoterminowej.

Badania epidemiologiczne i eksperymentalne wskazują, że szkodliwe działanie azbestu wynika przede wszystkim z wdychania jego włókien obecnych w powietrzu, co może prowadzić do poważnych chorób, w tym raka płuc. Szczególnie niebezpieczny jest azbest niebieski (krokidolit), a skutki długotrwałej ekspozycji mogą ujawniać się dopiero po 20–30 latach, co szczególnie jest groźne dla dzieci i młodzieży dorastającej w środowisku zanieczyszczonym azbestem.

Dopuszczalne stężenia pyłów zawierających azbest w środowisku pracy zostały określone w obowiązujących przepisach prawa. Jednocześnie należy podkreślić, że wyroby azbestowe, takie jak płyty dachowe czy elewacyjne, nie stanowią zagrożenia, o ile pozostają w dobrym stanie technicznym i nie dochodzi do uwalniania włókien. Ryzyko pojawia się przede wszystkim w przypadku starych lub uszkodzonych materiałów, które po wielu latach użytkowania tracą swoje właściwości lub są poddawane obróbce mechanicznej, np. wierceniu, cięciu czy kruszeniu.

Miasto Kamienna Góra jest w posiadaniu dokumentu pn. „Program usuwania wyrobów zawierających azbest dla miasta Kamienna Góra na lata 2020-2032”, którego celem jest oczyszczenie terenu Miasta Kamienna Góra z wyrobów zawierających azbest.¹²⁴

Zgodnie z ostatnimi dostępnymi danymi (za rok 2020) dotyczącymi ilości i stanu wyrobów zawierających azbest na terenie miasta Kamienna Góra, należy wskazać, iż, w mieście zinwentaryzowanych i przeznaczonych do unieszkodliwienia pozostaje łącznie 88 650 kg wyrobów azbestowych, z czego 85 125 kg, a więc zdecydowana większość, należy do osób fizycznych, natomiast 3 525 kg – do osób prawnych. **Od 2020 roku stan ten nie zmienił się.** Co ważne, według inwentaryzacji wyrobów zawierających azbest przeprowadzonej w czerwcu 2020 roku na terenie miasta, większość zidentyfikowanych wyrobów oceniono, iż są w dobrym stanie technicznym, a zatem nie wymagają natychmiastowego usunięcia. Ponowna kontrola, zgodnie z Programem powinna zostać przeprowadzona w 2025 roku.

Niemal połowa zidentyfikowanych wyrobów azbestowych znajduje się na dachach budynków gospodarczych (ok 49%), kolejno niespełna 30% dotyczy budynków mieszkalnych. Dalej, 17,9% dotyczy budynków mieszkalno-gospodarczych, 4% budynków użyteczności publicznej, a 0,25% to azbest zmagazynowany.¹²⁵

Mieszkańcy miasta mają możliwość składania wniosków o udzielenie dofinansowania na usuwanie wyrobów zawierających azbest z terenu miasta Kamiennej Góry. Regulamin udzielania dofinansowania przyjęty został na podstawie Zarządzenie Nr 212/2019 Burmistrza Miasta Kamienna Góra z dnia 4 czerwca 2019 r. Informacje w sprawie naboru wniosków odnaleźć można na stronie www Urzędu Miasta Kamienna Góra: <https://bip.kamiennagora.pl/azbest-2022.html?>.

¹²⁴ Program usuwania wyrobów zawierających azbest dla miasta Kamienna Góra na lata 2020-2032.

¹²⁵ Ibidem.

Biorąc pod uwagę powyższe, należy zwrócić uwagę na potrzebę kontynuacji realizacji założeń Programu, mającego na celu poprawę stanu środowiska naturalnego i zdrowia ludzi poprzez:

- całkowite wyeliminowanie źródła emisji włókien azbestowych;
- doprowadzenie do realizacji prac w zgodzie z przepisami, co wyeliminuje zagrożenie zdrowia zarówno dla mieszkańców posesji, jak i dla wykonawców prac;
- wzrost świadomości ekologicznej mieszkańców w zakresie właściwego postępowania z wyrobami zawierającymi azbest.

5.7. UWARUNKOWANIA FUNKCJONALNO-PRZESTRZENNE

OBSZARY FUNKCJONALNE OKREŚLONE NA POZIOMIE REGIONALNYM

W Planie Zagospodarowania Województwa Dolnośląskiego miasto Kamienna Góra znajduje się w granicach obszarów funkcjonalnych:

- a) Wałbrzyskiego Obszaru Funkcjonalnego,
- b) przygranicznego obszaru funkcjonalnego,
- c) obszaru funkcjonalnego cennego przyrodniczo i w ciągu lądowego korytarza ekologicznego Rudaw Janowickich (KZ-7C) oraz korytarza ekologicznego o znaczeniu ponadlokalnym rzeki Bóbr,
- d) Sudeckiego Obszaru Funkcjonalnego i jego strefy górskiej.

Kamienna Góra została zakwalifikowana jak ośrodek lokalny II stopnia i jako ośrodek zagrożony peryferyzacją i marginalizacją. Dla takich obszarów wyszczególniono szereg kierunkowych działań adresowanych do rządu RP, sąsiednich województw i państw oraz do gmin, których celem jest zapobieganie tym niekorzystnym zjawiskom.

Wałbrzyski Obszar Funkcjonalny

Miejskie obszary funkcjonalne ośrodka wojewódzkiego i ośrodków regionalnych są miejscami największej koncentracji procesów gospodarczych, potencjału rynku pracy i usług. Szansą na wzmocnienie potencjału ośrodków ponadlokalnych jest integracja w obrębie ich obszarów funkcjonalnych, która powinna się odbywać poprzez działania planistyczne, służące przywróceniu i utrwaleniu ładu przestrzennego, jak i działania inwestycyjne. Istotne dla rozwoju miejskich obszarów funkcjonalnych są działania w zakresie poprawy dostępności transportowej i integracji transportu, budowy systemu zielonej infrastruktury i racjonalizacji zagospodarowania terenów niezabudowanych.

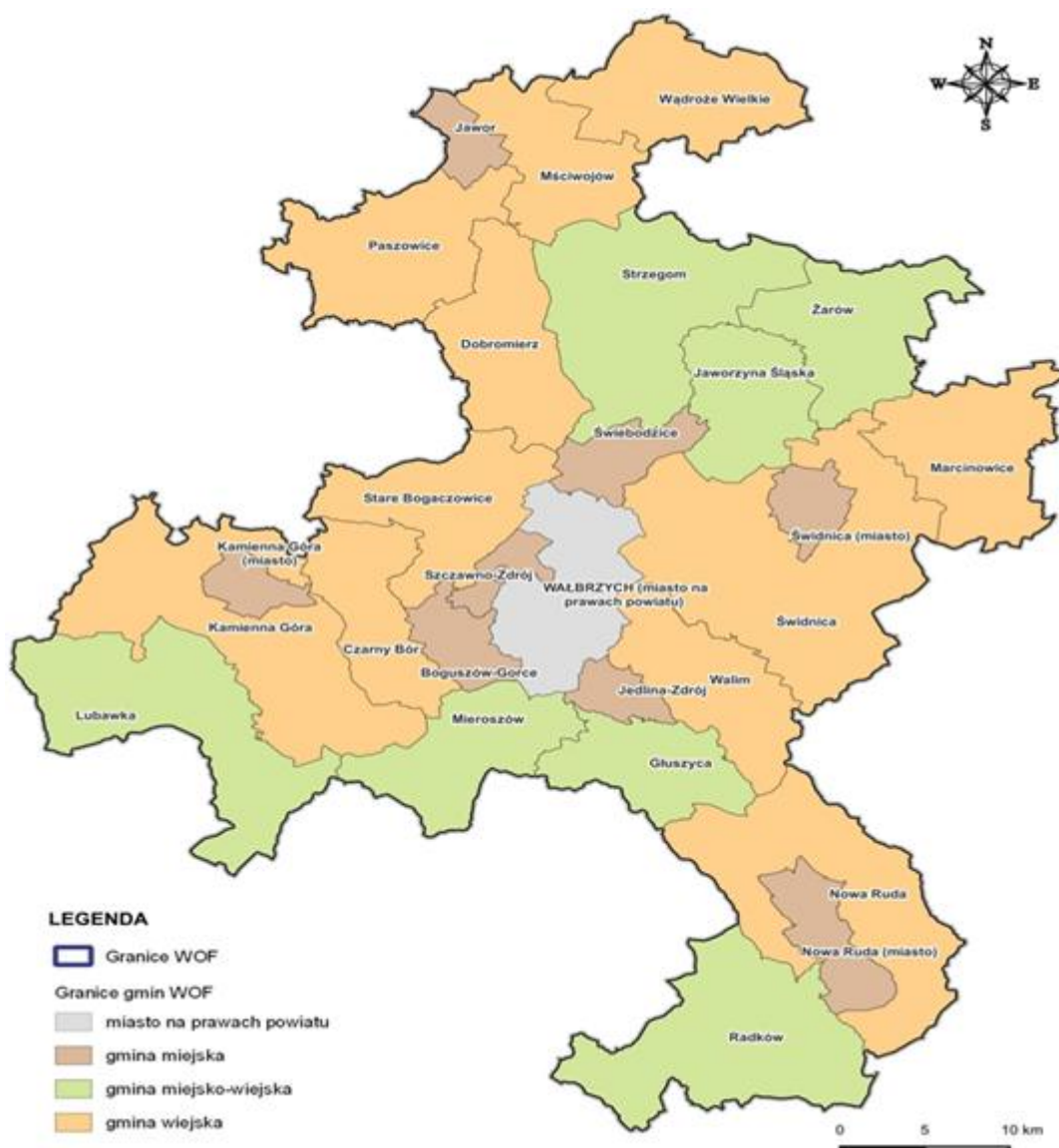
Wałbrzyski Obszar Funkcjonalny (WOF) to obszar obejmujący 27 gmin z 6 powiatów na Dolnym Śląsku (Wałbrzych, powiaty: wałbrzyski, świdnicki, kamiennogórski, kłodzki, jaworski), skupiający się na zintegrowanym rozwoju, zwłaszcza w kontekście transformacji po-górnictwej, w ramach Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych Aglomeracji Wałbrzyskiej (ZIT AW).

Przyjęta w Strategii Rozwoju Województwa Dolnośląskiego 2030 macierz kierunków interwencji w odniesieniu do wymiaru terytorialnego, wskazuje na następujące kluczowe priorytety rozwojowe Wałbrzyskiego Obszaru Funkcjonalnego:

- 5.1. Rozwój regionalnej sieci transportowej,

- 1.1. Wspieranie endogenicznych potencjałów gospodarczych subregionów,
- 1.2. Wzmocnienie krajowej i europejskiej konkurencyjności regionu i jego marki,
- 1.4. Wspieranie rozwoju i rewitalizacja zdegradowanych obszarów miejskich i wiejskich,
- 4.2. Racjonalne wykorzystanie walorów i zasobów środowiska,
- 4.4. Wspieranie produkcji energii ze źródeł odnawialnych oraz wspieranie bezpieczeństwa energetycznego,
- 2.3. Rozwój i doskonalenie usług publicznych,
- 5.3. Wspieranie współpracy międzyregionalnej i transgranicznej.

Mapa 2. Wałbrzyski Obszar Funkcjonalny

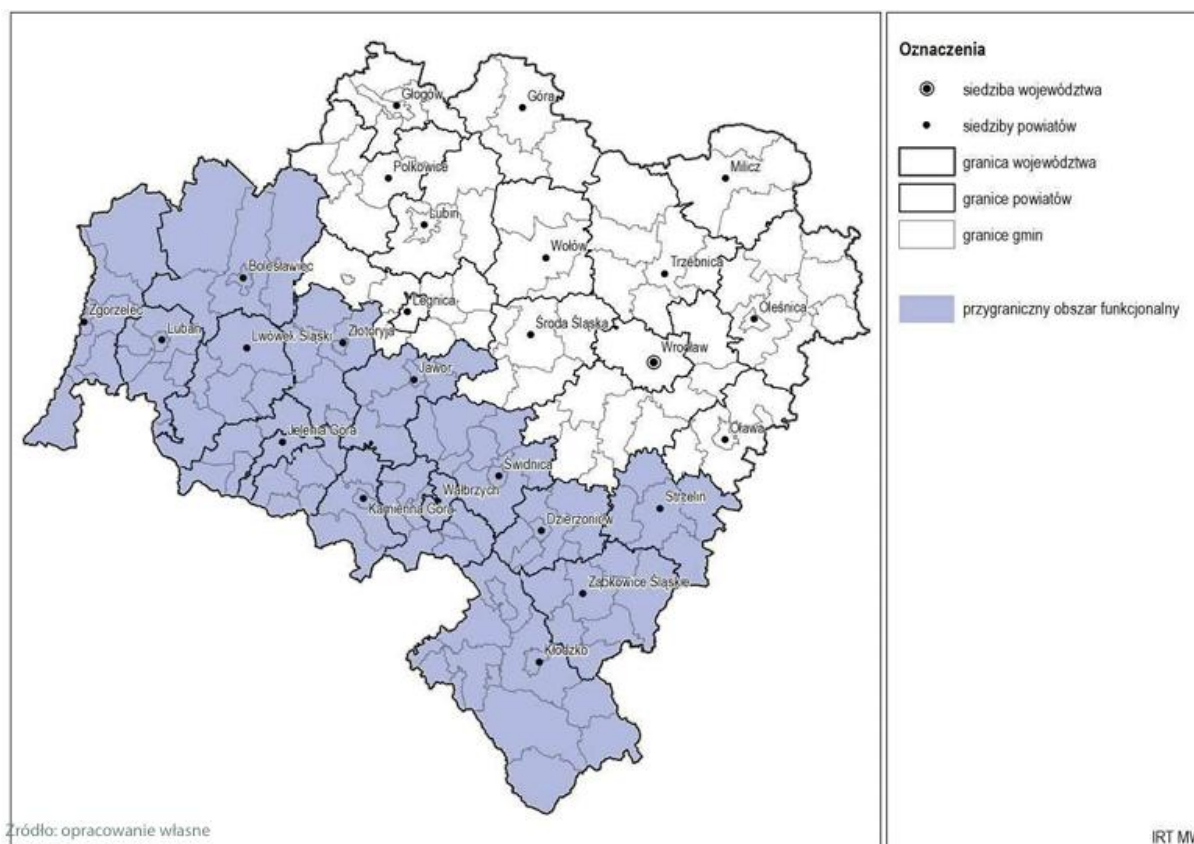

Źródło: <https://um.walbrzych.pl/>

Przygraniczny obszar funkcjonalny

Przygraniczny obszar funkcjonalny należy zaliczyć do specjalnego typ obszaru funkcjonalnego w planowaniu przestrzennym, obejmujący regiony i miasta po obu stronach granicy państwowej, które są ze sobą silnie powiązane gospodarczo, społecznie i infrastrukturalnie, tworząc wspólną przestrzeń rozwoju i wyzwań, często w ramach inicjatyw transgranicznych jak euroregiony. Dolny Śląsk tworzy sieć powiązań na poziomie transgranicznym zarówno z Krajem Związkowym Saksonia oraz Czechami (Kraje: Liberec, Hradec Kralove, Pardubice, Ołomuniec). Priorytetami są harmonizacja polityk regionalnych, rozwój transportu, gospodarki i infrastruktury, oraz rozwiązywanie wspólnych problemów środowiskowych, co jest kluczowe dla efektywnego zarządzania pograniczem w Unii Europejskiej.

Mapa 3. Przygraniczny obszar funkcjonalny

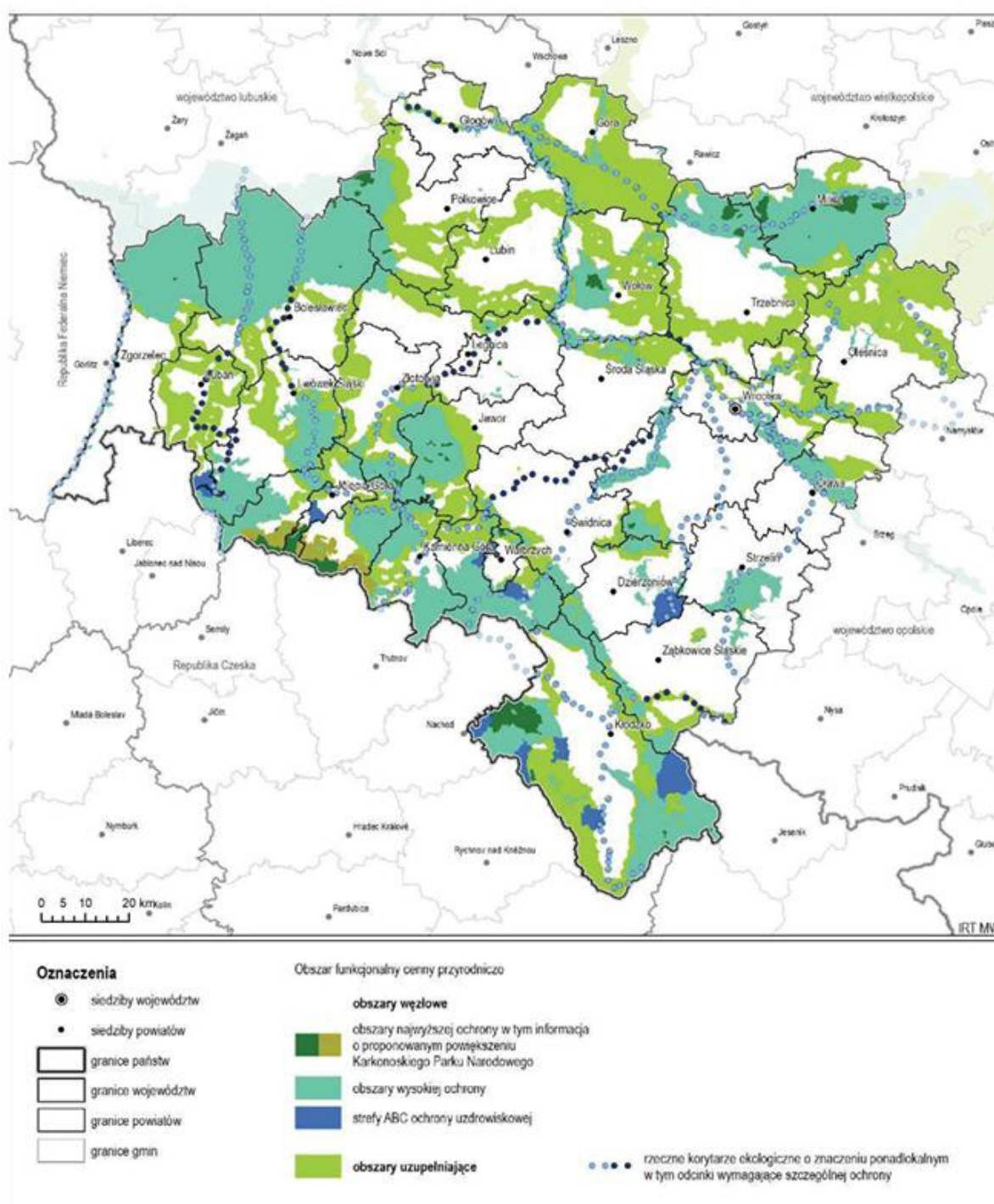

Źródło: Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Dolnośląskiego

Obszar funkcjonalny cenny przyrodniczo

W ujęciu regionalnym, zgodnie z zapisami Strategii Rozwoju Województwa Dolnośląskiego 2030, jednym z obszarów funkcjonalnych województwa jest obszar cenny przyrodniczo. Kamienna Góra położona jest w zasięgu tego obszaru. Priorytetem dla tego obszaru jest ochrona przyrody, w tym zachowanie bioróżnorodności i zachowanie spójności przyrodniczej korytarzy ekologicznych. Obszar funkcjonalny cenny przyrodniczo pokrywa się z siecią obszarów chronionych Natura 2000 oraz z korytarzami ekologicznymi.

Mapa 4. Obszar funkcjonalny cenny przyrodniczo

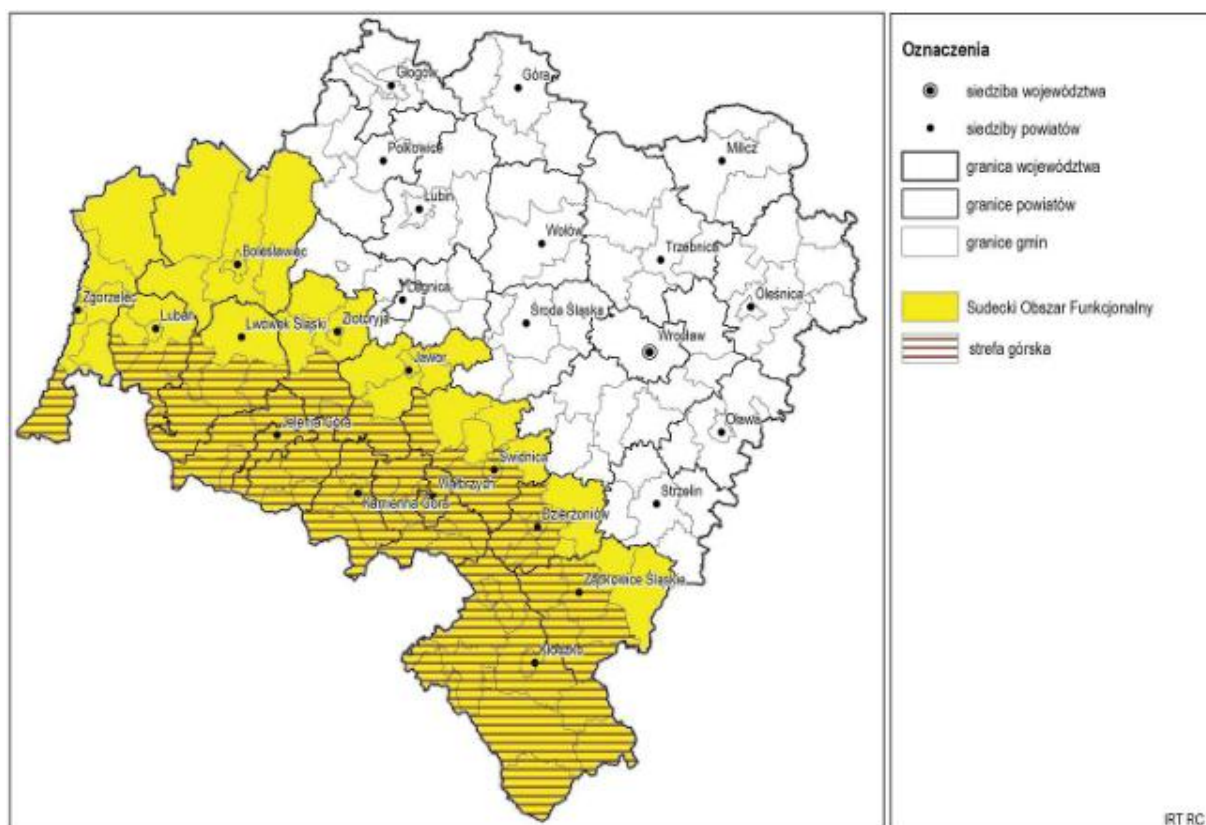

Źródło: Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Dolnośląskiego

Sudecki Obszar Funkcjonalny

Sudecki Obszar Funkcjonalny (SOF) obejmuje południowe i zachodnie rejony województwa dolnośląskiego. Skoncentrowany jest wokół ośrodków takich jak Jelenia Góra, Wałbrzych, Kłodzko, Zgorzelec, Lwówek Śląski, z priorytetem rozwoju turystyki, funkcji uzdrowiskowych, zachowania dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego (Sudety, Parki Narodowe, liczne uzdrowiska jak Kudowa-Zdrój, Polanica-Zdrój, Cieplice).

Mapa 5. Sudecki Obszar Funkcjonalny

Źródło: Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Dolnośląskiego

OBSZARY FUNKCJONALNE POZIOMU LOKALNEGO

Na poziomie lokalnym kwestie powiązań funkcjonalnych przeanalizowano mając na uwadze ustalenia obowiązujących założeń polityki przestrzennej, ustalonej w Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego, przyjętego UCHWAŁĄ NR LXXVIII/496/23 Rady Miasta Kamienna Góra z dnia 29 listopada 2023 r. w sprawie uchwalenia Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego miasta Kamienna Góra.

Kamienna Góra położona jest na pograniczu Sudetów Zachodnich i Środkowych w Kotlinie Kamiennogórskiej, należącej do jednostki wyższego rzędu – Bramy Lubawskiej wg podziału Kondrackiego. Miasto zostało ulokowane w dolinie Bobru u zbiegu z Zadrną, w miejscu stanowiącym charakterystyczne obniżenie pomiędzy Rudawami Janowickimi a Górami Kamiennymi. Tereny te charakteryzują się znacznym zróżnicowaniem ukształtowania terenu – miasto leży w otoczeniu licznych, średnio wysokich wzgórz, w części zajętych przez zabudowę.

Miasto zajmuje powierzchnię 1804 ha, jego obszar graniczy z gminą wiejską Kamienna Góra i w niewielkim fragmencie z gminą Czarny Bór. Struktura użytkowania gruntów przedstawia się następująco: tereny rolne 53, 55% powierzchni miasta, tereny lasów 17, 85%, tereny zabudowane i zurbanizowane 27,00%, w tym: tereny mieszkaniowe 6,76%, tereny komunikacyjne 7,65%, tereny przemysłowe 3,60%. Nieznaczną powierzchnię miasta zajmują również wody powierzchniowe płynące i stojące oraz nieużytki.

Układ funkcjonalno-przestrzenny Kamiennej Góry kształtował się z różną dynamiką na przestrzeni długiego okresu. Miasto zostało ułożone pod koniec XIII w. W okresie średniowiecza obszar zabudowy obejmował stare miasto, które otoczone było murami obronnymi. Do obecnych czasów układ ten w znacznym stopniu został zachowany. Wokół tej przestrzeni w XIX i XX wieku rozwijała się nowsza zabudowa mieszkaniowa oraz powstały zakłady przemysłowe, co związane było m. in. z ożywieniem gospodarczym po doprowadzeniu do miasta kolei żelaznej. Rozwój zabudowy w kierunku dworca PKP w tym okresie w znacznym stopniu ukształtował obecny kształt śródmieścia. Śródmieście współcześnie obejmuje swoim zasięgiem zarówno najstarszą część obszaru średniowiecznej zabudowy, jak też strukturę przestrzenną ukształtowaną w okresie rozwoju przemysłowego miasta w XIX i XX wieku.

Średniowieczny układ miejski objęty jest ścisłą ochroną konserwatorską. Ochronie rejestrowej podlega układ przestrzenny miasta w granicach ulic Wojska Polskiego, S. Okrzei, Spacerowej i Wł. Broniewskiego. Nieformalne zalecenia dotyczące zagospodarowania tej części miasta zawarte są w opracowaniu pn. Plan Szczegółowy Zagospodarowania Przestrzennego i Rewaloryzacji opracowanym w latach 80 XX w. Opracowanie wykonane zostało przez PKZ PP we Wrocławiu na zlecenie Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków w Jeleniej Górze, składa się z inwentaryzacji budowlanej wszystkich kondygnacji, rzutów dachów, widoków ciągów elewacji wszystkich pierzei każdego z kwartałów w Starym Mieście. Jest to wartościowe opracowanie mające charakter inwentaryzacyjny, ukazujące potencjał dziedzictwa kulturowego. W obszarze miasta Kamienna Góra występuje ukształtowana sieć osadnicza typowa dla obszaru Dolnego Śląska. Jest to przeważnie zabudowa zwarta posiadająca zachowany średniowieczny układ zabudowy (część śródmieścia). W skład struktury osadniczej Kamiennej Góry wchodzi zarówno zabudowa mieszkaniowa, mieszkaniowo-usługowa oraz obiekty usługowe, takie jak kościoły, szkoły, obiekty usługowo-handlowe i zakłady produkcyjne.

Nowo powstająca zabudowa jest strukturą mieszkaniową jednorodzinną, wielorodzinną, usługową i przemysłową. Powstaje poza historycznym układem miejskim, ale tworzy z nim całość funkcjonalno- przestrzenną. Ponadto odrębne niegdyś wsie wraz z przyległymi terenami zostały na przestrzeni od czasów lokacji miasta włączone w jego obszar administracyjny. Poza istniejącymi terenami zainwestowania miejskiego przewidziane są również nowe tereny produkcyjno – usługowe. Istotnym elementem ładu przestrzennego jest układ komunikacyjny, w szczególności układ dróg tranzytowych Pn-Pd – drogi wojewódzkiej nr 367 i S3 oraz Wsch-Zach – droga śródsudecka.

Na stan ładu przestrzennego wpłynęło prowadzenie działalności górniczej, związanej z eksploatacją kamienia oraz یتów, a nawet węgla kamiennego - w wyniku których powstały zmiany w ukształtowaniu terenu, tj. wyrobiska częściowo zamienione w zbiornik wodny i zamienione w obszar wymagający przeprowadzenia prac rekultywacyjnych.

Na strukturę funkcjonalno - przestrzenną miasta Kamienna Góra składają się: wielofunkcyjna strefa usługowo-mieszkaniowa w obrębie śródmieścia, zespoły mieszkaniowe, w tym zabudowy wielorodzinnej oraz jednorodzinnej, tereny usługowe, przemysłowe, tereny otwarte zieleni i wód. Elementy te nakładają się w przestrzeni miasta wzajemnie przenikają i łączą.

Śródmieście Kamiennej Góry stanowi centrum życia społeczno-kulturalnego oraz usługowego. Charakteryzuje się zabudową wielorodzinną o dużym nasyceniu elementami usług. Centralną część śródmieścia stanowi średniowieczny układ urbanistyczny. Występuje tu szczególna koncentracja tkanki zabytkowej.

Wokół śródmieścia ukształtowały się zespoły mieszkaniowe, usługowe oraz przemysłowe. Poszczególne strefy funkcjonalne częściowo oddzielone są naturalnymi lub sztucznymi barierami, do których należy zaliczyć doliny rzek, korytarz drogi ekspresowej S3 oraz tereny zielone.

Poszczególne elementy struktury przestrzennej miasta

Struktura późniejszej zabudowy jest rozmieszczona w przestrzeni dość przypadkowo i powstawała w miarę rozwoju miasta i jego funkcji oraz zapotrzebowania na poszczególne jego komponenty. W przestrzeni determinantą rozwoju miasta były rzeki. Obecnie istotny wpływ na kształtowanie się funkcji mieszkaniowych, usługowych i przemysłowych ma biegnąca przez miasto droga ekspresowa S3. Większość jego mieszkańców ma łatwy dostęp do dużych i ciągłych kompleksów zieleni zarówno wysokiej - lasów, jak i niskiej - otwartych łąk oraz do zieleni zorganizowanej miejskich parków i skwerów. Diagnozuje się przy tym potrzebę wzmocnienia powiązań poszczególnych elementów terenów zieleni, w szczególności poprzez połączenie terenów posiadających funkcje społeczne i rekreacyjne oraz wykorzystanie potencjału terenów nadrzecznych.

Od początku lat 90 - tych struktura przemysłowa wpleciona w tkankę urbanistyczną miasta jest stopniowo zagospodarowywana na inne nieuciążliwe nieprodukcyjne cele mieszkalne i usługowe. Natomiast zabudowa przemysłowa, produkcyjna organizowana jest w paśmie równoległym do terenów kolejowych i za nimi oraz na innych kierunkach – na obrzeżach miasta. Docelowo wpływ na kształtowanie się terenów przemysłowych będzie mieć dostępność do układu transportowego i drogi ekspresowej S3.

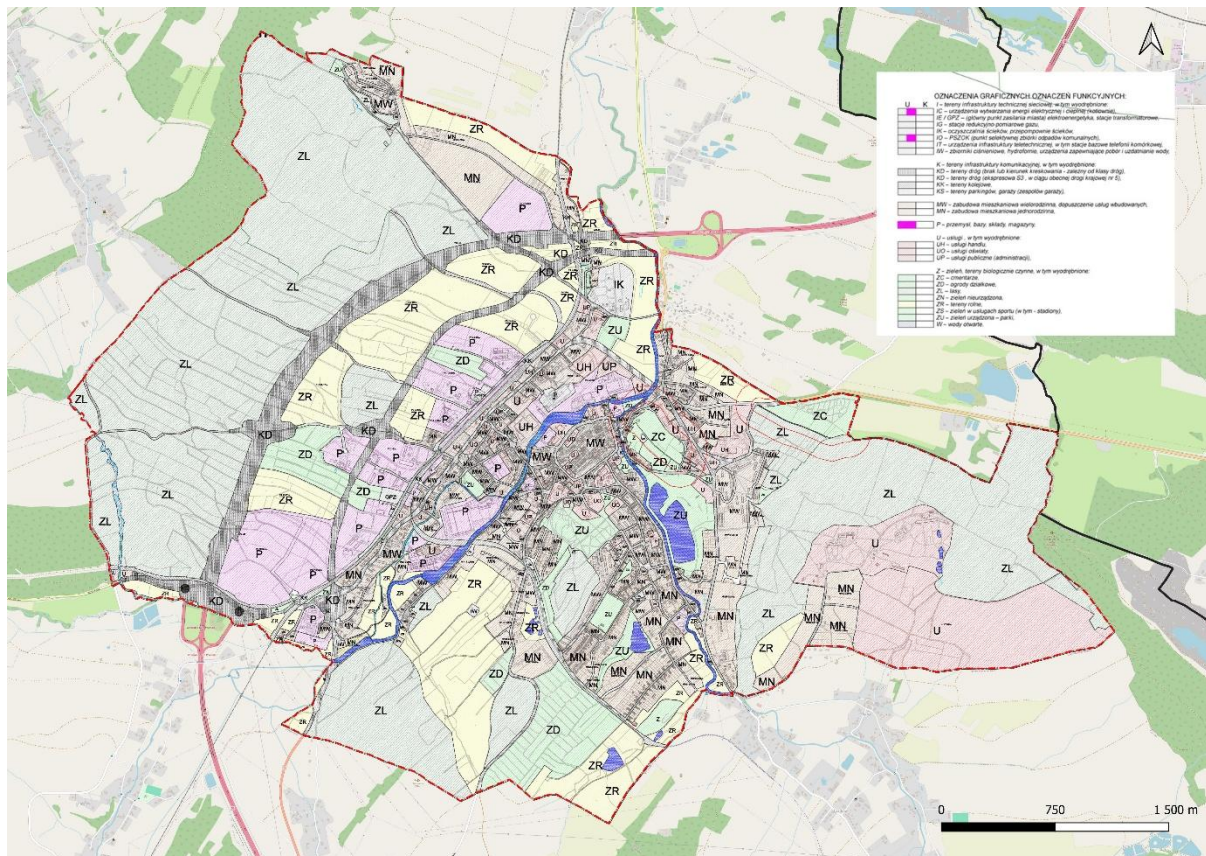
W Kamienniej Górze potrzeby codzienne, realizowane są w niewielkiej odległości od miejsca zamieszkania. Można tu wyróżnić ośrodek centralny miasta (wspomniana wielofunkcyjna strefa usługowo-mieszkaniowa w obrębie śródmieścia), w którym nakłada się kilka rodzajów obiektów i instytucji administracji publicznej, instytucji finansowych, kultu religijnego. Wszystko to łączy się w system, pozwalający na dostęp w izochromie dojścia 10 minut z ważnym miejscem – rynkiem (dla znaczącej części mieszkańców, z wyłączeniem m. in. Antonówki, Oś Krzeszowskiego, DCRO), na którym odbywają się wydarzenia kulturalne, religijne, rozrywkowe, polityczne. Dla części wydarzeń o charakterze masowym wykorzystywany jest również teren miejski nad zalewem, w rejonie ulicy Księcia Bolka I i ul. Kościuszki.

W Kamienniej Górze znajdują się dwa duże kompleksy rekreacyjno-wypoczynkowe o powierzchni większej niż 20ha, położone w centralnej części miasta, dostępne w zasięgu pieszego dojścia i dojazdu rowerem. Jest to kompleks Góry Parkowej stanowiącej częściowo założenie parkowe i częściowo ewidencyjny las. Drugi taki zwarty kompleks terenów rekreacyjno-wypoczynkowych to Ośrodek Wypoczynku Świątecznego (zalew) stanowiący tereny otwarte ze zbiornikiem wodnym.

Dla wyodrębnionych jednostek osadniczych o wielkości powyżej 250 mieszkańców położonych w granicach administracyjnych miasta, tj. dla Antonówki i DCRO – również zapewniono dostęp do terenów rekreacyjno-wypoczynkowych. W rejonie Antonówki znajduje się teren zieleni urządzonej o powierzchni ok. 0,8ha (boisko i plac zabaw). W granicach nieruchomości Dolnośląskiego Centrum Rehabilitacji i Ortopedii – znajduje się założenie parkowe i kompleksy leśne (również należące do DCRO) o łącznej powierzchni ok. 35ha. Obydwie jednostki otoczone są dużymi kompleksami ewidencyjnych lasów.

Tereny zieleni tworzą układ obszarów w formie lasów, parków, ogrodów działkowych, cmentarzy, terenów rolniczych, obszarów rzek i sztucznych zbiorników wodnych zalewu i stawów oraz zieleni zorganizowanej, od parków do założeń małych – kieszonkowych skwerów.

Mapa 6. Obszary funkcjonalne w Kamienniej Górze

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Systemu Informacji Przestrzennych Miasta Kamienniej Góry

Analiza diagnozy stanu zagospodarowania przestrzennego miasta oraz jego uwarunkowań zewnętrznych i wewnętrznych ujęta w SUIKZP, wskazuje następujące uwarunkowania zewnętrzne:

- 1) atrakcyjne warunki położenia geograficznego, związane z sąsiedztwem terenów chronionych Rudaw Janowickich oraz Gór Kruczych i Zaworów a także pobliskiego Masywu Karkonoszy,
- 2) wartościowe zasoby środowiska kulturowego, w szczególności zabytkowy układ przestrzenny starego centrum miasta,
- 3) transeuropejski korytarz komunikacji drogowej znajdujący swój wyraz w drodze S3 z krzyżującą się drogą śródsudecką (367),
- 4) ważna rola w systemie obsługi mieszkańców sąsiednich gmin,
- 5) znaczne rezerwy terenowe dla wprowadzenia nowej zabudowy produkcyjno-usługowej, mieszkaniowej jednorodzinnej i w ograniczonym zakresie także mieszkaniowej wielorodzinnej,
- 6) nadwyżki energii elektrycznej, ciepłej oraz wody i wolne moce przerobowe oczyszczalni ścieków,

Główne problemy rozwojowe miasta wiążą się z potrzebą eliminowania (ograniczania) barier rozwojowych i opóźnień cywilizacyjnych, które określić można następująco:

- 1) brak zintegrowanego systemu terenów zielonych, sprzyjających poprawie warunków zamieszkiwania oraz lokalnego krajobrazu, pomimo posiadanych przez miasta walorów przyrodniczych,
- 2) dysproporcje w rozwoju funkcjonalno-przestrzennym oraz w standardach zamieszkiwania poszczególnych częściach miasta, a także ich walorów estetycznych, wykazujące szczególną koncentrację w wyznaczonym obszarze zdegradowanym,
- 3) brak uzbrojonych terenów pod nową zabudowę,
- 4) brak wypracowanych alternatywnych rozwiązań dla dotychczasowych, znajdujących się w zaniku form produkcji i związanych z tym negatywnych zjawisk społecznych.

Kamienna Góra rozlokowana została pierwotnie w strategicznie ważnym położeniu w widłach rzek Bóbr i Zadrna. Plan miasta średniowiecznego i sposób zabudowy bloków urbanistycznych oparty został o limitację mierniczą z dostępną wówczas dokładnością i w oparciu o dokument lokacyjny. Miasto otoczono murami obronnymi i w takim planistycznym owalu dotrwało do czasów dalszego rozwoju i postępu technicznego. Wśród takich elementów wyraźnie widać, jak zabudowa skoncentrowała się na układzie dostępu do kolei żelaznych z dworcem kolejowym. Dalszy rozwój jest w dużej mierze dziełem przypadku i wypadkową możliwości topograficznych/fizjograficznych, potrzeb funkcjonalnych zabudowy – np. przemysłowej i wynikiem włączenia wsi znajdujących się na terenie obecnie miasta i zapewne dostępu do terenów budowlanych. Struktura zabudowy powstawała więc na dostępnych terenach, otaczając pierścieniami najstarszy układ przestrzenny. W efekcie powstały funkcjonalne gniazda zabudowy przemieszanej z terenami biologicznie czynnymi. W czasach współczesnych powstało kilka osiedli mieszkaniowych z budynkami w technologii rozpowszechnionej wówczas wielkiej płyty (Osiedle Cicha, Krzeszowskie, Magdy i w rejonie ulicy Jeleniogórskiej) – również jak się wydaje w podobny sposób jak dotychczas (w przypadkowych kierunkach). Jedynie osiedle Krzeszowskie zrealizowane na zupełnie nowym terenie wydaje się być założeniem zaplanowanym rozciągającym miasto w kierunku pd-wsch. Podstawowy i utrwalany obecnie kierunek komunikacyjny północ południe wydaje się układać pasmem, któremu można przypisać funkcje przemysłowe ulokowane wzdłuż terenów kolejowych i drogi S3 **W takim układzie urbanistycznym planuje się utrzymanie, wzmocnienie i rozwinięcie układu gniazdowo-pierścieniowego zabudowy mieszkalnej, pasma aktywności gospodarczej z zakładami przemysłowymi oraz struktur zieleni - w taki sposób, aby utrzymać i zwiększyć korzyści, jakie on przynosi.** Zakłada się też utrzymanie i utrwalenie zieleni w gniazdach oraz utrzymanie i wprowadzenie zieleni (również kieszonkowej) z wykorzystaniem rzek przepływających przez miasto (błękitna infrastruktura). Zakłada się powiązanie poszczególnych części miasta drogami (szlakami) rowerowymi za pośrednictwem magistrali rowerowej relacji granica miasta, ul. Wysoka – Antonówka, odcinkami dającymi powiązać się w spójną sieć. We wszystkich strefach dopuszcza się przebudowę i rozwój infrastruktury sieciowej, w tym lokalizację OZE – o ile uwarunkowania lokalizacyjne w zakresie potencjalnej uciążliwości na to pozwolą (zgodnie z przepisami odrębnymi obowiązującymi w dniu lokalizacji takich zamierzeń inwestycyjnych), z dopuszczeniami i koncentracją opisanymi w poszczególnych strefach. Zakłada się, że w obszarze miasta nie dopuszcza się lokalizacji inwestycji kwalifikowanych zgodnie z przepisami odrębnymi jako mogące

zawsze znacząco oddziaływać na środowisko. Dla ochrony wglądów w panoramę miasta i Karkonoszy - zakreśla się obszary chronionego wglądu w panoramę miasta.¹²⁶

Miasto Kamienna Góra przystąpiło do opracowania Planu ogólnego gminy miejskiej Kamienna Góra. Plan ogólny będzie wiążącym aktem prawa miejscowego, określającym funkcje terenów i wskaźniki zabudowy. Warto podkreślić, iż 99,6% powierzchni miasta jest już pokryte obowiązującymi miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego. Oznacza to, iż w Planie ogólnym uwzględnia się ustalenia wynikające z obowiązujących miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego.

Istotnym nowym elementem polityki przestrzennej będzie model funkcjonalno-przestrzenny, który stanowić będzie element Strategii Rozwoju Miasta Kamienna Góra na lata 2026-2036. Dokument ten określi wyzwania i kierunki polityki przestrzennej miasta, w tym również rekomendacje i wytyczne dla systemu planowania przestrzennego.

¹²⁶ Na podstawie: Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego przyjętego UCHWAŁĄ NR LXXVIII/496/23 Rady Miasta Kamienna Góra z dnia 29 listopada 2023 r. w sprawie uchwalenia Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego miasta Kamienna Góra

6. ANALIZA SWOT

Analiza SWOT jest popularną techniką heurystyczną służącą do porządkowania i analizy informacji. Nazwa jest akronimem od angielskich słów określających cztery elementy składowe analizy (Strengths – silne strony, Weaknesses – słabe strony, Opportunities – szanse, okazje i Threats – zagrożenia). Analiza SWOT polega na podzieleniu zebranych informacji na cztery grupy i przyporządkowaniu ich do czterech kategorii czynników strategicznych.

Analiza SWOT obejmuje analizę:

- Mocnych stron, tj. uwarunkowań wewnętrznych (endogenicznych), czyli elementów rzeczywistości mających pozytywny charakter z punktu widzenia jego przyszłego rozwoju,
- Słabych stron, tj. uwarunkowań wewnętrznych o negatywnym charakterze,
- Szans, tj. uwarunkowań zewnętrznych (egzogenicznych) o charakterze pozytywnym. Jako szanse uwzględnione zostały te zagadnienia, których źródła leżą poza obszarem gminy lub poza zakresem kompetencji władz publicznych działających na jej obszarze,
- Zagrożeń, tj. uwarunkowań zewnętrznych mających negatywny wpływ na rozwój gminy, których źródła leżą poza jej obszarem lub poza zakresem kompetencji władz publicznych działających na jej obszarze.

Tabela 45. Analiza SWOT

Mocne strony

- Atrakcyjne położenie geograficzne.
- Walory przyrodniczo-krajobrazowe.
- Bogate dziedzictwo historyczne i marka miasta (przemysł włókienniczy).
- Kameralny charakter miejscowości.
- Silne poczucie więzi mieszkańców z miastem.
- Rozwinięta sieć instytucji oświatowych i wychowawczych.
- Aktywna działalność instytucji kultury w mieście.
- Duża liczba obiektów o walorach historycznych w centrum miasta.
- Dobra dostępność terenów zielonych.
- Rozwój budownictwa mieszkaniowego.
- Dobry stan infrastruktury drogowej i chodników.
- Rozwinięta sieć ścieżek rowerowych.
- Rozbudowana sieć techniczno-sanitarna.

Słabe strony

- Proces depopulacji i starzenie się społeczeństwa.
- Wzrastający współczynnik obciążenia demograficznego osobami starszymi.
- Słaby rozwój gospodarczy miasta.
- Deficyt atrakcyjnych i dobrze płatnych miejsc pracy.
- Odpływ wysoko wykwalifikowanej kadry z terenu gminy, migracja zarobkowa młodszych pokoleń i związane z tym zatracanie więzi z regionem.
- Spadek liczby nowo zarejestrowanych podmiotów gospodarczych.
- Spadek liczby osób pracujących w mieście.
- Wzrost liczby osób bezrobotnych.
- Niska aktywność społeczna i obywatelska mieszkańców.
- Niski poziom zaufania społecznego.

• Działania stowarzyszeń i innych organizacji, w kierunku pobudzenia edukacji mieszkańców na temat ochrony i gospodarowania zasobem dziedzictwa kulturowego. • Działania na rzecz uporządkowania przestrzeni publicznych miasta poprzez przestrzeganie zapisów uchwały reklamowej. • Działania związane z rewitalizacją przestrzeni publicznych, obiektów i obszarów zabytkowych.	• Poczucie braku realnego wpływu na sprawę miasta. • Niedobór specjalistycznej kadry medycznej oraz ograniczona dostępność niektórych usług zdrowotnych. • Słaba oferta spędzania czasu wolnego. • Niski poziom bezpieczeństwa. • Niewystarczający stan zachowania i zabezpieczenia obiektów zabytkowych, postępujący proces ich niszczenia. • Brak oferty turystycznej umożliwiającej całoroczny ruch turystyczny z wykorzystaniem potencjału miasta. • Niewykorzystany potencjał pozostałości po epoce przemysłowej w celu rozwoju turystyki. • Słabo rozwinięta baza dla zaplecza turystycznego. • Mało skuteczna egzekucja prawna w zakresie działań budowlanych oraz dewastacji zabytków i środowiska. • Niewykorzystany potencjał terenów zielonych, zabytkowych i rekreacyjnych. • Zły stan wód powierzchniowych. • Zły stan jakości powietrza atmosferycznego, zwłaszcza w okresie grzewczym. • Zagrożenia wynikające z położenia (w szczególności zagrożenie powodzią). • Problemy społeczne (m.in. uzależnienia, wandalizm). • Niewykorzystanie potencjału turystycznego poprzez niedoinwestowanie infrastruktury: bazy noclegowej, ścieżek spacerowych i rowerowych. • Pogarszający się stan techniczny budynków, w tym nieużytkowanych obiektów zabytkowych. • Wprowadzanie elementów obcych, nowej zabudowy - np. nieprzemyślanej, niezgodnej z historyczną kolorystyką, architektury niezgodnej z lokalnymi tradycjami.

Szanse

- Przynależność do Aglomeracji Wałbrzyskiej i korzystne położenie względem otoczenia z turystycznym potencjałem (bliskość Czech).
- Dostępność funduszy europejskich i krajowych na rozwój infrastruktury społecznej.
- Bezpośrednie sąsiedztwo drogi ekspresowej S3 do granicy państwa i dalej do Pragi.
- Współpraca transgraniczna (bliskość Czech i Niemiec).
- Bliskość dużych ośrodków miejskich i ich rynków pracy.
- Rozwój turystyki weekendowej, kulturowej i aktywnej w oparciu o dziedzictwo historyczne oraz tereny zielone.
- Pozyskiwanie nowych inwestorów krajowych i zagranicznych.
- Dostępność programów aktywizacji seniorów i osób zagrożonych wykluczeniem społecznym.
- Rozwój współpracy samorządu z organizacjami pozarządowymi i partnerami prywatnymi w zakresie usług społecznych.

Zagrożenia

- Zjawisko starzenia społeczeństwa w dłuższej perspektywie, skutkujące wysokim udziałem ludności w wieku poprodukcyjnym.
- Postępujące zmiany klimatyczne oraz wynikające z nich anomalie pogodowe.
- Silna konkurencja dużych aglomeracji o młodych mieszkańców.
- Konkurencja o inwestorów ze strony Wrocławia i innych dużych miast Dolnego Śląska.
- Przyspieszenie zmian technologicznych i zmieniający się charakter pracy.
- Rosnące napięcia międzynarodowe.
- Wzrost urbanizacji.
- Zmieniające się wyzwania zdrowotne.

Źródło: opracowanie własne

7. WNIOSKI Z DIAGNOZY

Kamienna Góra charakteryzuje się znacznym potencjałem wynikającym z malowniczego położenia w Sudetach Środkowych oraz wysokimi walorami przyrodniczymi i krajobrazowymi, sprzyjającymi rozwojowi turystyki i rekreacji. Bliskość drogi ekspresowej S3 zwiększa dostępność miasta w skali regionalnej i krajowej. Istotnym atutem jest również dziedzictwo historyczno-kulturowe związane z tradycjami tkackimi i lnianskimi, a także kompaktowa struktura urbanistyczna sprzyjająca mobilności pieszej oraz rozwinięta sieć ścieżek rowerowych.

Miasto zmaga się z procesami depopulacji i starzenia się społeczeństwa, które mają znaczący wpływ na potencjał lokalnej społeczności. Obserwuje się wysoki odsetek osób starszych w strukturze demograficznej oraz odpływ młodych mieszkańców w związku z ograniczoną liczbą atrakcyjnych miejsc pracy. Mimo tych zjawisk, mieszkańcy wykazują silną więź emocjonalną z miejscem zamieszkania.

Choć w mieście występuje dobra dostępność edukacji i opieki żłobkowej oraz przedszkolnej, kwestią do zaadresowania pozostaje podnoszenie standardów infrastruktury szkół, przedszkoli i żłobków, w tym dostosowanie obiektów do obowiązujących norm bezpieczeństwa i dostępności.

W Kamiennej Górze dostęp do specjalistycznej opieki zdrowotnej pozostaje ograniczony. Ten, w połączeniu z istniejącym wykluczeniem komunikacyjnym z innymi miejscowościami w regionie powoduje istotne ograniczenia w dostępie do usług zdrowotnych.

Ważnym potencjałem miasta jest dostępność i rozwój instytucji kultury.

W mieście potrzebny jest rozwój infrastruktury spędzania czasu wolnego, rozwój oferty kulturalnej i sportowej oraz odpowiednia animacja i włączanie w życie społeczne, kulturalne, sportowe, rekreacyjne różnych grup mieszkańców.

Kapitał społeczny nie jest w pełni rozwinięty – obserwuje się niskie zaangażowanie mieszkańców w życie miasta, niewielkie zaufanie społeczne oraz poczucie braku realnego wpływu na sprawy publiczne.

Struktura gospodarki lokalnej opiera się przede wszystkim na mikroprzedsiębiorstwach i kilku większych zakładach, które nie zapewniają wystarczających perspektyw zawodowych dla osób młodych. Rynek pracy charakteryzuje się niskimi wynagrodzeniami i ograniczonymi możliwościami rozwoju, co jest jednym z głównych czynników migracji. Branża turystyczna, mimo potencjału przyrodniczego i krajobrazowego, pozostaje marginalna z uwagi na niedobór bazy noclegowej i usług towarzyszących.

Miasto charakteryzuje w pełni rozwinięta sieć wodociągowa i kanalizacyjna, gęsta sieć gazowa oraz nowoczesna infrastruktura drogowa zapewniają sprawne funkcjonowanie miasta. Wyzwania dotyczą jednak starszych zasobów mieszkaniowych, niezagospodarowanych pustostanów oraz problemów z jakością przestrzeni publicznych, w tym estetyką budynków zewnątrz i degradacją obiektów zabytkowych.

Wykluczenie komunikacyjne w skali regionalnej, występowanie smogu oraz zły stan chemiczny wód powierzchniowych stanowią dodatkowe ograniczenia. Zagrożenie powodziowe stanowi, kolejne kluczowe wyzwanie strategiczne miasta.

Przyszłość Kamiennej Góry wiąże się z koniecznością przezwyciężenia kilku kluczowych wyzwań, które będą determinować rozwój miasta w perspektywie najbliższych lat. Najistotniejszym z nich jest transformacja lokalnego rynku pracy, obejmująca pozyskanie inwestorów i nowych przedsiębiorstw zdolnych stworzyć atrakcyjne miejsca zatrudnienia dla młodych i wykwalifikowanych mieszkańców, co pozwoli ograniczyć depopulację i wspierać wymianę pokoleniową w strukturach zatrudnienia.

Równocześnie istotne pozostaje zwiększenie dostępności mieszkań i poprawa estetyki miasta, w tym modernizacja starszych budynków, rewitalizacja centrum miasta oraz przestrzeni rekreacyjnych, takich jak Zalew, które mają pełnić funkcję atrakcyjnych obszarów publicznych i turystycznych.

Kolejnym wyzwaniem jest rozwój usług społecznych i kulturalnych w taki sposób, aby odpowiadały potrzebom wszystkich grup mieszkańców, w tym dzieci, młodzieży, seniorów i osób z niepełnosprawnościami.

Ważną kwestią jest także przeciwdziałanie problemom społecznym związanym z uzależnieniami, ubóstwem, wandalizmem, wykluczeniem, samotnością i izolacją społeczną oraz bezrobociem.

Poziom bezpieczeństwa w mieście jest postrzegany przez mieszkańców jako niewystarczający i stanowi istotny problem wpływający na ogólną ocenę jakości życia.

Kolejno, ważnym elementem jest poprawa jakości komunikacji regionalnej i przeciwdziałanie wykluczeniu komunikacyjnemu.

W sferze środowiskowej uwagi wymaga poprawa jakości powietrza oraz wód powierzchniowych, przeciwdziałanie oraz ochrona przed zagrożeniem powodzią, wdrażanie nowoczesnych rozwiązań technologicznych, w tym odnawialnych źródeł energii, które zwiększą atrakcyjność miasta zarówno dla mieszkańców, jak i inwestorów.

Wszystkie te wyzwania wymagają koordynacji działań między władzami, mieszkańcami i sektorem prywatnym oraz stałego dialogu społecznego, który pozwoli budować zaufanie, wzajemny szacunek i aktywność obywatelską – elementy niezbędne do trwałego rozwoju miasta.

8. SPIS MAP, TABEL, WYKRESÓW I ZDJĘĆ

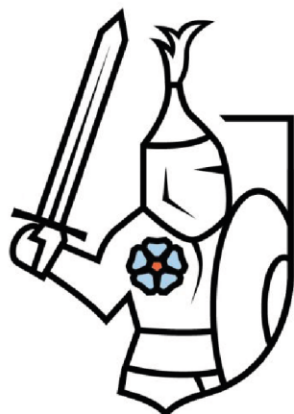
MAPA 1. POŁOŻENIE GMINY MIEJSKIEJ KAMIENNA GÓRA	5
MAPA 2. WAŁBRZYSKI OBSZAR FUNKCJONALNY	142
MAPA 3. PRZYGRANICZY OBSZAR FUNKCJONALNY	143
MAPA 4. OBSZAR FUNKCJONALNY CENNY PRZYRODNICZO	144
MAPA 5. SUDECKI OBSZAR FUNKCJONALNY	145
MAPA 6. OBSZARY FUNKCJONALNE W KAMIENNEJ GÓRZE	148
TABELA 1. WSKAŹNIKI OBCIĄŻENIA DEMOGRAFICZNEGO DLA KAMIENNEJ GÓRY W LATACH 2019-2024	8
TABELA 2. GOSPODARSTWA DOMOWE KORZYSTAJĄCE ZE ŚRODOWISKOWEJ POMOCY SPOŁECZNEJ W LATACH 2019-2024 ..	15
TABELA 3. LICZBA PORAD LEKARSKICH W RAMACH PODSTAWOWEJ OPIEKI ZDROWOTNEJ W LATACH 2019-2024.....	21
TABELA 4. LUDNOŚĆ NA APTEKĘ OGÓLNODOSTĘPNĄ W LATACH 2019-2024	21
TABELA 5. WYCHOWANIE PRZEDSZKOLNE W KAMIENNEJ GÓRZE W LATACH 2019-2024	25
TABELA 6. SZKOŁY PODSTAWOWE W KAMIENNEJ GÓRZE W LATACH 2019-2024	27
TABELA 7. WYNIKI EGZAMINU ÓSMOKLASISTY W SZKOLE PODSTAWOWEJ NR 1 IM. KS. JANA TWARDOWSKIEGO W KAMIENNEJ GÓRZE NA TLE POWIATU, WOJEWÓDZTWA I KRAJU W LATACH 2020-2025	29
TABELA 8. WYNIKI EGZAMINU ÓSMOKLASISTY W SZKOLE PODSTAWOWEJ NR 2 IM. TKACZY ŚLĄSKICH W KAMIENNEJ GÓRZE NA TLE POWIATU, WOJEWÓDZTWA I KRAJU W LATACH 2020-2025	30
TABELA 9. WYNIKI EGZAMINU MATURALNEGO W 2025 ROKU	33
TABELA 10. BIBLIOTEKI PUBLICZNE - WSKAŹNIKI W LATACH 2019-2024.....	42
TABELA 11. OBIEKTY SPORTOWE W KAMIENNEJ GÓRZE - ICH STAN, BIEŻĄCE POTRZEBY I PLANY	44
TABELA 12. FUNDACJE, STOWARZYSZENIA I ORGANIZACJE SPOŁECZNE NA 1000 MIESZKAŃCÓW W LATACH 2019-2024	50
TABELA 13. PRZYNALEŻNOŚĆ DO ORGANIZACJI A WYKSZTAŁCENIE BADANYCH, % [N=492]	55
TABELA 14. ZAANGAŻOWANIE OBYWATELSKIE I SPOŁECZNE A WYKSZTAŁCENIE BADANYCH, % [N=492].....	56
TABELA 15. FREKWENCJA W WYBORACH DO SEJMU W LATACH 2015-2023 R.	60
TABELA 16. FREKWENCJA W WYBORACH DO SEJMU W LATACH 2015-2023 R. W POWIECIE KAMIENNOGÓRSKIM	61
TABELA 17. ZDARZENIA W RUCHU DROGOWYM W KAMIENNEJ GÓRZE ORAZ W CAŁYM POWIECIE KAMIENNOGÓRSKIM W LATACH 2019-2024	65
TABELA 18. DANE DOTYCZĄCE BEZPIECZEŃSTWA W LATACH 2019-2024 (DANE POWIATOWE)	66
TABELA 19. DANE PAŃSTWOWEJ STRAŻY POŻARNEJ W KAMIENNEJ GÓRZE - STATYSTYKA ZDARZEŃ W LATACH 2019-2024...	67
TABELA 20. LICZBA PODMIOTÓW GOSPODARKI NARODOWEJ WPISANYCH DO REJESTRU REGON WEDŁUG KLASY WIELKOŚCI W KAMIENNEJ GÓRZE W LATACH 2019-2024	74
TABELA 21. PODMIOTY GOSPODARCZE WEDŁUG SEKCJI PKD W KAMIENNEJ GÓRZE (2024).....	74
TABELA 22. PRACUJĄCY W GOSPODARCE NARODOWEJ W 2023 I 2024 ROKU	79
TABELA 23. PRACUJĄCY W GOSPODARCE NARODOWEJ WEDŁUG PŁCI W KAMIENNEJ GÓRZE W 2023 I 2024 ROKU	79

TABELA 24. LICZBA OSÓB BEZROBOTNYCH ZAREJESTROWANYCH W LATACH 2019-2024.....	80
TABELA 25. OBIEKTY TURYSTYCZNE I MIEJSCA NOCLEGOWE W LATACH 2019-2024 (STAN NA LIPIEC)	84
TABELA 26. DOCHODY OGÓŁEM WEDŁUG DZIAŁÓW KLASYFIKACJI BUDŻETOWEJ W KAMIENNEJ GÓRZE (2024)	89
TABELA 27. WYDATKI OGÓŁEM WG DZIAŁÓW KLASYFIKACJI BUDŻETOWEJ W KAMIENNEJ GÓRZE (2024).....	92
TABELA 28. OBSZARY INTERWENCJI, CELE I KIERUNKI WYZNACZONE W „PROGRAMIE OCHRONY ŚRODOWISKA DLA MIASTA KAMIENNA GÓRA NA LATA 2023-2026 Z PERSPEKTYWĄ DO 2030 ROKU”	95
TABELA 29. TERENY ZIELENI - WSKAŹNIKI DLA LAT 2019-2023*	108
TABELA 30. OCENA STANU WÓD POWIERZCHNIOWYCH, STAN NA ROK 2024.....	115
TABELA 32. KORZYSTAJĄCY Z INSTALACJI KANALIZACYJNEJ W % OGÓŁU LUDNOŚCI W LATACH 2019-2024 (%)	128
TABELA 33. DŁUGOŚĆ CZYNNEJ SIECI KANALIZACYJNEJ W LATACH 2019-2024 (KM)	128
TABELA 34. PRZYLĄCZA PROWADZĄCE DO BUDYNKÓW MIESZKALNYCH I ZBIOROWEGO ZAMIESZKANIA W LATACH 2019-2024 (SZT.).....	129
TABELA 35. KORZYSTAJĄCY Z INSTALACJI WODOCIĄGOWEJ W % OGÓŁU LUDNOŚCI W LATACH 2019-2024.....	131
TABELA 36. DŁUGOŚĆ EKSPLOATOWANEJ SIECI WODOCIĄGOWEJ (ROZDZIELCZEJ I PRZESYŁOWEJ) W LATACH 2020-2024 (KM)	132
TABELA 37. PRZYLĄCZA PROWADZĄCE DO BUDYNKÓW MIESZKALNYCH I ZBIOROWEGO ZAMIESZKANIA W LATACH 2019-2024 (SZT.).....	132
TABELA 38. AWARIE SIECI WODOCIĄGOWEJ W LATACH 2019-2024 (SZT.).....	132
TABELA 39. KORZYSTAJĄCY Z INSTALACJI GAZOWEJ W % OGÓŁU LUDNOŚCI W LATACH 2019-2024	133
TABELA 40. CZYNNNE PRZYLĄCZA DO BUDYNKÓW OGÓŁEM (MIESZKALNYCH I NIEMIESZKALNYCH) W LATACH 2019-2024 ...	134
TABELA 41. DŁUGOŚĆ CZYNNEJ SIECI OGÓŁEM W KM NA 100 KM ² W LATACH 2019-2024	134
TABELA 42. ODBIORCY GAZU (GOSPODARSTWA DOMOWE) W LATACH 2019-2024	135
TABELA 43. ODBIORCY GAZU (GOSPODARSTWA DOMOWE) OGRZEWAJĄCY MIESZKANIA GAZEM W LATACH 2019-2024	135
TABELA 44. ODPADY KOMUNALNE WYTWORZONE W CIĄGU ROKU W LATACH 2019-2024 (W TYS. T).....	136
TABELA 45. ODPADY ZEBRANE SELEKTYWNE W CIĄGU ROKU W LATACH 2019-2024 (T)	138
TABELA 46. ANALIZA SWOT	151
WYKRES 1. LICZBA LUDNOŚCI MIASTA KAMIENNA GÓRA W LATACH 2014-2024	6
WYKRES 2. PIRAMIDA WIEKU MIESZKAŃCÓW GMINY MIEJSKIEJ KAMIENNA GÓRA (2024)	7
WYKRES 3. UDZIAŁ LUDNOŚCI WEDŁUG EKONOMICZNYCH GRUP WIEKU W % LUDNOŚCI OGÓŁEM W KAMIENNEJ GÓRZE W LATACH 2019-2024, %	7
WYKRES 4. URODZENIA ŻYWE, ZGONY I PRZYROST NATURALNY NA 1000 LUDNOŚCI W KAMIENNEJ GÓRZE W LATACH 2019-2024	9
WYKRES 5. MIGRACJE WEWNĘTRZNE I ZAGRANICZNE W KAMIENNEJ GÓRZE W LATACH 2019-2024.....	9
WYKRES 6. PROGNOZA DEMOGRAFICZNA DLA KAMIENNEJ GÓRY W PERSPEKTYWIE DO 2054 ROKU	10
WYKRES 7. PROGNOZA DEMOGRAFICZNA DLA KAMIENNEJ GÓRY – STAN LUDNOŚCI WG WYBRANYCH GRUP WIEKU.....	11
WYKRES 8. BENEFICJENCI ŚRODOWISKOWEJ POMOCY SPOŁECZNEJ NA 10 TYS. LUDNOŚCI W LATACH 2019-2024	15

WYKRES 9. GOSPODARSTWA DOMOWE KORZYSTAJĄCE ZE ŚRODOWISKOWEJ POMOCY SPOŁECZNEJ WEDŁUG KRYTERIUM DOCHODOWEGO W KAMIENNEJ GÓRZE W LATACH 2019-2024	16
WYKRES 10. DZIECI W ŻŁOBKACH, ODDZIAŁACH I KLUBACH DZIECIĘCYCH NA 1000 DZIECI W WIEKU DO LAT 3 W LATACH 2019-2024	23
WYKRES 11. MIEJSCA W ŻŁOBKACH, ODDZIAŁACH I KLUBACH DZIECIĘCYCH NA 1000 DZIECI W WIEKU DO LAT 3 W LATACH 2019-2024	23
WYKRES 12. ODSETEK DZIECI OBJĘTYCH OPIEKĄ W ŻŁOBKACH W LATACH 2019-2024 (%)	24
WYKRES 13. DZIECI W PRZEDSZKOLACH I INNYCH FORMACH WYCHOWANIA PRZEDSZKOLNEGO NA 1 TYS. DZIECI W WIEKU 3-6 LAT W LATACH 2020-2024.....	26
WYKRES 14. UCZNIOWIE PRZYPADAJĄCY NA 1 ODDZIAŁ W SZKOŁACH PODSTAWOWYCH W LATACH 2019-2024	28
WYKRES 15. PORÓWNANIE WYNIKÓW EGZAMINU ÓSMOKLASISTY MIĘDZY SZKOŁĄ PODSTAWOWĄ NR 1 I NR 2 W KAMIENNEJ GÓRZE W ROKU 2025.	31
WYKRES 16. LICZBA UCZESTNIKÓW IMPREZ KULTURALNYCH NA 1000 MIESZKAŃCÓW W LATACH 2020-2024	43
WYKRES 17. KLUBY SPORTOWE NA 10 TYS. LUDNOŚCI W LATACH 2018-2024.....	48
WYKRES 18. ĆWICZĄCY W KLUBACH SPORTOWYCH NA 1000 MIESZKAŃCÓW W LATACH 2018-2024	48
WYKRES 19. MŁODZIEŻ DO LAT 18 ĆWICZĄCA W KLUBACH SPORTOWYCH NA 1000 OSÓB W WIEKU DO LAT 18 W LATACH 2018-2024	49
WYKRES 20. ORGANIZACJE SPOŁECZNE NA 1000 MIESZKAŃCÓW W LATACH 2020-2024.....	51
WYKRES 21. UDZIAŁ FUNDACJI, STOWARZYSZEŃ I ORGANIZACJI SPOŁECZNYCH W OGÓLNEJ LICZBIE PODMIOTÓW GOSPODARKI NARODOWEJ W LATACH 2019-2024 (%).....	51
WYKRES 22. NOWO ZAREJESTROWANE FUNDACJE, STOWARZYSZENIA, ORGANIZACJE SPOŁECZNE NA 10 TYS. MIESZKAŃCÓW	52
WYKRES 23. WYDATKI Z BUDŻETU JST NA DOTACJE BIEŻĄCE DLA ORGANIZACJI POŻYTKU PUBLICZNEGO NA 1000 MIESZKAŃCÓW	52
WYKRES 24. JAK OGÓLNNIE OCENIA PANI/PAN MIESZKAŃCÓW KAMIENNEJ GÓRY POD WZGLĘDEM AKTYWNOŚCI SPOŁECZNEJ? % [N=492].....	53
WYKRES 25. CZY DZIAŁA PAN/PANI W ORGANIZACJI POZARZĄDOWEJ W KAMIENNEJ GÓRZE LUB KORZYSTA Z JEJ OFERTY? % [N=492].....	54
WYKRES 26. CZY NALEŻY PAN/PANI DO KTÓREJŚ Z PONIŻSZYCH ORGANIZACJI SPOŁECZNYCH? % [N=492]	54
WYKRES 27. CZY W OSTATNICH 12 MIESIĄCACH UCZESTNICZYŁA PANI/ UCZESTNICZYŁ PAN W WYMIENIONYCH DZIAŁANIACH? % [N=492].....	56
WYKRES 28. GDYBY W PANA/PANI OKOLICY POJAWIŁ SIĘ PROBLEM ZAŚMIECENIA LUB DZIKICH WYSYPISK ŚMIECI, TO JAK NAJOGÓLNNIEJ BY SIĘ PAN/PANI ZACHOWAŁ/A? % [N=492]	57
WYKRES 29. CZY PAN/PANI OSOBIŚCIE MA JAKIŚ WPŁYW NA TO, CO SIĘ DZIEJE W MIEŚCIE? % [N=492]	58
WYKRES 30. LICZBA ZGŁOSZONYCH PROJEKTÓW DO BUDŻETU OBYWATELSKIEGO W EDYCJACH 2022–2026	59
WYKRES 31. FREKWENCJA W WYBORACH SAMORZĄDOWYCH W KAMIENNEJ GÓRZE NA TLE FREKWENCJI KRAJOWEJ W LATACH 2010-2024 R.	60
WYKRES 32. LICZBA PODMIOTÓW GOSPODARKI NARODOWEJ WPISANYCH DO REJESTRU REGON W KAMIENNEJ GÓRZE W LATACH 2014-2024	73

WYKRES 33. LICZBA PODMIOTÓW GOSPODARKI NARODOWEJ WPISANYCH DO REJESTRU REGON W KAMIENNEJ GÓRZE W LATACH 2014-2024	73
WYKRES 34. PODMIOTY WPISANE DO REJESTRU NA 1000 LUDNOŚCI W LATACH 2019-2024.....	75
WYKRES 35. PODMIOTY NA 1000 MIESZKAŃCÓW W WIEKU PRODUKCYJNYM W LATACH 2019-2024	76
WYKRES 36. OSOBY FIZYCZNE PROWADZĄCE DZIAŁALNOŚĆ GOSPODARCZĄ NA 1000 LUDNOŚCI W LATACH 2019-2024 ...	76
WYKRES 37. PODMIOTY GOSPODARSTWA NOWO ZAREJESTROWANE W REJESTRZE REGON NA 1000 LUDNOŚCI W LATACH 2019-2024	77
WYKRES 38. LICZBA PODMIOTÓW GOSPODARCZYCH PROWADZĄCYCH DZIAŁALNOŚĆ W SEKTORZE USŁUG FINANSOWYCH NA 1000 ZAREJESTROWANYCH PODMIOTÓW GOSPODARCZYCH W LATACH 2020-2024.....	77
WYKRES 39. UDZIAŁ OSÓB BEZROBOTNYCH ZAREJESTROWANYCH W LICZBIE LUDNOŚCI W WIEKU PRODUKCYJNYM W LATACH 2019-2024 (%).....	80
WYKRES 40. LICZBA BEZROBOTNYCH ZAREJESTROWANYCH OGÓŁEM NA 1000 MIESZKAŃCÓW GMINY W LATACH 2020-2024	80
WYKRES 41. LICZBA UDZIELONYCH NOCLEGÓW NA 1000 MIESZKAŃCÓW (DANE POWIATOWE) W LATACH 2020-2024	84
WYKRES 42. DOCHODY OGÓŁEM W KAMIENNEJ GÓRZE W LATACH 2019-2024 (zł)	88
WYKRES 43. DOCHODY NA 1 MIESZKAŃCA W KAMIENNEJ GÓRZE W LATACH 2019-2024 (zł).....	89
WYKRES 44. WYDATKI OGÓŁEM W KAMIENNEJ GÓRZE W LATACH 2019-2024 (zł).....	91
WYKRES 45. WYDATKI NA 1 MIESZKAŃCA W KAMIENNEJ GÓRZE W LATACH 2019-2024 (zł)	91
WYKRES 46. LESISTOŚĆ W % W LATACH 2019-2024.....	106
WYKRES 47. GRUNTY LEŚNE PUBLICZNE ORAZ GRUNTY LEŚNE PRYWATNE W KAMIENNEJ GÓRZE W LATACH 2019-2024 (HA)	107
WYKRES 48. POWIERZCHNIA GMINNYCH TERENÓW ZIELENI NA 1 MIESZKAŃCA W LATACH 2019-2024 (m ²)	107
WYKRES 49. LICZBA BUDYNKÓW MIESZKALNYCH W KAMIENNEJ GÓRZE W LATACH 2019-2024	120
WYKRES 50. MIESZKANIA NA 1000 MIESZKAŃCÓW W LATACH 2019-2024	120
WYKRES 51. PRZECIĘTNA POWIERZCHNIA UŻYTKOWA 1 MIESZKANIA W LATACH 2019-2024 (m ²).....	121
WYKRES 52. PRZECIĘTNA POWIERZCHNIA UŻYTKOWA MIESZKANIA NA 1 OSOBĘ W LATACH 2019-2024 (m ²).....	121
WYKRES 53. PRZECIĘTNA LICZBA IZB W 1 MIESZKANIU W LATACH 2019-2024.....	122
WYKRES 54. PRZECIĘTNA LICZBA OSÓB NA 1 MIESZKANIE W LATACH 2019-2024	122
WYKRES 55. DROGI DLA ROWERÓW NA 100 KM ² W LATACH 2019-2024 (KM)	125
WYKRES 56. AWARIE SIECI KANALIZACYJNEJ W LATACH 2019-2024	129
WYKRES 57. ZUŻYCIE WODY W GOSPODARSTWACH DOMOWYCH OGÓŁEM NA 1 MIESZKAŃCA W LATACH 2019-2024 (m ³) ..	133
WYKRES 58. ODPADY KOMUNALNE WYTWORZONE W CIĄGU ROKU WEDŁUG ŹRÓDŁA POCHODZENIA W KAMIENNEJ GÓRZE (T)	137
WYKRES 59. MASA WYTWORZONYCH ODPADÓW KOMUNALNYCH PRZEZ 1 MIESZKAŃCA W LATACH 2019-2024 (KG)	137
WYKRES 60. ODPADY ZEBRANE SELEKTYWNE W RELACJI DO OGÓŁU ODPADÓW W LATACH 2019-2024 (%)	138
ZDJĘCIE 1. CENTRUM KULTURY W KAMIENNEJ GÓRZE	35

ZDJĘCIE 2. MUZEUM TKACTWA W KAMIENNEJ GÓRZE.....	38
ZDJĘCIE 3. MIEJSKA BIBLIOTEKA PUBLICZNA W KAMIENNEJ GÓRZE.....	40
ZDJĘCIE 4. MIEJSKA BIBLIOTEKA PUBLICZNA W KAMIENNEJ GÓRZE.....	41
ZDJĘCIE 5. KAMDŹA BIKE PARK W KAMIENNEJ GÓRZE.....	47
ZDJĘCIE 6. BUDYNEK KOMUNALNY PRZY UL. P. ŚCIEGIENNEGO 10- WYBUDOWANY W TECHNOLOGII MODUŁOWEJ.....	118

**Kamienna
Góra**